

ÅRSREDOVISNING 2017

Landskapet Ålands förvaltning och ekonomi

INNEHÅLL

FÖRORD	1
Förvaltningsberättelsen 2017	1
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	2
Vision för Åland	2
Självstyrelsemyndigheterna	3
Ålands delegation i Nordiska rådet	6
Östersjösamarbete BSPC	7
Lagtingets bibliotek	7
Landskapsrevisionen	8
Ålands landskapsregering	9
Landskapsregeringens politiska översikt	9
Regionkommittén	13
Förvaltningens översikt	14
Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar	14
Värdegrunden	15
Hållbarhet i landskapsförvaltningens verksamhet och uppföljning i årsredovisningen	16
Hållbarhetsstyrning i allmänna förvaltningens egen verksamhet	19
Väsentliga förändringar i förvaltningens organisation, verksamhet och ekonomi	20
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på landskapsförvaltningen	20
Beskrivning av förvaltningens interna styrning och kontroll	21
Personalen	22
Förvaltningens organisation	22
Personalstruktur	23
Frånvaro	25
Företagshälsovård	25
Arbetsmiljö	27
Friskvård	27
Kompetensutveckling	28
Regeringskansliet	29
Regeringskansliets översikt	29
Hållbarhetsstyrning	31
Genomförda hållbarhetsåtgärder	31
Prioriterade hållbarhetsfrågor	32
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	33
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	35
Uppföljning av avdelningens målsättningar	35
Uppföljning av nyckeltal	39
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	42
Lagberedningen	44
Lagberedningens översikt	44
Hållbarhetsstyrning	46
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	47
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	47
Uppföljning av avdelningens målsättningar	47

Finansavdelningen	49
Finansavdelningens översikt	49
Hållbarhetsstyrning	51
Genomförda hållbarhetsåtgärder	51
Prioriterade hållbarhetsfrågor	52
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	53
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	54
Uppföljning av målsättningar	56
Uppföljning av nyckeltal	61
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	64
Social- och miljöavdelningen	67
Social- och miljöavdelningens översikt	67
Hållbarhetsstyrning	72
Genomförda hållbarhetsåtgärder	72
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	72
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	73
Uppföljning av avdelningens målsättningar	73
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	84
Utbildnings- och kulturavdelningen	85
Utbildnings- och kulturavdelningens översikt	85
Hållbarhetsstyrning	85
Genomförda hållbarhetsåtgärder	85
Prioriterade hållbarhetsfrågor	87
Väsentliga förändringar i avdelningens organisation, verksamhet och ekonomi	87
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	88
Uppföljning av avdelningens målsättningar	89
Uppföljning av nyckeltal	100
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	103
Näringsavdelningen	105
Näringsavdelningens översikt	105
Antikorruption	105
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	106
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	110
Uppföljning av avdelningens målsättningar	110
Uppföljning av nyckeltal	113
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	116
Infrastrukturavdelningen	118
Infrastrukturavdelningens översikt	118
Hållbarhetsstyrning	119
Genomförda hållbarhetsåtgärder	120
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	120
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	122
Uppföljning av målsättningar	122
Uppföljning av nyckeltal	130
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	132
FRISTÅENDE ENHETER	134
Ålands fiskodling, Guttorp	134
Verkstad och lager	135
Vägunderhållsverksamhet	136
Motorfordonsbyrån	136
Rederienheten	139

MYNDIGHETER	140
Ålands Statistik- och utredningsbyrå	140
Översikt om organisation, verksamhet och ekonomi	140
Hållbarhetsstyrning	140
Genomförda hållbarhetsåtgärder	141
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	141
Uppföljning av målsättningar	141
Uppföljning av nyckeltal	142
Redogörelse för den interna kontrollen	143
Datainspektionen	144
Datainspektionens översikt	144
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi samt eventuella osäkerhetsfaktorer	144
Uppföljning av målsättningar	144
Uppföljning av nyckeltal	145
Ålands energimyndighet	147
Myndighetens översikt	147
Hållbarhetsstyrning	147
Genomförda hållbarhetsåtgärder	148
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	148
Uppföljning av målsättningar	148
Uppföljning av nyckeltal	149
Ålands polismyndighet	150
Förverkligande av utvecklings- och hållbarhetsagendan	150
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	150
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som påverkar verksamheten	150
Uppföljning av målsättningar och nyckeltal	151
Redogörelse för den interna kontrollen	152
Ålands ombudsmannamyndighet	153
Översikt om organisation, verksamhet och ekonomi	153
Hållbarhetsstyrning	153
Genomförda hållbarhetsåtgärder	154
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	154
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	154
Uppföljning av målsättningar	155
Uppföljning av nyckeltal	157
Redogörelse för den interna kontrollen	158
Lotteriinspektionen	159
Översikt om organisation, verksamhet och ekonomi	159
Hållbarhetsstyrning och prioriterade hållbarhetsfrågor	159
Förverkligande av utvecklings- och hållbarhetsagendan	159
Genomförda hållbarhetsåtgärder	160
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	160
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	160
Uppföljning av målsättningar	161
Uppföljning av nyckeltal	162
Redogörelse för den interna kontrollen	162
Upphandlingsinspektionen	163
Översikt om organisation, verksamhet och ekonomi	163
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	163

Ålands hälso- och sjukvård	164
Myndighetens översikt	164
Uppföljning av budgetmål	164
Hållbarhetsarbete	167
Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	168
Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets översikt	168
Hållbarhetsstyrning	168
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	170
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	170
Uppföljning av myndighetens målsättningar	171
Uppföljning av nyckeltal	173
Redogörelse för den interna kontrollen	173
Högskolan på Åland	175
Högskolans organisation, verksamhet och ekonomi	175
Hållbarhetsstyrning	175
Genomförda hållbarhetsåtgärder	175
Väsentliga förändringar i högskolans verksamhet och ekonomi	175
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	176
Uppföljning av målsättningar och nyckeltal	176
Redogörelse för den interna kontrollen	180
Ålands folkhögskola	181
Skolans organisation, verksamhet och ekonomi	181
Hållbarhetsstyrning	181
Genomförda hållbarhetsåtgärder	181
Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi	182
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	182
Uppföljning av målsättningar	182
Uppföljning av nyckeltal	184
Ålands musikinstitut	185
Skolans organisation, verksamhet och ekonomi	185
Hållbarhetsstyrning	185
Genomförda hållbarhetsåtgärder	185
Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi	186
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	186
Uppföljning av målsättningar	186
Uppföljning av nyckeltal	187
Redogörelse för den interna kontrollen	187
Ålands gymnasium	189
Skolans organisation, verksamhet och ekonomi	189
Hållbarhetsstyrning	189
Genomförda hållbarhetsåtgärder	189
Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi	189
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	190
Uppföljning av målsättningar	190
Uppföljning av nyckeltal	192
Redogörelse för den interna kontrollen	194
Ålands sjösäkerhetscentrum	195
Sjösäkerhetscentrets organisation, verksamhet och ekonomi	195
Hållbarhetsstyrning	195
Prioriterade hållbarhetsfrågor	196
Väsentliga förändringar i verksamhet och ekonomi	196

Uppföljning av målsättningar	197
Uppföljning av nyckeltal	199
Redogörelse för den interna kontrollen	199
Ålands arbetsmarknadsmyndighet	200
Myndighetens översikt	200
Hållbarhetsstyrning	200
Genomförda hållbarhetsåtgärder	200
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	200
De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten	201
Uppföljning av målsättningar	201
Redogörelse för den interna kontrollen	203
Uppföljning av tidigare års granskning	203
ÅRSBOKSLUT	204
Index för hållbarhetsredogörelser	253
Bilaga 1. Landskapets fastighetsverk	255
Revisionsberättelse	1

Förord

Landskapsregeringens årsredovisning omfattar förvaltningsberättelse och bokslut. Enligt 20 § i finansförvaltningslagen omfattar landskapsbokslutet en resultaträkning, balansräkning, finansieringsanalys, budgetuppföljning samt noter för att ge en rättvisande bild som avses i 19 § 2 mom. Enligt 20 § fastställs att bestämmelser om upprättandet av och innehållet i landskapsbokslutet utfärdas genom landskapsförordning.

Förvaltningsberättelsen ska tillsammans med bokslutet ge läsaren en riktig och tillräcklig bild av resultatet och landskapets ekonomiska ställning. Endast information som är nödvändig ska ingå och statistiskt material bör i första hand infogas i den statistiska årsboken.

Uppföljningen av det interna hållbarhetsarbetet som bedrivs inom förvaltningen ingår integrerat i förvaltningsberättelsen.

Förvaltningsberättelsen 2017

Nyheter i årsredovisning 2017 är

- Redovisningsprinciper för hållbarhetsredovisningen ingår i förvaltningsberättelsen
- Beskrivning av processen med hållbarhetsredovisningen, intern väsentlighetsanalys (personalen) och prioriterade hållbarhetsfrågor
- Hållbarhetsstyrning
- Prioriterade hållbarhetsfrågor och styrningen av dem
- Presentation av det pågående arbetet med hållbarhet i fokus och vilka konkreta åtgärder som förverkligats under året
- Ett index med hänvisningar till var i berättelsen specifik hållbarhetsinformation presenteras

Förvaltningsberättelse

Vision för Åland

Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland består av en vision och sju strategiska utvecklingsmål för hela landskapet Åland.

Visionen lyder *Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar*. Visionen sammanfattas av en enda mening. Varje ord är valt med omsorg för att betyda mycket och för att inspirera människor som bor och verkar på Åland – eller som är intresserade av att flytta hit. Helst ska den beröra i både hjärnan och hjärtat: ”Det här är målet. Jag gillar det. Jag vill hjälpa till. Hur kan jag bidra genom det just jag kan och gör?”

Att blomstra handlar om något djupare än materiell välfärd och att allt skulle vara roligt jämt. I det åländska samhället finns förutsättningar för människor att komma till sin rätt och att trivas. Att uppleva att vi är sedda och accepterade, att vi har utrymme att utvecklas och uttrycka våra åsikter och talanger, och att vi känner att vi behövs och hör till.

Bärkraft handlar om att vi tillgodoser våra behov utan att kommande generationer, illa hanterad billig arbetskraft eller andra levande varelser i form av djur och natur får betala notan. Ett bärkraftigt Åland är också ett samhälle i framåtrörelse. Precis som ett företag eller ett fartyg behöver samhället bärkraft för att hålla sig flytande, ha styrfart, nå sina mål. Meningsfullt arbete, avlönat eller ej, tar vara på människors inneboende resurser och bygger bärkraft.

Fredens öar är ett samhälle med orörd natur och unik historia; rikt och mångskiftande med många olika livsmiljöer på en liten yta. Vi tar tillvara landskapet, entreprenörsandan, traditionerna, näringslivet och den nya tekniken för att underlätta för alla som vill leva och bo här. Vi skapar ett samhälle där vattnet, som före privatbilismens tid, binder samman och skapar nya möjligheter för blomstring och bärkraft.

Blomstrand människor sätter värde både på sig själva och sitt samhälle, och vill och orkar bidra till helheten. Ett bärkraftigt samhälle sågar inte ner den gren det är byggt på, utan hushåller med sina resurser med varsamhet och kreativitet. Och genom att gräva där vi står och ta vara på det som är unikt för Åland kan vi både hämta kraft ur vår historia och vara trygga nog att tänka i nya banor. Detta är vår stora möjlighet att bygga världens bästa hållbara samhälle – på 6.757 natursköna öar mitt i Östersjön.

Kanske har du som läser märkt att texten till stora delar är formulerad som om vi redan vore framme? Det är meningen. Det är ett sätt att visa visionens kraft. Visionen har växt fram genom nätverket bärkraft.ax, öppet för alla som vill vara med, där den offentliga sektorn, näringslivet och de ideella föreningarna för första gången samlats runt en gemensam vision för Åland. Kom med din passion, och låt den vara ditt bidrag!

Visionen förverkligas bland annat genom att vi tillsammans uppnår utvecklings- och hållbarhetsagendans sju strategiska utvecklingsmål. Målen ska uppnås senast år 2030 och de beskrivs bland annat på www.barkraft.ax.

Självstyrelsemyndigheterna

Sammansättning 1.1.2017 - 31.12.2017

Presidium

Talman:	Ehn Johan, Mariehamn t.o.m 3.11.2017 Lindholm Gun-Mari, Lemland fr.o.m. 3.11.2017
Första vicetalman:	Thörnroos Veronica, Brändö
Andra vicetalman:	Eriksson Viveka, Finström

Ledamöter

Aaltonen Carina, Jomala
 Carlsson Petri, Mariehamn (ersättare för Wille Valve)
 Ehn Johan, Mariehamn fr.o.m. 3.11.2017
 Eklund Brage, Eckerö
 Eriksson Roger, Mariehamn (ersättare för Tony Asumaa)
 Fredlund Fredrik, Jomala
 Holmberg Igge, Mariehamn
 Holmberg John, Mariehamn
 Holmberg-Jansson Annette, Jomala (ersättare för Mika Nordberg)
 Häggblom Bert, Mariehamn
 Häggblom Lars, Hammarland
 Jansson Harry, Jomala
 Johansson Ingrid, Mariehamn
 Jonsson Axel, Mariehamn
 Karlsson Runar, Saltvik
 Kemetter Sara, Mariehamn
 Lindholm Gun-Mari, Lemland t.o.m. 3.11.2017
 Lindholm Mikael, Vårdö
 Lundberg Britt, Mariehamn
 Nordlund Roger, Mariehamn
 Pettersson Jörgen, Mariehamn
 Silander Tage, Mariehamn
 Staffas Mikael, Mariehamn (ersättare för Mats Perämaa)
 Sundblom Torsten, Föglö
 Söderlund Pernilla, Mariehamn (ersättare för Katrin Sjögren)
 Toivonen Stephan, Mariehamn
 Wikström Tony, Mariehamn (ersättare för Nina Fellman)
 Wine Göte, Sund (ersättare för Camilla Gunell)

Lagtingsarbetet

Sammanträden

Under kalenderåret 2017 var lagtinget församlat 175 kalenderdagar, varav 51 plenidagar. Sammanträdesperioderna inföll under tiden 9.1 - 23.1, 6.3 – 28.4, 22.5 - 7.6, 28.8 -18.9, samt 3.11-22.11, 4.12-20.12.2017.

Ärenden

Under kalenderåret 2017 överlämnades till lagtinget följande framställningar, förslag, meddelanden, motioner, frågor och skriftliga frågor:

Ärendeslag	2016	2017
Från republikens president	17	12
Framställningar angående internationella fördrag	17	12
Från landskapsregeringen	35	47
Lagförslag	27	35
Budgetförslag	4	3
Meddelanden	4	9
Från lagtingsledamöterna	91	83
Lagmotioner	5	1
Åtgärdsmotioner	6	8
Budgetmotioner	74	56
Spörsmål	1	2
Skriftliga frågor	5	16
Från talmanskonferensen	1	1
Framställningar	1	1

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- landskapsregeringens årsredovisning för 2016,
- Landskapsrevisionens berättelse över effektivitetsrevisionen för 2016,
- Landskapsrevisionens verksamhetsberättelse för 2016,
- Ålands delegation i Nordiska rådets berättelse för 2016,
- Landskapsregeringens redogörelse enligt AO 36 §,
- Finansutskottets redogörelse beträffande handläggningen 2016 av ärenden rörande tjänstekollektivavtal.

Under året hölls 4 i lagtingsordningen avsedda frågestunder.

Antalet samråds- och informationsärenden som rör Europeiska unionen framgår av landskapsregeringens meddelanden över EU-ärenden.

Under året anordnades en separat drogdebatt.

Besök, arrangemang, uppvaktningar och resor

Enligt lagtingsordningen beslutar lagtinget på förslag av talmanskonferensen när arbetsåret ska öppnas. Lagtingets arbetsår 2016-2017 öppnades den 31 oktober 2016 med ett traditionellt program. Självstyrelsedagen 2017 hölls en särskild festlighet i lagtingets plenisal för att uppmärksamma Ålandsrörelsen 100 år. På självstyrelsedagen uppvaktade lagtinget även traditionsenligt vid Julius Sundbloms staty. På kvällen fortsatte firandet med en jubileumskonsert i Alandica för att uppmärksamma Finland 100-års jubileum.

Under året gästades lagtinget av Sveriges riksdags talman Urban Ahlin samt av ambassadörerna från Rumänien, Ungern, Schweiz och Sverige. Dessutom besöktes lagtinget av Högsta domstolens president Timo Esko och justitierådet Gustav Bygglin samt av Sveriges Nordenambassadör Krister Bringéus.

Övrigt

Under den första hälften av år 2017 var lagtingshuset föremål för renovering och viss ombyggnad varför lagtinget huserade i tillfälliga lokaler på Strandgatan 25. Renoveringen slutfördes så att lagtingets högtidliga öppnande den 3 november 2017 kunde hållas i de nyrenoverade lokalerna.

Lagtinget eftersträvar en ökad öppenhet i förhållande till och dialog med medborgarna. Målet är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati, där det ska vara lättare att navigera i ett ärende och i realtid möjligt att följa lagtingets plenum via lagtingets webbplats. Projektet fortsatte planenligt under år 2017.

Ur Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond utdelades den 9 juni 2017 fem stipendier på basen av ett förslag från ett av kanslikommissionen tillsatt stipendierråd. Stipendierna utdelades till medicine doktor Erika Boman, ekonomie doktorn Edvard Johansson samt doktoranderna Åsa Gustafsson, Ida Mattsson och Emilia Strandback.

Självstyrelsepolitiska nämnden har under året, liksom under föregående år, lagt särskild vikt vid att följa arbetet med utvecklandet av en ny självstyrelselag.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
1010, Lagtinget	-1 878 000,00	-1 875 852,47	-2 147,53	99,89
Verksamhetens intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Försäljningsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 878 000,00	-1 875 852,47	-2 147,53	99,89
Löner och arvoden	-1 433 390,00	-1 469 878,08	36 488,08	102,55
Pensionspremier	-260 877,00	-267 439,96	6 562,96	102,52
Övriga lönebikostnader	-23 853,00	-23 742,16	-110,84	99,54
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	6 442,63	-6 442,63	0,00
Köp av tjänster	-64 000,00	-102 919,08	38 919,08	160,81
Material, förnödenheter och varor	0,00	-14 309,70	14 309,70	0,00
Övriga verksamhetskostnader	-95 880,00	-4 006,12	-91 873,88	4,18
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga överföringskostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
1100, Lagtingets kansli	-1 793 000,00	-1 580 530,47	-212 469,53	88,15
Verksamhetens intäkter	1 000,00	6 570,04	-5 570,04	657,00
Försäljningsintäkter	1 000,00	-20,00	1 020,00	-2,00
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	6 590,04	-6 590,04	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 539 000,00	-1 349 442,17	-189 557,83	87,68
Löner och arvoden	-470 699,00	-441 254,77	-29 444,23	93,74
Pensionspremier	-87 306,00	-80 614,08	-6 691,92	92,34
Övriga lönebikostnader	-6 672,00	-7 308,17	636,17	109,53
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	0,00	0,00	0,00
Köp av tjänster	-95 400,00	-143 171,98	47 771,98	150,08
Material, förnödenheter och varor	-162 800,00	-99 038,21	-63 761,79	60,83
Övriga verksamhetskostnader	-716 123,00	-578 054,96	-138 068,04	80,72
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-255 000,00	-237 649,34	-17 350,66	93,20
Övriga överföringskostnader	-255 000,00	-237 649,34	-17 350,66	93,20
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-9,00	9,00	0,00
Räntekostnader	0,00	-9,00	9,00	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Ålands delegation i Nordiska rådet

Delegationen avger en egen berättelse till lagtinget över de för Åland väsentliga frågorna i Nordiska rådet. Delegationen har under året sammanträtt nio gånger.

Ålands delegation i Nordiska rådet består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsregeringen utsedda representanterna. Följande lagtingsledamöter har ingått i delegationen för år 2017:

Ordinarie medlemmar	Period
Mikael Staffas, lagtingsledamot	Ordförande 8.11.2016 -
Britt Lundberg, lagtingsledamot	Vice ordförande 8.11.2016 -
Suppleanter	Period
Axel Jonsson, lagtingsledamot	4.11.2015 -
Tony Wikström, lagtingsledamot	4.11.2015 -
Landskapsregeringens ledamöter	Period
Lantrådet Katrin Sjögren	1.12.2015 -
Vicelantrådet Camilla Gunell	1.12.2015 -
Minister Tony Asumaa	1.12.2015 -
Minister Nina Fellman, samarbetsminister i Nordiska ministerrådet	1.12.2015 -
Minister Mika Nordberg	1.12.2015 -
Minister Mats Perämaa	1.12.2015 -
Minister Wille Valve	1.12.2015 -

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
1300, Nordiska Rådet	-54 000,00	-40 042,12	-13 957,88	74,15
Verksamhetens intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Försäljningsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-54 000,00	-40 038,02	-13 961,98	74,14
Löner och arvoden	0,00	12,00	-12,00	0,00
Köp av tjänster	-5 000,00	-27 125,24	22 125,24	542,50
Material, förnödenheter och varor	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga verksamhetskostnader	-49 000,00	-12 924,78	-36 075,22	26,38
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-4,10	4,10	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-4,10	4,10	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Östersjösamarbete BSPC

Lagtinget deltar i arbetet inom ramen för den Parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC). Lagtingets representanter är aktiva på den årliga konferensen, i den ständiga kommittén, i en arbetsgrupp för hållbar turism och som rapportör för sjöfartspolitiska frågor. I lagtingets BSPC-delegation har Jörgen Pettersson, ordförande, Annette Holmberg-Jansson, Ingrid Johansson och Sara Kemetter ingått. Jörgen Pettersson har under året fungerat som organisationens viceordförande och utnämndes till ordförande för organisationen på den årliga konferensen som hölls den 5 september 2017 i Hamburg. I och med ordförandeskapet är Åland också ordförandeland och organiserar den årliga konferensen i augusti 2018. Delegationen har under året hållit nio möten.

Lagtingets bibliotek

År 2017 betydde för lagtingsbibliotekets del en flytt från de tillfälliga lokalerna till det nya biblioteket i lagtingshusets entréplan.

Arbetet med att skanna in lagtingshandlingar från 1980- och 1990-talet fortsatte och hittills har cirka 1.000 lagtingshandlingar gjorts digitalt tillgängliga på lagtingets webbplats. En omfattande gallring har kunnat slutföras i samband med flytten. Biblioteket omfattade 31 december 2017 13.026 dokument och en ökning av besök och lån/reservationer har noterats till följd av att tillgängligheten ökat.

Landskapsrevisionen

Landskapsrevisionen avger en separat verksamhetsberättelse.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
1200, Landskapsrevisionen	-207 000,00	-193 789,55	-13 210,45	93,62
Verksamhetens intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-207 000,00	-193 789,55	-13 210,45	93,62
Löner och arvoden	-127 176,00	-124 119,88	-3 056,12	97,60
Pensionspremier	-23 504,00	-22 589,86	-914,14	96,11
Övriga lönebikostnader	-2 680,00	-2 047,95	-632,05	76,42
Köp av tjänster	-50 040,00	-44 944,24	-5 095,76	89,82
Material, förnödenheter och varor	-3 600,00	0,00	-3 600,00	0,00
Övriga verksamhetskostnader	0,00	-87,62	87,62	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Ålands landskapsregering

Landskapsregeringens politiska översikt

Enda sättet att förutspå framtiden är att skapa den. Politikens viktigaste uppgift är just att skapa en ljus framtid och helst också fatta beslut som har bärkraft in i framtiden, inte bara att säkra inflytande och makt inför kommande mandatperiod. Vi lever i ett tidevarv som inte bara utmanar den traditionella politiken utan även gamla välbeprövade sanningar i Norden, i Europa, i hela världen.

Fortsättningsvis har arbetet i förvaltningen präglats av den pågående vård- och landskapsreformen i riket samt revisionen av självstyrelselagen. Riksreformens effekter på självstyrelsen och självstyrelselagsrevisionen har haft högsta prioritet och krävt en massiv arbetsinsats av stora delar av förvaltningen. Arbetet med samsyn och att hitta lösningar som båda parter kan acceptera fortsätter. Genom Brexit har Ålands möjlighet att få en egen plats i Europaparlamentet ökat väsentligt. Landskapsregeringen har inte sparat någon möda och fört fram Ålands sak både i Bryssel och Helsingfors.

Under året överlämnades hela 36 lagförslag till lagtinget, allt från mindre justeringar, implementering av direktiv till omfattande revideringar. Bland de mest politiskt betydande lagarna kan nämnas lagförslag om elektronisk förvaltning, offentlig upphandling, nytt landskapsandelssystem samt en revidering av plan- och bygglagen. Dessutom diskuterades angelägna framtidsfrågor genom landskapsregeringens meddelande om kommunstrukturen och Digitaliseringsrådets rapport.

Landskapsregeringen avlämnade även en energi- och klimatstrategi, ett skogsprogram för Åland och en livsmedelsstrategi. Strategier som utgör grundfundament och tar avstamp i vår utvecklings- och hållbarhetsagenda och våra strategiska utvecklingsmål. Vårt hållbarhetsarbete fortsätter röna uppmärksamhet på ett mycket positivt sätt. Trots att landskapet är långt ifrån hållbart har vi hittat en metod och en fungerande struktur för att ta tydliga steg framåt mot ett mera hållbart samhälle.

Landskapsregeringen har sedan tidigare under det gångna året mottagit besök av ministrar, ambassadörer och företrädare för olika myndigheter och organisationer. Likaså har ministrarerna avlagt besök vid ministerier både i riket och utomlands samt representerat Åland vid internationella konferenser och möten. Ett speciellt fokus har relationerna och samverkan med riket haft. I maj besökte ministeriernas kanslichefer landskapet och i september var det de ålandsansvariga tjänstemännen på ministeriernas tur. Delar av regeringen deltog också i Almedalsveckan på Gotland samt SuomiAreena i Björneborg.

Arbetet i landskapsförvaltningen är hjärtat i självstyrelsen. Här bedrivs praktisk självstyrelsepolitik varje dag till gagn för både stora och små ålänningar.

Mitt uppriktiga och varma tack till personalen, lagtinget och alla våra samarbetspartner.

Katrin Sjögren, lantråd

Mariehamn den 29 mars 2018

Sammanställning fr.o.m. 25.11.2015

Lantråd

Katrin Sjögren, sjukskötare, Mariehamn, 66; 15

Ministrar

Gunell Camilla, lagtingsledamot, Mariehamn, 70; 11

Mats Perämaa, lagtingsledamot, Kumlinge, 64; 15

Nina Fellman, fil.mag., Mariehamn, 64; 15

Tony Asumaa, ekonom, Lemland, 68; 15

Mika Nordberg, företagare, Jomala, 73; 15

Valve Wille, lagtingsledamot, Jomala, 80; 13

Föredragning av ärenden i landskapsregeringen

De ärenden i vilka landskapsregeringen fattar beslut var fördelade mellan ministrarna enligt följande:

Lantråd Katrin Sjögren. Från kansliavdelningens allmänna byrå övergripande självstyrelsepolitiska frågor samt jämställdhet- och personalfrågor. Lagberedningen.

Vicelantråd Camilla Gunell. Näringsavdelningen förutom sjöfartsfrågorna. Från social- och miljöavdelningen miljöfrågor samt från infrastrukturavdelningen energifrågor

Minister Mats Perämaa. Finansavdelningen förutom IT-frågor samt från näringsavdelningen sjöfart.

Minister Nina Fellman. Regeringskansliet förutom de ärenden som påförts lantrådet och förutom public service-frågor samt från infrastrukturavdelningen bostadsfrågor

Minister Tony Asumaa. Utbildnings- och kulturavdelningen samt från finansavdelningen IT-frågor.

Minister Mika Nordberg. Infrastrukturavdelningen förutom energi- och bostadsfrågor samt från regeringskansliet public service-frågor.

Minister Wille Valve. Social- och miljöavdelningen, social- och hälsovårdsfrågor samt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Som ett komplement till det formella beslutsfattandet sammankommer landskapsregeringen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsregeringen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, men också sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

Externa kontakter

Landskapsregeringen har under året mottagit många besök av ett flertal ministrar, ambassadörer och företrädare för olika myndigheter och organisationer.

Nämnas kan att kanslicheferna vid ministerierna i Helsingfors besökte Åland den 3 maj 2017. Syftet med besöket var att utbyta information samt stärka det praktiska samarbetet mellan ministerierna i Helsingfors och landskapet.

Finansminister Petteri Orpo besökte landskapet den 29-30 maj 2017 och den 5 juni 2017 besökte familje- och omsorgsminister Juha Rehula landskapet.

Den 28-29 augusti besökte en grupp från Azerbajdzjan, bestående av journalister, forskare och analytiker, landskapet.

Den 1 september hade landskapet besök av ministern för högre utbildning och forskning Helena Hellmark Knutsson från Sverige.

De ålandsansvariga personerna vid ministerierna i Helsingfors besökte Åland den 21-22 september 2017. Syftet var att informera om grunderna kring det åländska samhället, näringslivet och kulturen. Även EU-parlamentariker Nils Torvalds har besökt landskapet ett flertal gånger.

Alla ministrar har deltagit i många olika nordiska ministermöten, under vars och ens område under det gångna året.

Lantrådet Katrin Sjögren har haft fyra möten i Helsingfors med trafik- och kommunikationsministern tillika Ålandsministern Anne Berner under året.

Den 3 februari 2017 inbjöd lantrådet Katrin Sjögren olika personer från ministerierna i Helsingfors till ett frukostmöte på Ålandskontoret i Helsingfors.

Lantrådet Katrin Sjögren deltog även i ett Ålandsseminarium i riksdagen i Helsingfors den 8-9 februari 2017.

Lantrådet Katrin Sjögren och minister Nina Fellman besökte EU-parlamentet i Bryssel den 10-11 maj 2017 och hade möten med bland andra Ramon Tremosa, ALDE ledamot från Katalonien, Cecilia Wikström, ALDE ordförande för utskottsordförandenas arbetsgrupp, Finlands ambassadör till EU Pilvi-Sisko Vierros-Villeneuve samt MiaPetra Kumpula-Natri och Nils Torvalds.

Lantrådet Katrin Sjögren deltog även i det årliga mötet med Marinen, den 17 maj 2017 i Åbo.

I Almedalsveckan på Gotland, första veckan i juli 2017 deltog lantrådet Katrin Sjögren samt ministrarna Nina Fellman, Tony Asumaa och Wille Valve.

I Nordiska rådets session i Helsingfors i månadskiftet oktober – november 2017 deltog lantrådet Katrin Sjögren, vicelantrådet Camilla Gunell samt ministrarna Nina Fellman, Tony Asumaa och Wille Valve.

Vicelantrådet Camilla Gunell deltog i Hållbarhetskommissionens möte i Helsingfors den 8-9 maj 2017.

Den 24-25 augusti 2017 deltog vicelantrådet Camilla Gunell i *World Food Summit* i Köpenhamn.

Vicelantrådet Camilla Gunell hade möte med bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen i Helsingfors den 22-23 oktober 2017.

Minister Mats Perämaa hade möte med finansminister Petteri Orpo den 12 maj 2017 i Helsingfors.

Den 9-12 juli 2017 deltog minister Mats Perämaa och minister Mika Nordberg i den finska politikerveckan *Suomi Areena* i Björneborg.

Minister Nina Fellman deltog i ett Magma-seminarium i Helsingfors den 1 februari 2017.

Vidare deltog minister Nina Fellman i Nordiska rådets Temasessionen i Stockholm den 4 april 2017.

Den 2-4 maj 2017 deltog minister Nina Fellman även i ett möte på Färöarna mellan de självstyrande områdena.

Den 28-30 november 2017 besökte minister Nina Fellman EU-parlamentet och hade då möten med bland andra Marja Rislakki, Finlands ambassadör till EU, Nils Torvalds, sfp (ALDE), Anneli Jäätänmäki, centern (ALDE), Merja Kyllönen, vänstern (GUE), MiaPetra Kumpula-Natri, socialdemokraterna (S&D) och Sirpa Pietikäinen, samlingspartiet (EPP) och Heidi Hautala, gröna (Greens, vice ordförande av EP).

Minister Tony Asumaa deltog i öppningen av den nordiska kultursatsningen *Nordic Matters* den 12-15 januari 2017 i London.

Den 21 mars 2017 hade han möte i Stockholm med ministern för högre utbildning och forskning Helena Hellmark Knutsson.

Den 19-20 september deltog minister Tony Asumaa i ett studiebesök och möte på Gotland med Gotlands film- och medienämnd.

Minister Mika Nordberg deltog den 12-13 februari 2017 i ett studiebesök och möte på ett varv i Gdansk, Polen.

Den 19 juli 2017 hade minister Mika Nordberg möte med bortaålämningarna i samband med *Bortaålämningarnas dag* i Mariehamn.

Minister Wille Valve hade ett möte med familj- och omsorgsminister Juha Rehula den 13-16 februari 2017 i Helsingfors.

Vidare deltog minister Wille Valve i ett nordiskt toppmöte om ungas psykiska ohälsa den 26-27 februari 2017 i Oslo.

Den 13 september 2017 hade minister Wille Valve möte i Helsingfors med social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila.

Slutligen deltog minister Wille Valve i ett seminarium *Forum för Välfärd* den 28 november 2017 i Stockholm.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
2000, Regeringen	-1 048 000,00	-1 013 854,00	-34 146,00	96,74
Verksamhetens intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Försäljningsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Avgiftsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 048 000,00	-1 013 854,00	-34 146,00	96,74
Löner och arvoden	-756 344,00	-732 504,28	-23 839,72	96,85
Pensionspremier	-140 018,00	-133 617,66	-6 400,34	95,43
Övriga lönebikostnader	-12 923,00	-12 113,45	-809,55	93,74
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	2 310,77	-2 310,77	0,00
Köp av tjänster	-45 000,00	-80 686,62	35 686,62	179,30
Material, förnödenheter och varor	-5 000,00	-2 313,72	-2 686,28	46,27
Övriga verksamhetskostnader	-88 715,00	-54 929,04	-33 785,96	61,92
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Regionkommittén

En av Finlands nio platser i Regionkommittén tillsätts, enligt självstyrelselagen, av Åland. Landskapsregeringen föreslår sina representanter inför inrikesministeriet.

Ordinarie

Ersättare

Gun-Mari Lindholm

Wille Valve, till och med 5.11.2017

Tony Wikström, från och med 6.11.2017

För Åland har Regionkommittén betydelse bl.a. genom möjligheten att påverka de utlåtanden som Regionkommittén avger. Den kontaktskapande verksamheten med andra regioner och lokala samfund från EU länderna, i avsikt att skapa nätverk och allianser för att driva frågor som är av betydelse för Åland, är viktig.

Den åländska ledamoten såväl som suppleanten deltar vid arbetsutskottsmöten och vid plenarmöten och får på det sättet goda insikter om vilka frågor som är aktuella i EU-sammanhang. Den åländska ledamoten och suppleanten sitter i två utskott *Utskottet för utbildning, ungdomsfrågor, kultur och forskning* (SEDEC) och *Utskottet för medborgarskap, god förvaltningssed, institutionella frågor och yttre förbindelser* (CIVEX). Den åländska ledamoten sitter även med i den mellanregionala gruppen *Östersjöregioner*. Ålands deltagande i Regionkommittén finansieras ur EU:s budget.

Arbetet i Regionkommittén har under 2017 långt präglats av kommissionens arbetsprogram, av flyktingsituationen i Europa samt av det brittiska utträdet ur Europeiska unionen och de utmaningar detta medfört för EU:s institutioner

Förvaltningens översikt

Utvecklings- och hållbarhetsagendan har identifierat ramarna och behoven i det övergripande hållbarhetsarbetet på Åland. Landskapsregeringen är en viktig aktör i hela det åländska samhället. I linje med agendan är landskapsregeringens mål att bedriva sin verksamhet i enlighet med de fyra hållbarhetsprinciperna och samtidigt agera katalysator och koordinator för förverkligandet av agendans vision och strategiska utvecklingsmål.

Det samhällsgemensamma hållbarhetsarbetet är Ålands bidrag till FN:s Agenda 2030 och uppföljningen av detta viktiga arbete redogörs för i utvecklings- och hållbarhetsagendans årliga statusrapport. Utvecklings- och hållbarhetsagendan omfattar såväl miljömässiga, sociala som ekonomiska frågor.

Landskapsregeringens hållbarhetsarbete omfattar både det interna arbete som utförs inom organisationen och det utåtriktade och koordinerande arbete som påverkar och påverkas av det åländska samhället, kommunerna, företagen, föreningarna, människorna och miljön.

Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar

Efter det att lagtinget i samband med behandlingen av budgeten för landskapet Åland år 2017 ställt sig bakom utvecklings- och hållbarhetsagendans vision och strategiska utvecklingsmål intensifierades arbetet med att implementera agendans målsättningar i landskapsregeringens verksamhet och styrdokument. En tjänstemanna- och expertgrupp har i uppdrag att leverera ett analys- och faktaunderlag för framtagning av tillväxt- och miljöanpassade riktlinjer för Ålands framtida fysiska och regionala struktur. I uppdraget ingår även att med utgångspunkt i detta faktaunderlag och i samarbete med den kommunala sektorn ta fram en *åländsk utvecklingsplan* med fokus på långsiktiga strategier för bättre markberedskap, infrastrukturutbyggnad och regional utveckling.

Det har visat sig att även om det finns en bred uppslutning kring agendan och dess målsättningar uppstår det lätt divergerande uppfattningar huruvida en enskild åtgärd är förenlig med målsättningen om en hållbar utveckling. Speciellt bedömningen av de miljömässiga aspekterna har en tendens att skilja sig åt. Ett tydligt exempel där man med olika prioriteringar mellan de olika hållbarhetsdimensionerna kan komma till helt olika slutresultat om vilken åtgärd som bör vidtas är det s.k. kortruttsprojektet. De ovannämnda riktlinjerna kommer inte att lösa problem av detta slag men är ägnade att underlätta diskussionen genom att göra faktaunderlagen och de övergripande strategierna mer tillgängliga för beslutsfattare och allmänheten.

Ett flertal andra sektorövergripande planerings- och genomförandeprocesser för det strategiska hållbarhetsarbetet pågår samtidigt. Det pågående reformarbetet inom den sociala hållbarhetsdimensionen avser bland annat att sträva till en långsiktig och ändamålsenlig kommunal verksamhet som beaktar de framtida demografiska utmaningarna. Ett flertal projekt har som målsättning att främja integrationen och i och med det även tilliten till samhället och dess institutioner bland dem som har flyttat till Åland.

För Ålands utveckling och dynamiken i samhället är det av största betydelse att landskapet har det beslutsförmåga och ekonomiska utrymme som fordras för att landskapet ska kunna nå de målsättningar som agendan anger. Medveten om detta har landskapsregeringen under året lagt stor vikt vid arbetet med att reformera självstyrelselagstiftningen. Under den första hälften av året har det skett genom att stöda Ålandskommitténs 2013 arbete med resurser och efter det att kommittén den 16 juni avgivit sitt betänkande, bl.a. genom att delta i den arbetsgrupp som justitieministeriet tillsatte för det fortsatta arbetet. Det kan konstateras att det till följd av bl.a. olika syn på de juridiska förutsättningarna inte är möjligt att åstadkomma en sådan grundläggande ändring av självstyrelsesystemet som Ålandskommittén 2013 föreslog. Arbetet får därför nu inriktas på en revision som tar tillvara väsentliga element och det mesta av detaljförslagen samt på en revision för att förbättra det ekonomiska systemet.

Ett väl fungerande utbildningsväsende som samverkar med och beaktar näringslivets utveckling bidrar till tillgången till kompetent arbetskraft och därmed till det åländska samhällets framgång. En utmaning i detta sammanhang är att skapa en attraktiv högskola med ett växande antal studerande med högre utbildningsnivåer i landskapet. Den pågående trenden, där attraktionskraften inom den för Åland ytterst väsentliga sjöfartsutbildningen har minskat, behöver snarast vändas.

En av de större utmaningarna som finns i det åländska samhället är att upprätthålla och förbättra tilliten till självstyrelsen och myndigheter överlag. Med anledning av detta planeras undersökningar för att få ett underlag för bedömningen av tilliten i samhället och hur tilliten utvecklas.

En väsentlig risk i arbetet med att nå agendans målsättningar för Åland är att det breda engagemang som idag finns runt om i samhället och bland medaktörerna i bärkraft.ax inte kan upprätthållas på samma nivå.

I övrigt hänvisas till de redogörelser om verksamheternas hållbarhetsarbete som finns presenterade under respektive avdelning.

Värdegrunden

Landskapsregeringen är en lagbyggare som tjänar allmänheten öppet, jämlikt och professionellt. Det gör vi genom att förvalta och utveckla självstyrelsen och samhällsresurserna för en hållbar framtid.

Målsättningen är att bygga en långsiktigt stabil och dynamisk arbetsplats som är jämställd och jämlik utan orättfärdiga skillnader. Det ska finnas en hög tolerans där de anställda står i centrum, känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i förvaltningens utveckling. Centrala begrepp i det arbetet är välbefinnande, rättvisa, makt, rättigheter och individens behov.

Inom förvaltningen finns flera olika policydokument och riktlinjer för personalen och hur olika personalärenden ska hanteras. Det är t.ex. alkohol- och drogpolicy, jämställdhets- och likabehandlingsplan, ledarskap- och medarbetarskapspolicy, riktlinjer för rekrytering och tobakspolicy. Tobakspolicyn är ny för året eftersom allmänna förvaltningen är tobaksfri sedan 1 november 2017. De värderingar som fastställs i policydokumenten ska råda på arbetsplatsen och

vara en implementerad del i organisationen. Inom landskapsregeringen pågår ett omfattande arbete för att förbättra arbetsmiljön. En ny arbetsmiljöundersökning genomfördes under året och områden identifierades för förbättringsåtgärder. Den var en uppföljning på undersökningen som gjordes år 2016. Resultaten av undersökningen visar att förbättringar har skett även om svarsfrekvensen varierar mellan olika avdelningar.

Som exempel på hur landskapsregeringen vill fånga upp initiativ för att genomföra förbättringar i arbetsmiljön på arbetsplatsen skapades en elektronisk brevlåda som nu finns på intranätet. På det sättet får personalen möjlighet att ta eget ansvar för att förbättra arbetsplatsen i en mer hållbar riktning. Flera förslag har inkommit men den fortsatta bearbetningen har ännu inte kommit igång.

Hållbarhet i landskapsförvaltningens verksamhet och uppföljning i årsredovisningen

Mot bakgrund av Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland förädlar och utvecklar landskapsregeringen det egna interna hållbarhetsarbetet. Ett projekt har pågått under året för att tydliggöra landskapsregeringens hållbarhetsarbete genom att sätta fokus på detta i en hållbarhetsredovisning.

Hållbarhet har länge beaktats inom förvaltningens verksamhetsområden. Däremot har det systematiska arbetet med målsättningar, planering och uppföljning av resultaten av detta hållbarhetsarbete inte belysts i den här omfattningen tidigare. Därmed har man inte haft en helhetsbild för att jobba med strategisk hållbar utveckling på en övergripande nivå.

Hållbarhetsredovisningen ska presentera aktuell status inom väsentliga hållbarhetsfrågor i förhållande till respektive förvaltningsområde och agendans sju strategiska utvecklingsmål, vilka ska uppnås fram till år 2030. Under året har hållbarhetsperspektivet lyfts fram i både budgetprocessen, verksamhetsplaneringen och i anvisningar till förverkligande av budgeten. Kopplingen mellan budget och uppföljning i årsredovisning har förbättrats i och med ibruktagandet av verksamhetsplanerings- och budgetsystemet och hållbarhetsperspektivet har betonats på alla nivåer i planering, genomförande och uppföljning av verksamhet.

Det långsiktiga effektmålet är ett hållbart Åland år 2051 och projektets bidrag är att kunna följa upp de framsteg som görs inom de väsentliga hållbarhetsfrågorna inom förvaltningens verksamhetsområden. Hållbarhetsredovisningen fungerar också tillsammans med statusrapporten som utarbetas i samband med Forum för samhällsutveckling som underlag för bedömning av vilka frågor som är väsentliga och prioriteringar inför planering av budget, verksamhet och åtgärder.

Arbetet har resulterat i förbättrade strukturer och processer för planering, uppföljning och rapportering för landskapsregeringens interna hållbarhetsarbete samt bidragit till ökad kunskap och medvetenhet om hållbarhet hos personalen och den politiska ledningen, vilket är en av förutsättningarna till att uppnå utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland.

För att ta sig an uppgiften har berörda utbildat sig inom internationellt erkända standarder om hållbarhetsredovisningar och metodik. Under året har även personalen inom allmänna

förvaltningen deltagit i en grundläggande basutbildning i hållbar utveckling som omfattade både metodik och systematik.

Liksom allt utvecklings- och förändringsarbete som påverkar hela förvaltningen är hållbarhetsarbetet omfattande och ska leda till en långsiktig förändring. Än så länge är vi i början av detta förändringsarbete.

Process- och metodbeskrivning för hållbarhet i landskapsförvaltningens verksamhet

Under år 2016 initierades ett projekt för att upprätta en hållbarhetsredovisning för landskapsregeringen för verksamhetsår 2017. Budgetprocessen för budget 2017 var då i slutskedet och förslag till budgetmålsättningar fanns redan. Därför fanns inte möjligheter att lyfta upp hållbarhetsperspektivet i budgeten. Däremot har hållbarhetsperspektivet ändå varit synligt i genomförandet under år 2017 och årets hållbarhetsredovisning synliggör de genomförda hållbarhetsåtgärderna. En projektgrupp tillsattes internt utgående från projektets behov av sakområdeskompetens och en ytterligare resurs i form av en hållbarhetskoordinator behövdes.

I projektet gjordes avgränsningen att hållbarhetsredovisningen initialt skulle upprättas för den allmänna förvaltningen och att de underlydande myndigheterna genomför sina processer i den takt de har möjlighet, vilket också har skett redan detta inledande år. Tack vare centraliserade processer för budget och uppföljning har även de underlydande myndigheterna inför verksamhetsår 2018 lyft fram hållbarhetsperspektivet tydligare och i större omfattning än tidigare.

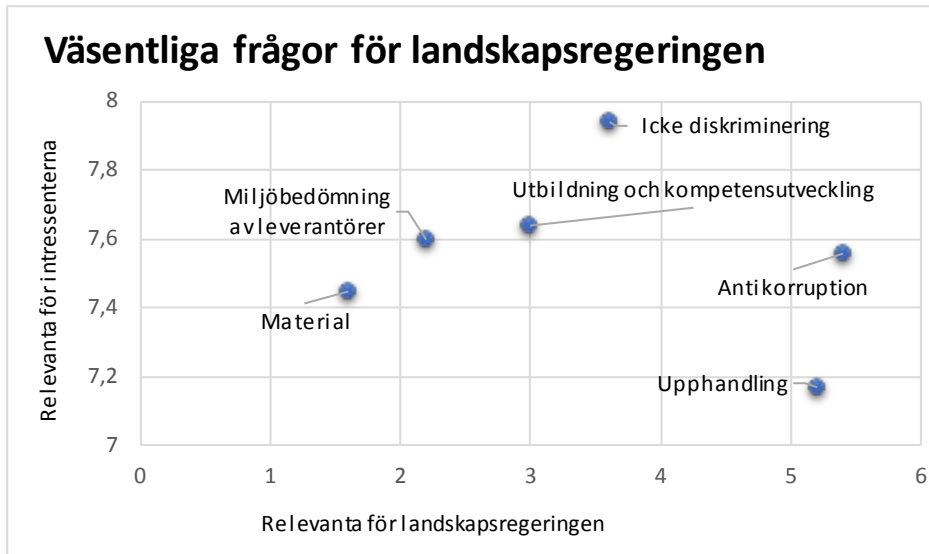
En hållbarhetskoordinator rekryterades och flera sakkunniga inom förvaltningen har utbildat sig inom olika områden inom hållbarhet för att kunna driva processen framåt.

En kartläggning av förvaltningens styrdokument har gjorts för att kunna identifiera var hållbarhetsperspektivet behöver förtydligas. Dessutom har en intressentdialog genomförts till personalen inom allmänna förvaltningen i form av en enkät för att få reda på vilka de väsentliga hållbarhetsfrågorna är och som personalen anser att förvaltningen bör prioritera i sin verksamhet.

Väsentlighetsanalysen och intressentdialogen

I enlighet med redovisningsprinciperna ska hållbarhetsarbetet utgå från ett intressentperspektiv. I den inledande intressentdialogen genomfördes en enkät riktad till personalen vid den allmänna förvaltningen för att få reda på vilka hållbarhetsfrågor som är relevanta för dem och som därmed verksamheten bör prioritera.

Intressentdialogen genomfördes som en enkät via en webbsida. Projektet utgick från de 43 hållbarhetsfrågor som ingår i Global Reporting Initiatives standard och valde ut de 20 mest väsentliga frågorna till enkäten som personalen skulle värdera. Dessutom fanns en fråga om avdelningstillhörighet för att kunna analysera om det påverkade vilka frågor som prioriterades. På basen av resultatet beslöt landskapsregeringen att 2 frågor från respektive ekonomisk, social och miljöperspektiv ska ingå i hållbarhetsredovisningen. På totalnivå prioriterade personalen det sociala perspektivet högst medan projektets egen prioritering visade att antikorruption prioriterades högst. Under år 2018 kommer därför särskilt fokus ligga på dessa frågor inom verksamheterna och nyckeltal för vad som ska mätas tas fram och ingår i nästa årsredovisning.

I nästa skede kommer landskapsregeringen att vända sig till externa intressenter för att få veta vilka frågor som är relevanta för dem. En ny samlad bedömning görs därefter för att ta reda på om eventuella andra väsentliga frågor som behöver belysas i verksamheterna och ingå i kommande årsredovisning.

Redovisningsprinciper för innehåll och kvalitet i förvaltningsberättelse och hållbarhetsredovisning

Redovisningsprinciperna är grundläggande för att uppnå hög kvalitet på redovisningen. De hjälper landskapsregeringen bedöma vad som är väsentligt och bör tillämpas i förvaltningsberättelsen och hållbarhetsredovisningen. Principerna är:

- inkludering av intressenter
- hållbarhetsmanhang, beskriva verksamheten och hållbar utveckling i det åländska samhället
- väsentlighet, att redogöra för den ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan som är väsentlig och som kan påverka intressenternas bedömningar
- fullständighet, redovisningen ska vara fullständig och tillräckligt omfattande för att intressenterna ska kunna göra bedömningar utgående från informationen
- noggrannhet, redovisningen ska vara tillräckligt korrekt och detaljerad för att intressenterna ska kunna bedöma prestationen
- balans, både positiva och negativa aspekter ska ingå för att möjliggöra en balanserad bedömning av det övergripande resultatet
- klarhet, informationen ska vara tillgänglig på ett sätt som är tydligt, begripligt och förståeligt
- jämförbarhet, redovisningen ska vara konsekvent för att möjliggöra jämförelse över tid och med andra organisationer
- tillförlitlighet, redovisningen ska baseras på verifierbar information
- aktualitet, redovisningen ska baseras på aktuell information.

Hållbarhetsstyrning i allmänna förvaltningens egen verksamhet

I samband med arbetet att upprätta en hållbarhetsredovisning har behovet av en tydlig struktur och process för den interna hållbarhetsstyrningen identifierats. Styrningen underlättar samordningen i hållbarhetsarbetet och att hållbarhetsperspektivet förtydligas inom verksamheterna. Utvecklingen av styrningen är påbörjat och planeras att hanteras i en intern hållbarhetsstyrningsgrupp som bemannas utgående från de ansvarsområden som berör den fysiska arbetsplatsen, personalen och konsumtionen för att handa de administrativa arbetsuppgifterna som planeras och genomförs inom allmänna förvaltningen.

I samordningen av den interna hållbarhetsstyrningen ingår följande ansvarsområden:

- Social hållbarhet (personalperspektivet)
- Miljömässig hållbarhet (allmänna förvaltningens förbrukningsmaterial)
- Ekonomisk hållbarhet (planering, nyckeltal och uppföljning).

Förvaltnings- och utvecklingschefen ansvarar, i samråd med ledningsgruppen, för styrningen och uppföljningen av det interna hållbarhetsarbetet. Under år 2017 initierades och bedrevs ett utvecklingsarbete i projektform i syfte att i årsredovisningen kunna redogöra för det interna hållbarhetsarbetet och den egna verksamhetens hållbarhetspåverkan. I samband med att utvecklingsarbetet övergår i ordinarie verksamhet är avsikten att se över ansvarsfördelningen för det interna hållbarhetsarbetet.

Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland ligger till grund för budgetplaneringen och förverkligandet av den verksamhet som bedrivs inom landskapsförvaltningen. Vid upprättande samt uppdatering av styrdokument ansvarar respektive avdelning och verksamhet för att detta sker i linje med utvecklings- och hållbarhetsagendan samt de fyra hållbarhetsprinciperna.

På basen av genomförd väsentlighetsanalys gällande den egna verksamhetens hållbarhetspåverkan har förvaltnings- och utvecklingschefen fastställt nedanstående sex hållbarhetsfrågor som väsentliga att följa upp. Under 2018 ska landskapsregeringen ta fram nyckeltal, genomföra åtgärder och utveckla system för uppföljning på lämplig nivå för att systematiskt arbeta och följa upp dessa hållbarhetsfrågor:

- Upphandling
- Antikorruption
- Material
- Miljöbedömning av leverantörer
- Utbildning och kompetensutveckling
- Icke-diskriminering.

I denna årsredovisning finns redogörelser för hur dessa hållbarhetsfrågor hanteras i dagsläget och hur styrningen av dessa hållbarhetsfrågor hanteras.

Väsentliga förändringar i förvaltningens organisation, verksamhet och ekonomi

Den 1 januari 2017 trädde en ny förordning om den allmänna förvaltningen i kraft. Förordningen innebar att rättsserviceenheten och enheten för Europarätt och externa frågor slogs samman till en enhet som skulle benämnas enheten för rättsliga och internationella frågor. Någon förändring av de uppgifter som ankommit på de tidigare enheterna gjordes inte, utan ansvaret för uppgifterna fördes genom förslaget över på den nya gemensamma enheten. En större enhet med fler medarbetare skapar bättre utrymme för flexibilitet, möjliggör en effektivare användning av tillgängliga resurser och samlad expertis samt ökar möjligheterna till personlig utveckling. Förändringen är ett led i att utveckla regeringskansliets roll som stabsfunktion för förvaltningen, så att målsättningen med en bättre samordning och en effektivare användning resurserna kan uppnås.

Den andra väsentliga förändringen av organisationen som den nya förordningen medförde var att uppgifter inom infrastrukturavdelningen flyttades mellan byråer och renodlas, samtidigt som benämningen på byråerna och deras indelning i enheter förändrades. Infrastrukturavdelningen består dock fortsättningsvis av tre byråer numera med benämningarna allmänna byrån, transportbyrån och vägnätsbyrån. De uppgifter som ålagts transportbyrån baserar sig delvis på uppgifter som enligt tidigare utfördes av trafikbyrån, men även på uppgifter som sköttes av produktionsbyrån. På motsvarande sätt överfördes uppgifter som tidigare ankom på trafikbyrån och produktionsbyrån på vägnätsbyrån.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på landskapsförvaltningen

Svårigheterna att upprätthålla en uppdaterad lagstiftning inom landskapets behörighetsområden medför att förtroendet för landskapslagstiftningen urholkas och i förlängningen skadas förtroendet för självstyrelsen såväl internt som externt. Samtidigt finns en stor förväntan i det åländska samhället att reformer liknande de i omgivande regioner och i synnerhet i riket ska vidtas vilket kan leda till bristande överväganden av vilka möjligheter landskapets lagstiftningsmöjligheter de facto erbjuder.

Den språkliga utvecklingen i riket leder till svårigheter att följa reformplaner i riket och medför en risk att landskapet inte i tid kan vidta nödvändiga anpassningsåtgärder.

En tilltagande okunskap och oförståelse för landskapets ställning och rättigheter inom delar av statsförvaltningen medför en risk för att landskapets bästa inte kan tillgodoses på det sätt självstyrelselagen förutsätter.

Förvaltningen är i hög grad uppbyggd så att det finns enbart en tjänst med specialistkunskaper inom ett område. Samtidigt är inte avlöningssystemet flexibelt så att lönesättningen är anpassad till dessa förhållanden. Mot bakgrund av detta har antalet sökande till högre tjänster och tjänster där de fordras specialistkunskaper varit begränsat de senaste åren varför kompetensförsörjningen är ett riskområde för förvaltningen.

I större förvaltningar såväl i riket som Sverige går digitaliseringen snabbt framåt. Med landskapets litenhet och begränsade resurser finns det svårigheter att utveckla jämförbara system. Landskapets förvaltningar riskerar därför att få svårigheter att upprätthålla system med motsvarande funktionalitet som i omgivande regioner.

Beskrivning av förvaltningens interna styrning och kontroll

En central ambition med landskapsförvaltningens förändrings- och utvecklingsarbete är att skapa förutsättningar och verktyg för ledningen att leda, styra och planera verksamheten så att behoven av god budgetberedning och budgetdisciplin tillgodoses, att det finns tydlighet i ansvar och befogenheter, att kompetens och resursbehov tillgodoses och att verksamhetsmålsättningarna uppnås. I enlighet med god ISK ska respektive förvaltningsenhets ledning årligen i samband med årsredovisningen redogöra för hur den interna kontrollen är ordnad inom sin förvaltningsenhet. I den nu föreliggande årsredovisning ingår en sådan redogörelse under respektive avdelning.

Arbetet med att utveckla den interna styrningen och kontrollen har även under år 2017 bedrivits utgående från den plan som antogs år 2013 så att arbetet med att förbättra den interna styrningen och kontrollen fortsättningsvis fokuserats på budget och redovisning och framtagande av ett verksamhetsstyrningssystem. Det nya systemet har under året implementerats stegvis. Budgeten för 2018 upprättades i verksamhetsstyrningssystemet och även uppföljningen planeras att göras i systemet. En förvaltningsorganisation är under uppbyggnad för att hantera underhåll, användarhandledning, behörighetsstyrning och nyutveckling av funktionalitet. Respektive verksamhet definierar vilken behörighet verksamhetens anställda tilldelas i systemet.

Genom årliga genomgångar av delegeringsbeslutet och arbetsordningarna för de olika avdelningarna eftersträvas en successiv utveckling av den interna kontrollen inom ramen för det löpande arbetet.

Personalen

Förvaltningens organisation

Personalbokslutet redovisar statistik för allmänna förvaltningen, Ålands gymnasium, Högskolan på Åland, Ålands polismyndighet, övriga skolor samt myndigheter enligt följande:

Allmänna förvaltningen

- Regeringskansliet
- Finansavdelningen
- Social- och miljöavdelningen
- Utbildnings- och kulturavdelningen
- Näringsavdelningen
- Infrastrukturavdelningen
- Lagberedningen

Ålands gymnasium

Högskolan på Åland

Ålands polismyndighet

- Ålands polismyndighet
- Alarmcentralen

Övriga skolor

- Ålands folkhögskola
- Ålands musikinstitut
- Ålands sjösäkerhetscentrum

Övriga myndigheter

- Datainspektionen
- Ålands ombudsmannamyndighet
- Motorfordonsbyrån
- Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet
- Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet
- Ålands statistik- och utredningsbyrå

ÅHS upprättar ett eget personalbokslut och ingår därför inte i denna redovisning.

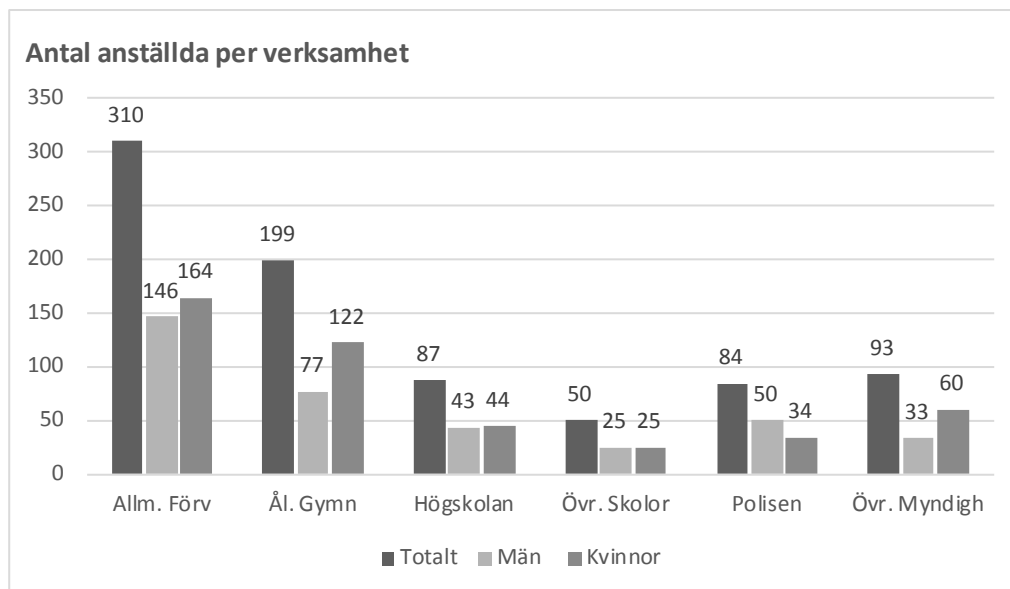
Med antalet anställda menas hur många personer som arbetade inom landskapsförvaltningen per den 31.12.2017. I nuvarande lönesystemet är det inte möjligt att få ut arbetad tid omräknat till årsverken.

Personalbokslutet är fortsättningsvis under utveckling. En översyn av hela strukturen pågår så att personalbokslutet ska ge en tydligare bild över allmänna förvaltningens, skolornas, polisens och de övriga fristående myndigheternas verksamheter. Detta för att det ska bli möjligt att få en helhetsbild av hela Ålands landskapsregering exklusive ÅHS, och därmed möjliggöra analys och uppföljning ur ett hållbart helhetsperspektiv. Genomförda hållbarhetsåtgärder redovisas under respektive rubrik.

I årets personalbokslut saknas könsindelad statistik under följande rubriker, *Personalkostnader*, *Frånvaro*, *Företagshälsovård* och *Arbetsmiljö*.

Personalstruktur

I slutet av år 2017 arbetade totalt 823 personer inom Ålands landskapsregering och fristående myndigheter uppdelat på 449 kvinnor och 374 män. Jämfört med föregående år är det en minskning med 37 personer.

Antal anställda per år

2012	2013	2014	2015	2016	2017
1 044	948	920	984	860	823

Pensionsavgångar

En anställd har rätt att gå i ålderspension från 63–68 års ålder. Arbetspensionssystemet omfattade även förtida ålderspension, invalidpension, delinvalidpension och deltidspension. Pensionsformen deltidspension har upphört och sista möjligheten att söka den var fr.o.m. 1.1.2017.

Inom landskapsregeringen samt fristående myndigheter gick totalt 25 personer, 11 kvinnor och 14 män, i ålderspension och invalidpension år 2017, vilket är 6 personer färre än föregående år.

Av de 25 personer som gick i pension år 2017, arbetade 10 personer, 4 kvinnor och 6 män, inom allmänna förvaltningen och de gick i ålderspension. Vid de underlydande myndigheterna var det 7 kvinnor och 7 män som gick i ålderspension och 1 man som gick i invalidpension.

Under år 2017 fick 2 personer deltidspension och två personer fick delinvalidpension. 23 personer arbetade deltid samtidigt som de lyfte deltidspension, 15 kvinnor och 8 män. 5 personer arbetade deltid med delinvalidpension.

Pensionsavgångar

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totalt	32	39	47	38	50	32
Ålderspension	24	22	34	21	27	24
Deltidspension	6	8	1	7	12	2
Invalidpension		3	6	3	4	1
Delinvalidpension	1		1	2	2	2
Rehabiliteringsstöd	1	5	5	3	3	1
Yrkesinriktad rehabilitering (arbetsprövning)		1		2	2	

Personalkostnader

Personalkostnaderna uppgick till 48,8 miljoner euro år 2017, vilket är en minskning med knappt 683.000 euro från föregående år. Ålands landskapsregerings beräknade semesterlöneskuld uppgick till 6,7 miljoner euro per 31.12.2017, vilket är en minskning med 158.000 euro jämfört med 31.12.2016.

Personalkostnader i euro

	2015	2016	2017
Löner och arvoden	-45 872 298	-42 045 163	-40 142 387
Pensionspremier	-8 221 247	-7 470 386	-7 337 742
Övriga lönebikostnader	-1 274 049	-1 129 929	-663 360
Personalersättningar	692 330	703 198	526 754
Periodiserade semesterlöner inkl. lönebikostnader	633 215	450 773	157 798
Löneutjämningsreservering	-300 000		-1 350 000
Personalkostnader totalt	-54 342 050	-49 491 506	-48 808 936

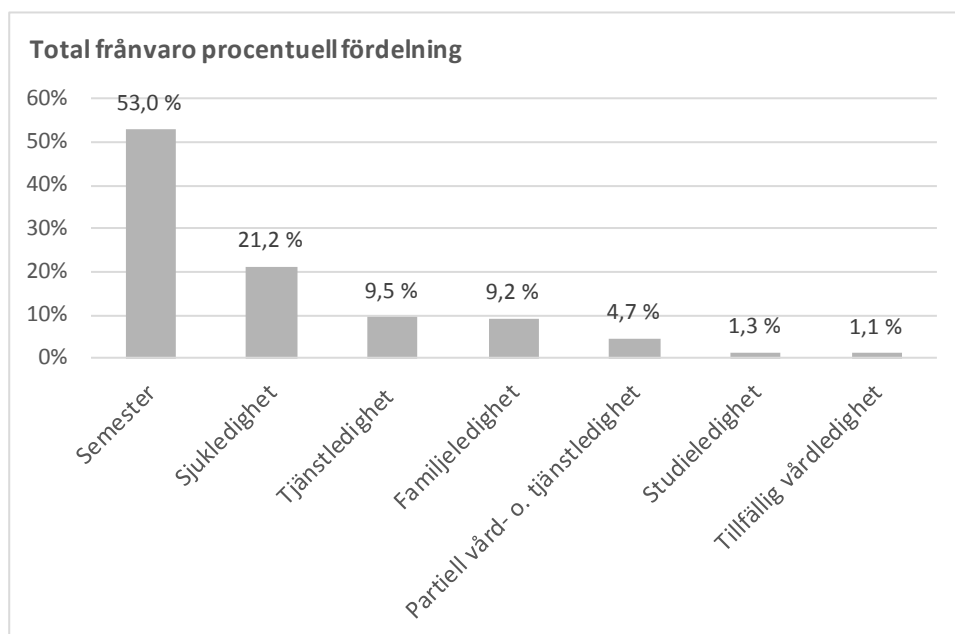
Förvaltning	Medellön			Medianlön		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Allmänna förvaltning	3 418	3 279	3 563	3 329	3 045	3 579
Ål gymnasium	3 483	3 328	3 777	3 610	3 060	4 148
Högskolan	3 742	3 172	4 369	3 845	3 224	4 148
Övr skolor	2 957	2 696	3 305	3 136	2 671	3 329
Polisen	3 112	2 916	3 240	2 911	2 787	3 172
Övriga myndigheter	3 270	3 119	3 542	2 999	3 541	3 059

Medellönen baseras på bruttomånadslönen för hel- och deltidsanställd personal

Frånvaro

Semester, semesterpenningledighet och sparssemester var den vanligaste frånvaroorsaken och utgjorde 53 procent av den totala frånvaron jämfört med 52,1 procent föregående år. Sjukfrånvaro var den näst vanligaste frånvaroorsaken, 21,2 procent, jämfört med 23,3 procent år 2016 följt av tjänstledighet 9,5 procent, jämfört med 8,6 procent år 2016.

I förhållande till antalet anställda ökade sjukfrånvaron med 4,6 procent jämfört med år 2016.

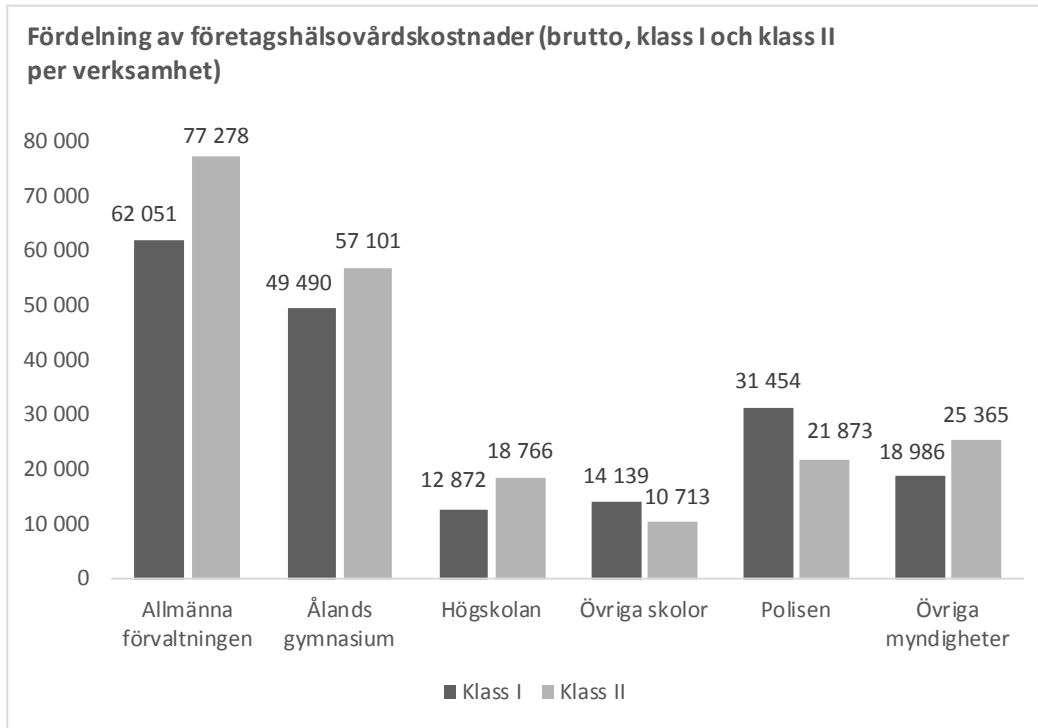

Företagshälsovård

Cityläkarna Ab tillhandahåller företagshälsovården för alla landskapets anställda.

Förutom den lagstadgade företagshälsovården klass I, erbjuds de anställda även sjukvård, ej lagstadgad - klass II, på allmänläkarnivå och specialistvård i bestämda fall enligt särskild överenskommelse med personalenheten.

Under år 2017 uppgick den totala kostnaden för företagshälsovården klass I och klass II till 400.086 euro, vilket är en ökning med ca 22 procent från föregående år. Företagshälsovård klass I, ersätts med 60 procent och klass II, med 50 procent från FPA. Ersättningen från FPA uppgick till 180.843 euro vilket ger en nettokostnad på totalt 219.243 euro eller 266 euro per anställd.

Företagshälsovårdens bruttokostnader

	€/Anställd
Allmänna förvaltningen	449
Ålands gymnasium	536
Högskolan	364
Övriga skolor	497
Polisen	635
Övriga myndigheter	477

Bruttokostnaderna för den lagstadgade, förebyggande företagshälsovården, klass I, uppgick till 188.991 euro, 47 procent av den totala kostnaden för företagshälsovården år 2017 jämfört med 36 procent år 2016. Att satsa på förebyggande företagshälsovård är en medveten strategi i hållbarhetsarbetet och de ökade kostnaderna för klass I är ett resultat av detta.

Kostnaden för sjukvården, klass II, uppgick till 211.095 euro, vilket är 53 procent av den totala kostnaden för företagshälsovården år 2017 jämfört med 64 procent år 2016.

Arbetsolycksfall

Under år 2017 anmäldes 33 arbetsolycksfall till Ålands Ömsesidiga försäkringsbolag. Arbetsolycksfallen följs upp och hanteras i samarbete med företagshälsovården och arbetarskyddet.

Arbetsmiljö

För att utveckla och skapa en bra arbetsmiljö genomförs regelbundet en arbetsmiljöenkät inom allmänna förvaltningen. Det är en webbaserad enkät via Kiva Q som ger en möjlighet att mäta arbetsvälbefinnandet på arbetsplatsen. Enkäten sammanställs och analyseras av Kiva Q:s sakkunniga i samarbete med personalenheten.

Kiva Q index är ett medeltal för enkätens sju standardfrågor och är ett enkelt sätt att följa med utvecklingen av arbetsvälbefinnandet. Årets Kiva Q index var 7,72, vilket är en förbättring jämfört med 7,43 år 2016. Svarsprocenten i enkäten var 66,5 procent, vilket är lägre jämfört med året innan då svarsprocenten var 74,8 procent.

Ålands landskapsregering är en arbetsgivare som värnar om sin personal och vill främja alla medarbetares hälsa. Genom att arbeta för en tobaksfri arbetsmiljö vill Ålands landskapsregering säkra att medarbetare inte utsätts för hälsorisker på grund av tobakspreparat. 1.1.2017 blev allmänna förvaltningen en rökfri arbetsplats och i november togs nästa steg, att bli en tobaksfri arbetsplats. Det innebär att allmänna förvaltningen från och med 1.11.2017 tillämpar tobaksfri arbetstid.

Friskvård

I syfte att upprätthålla och förbättra personalens hälsa och välbefinnande erbjuds anställda inom landskapsregeringen möjlighet till subventionerade motionsaktiviteter, kulturaktiviteter och subventionerad massage.

Subventionen för allmänna förvaltningens motionsaktiviteter uppgick till 39.426 euro, vilket är ca 127 euro per anställd. Det är en ökad kostnad med ca 18 euro per person jämfört med föregående år.

Från och med 1.4.2017 övergick allmänna förvaltningen till att använda friskvårdskuponger för att subventionera personalens motion och friskvård (ej massage). Personalen använde friskvårdskuponger till ett värde av 33.210 euro, vilket motsvarar ca 107 euro per anställd, 121 euro/kvinna och 92 euro/man. Förutom friskvårdskuponger erbjuds personalen även skidkort och olika andra aktiviteter inom ramen för motionskampanjen som ordnas årligen.

Personalen vid Ålands landskapsregering erbjuds möjlighet till subventionerad massage i syfte att förebygga ohälsa. Subventionen är 10 euro/besök. Subventionen under år 2017 uppgick till 9.620 euro vilket är en sänkning med 3.190 euro och motsvarar 319 besök.

Subventionerad massage år 2012-2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antal besök	1 226	1 373	1 448	1 431	1 281	962

Kompetensutveckling

Ålands landskapsregering arbetar aktivt med att höja och utveckla personalens kompetens. Det sker dels genom allmän personalutbildning som ordnas centralt och är gemensam för större personalgrupper, men också genom yrkesspecifik utbildning som är specifik för den befattning som tjänstemannen har.

För att säkerställa att all personal har samma grundförutsättning för det strategiska utvecklings- och hållbarhetsarbetet ordnades under året inom allmänna förvaltningen en obligatorisk basutbildning i ämnet. Det arrangerades 14 utbildningstillfällen med totalt 186 deltagare, 115 kvinnor och 71 män.

Inom allmänna förvaltningen uppgick kostnaderna för kompetensutveckling, både den allmänna och den yrkesspecifika utbildningen till 130.918 euro, eller 422 euro per anställd. Kostnaden för den yrkesspecifika utbildningen uppgick till 118.569 euro, vilket motsvarar ca 383 euro per anställd, 385 euro/kvinna och 379 euro/man.

Regeringskansliet

Regeringskansliets översikt

Regeringskansliet har under året haft en central roll i de samordnande diskussioner, seminarier och kunskapsbyggande åtgärder som genomförts för att implementera det sociala hållbarhetsperspektivet inom den allmänna förvaltningen och i det åländska samhället.

Det har bland annat handlat om att fortsätta leda samordningsmöten kring kommunalt flyktingmottagande. Ett konkret resultat är att två kommuner har anslutit sig med planer att ta emot kvotflyktingar under år 2018. Dessutom är ett treårigt integrationsprojekt utformat för kvotflyktingar i samarbete med tolv andra aktörer inklusive ÅHS, kommuner, Ams, Medborgarinstitutet och tre föreningar. Ansökan lämnades in i november och besked om eventuellt finansiering ges innan slutet av februari 2018.

Ett samarbete har etablerats med utbildningsbyrån i samband med revidering av grundskolelagen för att ta fram rekommendationer bland annat vad rör integrationsfrågor och elevers delaktighet. Samarbetet har även omfattat seminarier som en del av arbetsprocessen. Ett nära samarbete har även förts vad gäller utvecklingsmöjligheter för integrationsutbildningen för vuxna, bland annat genom arrangerandet av en välbesökt föreläsning och kreativ workshop under våren.

Jämställdhetsenheten har under våren aktivt deltagit i arbetet med att ta fram statusrapport 1 för utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland med fokus på social hållbarhet. Arbetet har omfattat kunskapsinhämtning, konceptualiserings- och analysarbete i samarbete med andra aktörer och krävde en betydande arbetsinsats med tanke på att det var den första rapporten i sitt slag.

Under hösten har kontakter initierats för att skraddarsy en fortbildning för personalen vid allmänna förvaltningen kring jämställdhet, likabehandling, mångfald och inkludering med utgångspunkt från den interna värdegrunden, hållbarhetsagendan och andra styrdokument. Fortbildningen genomförs under år 2018.

Jämställdhetsarbetet på Åland har fokus på kunskap, långsiktighet och är strategiskt. Hälsa, vård och jämställdhet har varit fokusområden under året och kunskapshöjande insatser har skett i form av seminarier och konferenser där målgrupperna har varit yrkesverksamma inom respektive berörd myndighet, skola, barnomsorg, politiker och övriga intresserade. Temaområden har varit våld i nära relationer samt kvinnors och mäns hälsa. Våld i nära relationer har under året kartlagts i samarbete med Ålands statistik- och utredningsbyrå. Jämställdhetsintegrering som arbetsmetod baserar sig på statistik och forskning och statistikverkstad arrangerades för olika målgrupper i syfte att underlätta användning och analys av könsindelad statistik och av publikationen *På tal om jämställdhet – Åland 2017*.

Utvecklingen av den interna kommunikationen påbörjades genom tillsättandet av en kommunikationsgrupp med uppdrag att tillhandahålla verktyg, rutiner och modeller för förveckligandet av kommunikationsstrategin. Gruppen har bland annat arbetat med att uppdatera och implementera allmänna förvaltningens värdegrund i kommunikationsstrategin och den grafiska manualen.

Landskapsregeringens synlighet i sociala medier har ökat under året för att nå ut till en bredare målgrupp. Dessutom deltog landskapsregeringen i Almedalsveckan i Visby och vid SuomiAreena i Björneborg. Den parlamentariska vänföreningen arrangerade under året en sammankomst för representanter i Sveriges riksdag, Finlands riksdag och Ålands lagting för att utveckla relationerna.

Under året påbörjades planeringen av AlandicaDebatt som ska äga rum i juni 2018.

En basutbildning för hela förvaltningen i utvecklings- och hållbarhetsagendan samt strategiskt utvecklings- och hållbarhetsarbete har arrangerats. Vidare har kompetensutveckling erbjudits gällande centrala aspekter av ledarskap, bemötande och kommunikation för personer som utövar och/eller representerar myndighet i sitt uppdrag.

Enheten för rättsliga och internationella frågor har fokuserat på social hållbarhet och personalperspektivet under året med anledning av de organisatoriska förändringarna som skett när två enheter sammanslogs till en. En engagerad och motiverad personal är viktigt för att bättre förutse behov och ta hänsyn till förändringar i verksamheten samtidigt som resultat ska uppnås. Dessutom finns ett stort behov av att uppdatera lagstiftningen inom enhetens ansvarsområde. Detta arbete har påbörjats under året, bland annat förslag till ny lagstiftning rörande personuppgifter, fastighetsmäklare och ändring av polislagen har sänkts till lagberedningen. Under året tillsattes även en projektgrupp med uppgift att föreslå en revidering av offentlighetslagstiftningen. Detta arbete kommer att fortgå fram till hösten 2018.

Under våren arrangerades invånarmöten i varje kommun angående den framtida kommunindelningen. Lantrådet och ministrarna medverkade turvis i dessa möten. Med beaktande av vad som framkom vid invånarmötena, i kommunernas yttranden över landskapsregeringens meddelande 4/2016–2017 och med stöd av tidigare utredningar rörande kommunindelning utarbetades på hösten en lagstiftningspromemoria med förslag till reform av kommunstrukturen på Åland. På hösten färdigställdes också kommunindelningsutredningen för Finström, Geta och Sund och i slutet av året genomfördes en invånarenkät gällande förslag till gränsjusteringar i områdena Ängö, Bussö, Järsö och Nåtö.

På hösten utarbetades en lagstiftningspromemoria med förslag om införande av en media-avgift av skattenatur.

Landskapsregeringen beslöt den 17.11.2017 fastställa riktlinjer för begäran om handräckning från riksmyndighet.

Landskapsregeringen fick den 6 november 2017 information från rikshåll att riket anser att det finns juridiska problem för Veikkaus Ab att fortsätta bedriva verksamhet på Åland. Landskapsregeringen fick den 29 november 2017 kännedom om att Veikkaus inte avsåg ansöka om tillstånd att få anordna tippnings- och penninglotteriverksamhet på Åland för år 2018. Tillsynen ansågs vara problematisk och måste lösas juridiskt först. Landskapsregeringen, inrikesministeriet och Polisstyrelsen utreder för närvarande om det finns en sådan lösning. Landskapsregeringen är den tillståndsgivande myndigheten på Åland och tillstånd att anordna tippnings- och penninglotteriverksamhet i landskapet beviljas på basen av ansökan.

Hållbarhetsstyrning

Ledningen ansvarar för avdelningens aktiva deltagande i förverkligandet av Utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål. Utvecklingsenheten har en särskild kompetens gällande metod- och processtöd i arbetet. Indikatorer gällande de olika strategiska utvecklingsmålen skapas och för att ge förutsättningar till uppföljning.

Regeringskansliet deltar i arbetet med att fastställa former för ansvar, genomförande och uppföljning av hållbarhetsarbetet inom landskapsregeringen.

Vad gäller *social hållbarhet*, är målskrivningarna i det första och andra strategiska utvecklingsmålet i utvecklings- och hållbarhetsagendan avgörande för att uppnå agendans vision att *Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar*. Målen i agendan förutsätter ett sektorövergripande samarbete. Eftersom också flera avdelningar inom allmänna förvaltningen arbetar med social hållbarhet är det särskilt viktigt med ett sektorövergripande forum för ett kontinuerligt informationsutbyte och samordning.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Ålands landskapsregering är en lagbyggare som samlar kraften i den offentliga sektorn på Åland och i förlängningen hela det åländska samhället. Inom ramen för nätverket bärkraft.ax har landskapsregeringen tillsammans med aktörer från hela samhället arbetat fram Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland. Förverkligandet av agendan förutsätter processer och åtgärder gällande social hållbarhet och arbetet pågår kontinuerligt.

Regeringskansliet har under året en tillfällig tjänst som specialsakkunnig med inriktning på integration och social hållbarhet.

Jämställdhetsenheten vid landskapsförvaltningen har en stabsfunktion och bedriver utvecklings- och metodarbete tvärsektorielt både internt och externt i förhållande till andra myndigheter och det åländska samhället i stort. Jämställdhet och integration ingår per definition i social hållbarhet.

Kompetensutvecklingsinsatser har genomförts avseende fördjupning i utvecklings- och hållbarhetsagendan i förhållande till allmänna förvaltningen och dess verksamhetsområden med bland annat introduktion till hållbarhet och ABCD-metoden (backcasting).

Regeringskansliet har som målsättning att utveckla och stärka det professionella ledarskapet på avdelningen som ett led i hållbarhetsarbetet. Vidare uppmuntras personalens förmåga att hantera verktyg inom kommunikations- och påverkansområdet.

All individbaserad statistik bör vara indelad enligt kön för att ge underlag till att upptäcka mönster och på så sätt få syn på normer, villkor och värderingar för flickor, pojkar, kvinnor och män. Avdelningen arbetar kontinuerligt med systematisk inkludering och prioriterar delaktighet för att ta tillvara tillgänglig kompetens och erfarenhet.

Prioriterade hållbarhetsfrågor

Regeringskansliet har ett särskilt ansvar när det gäller processer och uppföljning för de prioriterade hållbarhetsfrågorna antikorruption, material, utbildning och kompetensutveckling samt icke-diskriminering. Under året har de prioriterade frågorna identifierats och följande steg i processen handlar om att kartlägga vad som ska följas upp, vad uppföljningens omfattar och vilka behov som finns för att kunna följa upp hållbarhet avseende dessa frågor. Inledningsvis finns också behov att förbättra kompetensen inom dessa specifika frågor, att skapa processer och rutiner för att samla in information för uppföljning och rapportering.

Arbetet under året har främst fokuserat på att kartlägga och orientera sig inom området social hållbarhet och hållbarhetsredovisning inom dessa hållbarhetsfrågor och att etablera ett naturligt sammanhang för frågorna inom de ansvarsstrukturer som finns i organisationen.

Antikorruption

I landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsregeringen (1975:58) finns bestämmelser om förfarandet vid handläggning av ärenden. Syftet med bestämmelserna är bland annat att skapa ett regelverk med tydliga regler för hur tjänstemännen ska förfara vid handläggningen. I och med att de flesta beslut som har större verkningar fattas på föredragning av en tjänsteman är som regel alltid två personer involverade i beslutsfattandet. Detta försvårar möjligheterna till korruption vid beslutsfattandet.

Likaså förhindrar jävsreglerna (1 § 2 mom., 24 och 25 § förvaltningslagen) att en tjänsteman fattar beslut i ett ärende som medför vinning för denna eller någon till tjänstemannen närstående.

Bestämmelser om tjänstemännens allmänna skyldigheter och rättigheter finns i tjänstemannalagen (1987:61). Där finns bl.a. i 15 § en bestämmelse som säger att en tjänsteman inte får fordra, acceptera eller ta emot ekonomisk eller annan förmån, om förtroendet för tjänstemannen därigenom kan försvagas. Tjänsteman som handlar i strid med sin tjänsteplikt eller försummar denna kan bestraffas med skriftlig varning, skiljande från tjänsteutövning samt avsättning.

Material

Under år 2016 påbörjades en kartläggning av vilka produkter och vilka material som används i allmänna förvaltningens interna arbete. Denna kartläggning kommer att ligga till grund för nästa steg i processen som omfattar en klassificering av de väsentliga materialen och att skapa relevanta nyckeltal för uppföljning av den interna konsumtionen.

Utbildning och kompetensutveckling

Behov av utbildning och kompetensutveckling har identifierats under året och förslag till åtgärder ingår i utbildningsplanen för år 2018. Det handlar både om att specifik kunskap i förhållande till de prioriterade hållbarhetsfrågor som ska ingå i årsredovisningen och andra aktuella utbildningsbehov. Rapportering om utbildning och kompetensutveckling ges i kapitlet om personalen.

Icke-diskriminering

Landskapsregeringen har en jämställdhets- och likabehandlingsplan där prioriterade åtgärder finns beskrivna. Dessutom finns en handlingsplan för hantering av trakasserier och osakligt bemötande som definierar begreppen och beskriver hur man går tillväga om man upplever att man blivit utsatt för sådant bemötande.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Regeringskansliet består organisatoriskt av en byrå, allmänna byrån, vilken tidigare var indelad i sex enheter. Under året vidtogs förberedande arbete för att slå sammanfoga personalenheten och kommunikationsenheten till en ny enhet, personal- och kommunikationsenheten. Denna förändring bidrar till en ändamålsenlig samordning och struktur av den interna och externa kommunikationen för olika interna och externa målgrupper.

Personal- och kommunikationsenheten ska utgöra stöd för den allmänna förvaltningen i personalfrågor, kommunikations- och pressfrågor. Kommunikation och personalfrågor handlar bland annat om att stärka och utveckla landskapsregeringen som varumärke både internt och externt. En välfungerande och professionell personalpolitik och kommunikationsverksamhet har betydelse för hur landskapsregeringen vill uppfattas och områdena stärker varandra och skapar tydlighet. Att samla resurserna på samma enhet ökar möjligheterna till effektivt arbete samtidigt som förändringen ger större flexibilitet och minskad sårbarhet.

Samtidigt pågick arbetet med att sammanfoga jämställdhetsenheten och utvecklingsenheten till en gemensam enhet, utvecklings- och hållbarhetsenheten. Syftet är att stärka kraften i landskapsregeringens tvärssektoriella stöd såväl i det interna som i det externa utvecklings- och hållbarhetsarbetet. Landskapsregeringen ökar genom denna åtgärd förutsättningarna att ta tillvara kunskaper och erfarenheter av ett kontinuerligt, målinriktat, strukturerat och kunskapsbaserat jämställdhetsarbete. Jämställdhet och integration är två grundpelare inom social hållbarhet. Genom att samla kompetens och erfarenhet till en större enhet minskar sårbarheten och beroendet av enskilda tjänstemän. Samtidigt används tillgängliga resurser effektivt i konstruktiv samverkan.

En valadministratör har under året varit anställd på deltid. En sakkunnigkommitté för e-röstning har bistått i förberedelserna för att införa röstning via internet.

Den planerade avvecklingen av Ålandskontoret i Stockholm genomfördes i slutet på november. Kommunikationssamordnaren vid regeringskansliet sköter fortsättningsvis Sverigekontakterna på distans från Mariehamn. Under år 2018 fortsätter kartläggningen av behov, möjligheter och utmaningar med syfte att identifiera relevanta samarbetspartners och kontakter som underlag för arbetsuppgifter och verksamhet som utförs med Mariehamn som bas.

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens representationskontor med ansvar för kommunikation och kontakter med målgrupper i Helsingfors och riket i övrigt. Uppdraget utgår från behovet av kontakter mellan politiker, tjänstemän och aktörer inom näringslivet på Åland till övriga Finland. Fokus under året var nätverkande och information om Ålandskontorets nya inriktning.

Från år 2017 sammanfogades enheten för europarätt och externa frågor med rättsserviceenheten till enheten för rättsliga och internationella frågor. Därmed samlades den juridiska kompetensen på regeringskansliet inom en gemensam enhet. På det sättet minimeras risken för störningar i verksamheten vid frånvaro. Den nya enhetens organisation är under uppbyggnad så att alltid minst två tjänstemän med kompetens för varje ärendetyp inom enhetens ansvarsområde är på plats samtidigt. Detta leder till att effektiviteten ökar och kvaliteten förbättras samtidigt som sårbarheten minskar vid personalomsättning och frånvaro. Detta arbetssätt ger även möjlighet att arbeta i team med komplicerade ärenden, vilket också förbättrar förutsättningarna för högre kvalitet.

Parallellt med arbetet att uppdatera lagstiftningen har arbetet med att ta fram anvisningar för handläggning av enhetens ärenden påbörjats. EU-handboken har uppdaterats under året, vilket understöder målet att uppnå en genomgående jämn och god kvalitet vid handläggningen av EU-ärenden.

Rättsliga enheten har under året bedrivit rådgivande verksamhet och uppmärksammar kontinuerligt de brister som kommer till enhetens kännedom i syfte att uppnå en god kvalitet vid handläggningen av ärenden inom förvaltningen.

I mars fick lagtinget information om kommande valreformer. Den berörde särskilt ändringarna i reglerna för stödet för politisk verksamhet som kommer att införas från och med år 2020. Landskapsregeringen har beslutat att avsätta 10 % av stödbeloppet till en jämställdhetsbonus, som fördelas mellan de aktörer som har nominerat lika många kvinnliga som manliga kandidater inför lagtingsvalet år 2019.

Ett förslag om rösträtt från 16 års ålder i kommunalval godkändes av lagtinget våren 2017, men presidenten förordnade förslaget att förfalla efter utlåtanden från Ålandsdelegationen (positivt) och Högsta domstolen (negativt).

Den nya vallag som avses träda i kraft i god tid inför lagtings- och kommunalvalen i oktober 2019 har förberetts under året. Den viktigaste förändringen i lagen blir införandet av röstning via internet under förhandsröstningen. Lagen kommer i övrigt att moderniseras och uppdateras i alla avseenden.

Valadministratören har bistått de kommuner som beslutat anordna rådgivande kommunala folkomröstningar i början av år 2018 med information och råd.

En ekonomisk uppföljning av verksamheten vid landskapsregeringens kontor i Stockholm har gjorts under året. Kontakterna till Sverige kommer att skötas på distans från Mariehamn, vilket innebär minskat resande och ekonomiska inbesparingar som är i enlighet med landskapsregerings utvecklings- och hållbarhetsarbete.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

I takt med att nätverken vid Ålandskontoret i Helsingfors utökas uppstår flera arbetsuppgifter. Ett enmanskontor är också sårbart vid frånvaro.

Den knappt tilltagna resursen för valreformarbetet utgör en risk då den äventyrar genomförandet av de beslutade reformerna i tid inför valen i oktober 2019. Tillräckliga resurser måste också allokeras till arbetet med beredningen av den nya vallagen. Denna måste träda i kraft i god tid före valen, så att de förberedelser som ska vidtas av landskapet, kommunerna, de politiska organisationerna och andra aktörer kan styras av den nya lagstiftningen under hela förberedelseperioden.

Införandet av röstning via internet i de åländska valen planeras i två steg. Det första steget, som möjliggör för utflyttade som har rösträtt i lagtingsval att rösta via internet, är planerat till valet i oktober 2019. För att detta ska vara möjligt behövs utökade personella resurser för att ansvara för upphandlingar och andra förberedelser.

Risikofaktor i genomförande av åtgärder och uppfyllande av målsättningar kan vara brist på behöriga medarbetare med rätt kunskap och erfarenhet samt otillräckliga ekonomiska resurser. Detta kan i förlängningen leda till att utveckling av olika områden inte sker i önskvärd takt.

Regeringskansliet har varierande uppgifter och verksamhet och är beroende av behöriga, engagerade och flexibla medarbetare för att sköta olika uppgifter på alla nivåer och på så sätt bidra till den åländska samhällsutvecklingen.

Landskapsförvaltningen har över tid haft vissa svårigheter att rekrytera personal speciellt till tjänster med höga krav på kunskap, erfarenhet och ansvarstagande. En hållbar verksamhet och arbetsplats är utmanande att skapa. Det handlar om att vidta åtgärder som bidrar till en arbetsmiljö där varje medarbetares kunskaper och erfarenheter tas tillvara optimalt eftersom det ökar förutsättningarna att bibehålla kunnig och engagerad personal. En fortgående kompetensutveckling bör erbjudas så att kontinuitet i verksamheten garanteras. Åtgärder bör även vidtas för att skapa en arbetsmiljö där allas lika värde genomsyrar ledningen och medarbetarna och där likabehandling och inkludering råder. Förutsättningarna för lyckad och hållbar kompetensförsörjning blir bland annat att vidta adekvata åtgärder för att kontinuerligt implementera förvaltningens värdegrund i all verksamhet.

Möjligheterna till avancemang inom nuvarande strukturer är begränsad, vilket kan leda till att experter och specialsakkunniga söker nya utmaningar utanför förvaltningen. Landskapsregeringen bör därför vidta åtgärder för att uppnå en större flexibilitet i frågan om alternativa avancemangsmöjligheter men även gällande lönesättning.

Uppföljning av avdelningens målsättningar

Mål: Kartläggning av våld i nära relationer och av berörda myndigheters stöd och hjälp till utsatt och förövare.

Förverkligat: Under våren genomförde landskapsregeringen i samarbete med Ålands statistik- och utredningsbyrå en enkätundersökning gällande förekomst av våld i nära relationer. Målsättningen var att skapa underlag för fortsatt arbete mot våld i nära relationer. För att få en uppfattning om hjälpsökande, skapades en grupp av nyligen utsatta. Rapportens sista del analyserar arbetet mot våld i nära relationer i förhållande till Istanbulkonventionen.

Mål: Uppföljning av verksamheten vid *Alternativ till Våld* inklusive kartläggning av verksamhetens placering.

Förverkligat: Uppföljnings- och utvärderingsarbetet gällande verksamheten vid *Alternativ till Våld* inleddes under året och slutförs år 2018. Även kartläggningen av verksamhetens placering slutförs under år 2018 som en del av landskapsregeringens handlingsplan för arbetet mot våld i nära relationer.

Mål: Arbetet med vägledning för en jämställd och jämlik styrning påbörjas.

Förverkligat: Arbetet påbörjades i slutet på året och fortsätter under år 2018.

Mål: Indikatorer för jämställdhet utarbetas.

Förverkligat: Samlad könsindelad statistik, fakta och kunskap, är en förutsättning för att förstå hur jämställdhet eller ojämställdheten ser ut på Åland. Publikationen *På tal om jämställdhet - Åland 2017* utkom under året som ett samarbete mellan Ålands landskapsregering och Ålands statistik- och utredningsbyrå. Arbetet med att ta fram och implementera indikatorer fortsätter under år 2018.

Mål: Ökad kunskap om olika aspekter av genus och jämställdhet genom utbildningsinsatser.

Förverkligat: Landskapsregeringen har arrangerat seminarier enligt följande: Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, Statistikverkstad, Vågar vi upptäcka och synliggöra kvinnor som våldsutövare i nära relationer? Hur mår man på Åland? Och Kvinnors hälsa-fakta och myter.

Mål: Delta i det nordiska samarbetet för jämställdhet där ett av fokusområdena är maskulinitetsnormen.

Förverkligat: Ett nytt samarbetsprogram för det nordiska jämställdhetsarbetet 2019-2022 är under arbete och innehåller tre övergripande prioriterade områden nämligen framtidens arbetsliv och tillväxt, välfärd, hälsa och livskvalitet samt makt och inflytande. Pojkars och mäns engagemang är centralt i det nordiska samarbetet. Jämställdhetsintegrering är en förutsättning för att realisera målen om jämställdhet mellan könen.

Mål: Uppföljning av integrationsprogrammet 2016 - 2019.

Förverkligat: Fördjupat samarbete med utbildningsavdelningen kring integrationsutbildning (upplägg, läroplan), samt grundskolelagsrevision (integration), fördjupad dialog kring hälsofrågor med ÅHS.

Mål: Ge inflyttade ökad kunskap om Åland.

Förverkligat: Enheten har haft avtal med informationskontoret Kompassen som under året har tillhandahållit rådgivning och information, samt genomfört två heldagsutfärder med buss runt om Åland. Enheten har fortsatt upprätthålla Ålandsinformation på sju språk på www.aland.ax/flytta.

Mål: Arbeta för att offentligt anställda ska öka sina kunskaper om integration, inkludering och mångfald, samt hur de kan främja dessa områden i sitt arbete.

Förverkligat: Enheten har genomfört föreläsningar, workshops och möten på relevanta teman. Uppstart och planering har inletts av skraddarsydd fortbildning på jämställdhet och likabehandling som genomförs för personalen vid allmänna förvaltningen under våren 2018.

Mål: Arbeta för att främja delaktighet och goda relationer samt motverka främlingsfientlighet och diskriminering.

Förverkligat: Arbetet med att på olika sätt och metoder skapa öppna attityder och därmed minska utanförskap och främlingsfientlighet har pågått under året. Föreläsningar och därmed kunskapsutveckling för offentligt anställda, intresserad allmänhet, anställda vid Ams samt temadagar i tre högstadieskolor har arrangerats och finansierats under året. Enheten har även under året haft nätverkssamarbete med en rad aktörer under rubriken Året runt-Världen runt. Syftet har varit att skapa möjlighet till interkulturella möten kring högtider som firas av olika grupper på Åland.

Mål: Förstärka integrationsfrämjande arbetet genom att aktörer från tredje sektorn kan söka penningautomatmedel för särskilda satsningar (integrationsfrämjande projekt) och på så sätt bidra till att landskapsregeringens målsättningar följs.

Förverkligat: En särskild satsning på integrationsfrämjande projekt har gjorts genom möjligheten för tredje sektorn att anhålla om finansieringsstöd vid PAF. Fyra ansökningar kom in och två föreningar beviljades projektstöd. Andra utlysningen ingick i ordinarie hantering av PAF-ansökningar under hösten. Fyra ansökningar kom in och tre föreningar förordades projektstöd.

Mål: Ge samordning och stöd till kommunernas flyktingmottagande.

Förverkligat: Enheten har lett fem samordningsmöten och haft dialog med berörda aktörer på kommunal och landskapsnivå. Enheten har även lett arbetet med att formulera ett åländskt tre-årigt integrationsprojekt som lämnats in till EU:s fond för Asyl, migration och integration (AMIF). *En säker hamn – kraftsamling för kommuner, myndigheter och tredje sektorn för att utveckla samarbetet vid flyktingmottagning och integration på Åland.* Besked ges inom februari 2018.

Mål: Skapa förutsättningar för kurser, information, planering och övningar för myndigheter och personal som deltar i räddningsverksamhet.

Förverkligande: Kostnaderna för Ålands brand- och räddningsförbunds verksamhetsledare samt kostnaderna för vattendykarutbildning för en person vid Mariehamns räddningsverk har erlagts.

Mål: Upprätthålla en räddningsdelegation för räddningsverksamhet med uppgift att följa med i utvecklingen på området och ta initiativ till utveckling inom området samt att samordna räddningsväsendet.

Förverkligande: Det har inte hållits något möte med räddningsdelegationen.

Mål: Tillsammans med Statens ämbetsverk på Åland upprätthålla en organisation för befolkningsskyddet samt utföra och initiera förberedelser för förhållanden och händelser som avviker från det normala.

Förverkligande: Tre kommuners beredskapsorganisation och brand- och räddningsväsende har inspekterats enligt inspektionsplanen. Två heldagskurser har arrangerats, en gällande beredskapsarbete och en gällande cybersäkerhet. Möten med försörjningsberedskapsgrupperna har hållits tillsammans med en representant från försörjningsberedskapscentralen.

Mål: Utföra utredningar och utarbeta regelverk med syfte att förbättra säkerheten i samhället och effektiviteten hos räddningsmyndigheterna

Förverkligande: Lagstiftningen gällande en gemensam kommunal räddningsmyndighet har beretts. Lagförslaget kommer att tillställas lagtinget under våren 2018.

Mål: Genomföra anskaffningar av utrustning och uppgifter för räddningsverksamhet, befolkningsskydd och säkerhet där särskilda motiv finns.

Förverkligande: En revision av fordonsplanen har påbörjats och kommer att fastställas under år 2018. Inga ansökningar om mindre anskaffningar till frivilliga brandkårerna eller Mariehamns räddningsverk har inkommit.

Mål: Upprätthålla en god kontakt och dialog med tjänstemännen i förvaltningen, ministrar i landskapsregeringen, lagtingsledamöter och lagtingets tjänstemän.

Förverkligat: Kartläggning över tjänstemännens befintliga kontakter i riket har diskuterats internt, men den har inte förverkligats.

Mål: Information om Ålandskontorets verksamhet till avdelningar i förvaltningen, information om riksdagens propositioner till berörda.

Förverkligat: Möten har hållits med olika lagtingsgrupper. I samarbete med riksdagsledamoten erbjöds lagtingsgrupperna skraddarsydda studiebesök vid riksdagen.

Mål: God kontakt till riksdagen har skapats och insyn i riksdagens arbete finns.

Förverkligat: Information har skickats till berörda avdelningar och tjänstemän gällande lista över behandlingen av regeringspropositioner. Regelbundna möten hålls med den åländska riksdagsledamoten och hans assistent och med den svenska riksdagsgruppen.

Mål: Öka kunskapen om Åland i fastlandet och föra fram Ålandsexemplet.

Förverkligat: I samarbete med landskapsregeringen och ministersekreteraren har *Ålands akademi* arrangerats på Åland under hösten för kontaktpersoner vid ministerierna.

Koordinerade Ålands landskapsregerings deltagande i SuomiAreena den 10-12 juli i Björneborg tillsammans med Folktinget.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
2100, Regeringskansliet	-4 825 291,75	-3 766 426,25	-1 058 865,50	78,06
Verksamhetens intäkter	2 832 000,00	2 928 654,13	-96 654,13	103,41
Försäljningsintäkter	41 000,00	245 046,92	-204 046,92	597,68
Avgiftsintäkter	2 502 000,00	2 591 459,94	-89 459,94	103,58
Understöd och bidrag	195 000,00	0,00	195 000,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	94 000,00	92 147,27	1 852,73	98,03
Verksamhetens kostnader	-5 004 291,75	-4 329 909,11	-674 382,64	86,52
Löner och arvoden	-1 897 303,00	-1 688 037,82	-209 265,18	88,97
Pensionspremier	-350 513,00	-302 762,69	-47 750,31	86,38
Övriga lönebikostnader	-33 244,00	-27 523,92	-5 720,08	82,79
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	4 923,22	-4 923,22	0,00
Köp av tjänster	-1 984 781,75	-2 009 234,45	24 452,70	101,23
Material, förnödenheter och varor	-206 500,00	-221 279,50	14 779,50	107,16
Övriga verksamhetskostnader	-531 950,00	-85 993,95	-445 956,05	16,17
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	148 000,00	148 175,00	-175,00	100,12
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	148 000,00	148 175,00	-175,00	100,12
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-2 801 000,00	-2 513 346,27	-287 653,73	89,73
Undervisning, kultur och idrott	0,00	-20 000,00	20 000,00	0,00
Övriga överföringskostnader	-2 801 000,00	-2 493 346,27	-307 653,73	89,02
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Räntekostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Uppföljning av nyckeltal

All individbaserad statistik är inte könsindeldad men åtgärder vidtas för att i fortsättningen redovisa all individbaserad statistik indelad enligt kön.

Jämställdhetsenheten

Deltagare vid föreläsningar ordnade kring jämställdhet

	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	464	410	54
Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer	204	186	18
Statistikverkstad	35	28	7
Vågar vi upptäcka och synliggöra kvinnor som våldsutövare	39	35	4
Hur mår man på Åland	57	39	18
Kvinnorshälsa - fakta och myter	129	122	7

Serviceenheten

Registrerade ärenden ÅLR

	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	7 363	1 400	2 612
Januari	691	118	215
Februari	559	105	132
Mars	667	128	197
April	463	91	135
Maj	729	136	331
Juni	975	149	490
Juli	373	77	192
Augusti	596	114	249
September	506	123	159
Oktober	653	138	170
November	642	134	198
December	509	87	144

Registrerade ärenden DÄR

	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	59	7	18
Januari	7	1	1
Februari	4		
Mars	5		1
April	5	1	2
Maj	8		2
Juni	7	1	4
Juli	2		1
Augusti	4		1
September	6	1	3
Oktober	5	2	1
November	2		1
December	4	1	1

Registrerade ärenden

	Ärenden EU	Övriga W3D3	Arkiverade akter
Totalt	1 187	47 204	2 648
Januari	96	5 072	308
Februari	59	4 053	293
Mars	139	4 487	310
April	58	4 283	204
Maj	78	3 276	258
Juni	96	5 105	381
Juli	172	1 997	152
Augusti	65	3 694	166
September	128	3 595	148
Oktober	98	4 105	130
November	104	4 030	204
December	94	3 507	94

Inkomna försändelser

	Postförsändelser	Leverantörsfakturor
Totalt	21 131	12 635
Januari	1 891	1 074
Februari	2 203	939
Mars	1 818	1 190
April	1 683	983
Maj	1 920	1 133
Juni	1 746	1 109
Juli	1 589	791
Augusti	1 422	805
September	1 669	1 091
Oktober	1 679	1 175
November	1 688	1 199
December	1 823	1 146

Hembygdsrättsintyg

	Totalt	Kvinna	Man
Totalt	49	22	27
Januari	8	4	4
Februari	6	3	3
Mars	6	3	3
April	2	1	1
Maj	9	3	6
Juni	3	1	2
Juli	3	2	1
Augusti	5	1	4
September	1	0	1
Oktober	4	2	2
November	0	0	0
December	2	2	0

Besökare och telefonsamtal vid receptionen

	Besökare	Besvarade telefonsamtal
Totalt	17 436	42 592
Januari	1 596	4 150
Februari	1 566	2 231
Mars	1 955	4 284
April	1 481	3 547
Maj	1 586	3 803
Juni	1 387	3 595
Juli	548	2 340
Augusti	1 425	4 275
September	1 578	4 170
Oktober	1 477	4 004
November	1 630	3 293
December	1 207	2 900

Redogörelse för avdelningens interna kontroll

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Föreskrifter och bestämmelser i lagar och förordningar följs. Beslut i olika ärenden har tagits enligt delegeringsbeslutet och avdelningens arbetsordning. Avdelningen följer även interna regelverk och instruktioner. Verksamheterna inom avdelningen har även under året arbetat fram olika typer av interna styrdokument och instruktioner, dels för att tydliggöra och förbättra de avdelningsinterna verksamhetsprocesserna men även angående processer som berör resten av den allmänna förvaltningen.

Arbetet med att ta fram nya och ändamålsenliga arbetsrutiner och kontrollfunktioner inom förvaltning och ärendehantering fortgår.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Avdelningens ledningsgrupp arbetar med målsättningen att samordna och koordinera verksamheternas arbete, planering och uppföljning. Regelbunden uppföljning av budget har tagits i bruk på chefsgruppsmötena. Enheterna har ansvar för att de egna målen uppnås. Tjänstemän på avdelningen har genomgått fortbildningar i projektledning, ekonomi och intern styrning och kontroll.

Kontroll över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Inköp av kontorsmaterial, städmaterial, möbler och bensin för fordon är styrda enligt samordnade upphandlingar via upphandlingsenheten.

Fordon och maskiner underhålls enligt regelbundet planerade rutiner.

Möbler och mobiltelefoner som kan återanvändas förvaras i eget lager.

Avtalsverksamhet

Avdelningen har ingått i upphandling för kontorsmöbler, avtal tecknas sedan av annan part vilket gör att avdelningen kan avropa från dessa.

Alla avtal inom den allmänna förvaltningen skannas in i förvaltningens ärendehanteringssystem vilket gör dem sökbara i systemet.

Ordnande av riskhantering

Arbetsordningen för avdelningen tillsammans med delegeringsbeslutet ligger till grund för att förbättra den interna styrningen och kontrollen.

Lagberedningen

Lagberedningens översikt

Beslut av allmän betydelse som lagtinget och landskapsregeringen fattar, ges ut i Ålands författningssamling. Årets författningssamling omfattar 146 nummer innehållande landskapslagar, landskapsförordningar, lagtings beslut om antagande av budget och tillägg, beslut av lagtinget, beslut av landskapsregeringen och överenskommelseförordningar. Under året överlämnades 34 lagförslag till lagtinget.

Publiceringar

	2017	2016
Ålands författningssamling	146	94
Landskapslagar	99	41
Självstyrelselagen (ändring)	0	0
Landskapsförordningar	21	24
Beslut om budget	4	4
Beslut av lagtinget	9	13
Beslut av landskapsregeringen	7	11
Överenskommelseförordning	6	1
Lagförslag	34	29
Kompletterande lagförslag	0	1

Förslaget till ändring av barnomsorgslagen gav kommunerna ökad befogenhet att flexibelt anpassa fördelningen av personal i förhållande till vistelsetiderna för barn med vårdlediga föräldrar. Samtidigt ändrades inkomstgränsbeloppen för att betala barnomsorgsavgift och den högsta avgiften per barn och månad höjdes. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2018.

Genom en ändring av landskapslagen om posttjänster anpassades kvalitetsnormerna för posttjänsterna till utvecklingen i omvärlden. Förändringen omfattade även mobila verksamhetsställen för posttjänster i de åländska kommunerna, att utdelning i höghus kan ske till fastighetsboxar samt att synskadade avgiftsfritt kan skicka försändelser som innehåller punktskrift. Lagändringen, trädde i kraft den 1 juli 2017 och omfattade även en anpassning av det åländska regelverket till genomförda ändringar i Världspostkonventionen.

Ett lagförslag om ändring av plan- och bygglagen överlämnades till lagtinget. Syftet var att sätta fokus på universell utformning i plan- och byggprocessen samt förenklade regler så att bygglov krävs enbart när det är motiverat. Förslaget kompletterades med en enklare anmälningsplikt för vissa åtgärder som tidigare haft krav på bygglov. Obligatorisk ventilationskontroll infördes för att komma till rätta med dålig inomhusluft, framförallt i offentliga byggnader och flerfamiljshus. De tillgänglighetsaspekter som funnits med i olika delar av byggbestämmelserna kompletterades med ett generellt åtagande i plan- och bygglagen. Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2018.

I lagförslaget om ett nytt landskapsandelssystem samlades all lagstiftning om landskapsandelar till kommunerna i en enda lag för att tydliggöra att systemet skulle ses som en helhet. Det nya landskapsandelssystemet utjämnar opåverkbara skillnader mellan kommunerna och omfattar både

inkomst- och kostnadsutjämning. I det nya landskapsandelssystemet sker inkomstutjämningen i form av komplettering av skatteinkomsterna. Inkomstutjämningen utgör mellan en tredjedel och hälften av systemets totala volym och utjämnar skillnader i skattekraft. Kostnadsutjämningen i det nya landskapsandelssystemet sker utgående från kommunernas två stora uppgiftsområden; socialvård och grundskola. I kostnadsutjämningen beaktas skillnader i invånarantal och demografi. Skillnader som uppstår inom de mer utsatta uppgiftsområden som omfattas av den samordnade socialtjänsten och kostnader för elever i träningsundervisning beaktas också. Inom ramen för kostnadsutjämningen beaktas även skärgårdskommunernas särskilda strukturella utmaningar genom skärgårdstillägg och stöd för anläggningsprojekt i ytterskärgården. Lagen om det nya landskapsandelssystemet trädde i kraft den 1 januari 2018 med en treårig övergångsperiod.

På hösten antogs en landskapslag om landskapsgaranti för likviditetslån för lantbruksföretagare. Syftet med landskapsgarantin under år 2017 var att trygga lantbruksföretagens fortsatta verksamhetsförutsättningar och förutsättningarna för den på Åland verkamma livsmedelsindustrin. Lagen sattes ikraft i form av en budgetlag den 1 oktober 2017. Genomförandet av ett stödsystem på Åland hade försenats på grund av en behörighetstvist mellan riket och landskapet. Republikens president fann sedermera inga hinder för lagens ikraftträdande.

Även detta verksamhetsår var ett flertal av författningsförslagen på ett eller annat sätt kopplade till genomförandet av EU:s rättsakter i den åländska rättsordningen.

Enligt 19 § i självstyrelselagen ska beslut om antagande av en landskapslag tillställas justitieministeriet, samt Ålandsdelegationen som avger utlåtande över beslutet till justitieministeriet innan beslutet föredras för republikens president. Finner republikens president att lagtinget har överskridit sin lagstiftningsbehörighet eller att landskapslagen rör rikets inre eller yttre säkerhet, kan presidenten, efter att högsta domstolens utlåtande har inhämtats, inom fyra månader från den dag då lagtingsbeslutet delgavs justitieministeriet förordna att lagen ska förfalla i sin helhet eller till någon viss del.

Under året inbegärdes utlåtande från högsta domstolen (HD) över 21 lagtingsbeslut (12 lagförslag). I 17 av dessa lagtingsbeslut bedömde HD att det inte förelåg några hinder för deras ikraftträdande (LTB 39, 40, 46, 48, 49, 50, 58 och 59/2016 samt 6–10, 26, 27, 29 och 30/2017). Av de lagtingsbeslut som HD gav sitt utlåtande över hänförde sig 8 lagtingsbeslut till beslut som antogs av lagtinget under år 2016. I landskapslagen om tillämpning på Åland av rikets hiss säkerhetslag (LTB 51/2016) ansåg HD att bestämmelserna i 4 § 1 mom. om behörigheten att vara en auktoriserad besiktningsman eller ett auktoriserat organ samt bestämmelserna i 5 § 1 mom. om behörigheten att utföra hissarbeten utgjorde behörighetsöverskridningar. Vad gäller landskapslagen om en gemensam kommunal räddningsmyndighet (LTB 31/2017) förordade HD att lagen skulle fällas, eftersom lagens 4, 5 och 6 §§ ansågs utgöra behörighetsöverskridningar, då bestämmelserna inte på ett tillräckligt sätt tog hänsyn till de krav som ställs i grundlagen beträffande den kommunala självstyrelsen. Eftersom landskapslagen var uppbyggd på dessa bestämmelser om tvingande samarbete och inte kunde anses utgöra en fungerande helhet i avsaknad av dem, ansåg HD slutligen att landskapslagen i sin helhet skulle förordnas att förfalla. Bestämmelsen i 8 § 3 mom. i landskapslagen om ändring av räddningslagen för landskapet Åland (LTB 32/2017) ansågs enligt HD såsom accessorisk till de nämnda paragraferna i landskapslagen om en gemensam kommunal räddningsmyndighet och förordades även den att förfalla. Under året gav HD också ett utlåtande

över en landskapslag om ändring av kommunallagen (LTB 33/2017), som innehöll bestämmelser om en sänkning av rösträttsåldern till 16 år i kommunalval och i rådgivande kommunala folkomröstningar. Enligt HD är det inte möjligt att avvika från grundstadgandet i grundlagen om rösträtten samt att rösträttsåldern i grundlagen inte i sig är tolkningsbar. Därmed hade lagtinget överskridit sin lagstiftningsbehörighet vad gäller bestämmelserna om en sänkning av rösträttsåldern och landskapslagen förordnades att förfalla till dessa delar.

Under året deltog två av lagberedningens tjänstemän i arbetet med den för staten och Åland gemensamma Ålandskommittén, som i juni 2017 lämnade sitt slutbetänkande till justitieministeriet. Därefter fortsatte de två tjänstemännen förberedelsearbetet för en ny självstyrelselag och från och med december knöts de till den av justitieministeriet tillsatta arbetsgruppen på hög nivå för den fortsatta beredningen av Ålands självstyrelselag.

Arbetet med att tillhandahålla och förbättra den tekniska utformningen av lagsamlingen även i elektronisk uppdaterad form på landskapsregeringens webbsida har fortsatt under året. En gemensam plattform med samtliga författningsfiler har skapats som grund för både den tryckta och den webbaserade lagsamlingen. Plattformen har byggts upp i en XML-miljö. Under sommaren kontrakterades en redaktör samt ett tryckeri med ansvar för ombrytning, inbindning och tryckning för utgivningen av en ny tryckt lagsamling. Det redaktionella arbetet har utförts i den gemensamma plattformen. Arbetet i den nya verksamhetsmiljön var utmanande för både redaktör och tryckare, vilket fick lösas allt eftersom problemen uppstod. I fråga om redaktörskapet gav bristen på intressenter i upphandlingsfasen även upphov till en viss teknisk inskolning och anpassning av redigeringsprocessen, vilket inte hade kunnat förutses i tillräcklig omfattning i ett tidigare skede av processen. Sammantaget har den utdragna processen medfört att projektet fortsättningsvis pågår.

Hållbarhetsstyrning

Lagberedningens verksamhetsområde får i förlängningen via beslut av landskapsregeringen och lagting effekt på det samhälle som skapas för de personer som bor på Åland eller som på annat sätt berörs av regleringen i det åländska samhället. Intressenterna varierar beroende på vilket av självstyrelsens rättsområden vi rör oss inom. I fråga om reglering om exempelvis landskapsgaranti för jordbruksföretagare är det en begränsad grupp av intressenter som påverkas, medan situationen är en annan om en reglering gäller ett avdrag i kommunalbeskattningen.

Den samhällsstyrning som lagberedningen är involverad i berör alltid något eller några av de strategiska utvecklingsmålen i Utvecklings- och utvecklingsagendan. Effekten av styrningen är ett resultat av i vilken riktning landskapsregeringen styr Åland i det enskilda ärendet. Arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendan i lagberedningsarbetet har vid sidan av andra styrmekanismer i begränsad omfattning påverkat verksamheten vid lagberedningen eftersom hållbarhetsperspektivet finns integrerat i lagberedningsprocesserna, även om de genom agendan fått ett tydligare fokus.

Agendans visioner och idéer förväntas framöver påverka författningsärenden i större utsträckning redan innan ärendet når lagberedningen i och med att det förberedande arbetet på ett bättre sätt kommer att genomlysas med utgångspunkt från agendans visioner. Målen med författningsberedningen behöver kontinuerligt utvärderas med särskilt fokus på när ett

författningsärende inleds, så att behov av förändringar kan initieras för att agendans visioner och strategiska mål säkerställs.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Under året har efterfrågan på lagberedningens tjänster varit stor, vilket tvingat fram en hård prioritering mellan de ärenden som ska beredas. Lagberedningsarbetet är personalintensivt och påverkas märkbart av personella förändringar. Under året har några längre frånvaroperioder påverkat verksamhetsförutsättningarna negativt. För att möta den utökade efterfrågan på lagberedningens tjänster påbörjades förberedelser för att inrätta ytterligare en tjänst som lagberedare från och med år 2018.

Två tjänstemän vid lagberedningen har under första halvåret bistått den parlamentariska Ålandskommittén i deras arbete samt därefter medverkat i det fortsatta förberedelsearbetet för en ny självstyrelselag, vilket medfört att tillgängliga resurser för annan författningsberedning minskat.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

För att möta efterfrågan på lagberedningstjänster finns ett behov att kontinuerligt se över de tillgängliga lagberedningsresurserna. Under året gjordes bedömningen att beredningsresurserna måste förstärkas på lång sikt. Därför upptogs i förslaget till grundbudget för år 2018 ett anslag för inrättande av en ny tjänst som lagberedare. En faktor som även på sikt kan medföra konsekvenser för lagberedningsarbetet är om tidsfristerna i de olika stegen i EU:s överträdelseförfarande skärps ytterligare, det vill säga att åtgärder vidtas från EU:s sida betydligt snabbare än i dag när exempelvis medlemsstaterna inte genomfört EU:s regler inom den angivna tiden (Meddelande 2017/C 18/2, EU-rätten: Bättre resultat genom bättre tillämpning). Än är erfarenheterna av de nya tidsfristerna dock för få för att kunna utröna vilka de konkreta förändringarna i praktiken blir.

Uppföljning av avdelningens målsättningar

Mål: Att utgivningen av en ny lagsamling i pappersformat skulle slutföras under året.

Förverkligat: Arbetet med att möjliggöra utgivningen av en ny lagsamling i pappersformat har fortsatt under året. Arbetet beräknas vara slutfört i början av år 2018.

Mål: Att arbetet med att tillhandahålla och förbättra den tekniska utformningen av lagsamlingen även i elektronisk uppdaterad form på landskapsregeringens webbplats skulle lanseras under året.

Förverkligat: Under året slutfördes arbetet med att omvandla de cirka 500 textfiler som Ålands lagsamling består av från Word-filer till så kallade XML-filer med märkningar för de olika elementen i texten. XML-författningsfilerna har sedan uppdaterats i den gemensamma plattformen som skapats som grund för såväl den tryckta som den webbaserade lagsamlingen. Olika författningstexter har under berättelseåret testkörts för den webbaserade lagsamlingen. Arbetet har bedrivits genom ett nära samarbete med regeringskansliets utvecklingsenhet och Åda. Den

utdragna och försenade processen med att få ett underlag för en tryckt lagsamling redigerad och ombruten i den nya verksamhetsmiljön har även påverkat möjligheten med att få en ny webbaserad lagsamling färdig, eftersom stommen till de båda lagsamlingarna utgörs av den plattform som byggts upp i XML-miljö. De befintliga resurserna har koncentrerats till att i ett första skede få en ny tryckt lagsamling utgiven.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
2050, Lagberedningen	-980 000,00	-865 507,75	-114 492,25	88,32
Verksamhetens intäkter	5 000,00	1 833,20	3 166,80	36,66
Försäljningsintäkter	5 000,00	1 833,20	3 166,80	36,66
Avgiftsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-985 000,00	-867 340,95	-117 659,05	88,05
Löner och arvoden	-723 976,00	-638 547,58	-85 428,42	88,20
Pensionspremier	-133 914,00	-116 215,52	-17 698,48	86,78
Övriga lönebikostnader	-12 772,00	-10 536,07	-2 235,93	82,49
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	6 384,60	-6 384,60	0,00
Köp av tjänster	-111 000,00	-105 312,52	-5 687,48	94,88
Material, förnödenheter och varor	-2 000,00	-2 595,86	595,86	129,79
Övriga verksamhetskostnader	-1 338,00	-518,00	-820,00	38,71

Finansavdelningen

Finansavdelningens översikt

Finansavdelningen har en central roll i de åtgärder som genomförs för att implementera det ekonomiska hållbarhetsperspektivet inom den allmänna förvaltningen och i det åländska samhället.

I enlighet med regeringsprogrammets mål att uppnå en för landskapet hållbar ekonomi har avdelningens budgetarbete fortsatt med stort fokus på strikta budgetramar och krav på resultatförbättrande åtgärder i landskapsförvaltningens verksamheter.

Under året har hållbarhetsperspektivet lyfts fram i både budgetprocessen, verksamhetsplaneringen och i anvisningar till förverkligande av budgeten. Kopplingen mellan budget och uppföljning i årsredovisning har förbättrats i och med ibruktagandet av ett verksamhetsplanerings- och budgetsystem samtidigt som hållbarhetsperspektivet har betonats på alla nivåer i planering, genomförande och uppföljning av verksamhet.

Arbetet med att få landskapets ekonomi i balans har fortsatt med tillfredsställande resultat. Avdelningens resurser har dessutom i allt högre grad använts i arbetet med revideringen av självstyrelselagen, där fokus har lagts på att konstruera ett nytt ekonomiskt system som samtidigt klarar av att hantera ändringar i skattefinansieringen till följd av vård- och landskapsreformen i riket samt landskapets behov av en förhöjd avräkningsgrund.

Ett lagförslag gällande nytt landskapsandelssystem lämnades till lagtinget i maj och godkändes i september. Under året har avdelningen dessutom aktivt deltagit i arbetet med den kommande kommunreformen.

Arbetet med arbetsvärdering och lönekartläggning har fortsatt under året.

Det nya it-stödet för budgetering och verksamhetsstyrning togs under året i bruk medan det nya löne- och personaladministrativa systemet drabbats av förseningar varvid beräknad driftstart för lönedelen för närvarande är oktober 2018.

Ekonomi i balans

I grundbudgeten för 2016 konstateras att "en offentlig budgetekonomi som med beaktande av de sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling är i ekonomisk balans" utgör en av avdelningens övergripande målsättningar. I regeringsprogrammet från 25 november 2015 står dessutom att "Ekonomi är ramen för hela det politiska fältet. En god offentlig ekonomi är en grundförutsättning för stabilitet, för reformer och för en utveckling av självstyrelsen." I regeringsprogrammet definierades också en kraftsamling för att uppnå hållbara ekonomiska finanser enligt följande:

För att skapa hållbarhet i landskapsekonomi bör arbetet delas upp i delmål med en plan som förverkligas över flera mandatperioder. En hållbar ekonomi förutsätter strukturella förändringar som inte bara sparar pengar utan också förbättrar möjligheterna till utveckling av det åländska näringslivet och arbetsmarknaden.

Landskapsregeringen har definierat följande delmål:

1. Trenden med ett växande negativt årsbidrag och resultat måste brytas. Landskapsregeringen strävar efter att sätta ett realistiskt och långsiktigt utgiftstak för alla de olika verksamheterna.
2. Intäkterna ska täcka driftsutgifterna.
3. Årsbidraget ska vara positivt och täcka avskrivningar.
4. En buffert för framtida lågkonjunktur byggs upp.

Målsättningen är att nå de två första delmålen under mandatperioden samt vara på god väg med det tredje delmålet.

I första tilläggsbudgeten för 2016, antagen av lagtinget den 30.5.2016 inleddes därför arbetet för att bryta trenden med ett växande negativt årsbidrag genom att besluta att förvaltningen under året skulle genomföra resultatpåverkande förbättringar om sammanlagt ca 1,7 miljoner euro för år 2016.

I budgeten för år 2017 konstaterades att landskapsregeringens arbete för att uppnå delmålen för en hållbar ekonomi kommer att fortsätta under mandatperioden och landskapsregeringens avsikt är att årligen uppdatera bedömningen för följande år i samband med tilläggsbudgeten under våren. Inbesparingsmålet för grundbudgeten år 2017 sattes till sammanlagt ca 6,7 miljoner euro. Därutöver minskades personalkostnaderna i första tilläggsbudgeten med närmare 2,2 miljoner euro. Minskningen föranleddes av förhandlingsresultatet rörande landskapets tjänstekollektivavtal och sänkt socialskyddsavgift i förhållande till den avgift som anslagen i grundbudgeten hade beräknats utgående från.

Med beaktande av detta bedömdes årsbidraget för 2017 i grundbudgeten bli 18.087.000 euro. Under året har tre tilläggsbudgetförslag avlämnats varvid det budgeterade årsbidraget slutligen uppgick till 29.932.000 euro. Landskapsregeringens inbesparingsåtgärder i kombination med en gynnsam utveckling av såväl avräkningsbelopp som skattegottgörelse inverkade till det starka årsbidraget år 2017.

Såsom framgår av denna årsredovisning resulterade verksamhetsåret 2017 i ett slutligt årsbidrag om 28.497.000 euro, vilket är 1.435.000 euro lägre än budgeten för år 2017. I sammanhanget behöver noteras att från tidigare år reserverade anslag fanns tillgängliga under året uppgående till ett negativt årsbidrag om 14.523.000 euro.

Således kan det konstateras att år 2017 resultatmässigt var ett mycket bra år och resultatet var i linje med budgeten inkl. tredje tilläggsbudgeten för året.

Orsaken till detta kan framförallt förklaras med att budgetdisciplinen under året var god med få överskridna moment. Resultatet visar att förvaltningen jobbat aktivt med inbesparingsåtgärder och verksamhetskostnaderna var lägre än budgeterat, framförallt personalkostnader och inköp av tjänster. Under året inträffade inga större oförutsedda händelser som belastade resultatet.

Hållbarhetsstyrning

En central styrning av upphandlingar till förvaltningen sker från finansavdelningen. Den befintliga styrningen sker via de upphandlingsprocesser och anvisningar som finansavdelningen har fastställt och det mandat avdelningen har. En särskild hållbarhetsstyrning för upphandlingar finns dock inte etablerad.

Under året har förvaltningen identifierat ett behov av en central samordnings- och styrningsfunktion för de prioriterade hållbarhetsfrågorna och för att koordinera det strategiska hållbarhetsarbetet. Finansavdelningens bidrag i detta arbete handlar om strategisk hållbarhetsstyrning av upphandlingsprocesserna och styrning av den ekonomiska hållbarheten samt processer för planering, nyckeltal och uppföljning. Utvecklingen av hållbarhetsstyrningen är påbörjad och behandlas mer detaljerat under rubriken *Hållbarhetsstyrning i allmänna förvaltningens egen verksamhet*.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Finansavdelningen har, utgående från sitt uppdrag, en central roll i förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan. Under kapitlet *Förvaltningens översikt* framgår några av de centrala åtgärderna som avdelningen arbetat med under året. Bland dessa kan särskilt nämnas projektet *Hållbarhetsredovisning* och arbetet med att integrera hållbarhetsperspektivet i budget- och verksamhetsplaneringsprocessen. I de nya anvisningarna för uppgörande av budget och verkställande av budget har hållbarhetsperspektivet synliggjorts i dessa arbetsprocesser. Behoven har också inverkat på processerna och utvecklingen av funktionaliteten i budget- och verksamhetsstyrningssystemet.

Utöver detta har avdelningen deltagit i arbetet med att inkludera hållbarhetskrav i de uppdaterade principerna för hanteringen av penningautomatmedel. I de reviderade principerna ställs krav på att redogöra för hur man arbetar med Utvecklings- och hållbarhetsagendans målsättningar. För investeringar i byggnader ställs krav på att byggnaderna ska ha en energiprestanda som är bättre än kraven vid renoveringsarbeten i byggbestämmelserna LF om Ålands byggbestämmelsesamling ÅFS 2015:5.

Även avdelningens pågående arbete med arbetsvärdering och lönekartläggning i syfte att uppnå lika lön för likvärdigt arbete utgör en central del i förverkligandet av social hållbarhet.

Slutligen kan här också nämnas avdelningens arbete med den nya it-strategin, som utgår från Utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål. Tre av dessa mål är särskilt centrala för it-strategin:

- Mål 2: Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället.
- Mål 5: Attraktionskraft för boende, besökare och företag.
- Mål 7: Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

Prioriterade hållbarhetsfrågor

Antikorruption

Under året har inte något fall av korruption rapporterats. Med anledning av att antikorruption är en prioriterad hållbarhetsfråga planeras utbildning inom området inom förvaltningen.

Upphandling

Hållbarhetskrav anpassas till varje enskild upphandling beroende på vad som upphandlas. I regel ställs hållbarhetskrav på leverantören vid upphandlingar över EU:s tröskelvärde, t.ex. att leverantören ska ha en miljöpolicy. Utöver miljökrav omfattar upphandlingar även sociala krav som bidrar till ett mer hållbart samhälle. Det finns möjlighet att kravställa att en viss andel av leverantörens anställda främjas, t.ex. långtidsarbetslösa eller personer med en funktionsnedsättning och på så sätt bidra till integration av utsatta personer i samhället.

I den ramavtalsupphandling gällande ny utrustning som Åda genomfört för att tillgodose landskapsförvaltningens it-behov har miljökrav ställts såväl på utrustningen som på leverantören.

Material

Verksamheten upphandlar främst tjänster. It-utrustning som tas ur bruk lämnas till återvinning och förpackningsmaterial källsorteras och återvinns då ny utrustning levereras.

Miljöbedömning av leverantörer

Ingen systematisk miljöbedömning av leverantörer görs inom avdelningens verksamhet för pågående avtal. De avtal som finns inom verksamhetsområdet berör i huvudsak tjänster. Upphandlingsregelverken har reviderats under året och ytterligare revisioner som bland annat handlar om hållbarhet i upphandlingar kommer under år 2018. Därmed förbättras förutsättningarna för miljöbedömning av leverantörer och uppföljning av pågående avtal. Anvisningar för miljöbedömningen och uppföljning av pågående avtal är knuten till de krav som ställs på nya upphandlingar. Framöver kommer dessa anvisningar att ingå i anvisningar till verkställande av budget. Lämpliga kriterier för bedömning och nyckeltal ingår i det utvecklingsarbetet som kommer att inledas.

Utbildning och kompetensutveckling

Även detta år har utvecklingsarbete och förändring varit i fokus. Därför har personalen både deltagit i utbildningsinsatser och själva hållit internutbildning inom hela förvaltningen. Att skapa förutsättningar att utveckla och arbeta i det nya verksamhetsstyrningssystemet samt hållbarhet har varit centrala områden.

Icke diskriminering

Under året har inte något fall av diskriminering rapporterats.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Penningautomatmedel

Under hösten antogs uppdaterade principer av landskapsregeringen och de tillämpades direkt under hösten i samband med höstens fördelning. De elektroniska ansökningsblanketterna uppdaterades i enlighet med de nya principerna. Två informationstillfällen hölls för tredje sektorn. Byte av system för produktion av elektroniska blanketter har försenats och kommer att implementeras under år 2018. En översyn av Landskapsförordningen om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet pågår.

Personalsituationen

Antalet anställda på avdelningen den 31 december 2017 var 38 personer, varav 31 kvinnor och 7 män. Därtill har funnit fem projektanställda under året, två som arbetet med förvaltningens nya personaladministrativa system, en som arbetar med GIS databasen för den fysiska planeringen, en hållbarhetskoordinator samt en TV-avgiftsadministratör, samtliga kvinnor.

Utvecklingsarbetet har under året varit fortsatt mycket intensivt. Detta kombinerat med de allmänna åtstramningarna i budgetekonomin utsätter personalen för en allt högre arbetsbelastning. År 2015 kunde en ökad sjukfrånvaro konstateras på avdelningen jämfört med året innan. Denna oroande utveckling bröts under 2016 då sjukfrånvaron minskade och glädjande nog fortsatte sjukfrånvaron minska ytterligare år 2017.

Under 2017 genomfördes en heldags planeringsdag med temat samarbete. Arbetet med att förbättra personalens hälsa och välbefinnande fortsätter att vara högt prioriterat.

Utveckling av självstyrelsen

Avräkningsgrunden

I mars 2016 sändes en formell anhållan om att höja avräkningsgrunden till 0,48 procent in till finansministeriet. Denna fråga är fortsättningsvis aktuell och den har även tagits med i arbetet rörande en ny självstyrelselag för Åland. Arbetet med denna fråga fortsätter under år 2018.

Vård- och landskapsreformen i riket

Beträffande den beredning av vård- och landskapsreformen som fortfarande pågår i riket har avdelningen även under år 2017 tidvis aktivt arbetat med att nå en lösning som skulle neutralisera de ekonomiska effekterna för Ålands del såväl för de åländska medborgarna och kommunerna samt landskapets finansiering enligt självstyrelselagen. Under året har arbetet pågått såväl på tjänstemannasidan som på den politiska nivån. Landskapsregeringen har avgivit flera utlåtanden och skrivelser såväl till statsrådet som riksdagen samt blivit hörda i riksdagsutskott. Under året blev det klart att reformen i riket skjuts fram med ett år för att träda ikraft år 2020 och vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande årsredovisning pågår fortfarande riksdagsbehandlingen av reformen och därmed landskapsregeringens arbete med en lösning som neutraliserar effekterna på bästa sätt för Ålands del.

Under året avlämnade den kommitté som arbetat med en ny självstyrelselag för Åland sitt betänkande med ett förslag till ny självstyrelselag. I betänkandet hade man inte beaktat konsekvenserna av vård- och landskapsreformen i riket varför ett arbete med att anpassa kommitténs förslag till ett nytt ekonomiskt finansieringssystem för självstyrelsen till de förändrade förutsättningarna inleddes under andra halvan av året.

Arbetet med att nå en för landskapet acceptabel lösning på reformens effekter för Åland fortsätter under år 2018 såväl vad gäller anpassning av det ekonomiska systemet enligt nu gällande självstyrelselag som skapandet av ett nytt ekonomiskt finansieringssystem i förslaget till en ny självstyrelselag.

Fastighetsförvaltning

Under början av år 2017 slutfördes värderingen av fastighetsbeståndet som överfördes till Landskapets fastighetsverk i samband med bildandet av fastighetsverket ett år tidigare. I och med att fastighetsbeståndet värderats om och ner har detta även påverkat nivån på de internhyror som fastighetsverket debiterar. Under året gjordes även förberedelser i form av värdering m.m. för att kunna överföra Ålands hälso- och sjukvårds fastigheter till fastighetsverket från ingången av år 2018. I samband med kalkyleringen av internhyresnivån för ÅHS:s fastigheter gjordes även en uppdatering av övriga hyresnivåer. Under året fattade landskapsregeringen beslut om att till fastighetsverket överföra förvaltningen av fastigheten Bergbacka, vilken landskapsregeringen erhållit genom ett danaarv då berörd kommun meddelat att de inte var intresserade av fastigheten. I slutet av året övertog landskapsregeringen i enlighet med stadgandena i självstyrelselagen ett antal fastigheter och byggnader från Finavia Abp, vilka landskapsregeringen överförde förvaltningen av till fastighetsverket. Under året beslutade landskapsregeringen att ingå hyresavtal med Landskapets fastighetsverk om landskapsregeringens utrymmen i Självstyrelsegården.

Landskapets fastighetsverk upprättar en egen årsberättelse som innehåller verksamhetsberättelse och bokslut. Bokslutet ingår som bilaga 1 till föreliggande årsredovisning.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Avräkningsbeloppet och skattegottgårelsen

Landskapets huvudsakliga finansieringskälla; avräkningsbeloppet, påverkas i hög grad av den ekonomiska utvecklingen i Finland. Under år 2017 kunde en positivare ekonomisk utveckling för Finland skönjas och Ålandsdelegationen beviljade ett tilläggförskott i oktober 2017 om närmare 7,6 miljoner euro på basis av ökade inkomster i och med statens tilläggsbudgeter. Utgående från preliminära uppgifter om statens totala inkomster år 2017 är utfallet nära den nivå som upptogs i statsbudgeten för år 2017. Med beaktande av det uppgår avräkningsbeloppet till ca 231 miljoner euro för år 2017. Förskottet på avräkningsbeloppet för år 2018 är fastställt till närmare 237,2 miljoner euro. Utgående från statsbudgeten för år 2018 samt statens plan för de offentliga finanserna 2018 – 2021 är nivån för statens inkomster år 2018 något högre än vad som antogs när planen antogs våren 2017. Utgående från statens plan är det dock svårt att dra några större slutsatser om inkomstnivån för år 2019 i och med att vård- och landskapsreformen i riket då var

planerad att träda ikraft år 2019 vilket skulle förändra statens inkomster kraftigt. Ikraftträdandet av nämnda reform är nu planerad till år 2020. Av planen framgår att de övriga statsinkomsterna sjunker med närmare 1 miljard euro från år 2018 till år 2019 till följd av minskade ränteinkomster, inkomster av försäljning av aktier och intäktsföring av vinster. Med beaktande av ovanstående är nivån på statens totala inkomster år 2019 svårbedömd vid tidpunkten för uppgörande av föreliggande årsredovisning.

I riket pågår fortsättningsvis beredningen av vård- och landskapsreformen, vilket kommer att inverka på avräkningsbeloppets storlek p.g.a. en skatteväxling från kommunalskatt till statsskatt. Landskapsregeringen följer med arbetet och förutsätter att reformen ska neutraliseras såväl finansiellt som behörighetsmässigt. Landskapsregeringen har en internt tillsatt arbetsgrupp för vård- och landskapsreformen.

Utöver detta har, som nämnts tidigare, avdelningen deltagit i arbetet med att få till stånd en justering av avräkningsgrunden till 0,48 procent. Landskapsregeringen har lämnat in en formell anhållan till finansministeriet om att höja avräkningsgrunden till 0,48 procent. Så som konstaterats har detta arbete under året integrerats med arbetet med revidering av självstyrelselagen, där ett av landskapsregeringens mål gradvis blivit att förverkliga en höjning av avräkningsgrunden. I det fall att en höjning av avräkningsgrunden inte faller väl ut finns en uppenbar risk att landskapets offentliga förvaltning ekonomiskt kommer att stagnera då verksamheten gradvis blir alltmer underfinansierad. Nödvändiga investeringar riskerar att utebli, och utvecklingsarbetet ges allt mindre resurser.

Skattegottgörelsen som utbetalades år 2017 var oväntat hög, drygt 23,9 miljoner euro, och sjunker till ca 15,2 miljoner euro år 2018. Bedömningen är att den blir lägre år 2019. Om det införs ett s.k. Ålandsavdrag i statsbeskattningen i samband med vård- och landskapsreformen fr.o.m. skatteår 2020, torde skattegottgörelsen vara uträdd fr.o.m. utbetalningsår 2022.

Konkurrenskraftsavtalet

De beräknade indirekta inbesparingarna till följd av att landskapet gått in för motsvarande avtal som i riket är i det här skedet svårt att bedöma.

Vård- och landskapsreformen i riket

I det fall att vård- och landskapsreformen i riket inte skulle resultera i en såväl finansiellt som behörighetsmässigt neutral lösning så skulle förstås landskapet drabbas av en försämrad ekonomi i form av mindre intäkter. Arbetet med denna fråga fortsätter dock med oförminskad styrka och förhoppningen är att det ska gå att nå en acceptabel lösning på detta problem.

Personberoendet

En klar risk för avdelningen är det faktum att avdelningen är liten i förhållande till de uppgifter som ska skötas. Detta innebär att personberoendet är mycket stort och därmed ökar sårbarheten väsentligt. Ofta finns det endast en tjänsteman som arbetar med en viss typ av ärenden, vilket innebär att det inte finns någon egentlig back-up för denna kompetens. Skulle då denna tjänsteman bli frånvarande en längre period på grund av sjukdom eller någon annan orsak så riskerar det

verksamhetsområdet att stanna helt. Med tanke på arbetssituationen på avdelningen utgör detta en allt större risk för avdelningens verksamhet.

Ekonomi

Till följd av behovet av att få landskapets ekonomi i balans, står förvaltningen inför ytterligare inbesparingar. Minskade ekonomiska ramar till verksamheterna innebär förstås också att de tillgängliga resurserna för att arbeta med utveckling av verksamheten blir mindre. Till viss del kan denna risk minskas genom olika effektiviseringsåtgärder och hårdare prioriteringar. Men i takt med att effektiveringen görs blir också marginalen att ytterligare effektivera allt mindre, vilket gör att effekten av dessa åtgärder minskar. Det är därför viktigt att se till att det även i dessa tider ges tillräckligt med resurser för att utveckla verksamheten.

Uppföljning av målsättningar

Hållbarhet i landskapsekonomi

Mål: I enlighet med regeringsprogrammet fortsätter arbetet med att uppnå hållbarhet i landskapsekonomi. Finansavdelningen har en central roll i detta arbete.

Förverkligat: I förslaget till första tilläggsbudgeten för år 2016 redogjorde landskapsregeringen för åtgärder som planerades under mandatperioden för att uppnå en för landskapet hållbar ekonomi i enlighet med regeringsprogrammets delmål. Landskapsregeringens målsättning är att uppnå resultatförbättrande åtgärder i form av ökade intäkter och minskade kostnader om sammanlagt ca 20 miljoner euro (hållbarhetsgapet) under mandatperioden. Som ett led i det arbetet minskades anslagen i första tilläggsbudgeten för år 2017. I tilläggsbudgeten minskades personalkostnaderna med närmare 2,2 miljoner euro med anledning av förhandlingsresultatet rörande landskapets tjänstekollektivavtal och sänkt socialskyddsavgift i förhållande till den avgift som anslagen i grundbudgeten hade beräknats utgående från. Minskningarna motsvarade de åtgärder som vidtagits i riket i anledning av det s.k. konkurrenskraftsavtalet.

Utgående från kända uppgifter våren 2017 om förväntade inkomstnivåer, redan genomförda besparingsåtgärder och nya utgiftsbehov bedömde landskapsregeringen att behovet av resultatförbättrande åtgärder, nivåmässigt kvarstår på motsvarande nivå för år 2018 som för år 2017. Utgående från dessa premisser fastställde landskapsregeringen budgetramar för år 2018 den 13 april 2017. Arbetet med de resultatförbättrande åtgärderna för år 2018 underlättades dels till följd av det tjänstekollektivavtal som landskapsregeringen ingått, dels till följd av sänkt socialskyddsavgift vilka sammantaget beräknades förbättra resultatet för år 2018 med närmare 2,2 miljoner euro.

Mål: Avdelningen kommer också att arbeta vidare med att styra och förbättra samordningen av landskapsförvaltningens resurser, med speciellt fokus på budget- och verksamhetsplanering, uppföljning och rapportering, ekonomiförvaltning, intern styrning och kontroll, intern säkerhet, systemutveckling, upphandlingsfrågor samt styrningen av myndigheter och bolag.

Förverkligat: Se uppföljning av respektive mål nedan.

Systemstöd och utveckling

Mål: Arbetet med att implementera nya verksamhetssystem fortsatte under året. Utbildningsinsatser genomförs inom relevanta områden för att använda de nya verksamhetssystemen. Dessutom påbörjas ett projekt för att driva arbetet med landskapsregeringens hållbarhetsredovisning i enlighet med Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland.

Förverkligat: Under året fortsatte det under år 2016 påbörjade utvecklingsarbetet avseende budget- och verksamhetsstyrning. Under vintern och våren byggdes budgetstrukturen upp i det nya it-stödet för budgetering, verksamhetsplanering och målstyrning samt ekonomiuppföljning (budget- och verksamhetsstyrningssystem). I maj och juni hölls internutbildning för budgetansvariga genom dels presentationstillfällen och s.k. skivastugor där man konkret fick visning i användning av systemet samt för att diskutera och ställa frågor. Såväl texter som budgetsiffror samlades därefter in i budgetsystemet och landskapsregeringens budgetförslag för år 2018 sammanställdes. Utvecklingsarbetet fortgår under år 2018, bl.a. genom en uppgradering av systemet för att underlätta sammanställningen av texter och budgetsiffror till budgetförslaget för år 2019.

Budget- och verksamhetsstyrningssystemet är mycket komplext och utvecklingsarbetet fortgår även med målstyrningsdelarna och -uppföljningen inklusive hållbarhetsarbetet. Avsikten är också att integrera systemet med det löne- och personaladministrativa system som håller på att implementeras och förhoppningen är att personalbudgeteringen för år 2020 ska kunna göras i budget- och verksamhetsstyrningssystemet. Avsikten är även att den ekonomiska rapporteringen i budgetsystemet utvecklas ytterligare så att tidigare system för ekonomirapporteringen kan börja fasas ut.

Implementeringen av löne- och personaladministrativt system fortsatte under år 2017 och förväntad driftstart för lönemodulen är under hösten 2018.

Som ett steg i moderniseringen av landskapsförvaltningens it-miljö har den föråldrade e-post- och kalenderprogramvaran Novell Groupwise under året ersatts med en Microsoft Office 365-baserad lösning såväl hos allmänna förvaltningen som hos ett antal underställda myndigheter.

En e-tjänsteplattform har upphandlats under året. Plattformen ska fungera som ett verktyg för utvecklande av e-tjänster av olika komplexitet, från enkla elektroniska formulär till avancerade e-tjänster med adaptiva formulär och möjligheter till e-identifiering och betalning. Upphandlingen, som gjorts tillsammans med Mariehamns stad, har genomförts av Åda. Ett implementationsprojekt pågår och plattformen förväntas vara i full drift inom november 2018.

Arbetet med att ta i bruk de nationella it-stödtjänsterna som verktyg i det offentliga Ålands it-system har under året fortgått såväl inom ramen för det åländska Å-KaPA projektet som inom ramen för andra utvecklingsprojekt. Tjänsterna för identifiering, betalning samt dataöverföring kommer att tas i bruk i ovannämnda e-tjänsteplattformen. Likaså kommer dessa tjänster att användas exempelvis i motorfordonsbyråns system.

Ett arbete med att ta fram en it-strategi som kan bli gemensam för hela det offentliga Åland inleddes gemensamt med Åda Ab. It-strategin ska utvecklas genom årliga uppdateringar. Strategins kapitel 1 - 4 är generella och skrivna för att kunna antas av alla myndigheter inom offentlig sektor

på Åland, medan kapitel 5 är specifikt och utformas av den egna myndigheten. Strategin kommer att kompletteras med ett antal allmängiltiga bilagor och tillsammans bildar detta en helhet som omfattar både övergripande strategi och konkreta riktlinjer.

Landskapsregeringen har under året inlett ett arbete att genom en utvecklingsplan förverkliga samordningen av offentlig it på Åland, vilket inkluderar landskapsregeringens allmänna förvaltning och underställda myndigheter.

Arbetsvärdering och lönekartläggning i syfte att uppnå lika lön för likvärdigt arbete

Mål: Arbetsvärderings- och lönekartlägningsprojektet slutförs. Avtalsparterna kommer överens om ett löneutvecklingsprogram och de i tjänstekollektivavtalet överenskomna lönepotterna från 1.2.2016 och 1.5.2017 fördelas. Löneutvecklingsprogrammet ska enligt förlikningsbudet verkställas senast den 1 juni 2020 och tillräckliga medel måste ges.

Förverkligat: Arbetsgruppen presenterade resultatet av arbetsvärderings- och lönekartlägningsprojektet 31 augusti 2017 och konstaterade att det inte är ett slutgiltigt resultat utan snarare en inledning på ett långsiktigt arbete. Underlaget lämnades till avtalsparterna för förhandling om justering av grundlöner enligt arbetsgruppens förslag.

Revidering av landskapsandelssystemet

Mål: En ny lag om landskapsandelssystemet träder i kraft så att ett nytt landskapsandelssystem implementeras från år 2018.

Förverkligat: LL (2017:125) om landskapsandelar till kommunerna trädde i kraft den 1 januari 2018 och tillämpas från och med finansåret 2018.

Upphandlingar

Mål: Nya regelverk för upphandlingar medför uppdatering av upphandlingslagstiftning och nya upphandlingsprocesser.

Förverkligat: Under året har ny upphandlingslag över EU:s tröskelvärde antagits. Revision av upphandlingsreglerna för upphandlingar under tröskelvärdena har också pågått under året. Samtidigt pågick en revision av upphandlingshandboken samt upphandlingsreglerna under EU:s tröskelvärde som träder i kraft den 1 april 2018.

Mål: Att implementera ett elektroniskt upphandlingsverktyg i samarbete med Åda sedan våren 2016. Systemstödet ska effektivisera och förenkla det praktiska tillvägagångssättet vid upphandling.

Förverkligat: Det elektroniska upphandlingsverktyget började implementeras under våren 2017 och har varit i bruk sedan december 2017.

Mål: Att utarbeta en tillsynsfunktion för landskapsförvaltningens upphandlingar över EU:s tröskelvärde enligt de nya EU-direktiven inom upphandlingar

Förverkligat: LL om Upphandlingsinspektionen trädde i kraft den 1 november 2017 och den nya myndigheten inledde då sin verksamhet.

Via Rådet för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland bedrivs ett arbete för att i större utsträckning ta social hänsyn vid upphandlingar. Detta förverkligas genom att tydliggöra möjligheten till krav på socialt ansvar i upphandlingar. Målet är delvis förverkligat genom tydligare skrivningar för upphandlingar under tröskelvärdena och en ny upphandlingslag för hela offentliga sektorn utarbetas under år 2018.

Kollektivavtal

Mål: Inom förvaltningen drivs ett ettårigt pilotprojekt med flexibla arbetstidsformer. Under år 2017 avslutas projektet och en slutrapport lämnas.

Förverkligat: Projektet har förlängts genom överenskommelse med fackorganisationerna, utvärderingen blir klar i början av 2018.

Ägarstyrning

Mål: Arbetet med att förbättra ägarstyrningen fortgår.

Förverkligat: Någon ytterligare utveckling av ägarstyrningen har av resursskäl inte kunnat prioriteras under året.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
3000, Finansavdelningen	-36 457 479,86	-30 301 007,04	-6 156 472,82	83,11
Verksamhetens intäkter	257 300,00	286 252,64	-28 952,64	111,25
Försäljningsintäkter	217 300,00	205 951,49	11 348,51	94,78
Avgiftsintäkter	0,00	69 475,30	-69 475,30	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	40 000,00	10 825,85	29 174,15	27,06
Verksamhetens kostnader	-10 388 326,27	-9 210 202,23	-1 178 124,04	88,66
Löner och arvoden	-2 928 485,00	-2 837 629,08	-90 855,92	96,90
Pensionspremier	-534 526,00	-299 565,66	-234 960,34	56,04
Övriga lönebikostnader	-64 252,00	-27 157,97	-37 094,03	42,27
Personalersättningar och övr. rättelseposter	20 000,00	112 810,45	-92 810,45	564,05
Köp av tjänster	-1 808 750,00	-2 035 633,91	226 883,91	112,54
Material, förnödenheter och varor	-166 500,00	-130 848,91	-35 651,09	78,59
Övriga verksamhetskostnader	-4 905 813,27	-3 992 177,15	-913 636,12	81,38
Pensionsintäkter och -kostnader	-15 600 000,00	-15 509 371,22	-90 628,78	99,42
Pensionsintäkter	16 500 000,00	16 500 000,00	0,00	100,00
Pensionskostnader	-32 100 000,00	-32 009 371,22	-90 628,78	99,72
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	4 066 000,00	3 867 965,49	198 034,51	95,13
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	4 066 000,00	3 867 965,49	198 034,51	95,13
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-14 792 453,59	-8 375 095,63	-6 417 357,96	56,62
Övrigt näringsliv	0,00	0,00	0,00	0,00
Allmänna stöd	-5 350 000,00	-5 243 254,92	-106 745,08	98,00
Övriga överföringskostnader	-9 442 453,59	-3 131 840,71	-6 310 612,88	33,17
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-1 360 556,09	1 360 556,09	0,00
Ränteintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-37,49	37,49	0,00
Räntekostnader	0,00	-225,40	225,40	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-1 360 293,20	1 360 293,20	0,00
Extraordinära poster	0,00	0,00	0,00	0,00
Extraordinära intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Extraordinära kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Sammanlagd budget inkl. tidigare års anslag uppgick till nettokostnader om 36.457.479,86 euro för finansavdelningen. Av dessa hänför sig nettokostnader om 15.600.000 euro till landskapets pensionsintäkter och -kostnader. Förverkligandegraden för avdelningens budget steg drygt 83 % jämfört med drygt 77 % året innan.

Verksamhetens intäkter blev högre än budgeterat, framförallt beroende på högre avgifter för registrering av domännamn än budgeterade.

Verksamhetens kostnader underskred budget med sammanlagt 1,2 miljoner euro. Av dessa har kostnaderna för löner och arvoden stigit från ca 1.390.000 euro 2016 till 2.840.000 euro 2017. Lönerna och arvodena för finansavdelningens allmänna förvaltning minskade från drygt 1.720.000 euro år 2016 till närmare 1.590.000 euro år 2017. Även lönerna hänfödda till it-projekt minskade; från ca 110.000 euro till ca 60.000 euro. Orsaken till den stora ökningen totalt sett under finansavdelningen beror främst på att ett centralt anslag om 1.350.000 euro för avtalsenliga lönejusteringspotter hänfödda till arbetsvärdering budgeterades och kostnadsreserverades i bokslutet under

finansavdelningen eftersom den slutliga fördelningen av pottorna inte blev klar under året. Dessutom bokas förändringen av semesterlöneskulden för hela förvaltningen exklusive för ÅHS centralt under finansavdelningen. Förändringen av semesterlöneskulden minskade dock kostnadsbelastningen med närmare 160.000 euro. Pensionspremierna underskred budget med ca 235.000 euro huvudsakligen till följd av att det centrala anslaget för avtalsenliga lönejusteringspottor hänförs till arbetsvärdering budgeterades på skilda konton för löner, pensionspremier och socialskyddsavgifter, medan kostnadsreserveringen i bokslutet gjorts på ett konto under gruppen löner. Kostnaderna för köptjänster har ökat kraftigt och uppgick vid årets slut till ca 2.035.000 euro, att jämföra med ca 1.700.000 euro år 2016. Orsaken till denna ökning är framförallt hänförlig till it-relaterade tjänster. Slutligen kan konstateras att övriga verksamhetskostnader minskat från ca 5.280.000 euro till 3.990.000 euro främst beroende på sänkta internhyror till Landskapets fastighetsverk.

Pensionsintäkter och -kostnader budgeteras i landskapsförvaltningen centralt på finansavdelningen och avser följaktligen hela förvaltningens pensionskostnader. Som förväntat stiger pensionskostnaderna för förvaltningen kontinuerligt och ökade under året från ca 30.550.000 euro år 2016 till ca 32.000.000 euro år 2017. Samtidigt har överföringen från landskapet Ålands pensionsfond dragits ner från 18,5 miljoner euro 2016 till 16,5 miljoner 2017 i syfte att nå en långsiktigt hållbar uttagsnivå från pensionsfonden.

Kostnaderna för inkomst- och kapitalöverföringar har minskat från ca 10.970.000 euro år 2016 till ca 8.375.000 euro år 2017. Detta beror främst på att år 2016 betalades slutraten om närmare 2.170.000 euro av bidraget för likströmsförbindelsen till riket. Dessutom minskade de allmänna stöden till kommunerna med drygt 1.120.000 euro eftersom år 2016 var det sista året som landskapet betalade kompensation för skattebortfall till följd av sjukdomskostnadsavdraget. Bidragen ur penningautomatmedel ökade med drygt 690.000 euro.

Uppföljning av nyckeltal

Landskapets budget

Budgetförslaget för landskapet Åland för år 2017 antogs av landskapsregeringen den 20 oktober 2016. I förslaget upptogs anslag om sammanlagt 380.214.800 euro (358.300.000 euro). Det budgeterade överskottet enligt resultaträkningen uppgick till ett underskott om 12.113.000 euro (överskott 90.392.000 euro, eller ett underskott om 17.608.000 euro exkl. en extraordinär intäkt om sammanlagt 108.000.000 euro hänförd till bildandet av Landskapets fastighetsverk). Lagtinget antog budgetförslaget den 19 december 2016. Under året avlämnade landskapsregeringen tre tilläggsbudgetförslag, varvid de budgeterade anslagen ökade till 381.704.800 euro och det budgeterade underskottet enligt resultaträkningen i grundbudgeten ändrade till ett överskott om 9.732.000 euro.

Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag

Sammanlagt erhöll landskapet drygt 233,6 miljoner euro i avräkningsbelopp under år 2017 (219,6 miljoner euro år 2016). Skattegottgörelsen som hänför sig till skatteår 2015 och utbetalades under

år 2017 uppgick till drygt 23,9 miljoner euro (ca 9,5 miljoner euro). Utvecklingen av avräkningsbeloppet respektive skattegottgörelsen under en fyraårsperiod framgår av nedanstående tabell.

Skattefinansiering åren :

	År 2014	År 2015	År 2016	År 2017
Avräkningsbelopp	215 807 393	220 775 638	219 560 594	233 616 482
Förskott för året	215 311 000	221 568 000	220 758 000	231 454 000
Slutreglering föregående år	496 393	-792 362	-1 197 406	2 162 482
Skattegottgörelse	5 278 521	6 987 664	9 508 580	23 945 287

Under år 2017 inlämnade Kraftnät Åland Ab en slutredovisning för projektkostnader för byggandet av en likströmsförbindelse mellan riket och Åland. I och med att totalbeloppet om 50.000.000 euro i bidrag uppnått med delredovisningarna under år 2016, utbetalades inget ytterligare bidrag under år 2017. I slutet av året tillskrev landskapsregeringen Arbets- och näringsministeriet för att överenskomma om tidpunkt för den slutliga avsyningen som ska göras i enlighet med villkoren för det extra anslag som beviljats för bidraget för likströmsförbindelsen.

Överföringar till kommunerna

Landskapsandelarna till kommunerna uppgick till sammanlagt ca 37,1 (37,5*) miljoner euro efter att justeringsbeloppet om ca 3,9 (3,8) miljoner euro dragits av. De uppgiftsbaserade landskapsandelarna för socialvård, grundskola, medborgarinstitut, bibliotek samt idrott, ungdomsverksamhet och kulturarv uppgick till sammanlagt ca 35,7 (35,3*) miljoner euro. Övriga landskapsandelar, dvs. den allmänna landskapsandelen och kompletteringen av skatteinkomster uppgick till ca 4,3 (4,2) miljoner euro. Slutligen uppgick kompensationerna till kommunerna för utebliven kapitalinkomstskatt ca 1,0 (1,8**) miljoner euro.

Det betyder att de uppgiftsbaserade landskapsandelarna utgjorde 96 (94) procent, de övriga landskapsandelarna 12 (11) procent, kompensationerna 0,3 (5) procent och justeringsbeloppet -10 (-10) procent av landskapsandelarna.

Landskapsandelar, kompensationer och justering

	2016**	Fördelning i %	
		2017	2017
Totalt efter justering	37 524 980	37 100 081	100 %
Uppgiftsbaserade	35 277 048	35 711 179	96 %
Anläggning socialtjänst	0	11 400	0 %
Övriga	4 227 030	4 288 802	12 %
Kompensationer	1 849 670	954 453	3 %
Justeringsbelopp	-3 828 768	-3 865 753	-10 %

Av de uppgiftsbaserade landskapsandelarna uppgick andelarna för socialvården och grundskolan till ca 21,9 (21,6*) miljoner respektive ca 12,2 (12,1) miljoner euro. Medborgarinstitutet uppgick till ca 0,3 (0,3) miljoner euro, biblioteken till ca 0,6 (0,6) miljoner euro samtidigt som idrott, ungdom och kulturarv uppgick till ca 0,8 (0,7) miljoner euro. Det betyder att socialvården och grundskolan

utgjorde 61 (61) respektive 34 (34) procent av de uppgiftsbaserade andelarna medan de tre återstående verksamhetsområdena sammanlagt utgjorde 5 (5) procent av desamma.

Uppgiftsbaserade landskapsandelar

	Fördelning i %		
	2016*	2017	2017
Totalt	35 277 048	35 711 179	100 %
Socialvård	21 556 900	21 885 798	61 %
Grundskola	12 074 908	12 164 615	34 %
Medborgarinstitut	281 680	283 752	1 %
Bibliotek	614 219	620 307	2 %
Idrott, ungdom och kulturarv	749 341	756 707	2 %

* År 2016 inklusive ersättning för skolgångskostnader utanför Åland

** År 2016 inklusive ersättning för sjukdomskostnadsavdrag och ändring av grundavdrag

Ekonomiförvaltning

Redovisningsbyrån sköter bokföring, kundfakturerings och hantering av leverantörsfakturor samt moms- och skattehantering för hela den allmänna förvaltningen och alla underliggande myndigheter förutom ÅHS. Redovisningsbyrån handhar även landskapets lånereskontra, utbetalningen av pensionsfondens leverantörsfakturor samt ansvarar för Landskapets Fastighetsverks och NIPÅ:s ekonomiadministration.

Antal leverantörsfakturor

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totalt	41 159	41 495	38 236	41 537	38 693	39 302
E-fakturor	3 779	4 564	5 902	6 398 15,4 %	6 448 16,7 %	7 930 20,2 %
PDF-fakturor	4 298	5 742	7 398	4 967 12,0 %	8 013 20,7 %	8 987 22,9 %
Pappersfakturor	33 082	31 189	24 936	30 172 72,6 %	24 232 62,6 %	22 385 57,0 %

I siffrorna för år 2012-2014 gällande PDF-fakturor ingår även reseräkningar.

Från och med år 2015 hanteras reseräkningarna i lönesystemet.

2016 års siffror är korrigerade pga att antalet fakturor för juni månad felaktigen hade dubblerats.

Lönebokföringen för hela allmänna förvaltningen och alla underlydande myndigheter förutom ÅHS sköts av löneenheten på Redovisningsbyrån. Löneenheten handhar även löneadministrationen för Landskapets Fastighetsverk och NIPÅ.

Antal personer som erhållit utbetalningar (antal årsanmälningar)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totalt	7 380	7 504	7 664	7 908	8 015	8 178	8 232	8 138
Löner och arvoden	2 082	2 092	2 048	1 971	1 899	1 906	1 882	1 752
Pensioner	2 057	2 230	2 329	2 451	2 540	2 685	2 786	2 915
Studiestöd	2 451	2 588	2 575	2 612	2 669	2 676	2 647	2 582
Arbetslöshetsersättning	790	594	712	874	907	911	917	889

Lönespecifikationer

	2017	%	2016	%
Totalt	903		938	
Papper	447	49,5 %	471	50,2 %
E-specifikation	456	50,5 %	467	49,8 %

Pensioner

Under året beviljades 319 personer pension, medan antalet avslag var 37.

Beviljade pensioner mellan åren 2014-2017

Pensionsform	2014			2015			2016			2017		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Totalt	198	91	289	202	107	309	187	131	318	204	115	319
Ålderspension	135	64	199	139	81	220	124	97	221	138	84	222
Förtida ålderspension	1	-	1	1		1	-	1	1	-	-	0
Partiell förtida åp										14	8	22
Invaldp./rehab.stöd	30	17	47	36	12	48	21	17	38	22	13	35
Delinvalidpension	6	-	6	6	3	9	8	3	11	6	1	7
Yrkesinriktad rehabilitering	1	-	1	3	1	4	2	-	2	-	-	0
Deltidspension	1	2	3	6	6	12	16	6	22	2	-	2
Familjepension	24	8	32	11	4	15	16	7	23	22	9	31

Pensionstagare mellan åren 2014-2017

	2014			2015			2016			2017		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	198	91	289	202	107	309	187	131	318	204	115	319
därav ålderspension	136	64	200	140	81	221	124	98	222	138	84	222
Utbetalda i december	1 522	900	2 422	1 601	929	2 530	1 662	980	2 642	1 772	1 038	2 810

Redogörelse för avdelningens interna kontroll

Avdelningen ansvarar för många varierande områden och tillhörande arbetsuppgifter. Därför säkerställs att bestämmelser, föreskrifter och beslut följs på olika sätt beroende på vilket som är mest ändamålsenligt.

Finansavdelningens tjänstemän deltar kontinuerligt i fortbildning inom sina verksamhetsområden för att ta del av ny lagstiftning, anvisningar, utlåtanden, EU:s krav på uppföljning av EU-programmen samt skatteförvaltningens anvisningar för att säkerställa att bestämmelser, föreskrifter och beslut beaktas i arbetet. Besluten förs in i landskapsregeringens system för ärendehantering. För att säkerställa den övriga förvaltningens kunskap inom ekonomi håller finansavdelningen årligen internutbildning inom ekonomi, intern styrning och kontroll, budget, användningen av verksamhetssystemen och upphandling. Anvisningar för upprättande av budget och verkställande

av budget revideras årligen för att beakta förändrade behov. I år rörde de största förändringarna tillämpningen av hållbarhetsprinciperna i verksamheterna.

Nya principer för fördelning av penningautomatmedel har tagits fram och blanketterna har reviderats. I samband med detta utvärderades även arbetsprocesserna och bedömningsgrunderna. Målsättningen är att kontroller av beviljande av PAF-medel och uppföljning av kostnadsredovisningar ska eliminera risker för felhantering.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Inom arbetsgrupper hålls möten för information och uppföljning med varierande frekvens. Några protokollförs och andra är muntliga genomgångar. Dessutom används checklistor, rutinbeskrivningar och olika typer av kontrollaktiviteter, så som avstämningar och stickprov för att säkerställa en korrekt hantering och att målen uppnås. Vissa kontrollaktiviteter är integrerade i en arbetsprocess och utförs varje gång medan andra utförs t.ex. månatligen.

Alla verksamheter har möjlighet att följa upp upparbetade kostnader och intäkter i förhållande till budget i rapporteringsverktyget. Uppföljning fås nu även i budget- och verksamhetsstyrningssystemet som togs i bruk under året. I det systemet är kopplingen mellan mål, åtgärder och budget tydligare i och med att dessa delar är integrerade i samma system. Uppföljningen kan göras både på mål, åtgärder och olika objektstyper enligt behov, t.ex. budgetmoment, kostnadsställe, projekt, aktivitet och frikod. Därmed kan förvaltningen göra en tillförlitlig bedömning av verksamheten och få en rättvisande bild av ekonomin. Utbildningar har hållits i det nya verksamhetsstyrningssystemet i förvaltningen. Ytterligare utbildningar planeras allt eftersom ny funktionalitet utvecklas och tas i bruk.

Likviditetshanteringen har skötts i enlighet med rådande regler och kassalikviditeten är fortsättningsvis god. Årligen fastställs en finansierings- och placeringsplan.

Tillsynsskötsel

Landskapsregeringens upphandlingsregler följs och mallar som stöd i upphandlingsprocessen har tagits fram. Finansförvaltningslagen innehåller bestämmelser för överlåtelse av både fast och lös egendom. Dessutom har anvisningar för överlåtelse förtydligats i anvisningarna till verkställande av budgeten. Både fasta och lösa tillgångar registreras i en anläggningsreskontra.

Ordnanande av riskhantering

I ekonomisystemet finns funktionalitet för att lägga upp mallar med behörigheter beroende på behov och ansvarsområde/uppgift. Tjänstemännen kopplas sedan till respektive mall för att på det sättet ge behörighet exakt till det data och den funktionalitet uppdraget kräver. Därmed styrs behörigheten på nivåerna databas, affärsenhet, dataregister, applikationer och operationer. I det elektroniska fakturahanteringssystemet styrs behörigheterna utifrån de fastställda arbetsordningarna. Behörighetsadministrationen inom budget- och verksamhetsstyrningssystemet är under utveckling och utgår från behov i förhållande till de system som integreras.

Avdelningen följer principen om separering av funktioner genom att dela upp arbetsuppgifter så att s.k. farliga arbetskombinationer inte förekommer. Det görs t.ex. genom att en tjänsteman som deltar i verkställandet av utbetalningar i banksystemet inte har behörighet att uppdatera uppgifter i leverantörsregistret eller registrera in utbetalningar i reskontran. Därutöver kan inte en tjänsteman ensam verkställa utbetalningar.

Under året fortsatte implementeringen av budget- och verksamhetsstyrningssystemet. Arbetet bedrevs i workshopar med deltagare från flera olika verksamheter och myndigheter. Målsättningen med det nya systemet är att i ett system hantera både budget och uppföljning av genomförda åtgärder och aktiviteter så att man får en tydlig överblick. Arbetet fortgick under året och systemet ska hantera hela budgetprocessen för år 2018 och uppföljningen i systemet. Internutbildning har hållits för förvaltningen under året inom ekonomi, kontering och de verksamhetssystem som används.

Varje verksamhet ansvarar för sina egna ingångna avtal och avtalen läggs in i ärendehanteringssystemet för en enkel uppföljningsmöjlighet under avtalsperioden.

Bankgarantierna och vissa gamla avtal hanteras fortsättningsvis i det gamla registret men alla nya avtal läggs in i ärendehanteringssystemet.

Ekonomiadministration

Kundfakturor och påminnelser hanteras vid avdelningen. Indrivningsärenden sker, beroende av ärende, antingen av inkassobyrå eller av landskapsfogdeämbetet. Åtskillnad mellan funktioner finns, det är t.ex. inte samma person som bokför inbetalningar som sköter faktureringen.

Alla leverantörsfakturor skannas in och atteras i fakturahanteringssystemet. Atteststråten i systemet följer budgetanvisningarna. Varje förvaltningsenhet granskar att fakturorna motsvarar beslut och beställningar och att de belastar rätt budgetmoment. Egna kostnader granskas av någon annan behörig tjänsteman innan attestering. Finansavdelningen utför stickprovsbaserade kontroller på fakturorna i fakturaflödena enligt riskbaserade urval under året för att säkerställa en korrekt fakturahantering med avseende på betalningsmottagare, budget och moms.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Inom lagstiftningsområdet och EU-initiativ som berör landskapet finns utmaningar att hantera. Landskapsregeringen bör lämna utlåtanden avseende både förslag till ändring av rikslagstiftning och EU-initiativ inom områden som berör landskapet i synnerhet om ändringsförslagen berör landskapets lagstiftningsområde. Vad gäller ändring av rikslagstiftning är det ansvarigt ministeriums ansvar att lämna begäran om utlåtande om förslaget till landskapsregeringen. Landskapsregeringen har inte någon bevakningsmöjlighet av ärenden förrän de lämnas till riksdagen eftersom de då först framgår på riksdagens hemsida. Det är dock upp till varje tjänsteman att i så fall bevaka riksdagens hemsida för att se över om något förslag lämnas som berör landskapet, men som landskapsregeringen inte tidigare hörts om. Eftersom ansvaret att höra landskapsregeringen ligger på ministerierna och utskotten finns en risk att rikslagstiftning som är av intresse för landskapet antas av riksdagen utan att landskapsregeringen hörts i ärendet. Tyvärr har det inträffat att landskapsregeringen inte hörts av ministeriet, utan tidigast under riksdagens utskottsbehandling.

Social- och miljöavdelningen

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgift är därför att allmänt planera, leda och utveckla, samordna och övervaka verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Underlydande myndigheter är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM) och Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS). Myndigheterna avger separata verksamhetsberättelser.

Social- och miljöavdelningens översikt

Vid allmänna byrån har handlagts ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden. Ett särskilt tyngdpunktsområde har varit att ansvara för avdelningens kompetensförsörjning.

Vid socialvårdsbyrån har handlagts ärenden som gällt främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem. Särskilt det andra strategiska utvecklingsmålet: Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället från Utvecklings- och hållbarhetsagendan, har konkretiserats. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården ankommer på landskapsregeringen. Det långsiktiga målet för socialpolitiken har varit att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället.

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån har handlagts ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Särskilt det första strategiska utvecklingsmålet: Välmående människor vars inneboende resurser växer, har konkretiserats. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården har varit att främja den hållbara utvecklingen genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt för att verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha tillgång till en god hälso- och sjukvård. Därtill har byrån utvecklat lagstiftningen på området.

Vid miljöbyrån har handlagts ärenden som gällt miljömedvetenhet, miljöskydd, biologisk mångfald, minimerad klimatpåverkan, avfall, hälsosam livsmiljö för människor, djurhälsa, djurvälstånd, livsmedelssäkerhet samt ärenden som gäller vattenvård. Den övergripande målsättningen med landskapsregeringens miljö- och hälsoskyddsarbete har varit att bidra till att nå ett hållbart samhälle.

Ärendenas behandling i landskapsregeringen 2017

Social- och miljöavdelningen, ärendena fördelade på avdelningens byråer

	Pleni		Enskilda		TjB-TjF		Brev antal	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Totalt hela avdelningen	13	18	215	284	442	385	635	666
Allmänna byrån, S1	3	1	12	27	184	156	214	190
Socialvårdsbyrån, S2	2	0	82	97	42	29	162	153
Hälso- och sjukvårdsbyrån, S3	0	1	9	15	169	164	70	77
Miljöbyrån, S4	8	16	112	145	47	36	189	246

Socialvård

Ett flertal aktuella reformer inom den offentliga sektorn på Åland har direkta eller indirekta konsekvenser för hur socialpolitiken förverkligas. Till dessa hör såväl Kommunernas socialtjänst (KST), landskapsandelsreformen och kommunutredningen. Det omfattande reformarbetet av den sociala lagstiftningen har pågått hela året. Arbetet har haft fokus på tidiga, förebyggande insatser, sektorövergripande samarbete och ökad klientorientering. Socialvårdsbyrån höll den 23 augusti ett seminarium om ekonomisk utsatthet till vilket såväl kommuner, landskapsmyndigheter som tredje sektorn var inbjudna och deltog i.

Hälso- och sjukvård

Landskapsregeringens mål för hälso- och sjukvården på Åland har varit att främja förutsättningarna för en god hälsa hos befolkningen. Lagtinget beslöt i budgeten för året att arrangera seminarier om den framtida vården på Åland. På var och en av de fyra seminarierna deltog det 60 - 80 personer. Seminarierna utmynnade i nio utvecklingsområden. Det första området som ska analyseras vidare formulerades: Det fordras en gemensam analys tillsammans med ÅHS och andra aktörer, kring vilka tjänster som ska köpas utanför Åland och vilka som absolut bör produceras på Åland. Till detta hör, vilka verksamheter som helt eller delvis kunde arrangeras av den privata sektorn.

Frågan gällande allmän tjänstgöring för läkare löstes på några års sikt. Mot slutet av året 2016 kom det för kännedom att Socialstyrelsen i Sverige skulle begränsa förutsättningar för allmän tjänstgöring av medicine studenter på Åland. Efter pågående arbete med många aktörer, informerade Socialstyrelsen våren 2017, att allmäntjänstgöring kan fortsätta på Åland tills vidare. Enligt då gällande rikets lagstiftning FFS 559/1994 skulle de studeranden i Sverige som hade påbörjat sina studier efter den 1.1.2012 inte mera kunna beviljas finsk legitimering efter allmän tjänstgöring. Riksdagen i Finland ändrade lagens 559/1994 6a§ den 16.6.2017. Detta betydde att läkare i en sådan EU- eller EES-stat där avlagd yrkespraktik efter examen är en förutsättning för rätten att utöva läkaryrket beviljas rätt att i Finland utöva läkaryrket under ledning och tillsyn av en legitimerad läkare.

Arbetet med att få Pharmaca Fennica och God medicinsk praxis översatta har pågått hela året utan slutligt besked från social- och hälsoministeriets sida.

Tobakskampen, vilket är ett samarbetsprojekt mellan landskapsregeringen och Ålands hälso- och sjukvård har fortsatt. Landskapsregeringen blev en rökfri och senare även tobaksfri arbetsplats under året. Projektet för att minska sexuellt överförbara infektioner, specifikt klamydia, med anonym provtagning på distans fortsatte. Telefonjour för depressiva patienter med självmordstankar pågick, men avtalet avslutades i slutet av året på grund av dålig tillgänglighet. Anonymt sprut- och kanylbyte påbörjades i december inom Åland hälso- och sjukvårds utrymmen.

För året fanns en målsättning om förebyggande vård hos seniorer som står utanför yrkeslivet. Projektet äldres psykiska ohälsa har gett värdefull information och visar på behovet av multi-professionellt samarbete. Beredningen av ett friskvårdsavdrag påbörjades inte på grund av resursbrist.

Sote-reformen i riket har inte framskridit enligt den tidtabell som var planerad i början av år 2017. Trots detta har det varit nödvändigt att noggrant följa reformen för att gestalta vad reformen på lång sikt innebär för Åland.

Allmän miljövard

Den övergripande målsättningen har varit en hållbar utveckling där miljön skyddas och vårdas i så hög grad som möjligt. I arbetet med att uppnå målsättningen krävs insatser för bevarande och skyddande, kartläggningar och utredningar av nuläget, utvecklingsarbete samt informationsinsatser.

Penningautomatmedel om sammanlagt 495.000 euro beviljades i verksamhetsbidrag till ideella miljöföreningar och för miljörelaterade särskilda ändamål. I beslutet om fördelningen beaktades särskilt nya initiativ som stöder arbetet med en omställning av Åland till ett hållbart samhälle.

Yttranden gavs till lagtinget om förordningen om sättande i kraft av Minamatakonventionen om kvicksilver samt om sättande i kraft av ändringen av 1999 års protokoll till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar angående minskning av försurning, övergödning och marknära ozon. Utlåtande gavs till riksdagens miljöutskott över regeringens proposition med förslag till ändringar i bestämmelserna om ändringssökande i vissa förvaltningsärenden som gäller miljön. Utlåtande gavs även till Nordiska rådet om ett medlemsförslag om nordiskt förbud mot mikropplast i kosmetika. Till arbets- och näringsministeriet gavs ett utlåtande om TVO Oyj:s anhållan om drifttillstånd för kärnkraftsverksenheter Olkiluoto 1 och 2.

Miljöbyrån har deltagit i lagberedningens arbete med en ny lag om miljökonsekvensbedömningar. En ändring av landskapsförordningen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften och en ändring av landskapsförordningen om tillämpning på Åland av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien utfärdades. Ett flertal EU-direktiv om leksaker, luftvård, kemikalier och livsmedel genomfördes under året.

Tre ledamöter i prövningsnämnden vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet utsågs för fyra år och ordförande och vice ordförande utsågs för två år. Ett beslut om taxan för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet utfärdades.

Naturvård

Målsättningen för naturvården har varit att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika miljöer, som traditionellt jordbruk har skapat. Verktyg i arbetet är informationsarbete, utveckling av lagstiftning, deltagande i sådant nationellt och internationellt samarbete som främjar de ovannämnda målsättningarna, samt att på bästa möjliga sätt sköta de skyddsområden som redan är etablerade. För naturvården finns även många skyldigheter enligt både nationell lagstiftning och EU-lagstiftning samt internationella avtal. Naturvårdsarbetet bidrar särskilt till hållbarhetsrådets utvecklingsmål 4: Ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Det praktiska skötselarbetet har fortsättningsvis utförts av landskapets fastighetsverk med medel från miljöbyråns budget. Arbetet med upprättande av skötselplaner har fortsatt. Rövningar av igenväxta partier har under året utförts inom flera reservat, dessutom har en siktrövning för

flygtrafiken utförts på Ramsholmen. Fastighetsverket har fortsatt att anlita personer bosatta på orten som hjälp vid tillsyn och skötsel av vissa naturreservat samt för skötsel av kulturbiotoper inom dessa. Planerings- och övervakningsbesök har gjorts av naturvårdsansvariga under året till tolv av naturreservaten och Natura 2000-områdena.

På grundval av EU-lagstiftning måste alla medlemsländer inrätta ett nätverk av skyddsområden, kallat Natura 2000. Ålands Natura 2000-program innefattar 88 områden, varav ca 29 fortsättningsvis inte är inrättade. Förhandlingar om flera av de oinrättade områdena har pågått under hela året. Ett helt nytt område har förvärvats under året för komplettering av det åländska programmet. Inom Ålands Natura 2000-program finns ett 50-tal privatägda vatten- och landområden. Arbete pågår även för att inrätta nya marina Natura 2000-områden för att efterleva kraven i EU-lagstiftningen.

Landskapsregeringen har enligt både åländsk och EU:s lagstiftning skyldighet att övervaka och bevara att en gynnsam skyddsnivå för sådana arter och biotoper som förekommer i landskapet bibehålls. Därvid ska speciell uppmärksamhet inriktas på sådana arter och biotoper som kommissionen anser har värde för hela gemenskapen. Denna övervakningsskyldighet sköts både genom naturinventeringar och administrativa åtgärder.

En arbetsgrupp har tagit fram ett regelverk för förebyggande och hantering av skador på jordbruksgrödor orsakade av fridlysta fåglar. Administrativa åtgärder har vidtagits genom expertutlåtanden om större markanvändningsplaner, granskning av byggplaner för ellinjer, granskning av skogsbruksplaner och granskning av vägplaner.

Miljöbyrån har deltagit i följande samarbetsprojekt: en arbetsgrupp tillsatt av miljöministeriet om hotade mossor (rödlistning), miljöministeriets arbetsgrupp för rapportering enligt habitatdirektivet och fågeldirektivet, en nordisk arbetsgrupp kring en nordisk IPBES-tillämpning. Dessutom deltar miljöbyrån i den nationella genresursnämndens arbete.

Vattenförsörjning och vattenvård

Landskapsregeringens målsättning är att uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten och att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning. Tyngdpunkten ligger på lagstadgat vattenvårdsarbete som utgår från krav i olika EU-direktiv. I arbetet ingår att genomföra åtgärdsprogrammet för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav för åren 2016-2021 och att utveckla samarbeten inom och utom Åland. Målet är att på ett kostnadseffektivt sätt utveckla vattenvården och genomföra vattenförbättrande åtgärder. Arbetet är i linje med landskapsregeringens målsättningar rörande hållbar utveckling. Viktiga verktyg är dialog med berörda verksamhetsutövare, samt samarbete och samordning med övriga avdelningar inom förvaltningen.

Miljöbyrån deltog i lagberedningens arbete med bestämmelser i vattenlagen om planering av kust- och havsområden. Ett beslut fattades om förlängning av spridningstiden under hösten av stallgödsel. Yttrande gavs till lagtinget om förslag till godkännande av 1996 års protokoll till 1972 års konvention om förhindrande av havsförorening till följd av dumpning av avfall och annat material samt 2009 och 2013 års ändringar i det och om regeringens proposition till riksdagen om godkännande av ändringar i bilagorna till 1978 års protokoll till 1973 års internationella konvention till förhindrande av förorening från fartyg. Underlagsmaterial till en rapport avseende statusen i

havsmiljön togs fram i samverkan med riket och miljöbyrån påbörjade arbetet med att ta fram en åländsk plaststrategi.

Avfallshantering

Övergången till en mer cirkulär ekonomi, där värdet på produkter, material och resurser behålls i ekonomin så länge som möjligt och avfallsgenereringen minimeras, är en nödvändig del i arbetet för att utveckla en hållbar, koldioxidsnål, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi.

Ett utlåtande lämnades till Nordiska rådet om ett medlemsförslag om att införa ett nordiskt förbud mot mikroplaster i kosmetika och ett förbud mot plastpåsar av icke-biologiskt nedbrytbart material som understiger 50 µm och rymmer mindre än tio liter. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/720 om ändring av direktiv 94/62/EG att minska förbrukningen av tunna plastbärkassar notifierades. Landskapsregeringen har deltagit i det nordiska arbetet gällande cirkulär ekonomi, samt hållbar konsumtion och produktion.

I samarbete med miljöministeriet har en utredning beställts om hur producentansvaret på Åland kan utvecklas trots att det omfattar två lagstiftande områden. Utredningen förväntas bli klar i början av år 2018. Landskapsregeringen upprätthåller producentregister med uppgifter från tolv olika producentsammanslutningar och retursystem för dryckesförpackningar.

Miljöbyrån har deltagit i arbetet med att ta fram Statusrapport 1 för Utvecklings- och hållbarhetsagendan, samt deltagit i Bärkraft.ax medaktörsmöten. Miljöbyrån deltar även i juryn för Green Key-märkningen.

Tillsammans med Ålands Näringsliv anordnades en kampanj för att minska mängden plastbärkassar. Kampanjen genomfördes med flera annonser i tidningarna och informationsmaterial skickades till de butiker som tillhandahåller plastbärkassar. Flera företag har anslutits till avtalet om att minska mängden plastbärkassar i samhället.

Landskapsregeringen medverkade även i den rikssvenska märkningen Miljönärvänlig. Flera åländska företag har fått denna märkning för att deras verksamhet uppmanar till att laga, låna, återanvända och därmed styra mot ett hållbarare samhälle. Information om Miljönärmärkningen gavs genom annonser i tidningarna, reklam i radion och via direktkontakt.

Landskapsregeringen beviljade Ålandskomposten Ab stöd om 200.000 euro för komposteringsverksamhet.

Miljöhälsovård

Den övergripande målsättningen för miljöhälsovården har varit att garantera säkerhet och kvalitet för livsmedel, främja djurs hälsa och välfärd samt se till att förutsättningarna för en hållbar djurproduktion uppfylls. Den internationella handeln har ökat markant, klimatet förändras och nya hot och faror konstateras på olika områden i världen. Landskapsregeringen är beredd på risker som kan äventyra livsmedelssäkerheten eller sjukdomar som kan hota djurens hälsa. Genom förebyggande arbete och övervakning av djursjukdomar tillförsäkras människors och djurs hälsa samt en hållbar miljö. Arbetet består främst av lagstadgade uppgifter och styrs framförallt av ett

flertal EU-förordningar, landskapslagen (2007:26) om tillämpning av livsmedelslagen i landskapet Åland, lagen om djursjukdomar (FFS 441/2013) och djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland.

Utlåtanden gavs till jord- och skogsbruksministeriet om en förordning om försiktighetsåtgärder för förebyggande av spridning av afrikansk svinpest mellan frigående vildsvin och husdjur, en förordning om epidemisk övervakning av Chronic Wasting Disease och en förordning om försiktighetsåtgärder för förebyggande av överföringen av aviär influensa mellan vilda fåglar och fjäderfän. Beslut har fattats om verksamheten vid en kompostanläggning. Ett brev skickades till Livsmedelsmyndigheten, Evira, om behovet av information på svenska.

Hållbarhetsstyrning

Avdelningen har aktivt deltagit i arbetet med framtagandet av en modell för hållbarhetsredovisning. Därtill har avdelningen deltagit i det landskapsinterna forumet för social hållbarhet och under verksamhetsåret medverkat i hållbarhetsamlingarna, arbetsgruppen för fysisk strukturutveckling i enlighet med mål 5, arbetet med klimat- och energistrategi samt i frågor rörande hållbar produktion och konsumtion.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Avdelningens genomförda hållbarhetsåtgärder redovisas områdesvis i förverkligandet av uppställda målsättningar.

Upphandling och miljöbedömning av leverantörer

I fråga om hållbar upphandling berörs inom avdelningens verksamhet främst naturvården genom de miljöbedömningar av leverantörerna som görs i samband med upphandling av naturinventeringar. Under året har inga nya upphandlingar genomförts eftersom endast avrop utifrån det gällande ramavtalet har gjorts. De befintliga leverantörerna är från Finland och Sverige på grund av att inga anbud inkom från lokala aktörer i samband med upphandlingen år 2016. Leverantörerna har uppvisat sina policyers för bl.a. miljöpåverkan i samband med upphandlingen.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Avdelningens alla byråer har haft chefstjänsterna ordinarie tillsatta vilket gett en grund för kontinuitet och verksamhetsutveckling.

Av avdelningens budgeterade medel användes ca 97,4 % vilket är en högre förverkligandegrad än tidigare år. Orsaker till att förverkligandegraden underskred 100% är främst att penningautomatmedel, såväl för sociala- som miljöändamål underskred budget och att investeringsbidraget för främjandet av avfallshantering inte vid årsskiftet ännu betalats ut. Vakanser har även minskat kostnaderna medan landskapsandelarna för sociala kostnaderna överskred beräkningarna med drygt 125.000 euro.

Budgeten för år 2017 justerades i den andra tilläggsbudgeten med överföringsanslag för övriga sociala uppgifter gällande bostadsbidrag på 271.000 euro och för skyddshem 41.000 euro. För investeringsstöd för Ålandskomposten Ab upptogs i tilläggsbudgeten 200.000 euro.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Arbetets mängd och komplexitet i förhållande till tillgängliga resurser utgör den enskilt största risken gällande avdelningens möjlighet att fullfölja sina ålägganden. Enskilda tjänstemän har komplexa och breda rättsområden att handha. Kompetensförsörjningen är en utmaning i synnerhet till vakanser där inte ordinarie anställningar kan erbjudas, utan uppdragen består i utredningar på expertnivå. För att självständigt kunna handlägga ärenden krävs i grunden hög utbildningsnivå, gedigen erfarenhet på förvaltningsområdet ifråga och lång introduktion.

Uppföljning av avdelningens målsättningar

Social omsorg

Mål: Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig och genomsyrar hela socialvårdsbyråns verksamhet.

Mål: Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödinsatser.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig. Likvärdig och trygg socialvård för kvinnor och män, flickor och pojkar uppnås huvudsakligen genom de lagstadgade serviceformerna och stödsystemen. Trygg socialvård förverkligas främst genom överföringar till kommunerna så att kommunerna kan tillhandahålla vård och omsorg efter behov och genom utvecklingsarbete.

Mål: Fortsätta arbetet med att utveckla socialvårdslagstiftningen med fokus på tidiga, förebyggande insatser, sektorövergripande samarbete och ökad klientorientering. För att uppnå dessa målsättningar bör hinder för samarbete och samverkan till klientens bästa, som eventuellt finns i annan lagstiftning, avlägsnas.

Delvis förverkligat: Under år 2017 har underlag till lag om stärkande av funktionsförmågan och social- och hälsovårdstjänster för äldre samt underlag till lag om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården lämnats till lagberedning. Arbetet med att ta fram ny socialvårdslag pågår. Landskapsregeringen har hållit ett flertal informations- och temamöten kring landskapsregeringens arbete med att ta fram en ny socialvårdslag och de lagar som sammanhänger. Myndigheters, intresseorganisationers m.fl. synpunkter har inhämtats och faktaunderlag

framtagits. En politisk referensgrupp¹ har under hösten 2017 gett sina synpunkter på underlag till lagberedning.

Mål: Landskapsregeringen medverkar i planeringen och förverkligandet av KST under året.

Förverkligat: Genom landskapslag 2017:74 om ändring av 3 § landskapslagen om en kommunalt samordnad socialtjänst uppskötts förverkligandet av KST så att de kommuner som hör till ett socialvårdsområde ska ingå ett avtal om organiseringen av samarbetet senast den 1 april 2019. Avtalet ska träda i kraft senast den 1 januari 2020. I enlighet med motiveringarna till lagändringen tillsatte landskapsregeringen 5.12.2017 för tiden 11.12.2017 till 31.5.2018 en partssammansatt arbetsgrupp med uppdrag att samordna processen kring den kommunala socialtjänsten med kommunstrukturreformen och ge förslag till lösningar beträffande aktuella gränsdragningsproblem mellan Kommunernas socialtjänst och enskild kommun.

Ålands kommunförbund meddelade den 8.9.2017 formellt genom förbundsstyrelsens beslut § 52/8.9.2017 att förutsättningar saknas för att slutföra det koordineringsuppdrag som förbundet åtog sig under 2016 och för vilket projektbidrag beviljades av landskapsregeringen i enlighet med lagen om kommunernas socialtjänst. Ålands omsorgsförbund har 9.10.2017 inkommit med begäran om projektmedel för ÅOF:s arbete med KST-lagens förverkligande. Landskapsregeringen har begärt tilläggsuppgifter och behandlingen av ärendet fortsätter 2018.

Externa relationer (regeringsprogrammet)

Mål: Aktivt sträva efter ett gott samarbetsklimat med ministrar och ministerier, för att nå bästa möjliga lösning för landskapet.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig. Socialvårdsbyrån har kontinuerliga kontakter med social- och hälsovårdsministeriet.

Mål: Det nordiska samarbetet är fortsatt viktigt.

Förverkligat: Avdelningen/socialvårdsbyrån är representerad i ämbetsmannakommittén för sociala frågor. Landskapsregeringen deltar i arbetet med revidering av den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster (arbetet fortsatte under år 2017). Socialvårdsbyrån deltar även i nordiskt samarbete på funktionshinderns- samt risk- och missbruksområdet.

Mål: Landskapsregeringen utvecklar och stärker det åländska inflytandet i de olika EU-processerna. Av särskild betydelse är beredningsprocessernas tidiga stadier.

Delvis förverkligat: Byrån deltar i mån av möjlighet i beredningssektionerna för; Sociala frågor (EU 25), Människors rörlighet/Social trygghet (EU 27) och Narkotika (EU 39).

Barn och unga

Mål: För att tydliggöra barns och ungdomars rättigheter används barnkonsekvensanalys i beslutsfattandet (regeringsprogrammet), det ska observeras att vid beslutsfattande i ärenden som

¹ I gruppen har även som adjungerade medlemmar ingått en tjänstemannarepresentant från Ålands kommunförbund och Mariehamns stad).

påverkar barn direkt eller indirekt ska ett barnrättsperspektiv tillämpas och barnkonsekvensanalyser genomföras (budgetanvisningarna).

Förverkligat: En barnkonsekvensanalys gjordes för förändringen i barnomsorgslagen gällande personaldimensioneringen. Barnrättsperspektivet inkluderas kontinuerligt såväl i lagstiftningsfrågor samt övrigt utvecklingsarbete på socialvårdsbyrån för att beakta barn och unga.

Mål: Socialvårdsbyrån vägleder och ger ut anvisningar och riktlinjer på olika sociala områden.

Förverkligat: Ett informationstillfälle gällande revideringen av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen hölls. Flera möten hölls vad gäller utvecklandet av samverkansmodellen Barnahus, såväl med kommunernas socialarbetare som övriga aktörer inom Barnahusarbetet.

Mål: Barnomsorgslagen revideras.

Förverkligat: En revidering av avgifts och dimensioneringsparagrafen trädde i kraft 1.1.2017 och innebär bland annat en höjd högsta avgift och ett förtydligande av villkoren för enskilda daghem.

Mål: Utgående från rapporten Elevers och studerandes hälsa och inläring medverkar landskapsregeringen till, att i samarbete med ÅHS och utbildningssektorn, stärka samarbetet mellan olika myndigheter då barn och unga har psykiska eller fysiska problem.

Förverkligat: Socialvårdsbyrån har bidragit till framtagandet av ett informationsmaterial med titeln Du kan välja samarbete. Om möjligheterna med tystnadsplikt., med syfte att sprida kunskap om hur tystnadsplikt fungerar och hur föräldrar kan påverka samarbetet mellan verksamheter när ett barn får stöd från barnomsorg, skola, hälso- och sjukvård och socialvård.

Mål: Bidrag till forsknings- och utvecklingsprojekt inom barnskyddet.

Förverkligat: Med anledning av Ålands landskapsregerings utredning om vanvård av samhällsvårdade barn på Åland 1953 - 1971 avsatte landskapsregeringen medel för barnskyddsändamål. Medel har beviljats för implementering och ytterligare förankring av den samverkansmodell för barnskyddsarbete som tagits fram under år 2017. Uppföljning av arbetet har gjorts genom skriftlig och muntlig projektrapportering.

Mål: Rapporteringar om hur FN:s barnkonvention uppfylls.

Förverkligat: Utrikesministeriet har begärt in synpunkter på sådant som anknyter till genomförandet av barnkonventionen och dess fakultativa protokoll samt utlåtande vad gäller Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp, speciellt med tanke på den ökade användningen av sociala medier. Utlåtanden inkluderar synpunkter från landskapsregeringens övriga berörda avdelningar, ombudsmannamyndigheten och tredje sektorn.

Mål: Kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU- eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för social trygghet.

Förverkligat: Inga utbetalningar har verkställts under 2017.

Familje- och vuxensocialarbete

Mål (regeringsprogrammet): En uppföljning av utredningen *Ekonomisk utsatthet och social trygghet* ska göras under mandatperioden.

Ej förverkligat: En uppföljande utredning genomförs år 2018.

Mål: Landskapsregeringen följer effekterna av överföringen av det grundläggande utkomststödet till Folkpensionsanstalten i riket.

Delvis förverkligat: Fortsatt uppföljning pågår. Konstateras att initiala svårigheter bl.a. på grund av resursbrist har lett till köer och förseningar i FPA:s utbetalning av utkomststöd i riket.

Mål: Landskapsregeringen sörjer för att det finns tillgång till tillräckliga skyddshemstjänster i förhållande till behovet för invånare i hela landskapet.

Förverkligat: Landskapsregeringen har ansvarat för styrningen av skyddshemsverksamheten och samordningen av skyddshemstjänsterna i landskapet.

Omsorg och stöd till de äldre

Mål: Landskapsregeringen fortsätter arbeta för att de tjänster äldre är i behov av inom socialvården är likvärdiga och håller god kvalitet. Bland annat bestämmelser om egenkontroll och personalens anmälningsskyldighet i den tänkta nya socialvårdslagen som främjar kvaliteten inom äldreomsorgen liksom inom övrig socialvård. Även en åländsk lag om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster är aktuell.

Delvis förverkligat: Arbetet med att ta fram ny socialvårdslag pågår. Under år 2017 har underlag till lag om stärkande av funktionsförmågan och social- och hälsovårdstjänster för äldre förts vidare till lagberedningen.

Mål: Det 3-åriga projektet *Äldres psykiska ohälsa* kommer under år 2017 vara centralt med tanke på kunskapslyftet kring demenspatienternas särskilda vårdbehov.

Delvis förverkligat: Två projektledare à 50 % har anställts. Styrgrupp har tillsatts vilken haft tre möten under året. Projektplan antogs av styrgruppen i juni. Projektledarna har genomfört intervjuer med vård- och omsorgspersonal, analyser av dessa har påbörjats. Föreläsning med föreläsare med mångårig erfarenhet av äldrevård och psykiatri ordnades i november. Föreläsningarna besöktes av totalt omkring 160 personer. Fyra personer har erhållit instruktörsutbildning i *Första hjälpen till psykisk hälsa-äldre*, MHFA-metoden vid Karolinska institutet.

Handikapps-service och specialomsorg

Mål: Landskapsregeringen fortsätter arbetet med att förbättra livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga. Landskapsregeringen kommer under år 2017 att påbörja revideringen av Ålands landskapsregerings funktionshinderspolutiska åtgärdsprogram, *Ett tillgängligt Åland*, som baserar sig på FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Förverkligat: Landskapsregeringen har år 2017 antagit *Ett tillgängligt Åland - Åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik år 2017 - 2020*.

Mål: Med anledning av FN-konventionen är en stor reform på gång i riket, där handikappservicelagen och lagen om specialomsorger samordnas till en ny funktionshinderslag. Reformen kommer, förutom lagstiftningsåtgärder, att kräva informations och utbildningsåtgärder.

Ej förverkligat: Rikets lagförslag torde komma sommaren 2018. Arbetet med ny funktionshinderslag måste samordnas med arbetet kring ny socialvårdslag.

Mål: Tidtabellen för den fortsatta beredningen av en lag om klienters och patienters självbestämmanderätt, i vilken ingår såväl riks- och som åländsk behörighet är ännu inte fastslagen.

Ej förverkligat: Den fortsatta lagberedningen påbörjades i riket hösten 2016. Ett lagförslag torde komma hösten 2018, varefter landskapsregeringen kan inleda arbetet med lag om självbestämmanderätt.

Mål: Ålands landskapsregering samarbetar med de nordiska länderna och övriga självstyrande områden inom Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder och det Nordiska expertnätverket för FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att verkställa *Handlingsplanen för nordiskt samarbete om funktionshinder 2015–2017*.

Förverkligat: Landskapsregeringen har deltagit i samarbetsmöten och verksamhet som hållits av Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder och Nordiska expertnätverket för FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Rådets verksamhet framgår i *Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder - Verksamhet, aktiviteter och resultat 2013–17*.

Mål: Under år 2017 inrättar landskapsregeringen ett *Råd för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland* och antar ett reglemente för rådet.

Förverkligat: Landskapsregeringen har antagit reglemente och inrättat ett råd för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland.

Mål: Ersättning för de extra kostnader som posten debiterar för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Förverkligat: Landskapsregeringen har ersatt de extra kostnader som posten debiterat för distribution av post till personer med funktionsnedsättning under året.

Risk- och missbruk

Mål: *Ålands handlingsprogram mot risk- och missbruk 2013-2016* revideras och formas till ett alkohol-, narkotika-, doping-, tobak- och spelpolitiskt program med övergripande politiska målsättningar och riktlinjer för målens förverkligande. Landskapsregeringens undersökning om ålänningars alkohol- och narkotikabruk samt spelvanor från år 2016 följs upp.

Förverkligat: Landskapsregeringen antog 23.11.2017 ett alkohol-, narkotika-, doping-, tobak- och spelpolitiskt program för åren 2017-2020. Programmet utgår från de strategiska utvecklingsmålen i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland om *välmående människor vars inneboende resurser*

växer och alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället. Vidare omfattar programmet den fjärde hållbarhetsprincipen om att *i det hållbara samhället bidrar vi inte till att människor utsätts för strukturella hinder för hälsa, inflytande, kompetensutveckling, opartiskhet och meningsskapande.* Undersökningen om ålänningars alkohol- och narkotikabruk samt spelvanor från år 2016 har varit del av underlaget för sammanställningen av programmet, och har i programmet återgetts och ställts i relation till övriga tillgängliga data.

Mål: Det mest effektiva arbetet mot droger är främjande och förebyggande. Arbetet bör vara strukturerat och samordnat. Huvudmålsättningen är att minska alkohol- och tobakskonsumtionen, höja alkoholdebutåldern, få ett narkotikafritt samhälle och minska risk- och missbruk vid spel och doping. Vid uttalat missbruk ska god vård och bra behandlingsmetoder garanteras.

Delvis förverkligat: Vid beviljande av PAF-medel och vid uppgörande av socialvårdsplan, med riktlinjer för kommunernas arbete, har förebyggande insatser prioriterats och betonats. Handlingsprogrammet mot risk- och missbruk 2013-2016, inklusive de insatser som rör förebyggande arbete, har följts upp i samband med sammanställningen av landskapsregeringens ANDTS-politiska program 2017-2020, i vilket inkluderats en redogörelse för hur programmets insatser förverkligats.

Mål: Verksamhet för utbyte av sprutor och kanyler till personer som missbrukar narkotika lanseras inom hälso- och sjukvården, med syftet att främja smittskyddsarbetet i landskapet och sänka tröskeln till hälso- och sjukvård och övriga missbrukarvårdstjänster.

Förverkligat: Verksamhet för utbyte av sprutor och kanyler till personer som missbrukar narkotika har lanserats inom hälso- och sjukvården, med ekonomiskt understöd från landskapsregeringen. Syftet med verksamheten är att främja smittskyddsarbetet i landskapet och sänka tröskeln till hälso- och sjukvård och övriga missbrukarvårdstjänster.

Mål: Landskapsregeringen fortsätter stöda samordningsprojekt som avser främja rusmedelsförebyggande arbete i landskapet. Inom ramen för detta erbjuds information, handledning, utbildningstillfällen och kampanjer. Revidering av risk- och missbruksområdets lagstiftning är aktuell.

Förverkligat: Landskapsregeringen har beviljat medel och gett riktlinjer till Folkhälsans projekt *Vision Nolltolerans* som genom olika insatser har främjat sektorsövergripande samverkan och kunskaps- och informationsspridning och initierat särskilda insatser inom rusmedels- och spelprevention tillsammans med olika aktörer i landskapet.

Mål: Revidering av risk- och missbruksområdets lagstiftning är aktuell.

Förverkligat: Landskapsregeringen har avgett två utlåtanden om den nya alkohollagstiftning som antagits i riket, och parallellt med detta inlett preliminär beredning för en reform av den åländska alkohollagstiftningen.

Övriga sociala uppgifter

Mål: Understöd för familjepolitiska förmåner samt tryggnad av skälig utkomst.

Förverkligat: Landskapsregeringen utbetalade under året ersättning till kommunerna för 127² (194)³ moderskapsförpackningar samt för ekonomiskt stöd motsvarande 74 (110) moderskapslådor i de fall föräldrar istället valde ekonomisk ersättning. Inga adoptionsbidrag (1) har hittills redovisats. Den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med utkomststödets grunddel steg med 0,4 procent mellan december månad 2015 och december månad 2016 varför utkomststödets grunddel justerades i samma mån för år 2017. Bostads- och barnbidragsärendena sköts av Folkpensionsanstalten i enlighet med ingånget avtal. Anstalten gav 1.252 (1.151) beslut beträffande allmänt bostadsbidrag, 578 (636) barnbidragsbeslut samt 120 (113) beslut om utbetalningar av underhållsstöd.

Understöd för kommunernas sociala tjänster

Mål: I enlighet med LL (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Förverkligat: Planen för ordnande av socialvården i landskapet Åland under åren 2017 - 2021 antogs den 10 januari 2017.

Mål: Till kommunerna betalas årligen landskapsandel för driftskostnaderna för socialvården enligt kalkylerade grunder. Till kommunerna betalas även särskilda landskapsandelar för vardera specialomsorg, barnskydd och missbrukarvård.

Förverkligat: Landskapsandelar har utbetalats i enlighet med Socialvårdsplan 2017 - 2021.

Mål: Landskapsandel för anläggningsprojekt som är nödvändiga för ordnandet av socialvård kan på ansökan beviljas kommuner i bosättningsstrukturgrupp. Inga förslag över anläggningsprojekt med angiven tid för byggstart under år 2017 - 2021 inkom till landskapsregeringen.

Mål: Landskapsregeringen stöder kommunerna med ekonomiskt stöd till undervisning i svenska till barn som behöver det.

Förverkligat: Efter kommunernas redovisning av stöd till barn i barnomsorgen betalades fördelade medel ut samt nya ansökningar för 2018 års behov behandlades.

Penningautomatmedel för social verksamhet

Mål: Landskapsregeringen fördelar penningautomatmedel i form av verksamhetsstöd till ideella organisationer inom social- och hälsovården.

Förverkligat: Bidragen beviljas efter ansökan, i enlighet med bedömd samhällsnytta samt till sådan verksamhet som når grupper som inte annars skulle komma tillrätta i samhället. Totalt fördelades 3.106.730 euro av penningautomatmedel till 36 föreningar som verkar inom det sociala området,

² Vid lämnande av årsredovisning saknas uppgifter från 8 kommuner. Enligt landskapslag (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd ska ersättningen sökas senast den 30.4 året efter att utbetalning skett.

³ Uppgifterna inom parentes avser motsvarande antal år 2016

ÅHS (tobaksavvänjning) och landskapsregeringens projekt gällande utvecklingsarbete för äldres psykiska hälsa.

Allmän miljövard

Mål: Utveckla lagstiftningen som styrmedel av miljö- och hälsoskyddsområdet så att den är relevant, tillräcklig och tydlig.

Delvis förverkligat: Vissa lagstiftningsåtgärder har vidtagits.

Mål: Inleda uppföljande mätningar av partikelhalten i luften.

Delvis förverkligat: Avtal om partikelmätningar har ingåtts med Meteorologiska institutet.

Mål: Informera om miljö- och hälsoskyddsområden.

Förverkligat: Information har getts i begränsad utsträckning.

Mål: Öka personalens kompetens t.ex. genom kurser och facklitteratur.

Förverkligat: Facklitteratur har köpts in.

Mål: Fortsätta det långsiktiga programmet för uppföljning och utvärdering av LBU-programmets påverkan på miljö och biologisk mångfald.

Förverkligat: Arbetet har fortsatt planenligt både gällande uppföljningen av vattenkvaliteten och biologiska mångfalden.

Naturvard

Mål: Fyra Natura 2000-områden ges lagskydd under år 2017.

Förverkligat: Avtal om intrångsersättning har ingåtts för ett tidigare oinrättat område samt ett helt nytt tillskottsområde med höga naturvärden.

Mål: Statusen för naturvärden och uppfyllelsen av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom två naturreservat.

Förverkligat: Naturinventeringar avropades och genomfördes i fyra av de åländska naturreservaten och Natura 2000-områden: Åsgårda stenåkrar, Gunnarsby, Löfvik samt Kvarnsjöskogen.

Mål: Före år 2019 karteras de åländska förekomsterna av alla de arter och biotoper som enligt direktivet 92/43/EEG måste bevaras. På basen av karteringarna utarbetas bevarandeplaner.

Förverkligat: Inventering av myrar fortsatte under år 2017. Biotop- och växtlighetskartering utfördes för lindlundar under sommarsäsongen. Arbetet med bevarandeplaner för havsörn och gulyxne har pågått under året.

Mål: Tumlarens förekomster inom åländska marina områden karteras i samarbete med Finlands miljöcentral och Åbo yrkeshögskola.

Förverkligat: Projektet med kartering av tumlarens förekomster har fortsatt under året.

Mål: En ny naturvårdsförordning samt reviderade fridlysningsbestämmelser i naturvårdslagen antas under år 2017 för att ge bättre skydd till alla mest hotade arter och biotoper samt uppfyller kraven som direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG ställer om skyddet av vissa arter och biotoper.

Delvis förverkligat: Arbeta med uppdatering av naturvårdsförordningen har pågått under året.

Mål: Kunskapsunderlag genereras för marin planering, åtaganden enligt direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG samt för eventuella nya skyddsområden.

Förverkligat: Samarbetsprojektet mellan Åbo Akademi, Statens geologiska forskningscentral och miljöbyrån som påbörjades under år 2016 för att kartera och verifiera undervattensnatur och marina förekomster av olika arter och biotoper fortsatte. Projektet ska bidra till flera olika forskningsområden samtidigt som det ska ge underlag till EU-rapportering, havsplanering och inrättande av marina skyddsområden samt ge tillgänglig information i digital form både för olika myndigheter och allmänheten. Arbeta med planeringen av marina skyddsområden har påbörjats utgående från de resultat som hittills har erhållits.

Mål: En analys av spridningsvägar för oavsiktlig introduktion och introduktion av främmande arter och biotoper görs. Behörighetsfrågor kring lagstiftningen om invasiva arter klagörs.

Förverkligat: Miljöbyrån har arbetat med genomförandet av EU-förordningen om invasiva arter under året, bland annat har arbetet med utredning av spridningsvägar för främmande invasiva arter fortsatt.

Mål: Naturvårdens webbplats utvecklas under år 2017 så att den ännu bättre informerar om den åländska naturen, fridlysta och hotade arter och biotoper, invasiva arter samt om regelverket kring dessa.

Förverkligat: Vissa delar av webbplatsen har uppdaterats under året.

Vattenförsörjning och vattenvård

Mål: Genomföra lagstadgade åtgärdsprogram 2016-2021 för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav.

Förverkligat: Arbetet med åtgärdsprogrammen genomfördes planenligt och i samarbete med riket.

Mål: Slutföra revideringen av vattenlagstiftningen med utgångspunkt i vattendirektivets och marina direktivets/vattenlagens miljömål i syfte att göra lagstiftningen mer tydlig och enhetlig.

Delvis förverkligat: Tiden för att slutföra revideringen senarelades, då det visade sig att arbetet var mer omfattande än beräknat, bland annat beroende på nya specificerade krav kopplat till verksamheter med utsläpp som påverkar vattenkvaliteten.

Mål: Genomföra åtgärder och projekt som bidrar till förbättrad vattenkvalitet och ta fram lokala åtgärdsplaner i samverkan med lokala aktörer.

Förverkligat: Under året har lokala åtgärdsplaner tagits fram och arbetet med att förverkliga dessa påbörjas under år 2018.

Mål: Utveckla modellverktyg som gör det möjligt att på ett kostnadseffektivt sätt bedöma vattenkvaliteten och klargöra möjligheter och förutsättningar för att uppnå god vattenkvalitet under nästa verksamhetscykel 2022 - 2027.

Förverkligat: Ett modellverktyg var klart i december 2017 och ska göras tillgängligt på landskapsregeringens hemsida.

Mål: Aktivt medverka till ett miljömässigt hållbart jordbruk. I arbetet ingår att i samarbete med jordbruksbyrån följa upp och utvärdera miljöåtgärder och miljöinvesteringar inom jordbruket.

Förverkligat: Arbetet genomfördes i så stor utsträckning som resurserna medgivit, bland annat genom medverkan i en uppföljningsgrupp för LBU-programmet.

Mål: Fortsätta arbetet för en miljömässigt hållbar fiskodling. I arbetet ingår att tillsammans med fiskeribyrån delta i HELCOM:s arbete med att ta fram riktlinjer för hållbara vattenbruksmetoder och klargöra möjligheter till lokaliseringsstyrning till havsområden.

Förverkligat: Miljöbyrån deltog i HELCOM:s pågående arbete med riktlinjer för hållbara vattenbruksmetoder. Arbete med lokaliseringsstyrning har påbörjats genom deltagande i det internationella havsplaneprojektet Pan Baltic Scope.

Mål: Säkerställa långsiktigt skydd av dricksvatten genom att i samarbete med VA-planen utarbeta reviderade och nya vattenskyddsplaner.

Förverkligat: Under året återupptogs arbetet med vattenskyddsplaner i samarbete med bland annat Ålands vatten Ab och ÅMHM.

Mål: Utveckla hanteringen av avloppsvatten genom att ta fram en VA-plan för hela Åland i samarbete med Ålands Vatten och de åländska kommunerna.

Förverkligat: Arbete med VA-planen har pågått i samarbete med Ålands vatten och en färdig plan kommer att presenteras i februari 2018.

Mål: Stöda utvecklingen av miljömässigt hållbar sjöfart.

Förverkligat: Landskapsregeringen stödjer internationella organ som t.ex. IMO och HELCOM.

Mål: Delta i det internationella vattenvårdsarbetet främst genom deltagande i möten i HELCOM och Nordiska ministerrådet.

Förverkligat: Deltagandet i internationella möten genomfördes i mindre utsträckning än tidigare pga. resursbrist. Miljöbyrån har deltagit i arbetet med en nordisk IPBES-studie om ekosystemtjänster i kustzonen. (IPBES är en global plattform för biologisk mångfald och ekosystemtjänster).

Mål: Slå fast, genomföra och utveckla det lagstadgade programmet för vattenövervakning. Programmet utvidgas något p.g.a. EU-krav på ökad provtagning av kemikalier.

Förverkligat: Övervakningen har genomförts enligt fastslaget övervakningsprogram. Under året genomfördes också en studie av sedimentproppar i Östra hamnen med avseende på de prioriterade ämnena.

Mål: Fortsätta det forskningsrelaterade samarbetet med Husö biologiska station i enlighet med avtalet mellan Ålands landskapsregering och Åbo akademi.

Förverkligat: Arbetet har genomförts enligt avtal.

Mål: Sammanställa och presentera information om övervakning och den forskning som genomförs.

Förverkligat: Sammanställningar och information finns utlagt på landskapsregeringens hemsida.

Avfallshantering

Mål: Avfallsmängderna ska minska och återanvändningen ska öka.

Förverkligat: Landskapsregeringen bekostade annonsering för Återbruksdagen som arrangerades av olika föreningar under våren. Under dagen informerades det bland annat om matsvinn och återbrukstips och det fanns också en bytesmarknad och en cykelreparationsverkstad. Landskapsregeringen deltog under hösten i EU:s kampanjvecka *Europa minskar avfallet* tillsammans med flera föreningar och den kommunala renhållningsmyndigheten Mise. Under veckan ordnades en workshop och flera föreläsningar om återbruk med olika tips på möjligheter att minska avfallsmängderna genom återanvändning. Avfallsstatistik insamlades inte under år 2017 men de totala avfallsmängderna under år 2016 hade minskat jämfört med år 2014.

Mål: Förslag till en ny avfallslag ska överlämnas till lagtinget.

Förverkligat: Ett förslag till lagstiftning om cirkulär ekonomi har lämnats till lagtinget.

Miljöhälsovård

Mål: Övervaka samt organisera provtagning och inspektioner av bisjukdomen Varroa (*Varroa destructor*) för bibehållandet av landskapets varroafria status.

Förverkligat: Den årliga övervakningen samt provtagning och inspektioner genomfördes på bi-odlingar angående bisjukdomen Varroa för att bevara landskapets varroafria status genom rapportering till EU-kommissionen.

Mål: Leda det fleråriga utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS (viral hemorragisk septikemi).

Förverkligat: Provtagning och inspektioner i samband med utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS genomfördes och det aktuella läget rapporterades till EU-kommissionen.

Mål: Övervaka märkning och registrering av produktionsdjur.

Förverkligat: Övervakning av märkning och registrering av produktionsdjur i enlighet med lagen (FFS 238/2010) utfördes genom en överenskommelseförordning (2012:31) av Statens ämbetsverk på Åland som fakturerar miljöbyrån för de utförda uppgifterna.

Mål: Säkerställa att övervakningsprogrammet för främmande ämnen i animaliska livsmedel genomförs.

Förverkligat: Övervakning av främmande ämnen i animaliska livsmedel genomfördes genom analyser vid Evira på uppdrag av landskapsregeringen.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
4000, Social- o miljöavdelningen	-40 717 646,25	-39 616 705,45	-1 100 940,80	97,30
Verksamhetens intäkter	273 000,00	296 533,36	-23 533,36	108,62
Försäljningsintäkter	33 000,00	34 511,75	-1 511,75	104,58
Avgiftsintäkter	10 000,00	15 855,00	-5 855,00	158,55
Understöd och bidrag	230 000,00	245 874,59	-15 874,59	106,90
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	292,02	-292,02	0,00
Verksamhetens kostnader	-2 888 824,48	-2 467 823,10	-421 001,38	85,43
Löner och arvoden	-1 163 828,00	-1 158 200,07	-5 627,93	99,52
Pensionspremier	-215 093,00	-210 523,52	-4 569,48	97,88
Övriga lönebikostnader	-19 681,00	-19 075,43	-605,57	96,92
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	294,00	-294,00	0,00
Köp av tjänster	-1 139 968,00	-793 056,19	-346 911,81	69,57
Material, förnödenheter och varor	-6 000,00	-14 532,34	8 532,34	242,21
Övriga verksamhetskostnader	-344 254,48	-272 729,55	-71 524,93	79,22
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	0,00	0,00	0,00
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-38 101 821,77	-37 445 384,41	-656 437,36	98,28
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-37 899 821,77	-37 408 734,41	-491 087,36	98,70
Övriga överföringskostnader	-202 000,00	-36 650,00	-165 350,00	18,14
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-31,30	31,30	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-31,30	31,30	0,00

Avdelningens budgetram exklusive myndigheterna på 40,6 miljoner euro förverkligades till 97,3%.

Redogörelse för avdelningens interna kontroll

lakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut inom avdelningen har under året generellt fungerat bra. Delegeringsbeslutet följs och enskilda tjänstemän har i arbetsordningen getts föredragnings- och beslutanderätt och fler och fler tjänstemän har budgetansvar. Tjänstemannabesluten dokumenteras elektroniskt och har följt god förvaltningssed. Interna kontroller av handläggningen av förvaltningsärenden har gjorts avseende handläggningstiderna.

Verksamhetsmålen följs under året kontinuerligt upp. Systematiska riskbedömningar och åtgärdsplaner för hur man säkerställer en relevant riskhantering för verksamheten har inte införts. Avdelningen tecknar avtal i ringa omfattning och de avtal som tecknats har inte fått önskad följd. Ansvar för att teckna och följa upp avtal är i tillräcklig utsträckning fördelat.

Fakturering och reskontra hanteras centralt från finansavdelningen. Avdelningen ger finansavdelningen faktureringsunderlag. Avdelningens budget och kostnader följs kontinuerligt utgående från sammanställda rapporter. Bedömningen är som helhet att verksamheten ifråga om arbetssätt, metoder och arbetsrutiner säkerställer lagligheten, att god förvaltningssed upprätthålls och att verksamhetsmålen uppnås på ett föreskrivet och resurseffektivt sätt.

Utbildnings- och kulturavdelningen

Utbildnings- och kulturavdelningens översikt

Avdelningens ansvarsområde utgör en väsentlig del av landskapsbudgeten och påverkar direkt eller indirekt de flesta ålänningars vardag. Ansvarsområdet omfattar grundskoleverksamhet, utbildning på gymnasialstadiet och högskolenivå. Studier bedrivs av barn, unga och vuxna, flickor och pojkar, kvinnor och män. Till ansvarsområdet hör även att medverka till att skapa förutsättningar för ett rikt kulturutbud för ålänningarna. Kulturarv och kunskapsförmedling är områden som berör historia, identitet, förvaltning och respekt inför kommande generationers möjligheter att fortsätta axla förvaltningen av vår gemensamma historia.

Ett hållbarhetsperspektiv har präglat verksamhetsplaneringen på alla områden. Utbildningsmålen genomgår stora förändringar i och med att grundskollagen är föremål för en omfattande revidering. På gymnasienivå har läroplaner uppdaterats utgående från nya läroplansgrunder och anpassning av yrkesutbildningen inleddes utgående från ändrad lagstiftning i riket.

På det kulturella området har särskild vikt lagts på social hållbarhet. En stor satsning på området är etableringen av Ungdomens hus som samlokaliserar service till unga i åldern 16–29 år.

Inom kulturarvsområdet är Ålands museum en central aktör för att åskådliggöra på ett mycket påtagligt sätt hållbarhet genom tiderna. Museets kultur- och konsthistoriska utställningar utgör landskapets flaggskepp och förevisas gärna för ålänningar och besökare utifrån. Att öka antalet besökare är en utmaning för alla museer. Ett arbete för att öka attraktionskraften sker kontinuerligt.

Hållbarhetsstyrning

Avdelningens arbete utgår från ett hållbarhetsperspektiv vilket påverkar utformningen av hur ledning, utveckling och tillsyn ska ske inom avdelningens ansvarsområde. Genom ett proaktivt grepp kan perspektivet anläggas redan i initialskede när implementering aktualiseras. Anvisningar som utfärdas genom myndighetsutövning ska präglas av delmål för hållbarheten. Internationella avtal och konventioner förpliktar och utgör en grund för kvalitetsarbetet för hur kulturarvet förvaltas. Det sker genom en kontinuerlig dialog med de berörda.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Beredningen av grundskolelagens revidering har fortgått i fem sakkunnigrupper. Det har därtill under året ordnats ett antal temaseminarier kring bl.a. hälsa, rörelse, välmående, integration och religionsfrihet. Förundervisningen har lyfts fram som en betydelsefull del inom det livslånga lärandet.

Elever med särskilda behov inom grundskola och yrkesutbildning på gymnasienivå har utgjort ett stort utvecklingsområde för utbildningsbyrån. Utbildningsutbudet har breddats för elever med särskilda behov inom Ålands yrkesgymnasium genom att nya antagningskriterier har antagits. En

ny inriktning "*Hem och hushåll*" infördes under året inom den yrkesinriktade specialundervisningen. En utredning kring förutsättningarna för utvecklandet av yrkesinriktad träningsundervisning har genomförts i samarbete med Ålands omsorgsförbund. Landskapsregeringen stöder en kompetensutveckling bland yrkeslärare och allmänna lärare inom stöd och specialundervisning i Ålands yrkesgymnasium.

Vuxnas lärande och karriärutveckling är beroende av en strukturerad, organiserad och synlig vägledning. Utbildningsbyrån ansvarar för ett ESF-finansierat vägledningsprojekt som pågår 2017 - 2018. Inom projektet är avsikten att utveckla en struktur för vägledning för ålänningar utanför och inom det etablerade skolsystemet.

Kulturen anses ha en bärande kraft inom flera av de strategiska utvecklingsmålen som fastställts i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Detta har inneburit att aktivt deltagande i arbetet både som medlem i olika arbetsgrupper och deltagande i olika forum för att säkerställa att kulturen beaktas som bärande byggsten. Kulturbyrån har även deltagit i arbetet med framtagande av ett skogsprogram för Åland, *Skogen - Näring för ett hållbart Åland*. Programmet fastställdes av landskapsregeringen i december 2017.

Ålands museum har under året påbörjat arbetet för att uppnå kraven för *Green Key*-certifiering. *Green Key* startade i Danmark 1994 och är en del ABV utbildningsparaplyet *Foundation for Environmental Education*. Målet är att uppnå kriterierna inom år 2018. Certifieringen omfattar besöksanläggningar, i första skedet Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum.

Arbetet med att ta fram en tydlig hållbarhetsprofil på museibutiken har fortgått under året. Målet är att Ålands museums butik ska tjäna som en förlängning av samlingar och utställningar, samt en yta där lokala producenter som arbetar med hållbar produktion inom konst, konsthantverk och råvaruförädling presenteras. Produktutbudet växer sakta, med noggranna avvägningar gällande kvalitets- och miljöaspekter.

Under året utarbetade landskapsregeringen ett idrottspolitiskt program, *Program för idrott, motion, hälsa och en aktiv fritid*. Programmets vision är en hänvisning till landskapets utvecklings- och hållbarhetsagenda. Särskilt betonas den sociala hållbarheten men även miljö ska enligt programmet uppmärksammas. Landskapsregeringen har tillsatt ett särskilt råd som ska ansvara för programmets genomförande.

Under året antogs även reviderade riktlinjer för verksamhetsstöd, i vilka efterfrågas på vilket sätt föreningarna iakttar landskapets hållbarhetsagenda. Informationen beaktas i kulturdelegationens fördelning av verksamhetsstöd.

Ålands landskapsarkiv har under året fortsatt arbetet med att fastställa arkivplaner, vilka anger förvaringstid för olika handlingstyper inom den offentliga förvaltningen. Planerna leder till insparingar gällande såväl utrymmen som kostsamma IT-lösningar, då onödig förvaring av information stävs och förhindras.

Prioriterade hållbarhetsfrågor

Antikorrupktion

Avdelningen har inte haft några incidenter angående korrupktion under året. Det finns ännu inte rutiner för att följa upp korrupsionsärenden inom förvaltningen.

Upphandling

Avdelningen följer de upphandlingsregelverk som finns inom förvaltningen. Utbildnings- och kulturavdelningen upphandlar i stor utsträckning tjänster och det är en mix av både lokala leverantörer och utifrån.

Material

Avdelningen upphandlar främst tjänster, varför material inte är betydande inom verksamheten. Inom avdelningen finns dock verksamheter som upphandlar material och centralt inom allmänna förvaltningen finns möjligheter att återvinna och återanvända.

Miljöbedömning av leverantörer

Avdelningen följer de upphandlingsregelverk som finns inom förvaltningen och för en kontinuerlig dialog med leverantörerna under avtalsperioden för att följa upp ingångna avtal.

Icke diskriminering

Under året har avdelningen inte haft några incidenter av diskriminering.

Utbildning och kompetensutveckling

En stor utmaning för avdelningen har varit att säkra kunskapsöverföringen inom ett specifikt kompetensområde i skarven mellan en naturlig avgång och nyrekrytering. Avdelningens uppfattning är att policyn och anvisningar står till buds i tillräcklig omfattning för att motverka fel och brister i rekryteringarna som skulle äventyra en opartisk bedömning av sökandena.

Väsentliga förändringar i avdelningens organisation, verksamhet och ekonomi

Överföring av verksamhet till fastighetsverk

Verksamhet har avförts från kulturbyrån i och med att Landskapets fastighetsverk bildades. Detta innebär att utförandet av den hantverksmässiga vården, restaurering och underhåll samt fastighetsdrift av samtliga de fastigheter som förvaltades av tidigare museibyrån, främst kulturhistoriska byggnader, kulturmiljöer och fornminnen, centraliserats. Samarbetsformerna befäster nya rutiner som är nödvändiga i kvalitetssäkringsarbetet mellan de olika intressenterna. Kunskapsöverföringen bör ske kontinuerligt och därmed säkerställa de kulturhistoriska perspektiven.

Organisationsutvecklingen optimerar resursanvändningen

Avdelningen genomgick en omfattande organisationsutveckling genom LF 2015:120. Stabsfunktionen vid avdelningen har stärkts samtidigt som byråerna ges utökade möjligheter att fokusera på sina kärnverksamheter. En betydande resursförstärkning har skett genom inrättandet av en tjänst som jurist vid avdelningen. Det juridiska stödet inom avdelningen har stärkt handläggningen av frågor som upplevts komplicerade.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Den största riskfaktorn för verksamhetsutvecklingen i allmänhet och den lagstadgade verksamheten i synnerhet är direkt relaterad till landskapets ekonomiska utveckling. Ledning, utveckling och tillsyn är avdelningens viktigaste uppgifter inom utbildningsområdet men uppdraget är också resurskrävande. Arbetet ska vara visionärt och sikta mot utvidgade möjligheter för medborgarna att påverka sin framtid.

Det är viktigt att arbetsledningen prioriterar rätt. Förvaltningsärenden hanteras parallellt med utvecklingsfrågor. Omvärldsbevakningen bidrar till att det åländska samhället utvecklas i takt med de närliggande regionerna. Det krävs fortlöpande kraftansträngningar för att den åländska utbildningslagstiftningen och övriga styrdokument ska vara anpassade till utvecklingen inom den europeiska gemenskapen.

En stor utmaning kvarstår när det gäller systemutveckling- och digitalisering. Landskapsregeringen har en kompetensutvecklande och samordnande roll för de olika IT-satsningarna som görs, likaså inom undervisningssektorn. IKT är resurskrävande, såväl kompetens- som resursmässigt, varför grundliga analyser ska föregå de beslut som tas inom området för att inte äventyra de målsättningar som ställts.

Inom kulturarvsförvaltningen utgör den allmänna samhällsplaneringen ett särskilt ansvarsområde som även ofta ges fokus i den offentliga samhällsdebatten. De personella resurserna är föremål för ett generationsskifte. Därför är det viktigt att kunskapsöverföringen kan tryggas så att effektiviteten och kvaliteten i arbetet kan bibehållas. Genom köptjänster kan arbetsmoment som inte är myndighetsutövning förverkligas och rena förvaltningsuppgifter prioriteras medan operativa moment säkras med externa resurser.

Kulturbyrån arbetar till stora delar med fördelning av penningautomatmedel. Under många år har fördelningsbara medlen täckt behoven trots att den tredje sektorns verksamhet är betydande. Så gott som hela idrottsverksamheten och den största delen av kulturlivet samt många stora verksamheter inom det sociala frivilligarbetet kan utvecklas och tillhandahålla aktiviteter tack vare dessa medel. En kännbar nedgång av disponibla medel skulle drabba tredje sektorn hårt.

Uppföljning av avdelningens målsättningar

Grundskola och utbildning efter grundskolan – utvecklingsarbete

Mål: Fortsätta revideringen av grundskolelagen och -förordningen.

Förverkligat: Arbetet med att revidera grundskolelagen och -förordningen har inletts med en kartläggning av de områden som behöver revideras i nuvarande grundskolelag. En parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp bereder förslagen till områden i grundskolelagen som bör revideras.

Mål: Påbörja en genomgående revidering av den centrala läroplanen som ska bygga på EU:s nyckelkompetenser och landskapsregeringens utbildningspolitiska program.

Förverkligat: En analys av de insatser som bör göras i samband med revideringen av läroplanen har genomförts. Analysen är gjord utgående från utbildningspolitiska programmet och regeringens handlingsprogram. Arbetet är omfattande och beräknas pågå intensivt under de närmaste åren.

Mål: Fortsätta implementeringen av de nya läroplansanvisningarna kring stöd för inläring och skolgång och vända trenden med de senaste årens ökning av elever som läser enligt anpassad lärokurs.

Förverkligat: Arbetet med implementeringen av läroplansanvisningarna för stöd för lärande har fortgått i skolorna. Implementeringen avser även en ökad information till hemmen om vad stödet för lärande innebär och de olika stödnivåerna. En informationsfolder för ökad information är under utveckling.

Mål: Fortsätta stöda projektet flexibel grundskola i skärgårdsmiljö och fortbildning för att främja digital utveckling i skolan.

Förverkligat: Stödet bestod av ett ESF-finansierat projekt med en projektledare från skärgården. Åtgärderna genomfördes och målen i projektplanen uppnåddes. Projektet avslutades 31.12.2017.

Mål: Främja en hållbar utveckling inom säkerhet och trygghet i lärmiljön, specialundervisning, kreativa arbetssätt, svenska som andraspråk, läsintresse samt arbetsplatslärande.

Förverkligat: Fortbildningsinsatser för samtliga lärare som undervisar inom de yrkesinriktade programmen i Ålands yrkesgymnasium inom temat inkludering av studerande med särskilda behov och specialundervisning har tillhandahållits. Insatserna har syftat till att öka lärares kompetens. Fortbildningen pågår ännu under år 2018 och görs i samarbete med Öppna högskolan.

Andelen deltagare inom lärande på arbetsplatsen har ökat på samtliga program inom alla yrkesinriktade utbildningsprogram och kommer ytterligare successivt att öka fram till år 2020.

Mål: Utveckla ett system för tjänster inom vägledning till studier och karriärval för unga och vuxna.

Förverkligat: Målet förverkligas genom ett tvåårigt ESF-finansierat projekt med en deltidsanställd projektledare. Projektet pågår till 31.12 2018.

Mål: Främja en hållbar utveckling inom nätbaserade arbetssätt och metoder, öppna digitala läresurser, digitala läromedel samt antagnings- och studieadministrativa system.

Förverkligat: Målet är inte avgränsat i tid utan är en fortgående process där olika åtgärder genomförs enligt behov. För att stöda nätbaserade arbetssätt och metoder har en ny IT-strategi för undervisningssektorn tagits fram under året. Arbetet med att ta fram ett åländskt digitalt läromedel har också pågått under året. Under hösten 2017 har arbetet med att skapa en gemensam skoladministrativ databas påbörjats och systemet räknas tas i bruk hösten 2018. Ett nytt antagningssystem för Åland är under utveckling men målet beräknas vara uppfyllt under år 2019.

Mål: Främja en hållbar utveckling inom utbildning för skolledare.

Förverkligat: Särskilda insatser för skolledare som betonar hållbarhet har inte vidtagits. Skolledare har inkluderats i avdelningens generella arbete för hållbarhet.

Mål: Skapa system för kostnadseffektiva administrativa systemlösningar samtidigt som det möjliggör en förenklad användning för elever, studerande och föräldrar, genom bl.a. gemensamma elevdatabaser, antagning av studerande, skolgemensamma licenser.

Förverkligat: Arbetet med att ta fram gemensamma antagningssystem har pågått under hela året och beräknas vara klart under år 2019.

Mål: Utarbeta underlag för lagändringar gällande elevvård i grundskola, studerandevård i gymnasieutbildning och högskoleutbildning. Förverkligat: Ärendet behandlas i anslutning till revideringen av grundskolelagen. En kartläggning av nordisk lagstiftning har påbörjats och avses beaktas i kommande lagstiftningsarbete.

Mål: Revidera kriterierna för undervisningen i svenska som andraspråk samt komplettera läroplanen med anvisningar för undervisning i svenska som andraspråk.

Förverkligat: Ett förslag till läroplan för ett särskilt undervisningsämne har utarbetats. Läroplanen kan även fungera som läroplan för stödundervisning i svenska i grundskolan. Det fortsatta arbetet kräver lagstiftningsåtgärder vilket avses beaktas när grundskollagen revideras.

Grundskola och utbildning efter grundskolan - utvärdering och uppföljning

Mål: Inom ramen för utbildningsbyråns egen utvärderingsplan utvärdera hälsa och välbefinnande i skolan, valfria språk i åk 8, samt undervisningen i engelska.

Förverkligat: Utvärderingen hälsa och välbefinnande i skolan genomfördes våren 2017 i grundskolans årskurs 5, årskurserna 8-9 samt i Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium årskurserna 1-2. Utvärderingen verkställdes av Valvira och var landsomfattande.

Mål: System för styrnings- och ekonomisk och verksamhetsmässig resultatuppföljning utreds för utbildning på gymnasienivå och för Högskolan på Åland.

Förverkligat: Ett system för förändrad uppföljning är under utveckling. Uppföljningsmekanismen har utvecklats i senast fastställda utbildningsavtal för Högskolan på Åland. En verksamhetsutvärdering av Ålands gymnasium har genomförts.

Yrkesinriktad vuxenutbildning

Mål: Ett utvecklat system för vägledning och vägledningstjänster är en förutsättning för vuxnas tillgång till utbildning, varför landskapsregeringen strävar, i ett ESF finansierat projekt, efter att utveckla ett system för vägledning.

Förverkligat: Förverkligas genom ett tvåårigt ESF-finansierat projekt med en deltidsanställd projektledare. Projektet pågår till 31.12 2018.

Mål: Köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal, kurser samt utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkturläget.

Förverkligat: För att säkerställa en kontinuerlig tillgång på enskilda studieplatser inom olika yrkesområden har landskapsregeringen ett avtal med Yrkesakademien i Österbotten. Enskilda studieplatser tillhandahålls också i form av läroavtal. Därtill har det hållits två sysselsättningsfrämjande kurser inom hotell och restaurangbranschen.

Mål: En struktur för ökad flexibilitet som möjliggör individuella studievägar utreds inom den yrkesinriktade utbildningen.

Förverkligat: Ett flexibelt utbildningssystem med smidiga och individanpassade studievägar för unga och vuxna inom den yrkesinriktade specialundervisningen i programform och på yrkesträningsprogrammet har utarbetats under året. Systemet ska genomföras från och med höstterminen 2018 och ska även möjliggöra fortsättningsstudier för vuxna utvecklingsstörda inom specialomsorgens dagliga verksamhet.

Utbildning för inflyttade

Mål: I anslaget för grundskoleväsendet ingår understöd till kommunerna för extra stödundervisning i svenska för elever som flyttat till landskapet från andra länder och regioner.

Förverkligat: Under året erhöll 125 elever i grundskolan med annat modersmål än svenska stödundervisning i svenska. Detta är en ökning med 7 % jämfört med föregående år, då 117 elever med annat modersmål än svenska erhöll stödundervisning i svenska.

Mål: Köp av utbildningstjänster för lokal utbildning i svenska för inflyttade (sfi), enligt avtal med Medborgarinstitutet.

Förverkligat: Totalt var 170 personer (116 kvinnor, 54 män) inskrivna i sfi-utbildning på olika nivåer under året. Utbildningen ordnas med sysselsättningsfrämjande medel inom ramen för avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn.

Mål: Utbildningsinsatser omfattande språkcoachning på arbetsplatser för inflyttade personer, i samarbete med arbetsgivare på Åland.

Förverkligat: Totalt deltog 19 personer (10 kvinnor, 9 män) i språkcoachning ute på arbetsplatser under året. Utbildningen ordnas inom ramen för avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn.

Mål: Utbildningsinsatser för flyktingar.

Förverkligat: Två förberedande kurser för personer med kort eller ingen skolgång förverkligades på deltid med totalt 17 deltagare (8 kvinnor och 11 män) och en förberedande kurs på deltid för kvotflyktingar med 2 deltagare (1 kvinna och 1 man) ordnades inom ramen för avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn.

Mål: Utbildningsinsatser för att stöda inflyttade personer utanför arbetslivet och utan arbetsmarknadsstöd.

Förverkligat: Har inte förverkligats.

Kultursamarbeten

Mål: Nordiskt kultursamarbete.

Förverkligat: Åland har en tjänsteman representerad i Nordiska ämbetsmannakommittén för kultur. Under år 2017, då Norge hade ordförandeskapet, hölls bland annat ett nordiskt idrotts-toppmöte på Svalbard. Fokus låg på kvinnors förutsättningar inom idrott, främst ledarskap och idrottsutövande samt på dopingfrågan.

Representation i projektet *Inkluderande kulturliv i Norden 2017–2019*. Projektet ägs av Norsk kulturråd och Nordiska ministerrådet. Även representation i styrgruppen för nordiska kultursatsningar i utlandet 2016 - 2019, Nordiska ministerrådet.

Under år 2017 förverkligades den årlånga festivalen *Nordic Matters* vid Southbank Centre i London. Totalt har ett tjugotal ålänningar medverkat i satsningen. Under våren 2018 pågår en utvärdering av satsningen, varefter de nordiska kulturministrarna tar ställning till om denna typ av storsatsningar ska återkomma.

Fortsatta diskussioner om flytt av Nordens institut från de nuvarande lokalerna har förts under året, dock utan slutligt beslut. Under år 2018 planeras att diskussionerna förs med Nordiska ministerrådet, dels angående Nordens instituts placering och dels angående uppdraget.

Åland stod värd för Riksantikvariernas årsmöte för första gången under året. Representation vid de nordiska nationalmuseernas årliga chefsmöte.

Teater och film

Mål: Fortsatt utveckling av filmfinansiering och filmverksamhet.

Förverkligat: Landskapsregeringen anställde under sommaren en filmkommissionär på deltid. Denna uppgift kommer under år 2018 att göras mera permanent. Vidare har filmnämnden inlett arbetet med en långsiktig strategi för landskapets audiovisuella satsning i vilken även ingår en uppbyggnad av grundläggande utbildning på detta område. Arbetet med strategin planeras vara klart under år 2018.

Ålands kulturdelegation

Mål: Penningautomatmedel används för kulturell verksamhet och kulturprojekt inom föreningsverksamheten. Även stipendier till enskilda kulturutövare fördelas ur penningautomatmedlen.

Liksom beträffande övriga delar av tredje sektorn är förnyelse av verksamheten, jämställdhet, hållbarhet och tillgänglighet prioriterade områden vid fördelning av bidrag.

Förverkligat: Ålands kulturdelegation har under året fördelat ca 1.246.600 euro i form av verksamhets- och projektbidrag till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare. Den största andelen medel, ca 722.000 euro, har fördelats som verksamhetsunderstöd till föreningar. Ytterligare 28.000 euro har fördelats som understöd till författare och översättare.

Beviljade stipendier 2017 för kulturverksamhet till enskilda

	Kvinnor	Belopp	Män	Belopp	Summa
Totalt	26	85 100	18	59 770	144 870
Konst	13	42 500	6	11 200	53 700
Konststipendier	12	23 300	6	11 200	34 500
Arbetsstipendier	1	19 200	-	-	19 200
Litteratur	10	37 100	1	500	37 600
Litteraturstipendier	6	12 100	-	-	12 100
Arbetsstipendier*	2	24 000	-	-	24 000
Stipendier för utgiven litteratur	2	1 000	1	500	1 500
Musik och dans	2	3 500	7	28 770	32 270
Musik- och dansstipendier	2	3 500	6	9 570	13 070
Arbetsstipendier	-	-	1	19 200	19 200
Teater, film och övrigt	1	2 000	4	19 300	21 300
Teater-, film- och övr. stipendier	1	2 000	3	14 500	16 500
Arbetsstipendier	-	-	1	4 800	4 800

* Arbetsstipendierna inom litteratur har delvis belastat annat budgetmoment än övriga (Litteraturmomentet BM 50510 hade ett anslag om 28 000 euro år 2017)

Under året beviljades 17 stipendievistelser på Källskär och i Eckerö post- och tullhus. För att prioritera en längre vistelseperiod på Källskär om två veckor har antalet beviljanden minskat. Förändringen tillgodoser både fastighetsverkets önskemål med inte alltför korta vistelser som medför många byten men även gästande konstnärers önskemål. Arbetet med att utveckla gäststipendieverksamheten har fortgått under året, denna vinter ordnas en provperiod med intervistelse i Eckerö post- och tullhus. Målet är även att inrätta ytterligare en gästbostad i huset.

Ålands landskapsregering har under året godkänt ett reviderat reglemente för Ålands kulturdelegation, vilket bl.a. har utökat delegationens mandat till att också omfatta fördelning av filmstöd samt stöd till bildningsförbunden.

Under året har de avdelningar inom landskapsregeringen som arbetar med fördelning av penningautomatmedel gemensamt utarbetat ett förslag till reviderade riktlinjer för verksamhetsunderstöd, investeringsbidrag samt evenemangsbidrag. Riktlinjerna antogs av landskapsregeringen under hösten. Revisionen omfattade bland annat mer fokus på hållbarhet inom de organisationer som söker om bidrag för att bidra till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål.

Kulturdelegationen har under året utsett mottagare till årets Sally Salminen-pris och landskapsregeringen, genom litteraturnämnden, har nominerat åländsk författare till Nordiska

rådets litteraturpris. Ingen nominering till Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris 2017 gjordes.

Mål: Under år 2017 avser landskapsregeringen i samverkan med Ålands kulturdelegation uppmuntra föreningarnas och organisationernas deltagande i Finlands självständighets 100-årsjubileum.

Förverkligat: Stöd till uppmärksammandet av Finlands 100-årsjubileum har särskilt fördelats, ca 115.000 euro.

Ungdoms- och idrottspolitik

Mål: Inleda förverkligandet av ett Ungdomens hus på basis av den utredning som en arbetsgrupp har utarbetat under år 2016.

Förverkligat: I maj 2017 hölls den officiella öppningen av Ungdomshuset Boost. Huset drivs med föreningen Ung Resurs som huvudansvarig, men även andra aktörer har verksamhet i huset. Bland dem kan nämnas Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet samt Folkpensionsanstalten. Landskapsregeringen stöder verksamheten genom att bekosta hyror inklusive el och värme samt genom årligt verksamhetsbidrag till Ung Resurs.

Syftet med Boost är att bistå de ungdomar som idag saknar "... rätt förutsättningar för att ta sig in på arbetsmarknaden. Den marginalisering som skapas av arbetslöshet, av att inte ha utbildning, arbete eller ordnade sociala förhållanden ökar. Genom samverkan, samordning och samarbete är det möjligt att konkret åtgärda samhällsproblemet arbetslöshet, marginalisering och i vissa fall ett långvarigt utanförskap bland unga ålänningar. Ungdomshuset Boost ska vara ungdomarnas eget hus där de känner att möjligheterna ligger öppna. Syftet med Boost är att klart och tydligt vara att stöda utsatta ungdomars väg till arbete och sysselsättning. Ungdomshuset Boost ska vara en gemensam arena där flera olika myndigheter och organisationer samverkar, samordnar och samarbetar." (<http://www.ungresurs.ax/ungdomshuset>, 26.3.2018).

Mål: Inleda förverkligandet av det nya idrottspolitiska programmet på basis av prioriteringar som landskapsregeringen gör bland de förslag som programmet innehåller.

Förverkligat: Landskapsregeringens *Program för idrott, motion, hälsa och en aktiv fritid* antogs under hösten 2017 varpå det sändes som ett meddelande till Ålands lagting. Som ett första resultat av det nya programmet tillsatte landskapsregeringen det tvärsektoriella Rådet för idrott, motion och hälsa (RIMH) i slutet av året. Rådets huvudsakliga uppgift är att förverkliga de åtgärdsförslag som finns i programmet. RIMH innehåller kompetenser från flera olika områden, förutom idrott även folkhälsa, utbildning och kommunal verksamhet. RIMH har också kompetens inom områdena funktionshinder och tillgänglighet.

Arkivväsendet

Mål: Genomföra en omfördelning av arkiven i de redan befintliga magasinerna och utöka antalet leveranser av myndigheters arkiv till de nya utrymmena och det nybyggda magasinet, vilka beräknas vara klara sommaren 2017.

Förverkligat: Det nybyggda magasinet, i anslutning till det äldre, togs i bruk vid årsskiftet 2017–2018. Detta innebar att landskapsarkivet i det nya magasinet fick till sitt förfogande hyllor som fyller ca 3.100 hyllmeter handlingar. En omfördelning av redan levererade arkiv inleddes. Fokus har legat på ändamålsenlighet, framförhållning inför nya leveranser, men inte desto mindre på informations-säkerhet och rättsskydd. Eftersom tidpunkten för emottagandet av det nya magasinet inföll senare än beräknat, så har de större leveranserna av arkiv senarelagts till år 2018.

Mål: Prioritera utvecklingsarbetet med kommuners och myndigheters arkivplaner.

Förverkligat: Arbetet har forcerats. Landskapsarkivet har bistått olika arkivbildare med instruktioner och hjälp. Detta och övriga projekt som berör arkivfunktionen och dokumentförvaltningen har föranlett besök hos myndigheter, handledning, möten med olika arbetsgrupper, inspektioner, styrning samt handräckningsuppdrag. Rekryteringsprocessen för en arkivarie, som enligt uppgiftsbeskrivning och kompetens kunde medverka i de uppgifter som arbetet med arkivplaner innebär, slutfördes under året. Denna har arbetat såväl med enskilda myndigheters arkivplaner samt framtagningen av en mallplan för åländska kommuner.

Mål: Fortsätta satsningen på digitalisering av ljud- och bildupptagningar, *Det audiovisuella arkivet*. Syftet är att trygga materialets tillgänglighet även i framtiden samt tillgängliggöra materialet för allmänheten.

Förverkligat: Digitaliseringen har utförts enligt det avtal som ingåtts med Ålands Radio och TV Ab. En arbetsgrupp med landskapsarkivarien som ordförande, medlemmar från kulturbyrån samt extern representation har under året regelbundet sammanträtt för ledning och styrning av projektet *Det audiovisuella arkivet*. Analoga bild- och ljudupptagningar som under året digitaliserats tillgängliggjordes i Ålands Radio och TV Ab:s programutbud. Arkivexemplar av de digitaliserade filmerna har framställts i enlighet med avtalet.

Kulturarvsförvaltning

Mål: Ansvara för frågor som rör kulturmiljö, samhällsplanering och kulturarv. I uppdraget ingår att verka för att kulturvärdena i bebyggelse och landskap tas tillvara.

Förverkligat: Under verksamhetsåret har enheten för kulturarvsförvaltning givit sammanlagt 196 yttranden eller beslut inom fornminnesärenden, byggnadsvård och kulturmiljö i samhällsplanering. Därtill har sammanlagt 109 utrednings- och undersökningsuppdrag inom arkeologi och kulturmiljö slutförts, vilket bl.a. resulterat i att 44 tidigare okända fasta fornlämningar har påträffats och uppgifter angående 24 fornlämningar har korrigerats. Enheten har under verksamhetsåret prövat ärende gällande skydd av Tosarby stenhus i Sunds kommun och påbörjat framställningen för skydd av Eckerö post- och tullhus.

En inledande arkeologisk undersökning har utförts i syfte att kartlägga utbredning, karaktär och datering av stenåldersboplatser i Långbergsöda, Saltvik. Årets resultat ger en efterlängtd uppdatering av underlaget för handläggning av fornminnesärenden gällande registrering av boplatslämningar från stenåldern samt aktuella planer för ändrad markanvändning.

Mål: Inleda uppbyggnaden av en kulturarvsdatabas för arkeologi, kulturmiljö och byggnadsarv.

Förverkligat: Arbetet för att digitalisera, rationalisera och tillgängliggöra data över fornminnen, kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer samt över utredningsverksamhet inom arkeologi och kulturmiljöer har påbörjats under året. Det första delprojektet har innefattat uppbyggnaden av en ny databasmodell för fornminnesregistret, som tas i bruk våren 2018. Projektets målsättning är en modern, smidig och fungerande digital miljö för handläggning av förvaltningsärenden, tillhandahållande av information till externa aktörer inom samhällsuppbyggnad och betjäning av allmänheten med kunskap om våra gemensamma kulturarv.

Mål: Kontinuerligt delta i och aktivt verka för ökat samarbete med och mellan olika aktörer på Åland för att skapa effektiv och hållbar utveckling inom samhällsplanering i landskapet.

Förverkligat: Enheten för kulturarvsförvaltning arbetar med förnyelsen av rutiner för kontrollerad och effektiv tillsyn inom arkeologiskt och maritimt kulturarv samt historisk bebyggelse och kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Under året har handläggningsrutiner beträffande beaktande av fasta fornlämningar vid skogsvård uppdaterats i samråd med skogsbruksbyrån.

Ett informationstillfälle för åländska ledningsägare och andra infrastrukturplanerare gällande rätt förfarande vid ingrepp i eller vid skyddade områden förbereddes under året och förverkligades i januari 2018. Enheten har aktivt arbetat för att etablera kontakter med kommunerna för att skapa förutsättningar för hållbar planläggning.

Ett utökat samarbete mellan landskapsregeringens olika avdelningar och byråer har inletts för att säkerställa den interna kommunikationen och tillsynen vid planerade ingrepp i miljön.

Museal verksamhet

Mål: Lägga särskild fokus på att förvalta och tillgängliggöra Ålands museums samlingar. Museets uppgift att främja kunskapen om Ålands historia tar sin utgångspunkt i samlingarna och de landskapsägda kulturmiljöerna.

Förverkligat: Ålands museum har under året kartlagt nivån på skötsel och vård av samlingar, arkiv och bibliotek med hjälp av Riksantikvarieämbetets självskattningsverktyg. Genomgången slutfördes inom året och arbetet med att ta fram egna styrdokument har påbörjats.

Ur den textila samlingen har ca 300 textilier konserverats, ytterligare ett par hundra textilier har genomgått skadeinsektsanering genom frysning, rengöring och omplacering. Ur den arkeologiska samlingen har ca 350 föremål konserverats och ur den etnologiska samlingen har drygt 6.000 föremål inventerats och digitalt dokumenterats.

Den permanenta utställningen i Ålands kulturhistoriska museum har under året kompletterats med bland annat interaktiv station och taktill modell. Följande sex specialutställningar har visats under året; *Talar föremålen svenska*, *Welcome Home*, *Vårt Finland*, *Bufo Bufo den förskräcklige* och *Vem är hen? Om språk och identitet*. Föremål från Ålands museums samling har visats i utställningsserien *Föremål i nischen*.

I Ålands konstmuseum har följande fem utställningar visats under året; *Arvet*, *Kom in...*, *Konvalescenten*, *Människan* samt *Villu Jaanisoo och Berit Talpsepp-Jaanisoo*. Konstmuseet har under året

gått med i det riksomfattande projektet *Konsttestarna* för Finlands åttondeklassister. Evenemanget är treårigt och engagerar ca 300 åländska elever.

För Kastelholms slott producerades sommarutställningen *PICA PICA* med tema utgående ifrån 1600-talets häxprocess på Åland och kring Kastelholms slott. Slottet höll extra öppet under påsken, skolornas höstlov och årets publika arbete avslutades med traditionsenlig slottsglögg.

På Jan Karlsgården firades självstyrelsedagen med programafton. Landskapets officiella mid-sommarfirande och Lilla julmarknaden arrangerades i samarbete med Sund Kultur r.f. och Landskapets fastighetsverk. I juli hölls fyra Hantverkardagar.

Vid Eckerö post- och tullhus visades två utställningar, ett urval ur Irene och Halvdan Stenholms konstsamling i mars samt under sommaren utställningen *Kalevaland/Sqin*, i samarbete med föreningen Ålands Slöjd- och konsthantverk. Samarbete med föreningen har också ingåtts för att ta fram moderna hantverksprodukter med förlaga inom äldre tradition. Föreningens medlemmar har besökt såväl utställningar som föremålmagasin för inspiration och fördjupning. Resultatet visas sommaren 2018 i Eckerö post- och tullhus när föreningen firar sitt 90-årsjubileum med utställning. Skyltarna på innergården, med information om byggnadens kulturhistoriska arv, har förnyats.

I museibutikerna har sortimentet utökats med lokalproducerat hantverk och livsmedel, samt produkter med inspiration och förlaga ur museets samlingar. Hållbar konsumtion är ledord för produktutbudet.

Mål: Arbeta med att den publika verksamheten, inkluderat programaktiviteter och trycksaker, hittar sin form samt utveckla museipedagogiska tjänster för målgrupper i olika åldrar.

Förverkligat: Utställningar och samlingar har presenterats genom föreläsningar, guidningar och visningar. Under året har ny pedagogiska och publika koncept prövats genom barnaktiviteter i Ålands museum; *Love Rewind-QR-jakt*, *Stjärnjakten*, *Familybag* och *Arkeologidagarna*. I Kastelholm har dagliga barnaktiviteter erbjudits under högsäsong och i Eckerö post- och tullhus erbjöds tre olika barnaktiviteter i juli; föreställningen *Rasmus på luffen*, *Skapande verkstäder* och *Historiska vandringar*.

Kulturnatten genomfördes i augusti. Nytt för året var att scenen placerades utomhus, på Ålands museums parkering.

Museets program distribuerades till samtliga åländska hushåll med två trycksaker, *Museivåren* och *Museihösten*. Utställningens föremålstexter och en sammanfattning av utställningens upplägg och innehåll har publicerats på tre språk och tryckts upp.

Arbetet med Åländsk Odling återupptogs efter tre års uppehåll. Odlingens tema behandlar processen med att förverkliga de nya permanenta utställningarna på Ålands kulturhistoriska museum och Ålands museum. Utgivningsmånad blir mars 2018.

Sedan hösten finns Ålands museum på Instagram för att sprida information och kunskap om samlingar och verksamhet till en ny målgrupp.

Mål: Uppmärksamma Finlands självständighets 100-årsjubileum genom olika aktiviteter.

Förverkligat: Landskapsregeringen deltog med flera arrangemang i Finlands 100-årsjubileum. Den 9 juni gavs en jubileumskonsert i Alandica Kultur och Kongress och den 10 juni ordnades ett kontrafaktiskt seminarium i Ålands folkhögskola, med utgångspunkt i vad som hade hänt om Nationernas Förbund i sitt beslut år 1921 istället hade följt Ålands strävanden om återförening med Sverige. Seminariet, som ordnades i samarbete med Öppna Högskolan, följdes upp av ytterligare två seminarier under hösten. I augusti ordnade Finströms kommun ett seminarium vid folkhögskolan med anledning av Ålandsrörelsens 100-årsjubileum. Landskapsregeringen fungerade som samarbetspartner i arrangemanget.

Ett flertal av de utställningar som visats av Ålands museum hade beröring med 100-årsjubileet, så som *Talar föremålen svenska* och fotoutställningen *Vårt Finland* i Ålands kulturhistoriska museum, *Arvet* av Keathy Erikson-Jourdan i Ålands konstmuseum och *Kalevaland* i Eckerö post- och tullhus. Även föreläsningar och temadagar har berört jubileet.

I oktober ordnades en fotbollskamp mellan Finlands och Sveriges riksdagar samt Ålands lagting. Åland slutade på en hedersam andra plats. Tanken är att arrangemanget ska bli återkommande inom ramarna för det nordiska samarbetet.

Jubileumsåret avslutades på Finlands självständighetsdag 6 december då landskapsregeringen i samarbete med sånggrupperna *Flera röster* och *Arstuflickorna* arrangerade en föreställning av dramakonserten *Karelen, Karelen!* De åländska krigsveteranerna var särskilt inbjudna till konserten som hölls i Alandica.

Mål: Inleda arbetet med förnyelse av utställningen vid Kastelholms slott inklusive skyltning genom att ta fram underlag och tillsätta en arbetsgrupp.

Förverkligat: En sakkunniggrupp för förnyelse av den permanenta utställningen samt skyltar vid Kastelholms slott tillsattes och inledde sitt arbete under hösten.

Digitaliseringsåtgärder

Mål: Fortsätta med satsningen på digitaliseringsåtgärder för att öka interaktionen med omvärlden och för att nå nya användare av moderna tjänster.

Förverkligat: En interaktiv station om Ålands självstyrelse togs i bruk 9 juni i Ålands kulturhistoriska museums permanenta utställning

Inom det kontinuerliga digitaliseringsarbetet av bildsamlingen har ca 14.500 arkivbilder skannats in. Nästan 1.800 fotografier har märkts och arkiverats, av dessa var ca 800 donationer till museet. Projektet med att överföra alla glasplåtar i bildsamlingen till digital form har slutförts. Därtill har 160 band ur ljudsamlingen överförts till digital form och drygt 6.000 föremål dokumenterats digitalt.

Inköp av konst

Mål: Ålands konstmuseums inköp av konst, som omfattar såväl konst av utövande konstnärer som äldre konst, där särskild uppmärksamhet fästs vid genusperspektiv. Konstinköpen innefattar såväl traditionell bildkonst som modern foto- och videokonst, installationer etc.

Förverkligat: Under året har 13 konstverk köpts in till konstsamlingen.

Ålands konstmuseums inköp av konst år 2017

Konstnär	Konstverk, teknik och årtal	Inköpssumma euro
Satu Kiljunen	Gammal man med snus under läppen, olja på duk, 2016	15 000
Kurt Simons	Graf nr 13, 2016	1 400
Robert Hancock	7 Ryggen, 3 st, keramik	55
Hildur Stenbäck	Bylaget, olja på duk, 1974	6 000
Carolina Sundelin	Rörvass, olja på duk, 2017	450
Amanda Chanfreau	Ett ord virvar som torra löv..., akryl, 2017	1 700
Karl Emanuel Jansson	Interiör, Jomala, 1873, olja på duk, 1873	3 700
Keathy Ericsson Jourdan	Föglö hättan, emalj, 2014	1 450
Keathy Ericsson Jourdan	Våren, Geta, Kökar, gouache, 2016	1 650
Keathy Ericsson Jourdan	Våren, Saltvik, Föglö, gouache, 2016	1 650
Keathy Ericsson Jourdan	Hösten, Brändö, Finström, Lemland, gouache, 2016	1 650
Juha Pykäläinen	Tjur, bronsskulptur	7 727

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
5000, Utbildnings o. kulturavdelningen	-33 143 131,55	-31 257 159,64	-1 885 971,91	94,31
Verksamhetens intäkter	538 000,00	405 452,30	132 547,70	75,36
Försäljningsintäkter	369 000,00	359 588,18	9 411,82	97,45
Avgiftsintäkter	6 000,00	8 750,00	-2 750,00	145,83
Understöd och bidrag	0,00	16 101,68	-16 101,68	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	163 000,00	21 012,44	141 987,56	12,89
Verksamhetens kostnader	-6 732 783,72	-6 189 886,76	-542 896,96	91,94
Löner och arvoden	-2 385 351,00	-2 381 027,04	-4 323,96	99,82
Pensionspremier	-415 749,00	-426 542,20	10 793,20	102,60
Övriga lönebikostnader	-42 866,00	-38 692,60	-4 173,40	90,26
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	8 375,67	-8 375,67	0,00
Köp av tjänster	-2 072 154,68	-1 663 627,40	-408 527,28	80,28
Material, förnödenheter och varor	-189 750,00	-249 686,81	59 936,81	131,59
Övriga verksamhetskostnader	-1 626 913,04	-1 438 686,38	-188 226,66	88,43
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	50 000,00	82 666,63	-32 666,63	165,33
Europeiska Unionen	0,00	43 214,46	-43 214,46	0,00
Återbetalning av överföringar	50 000,00	39 452,17	10 547,83	78,90
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-26 998 347,83	-25 453 259,89	-1 545 087,94	94,28
Undervisning, kultur och idrott	-18 520 347,83	-17 901 660,69	-618 687,14	96,66
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-8 435 000,00	-7 552 675,20	-882 324,80	89,54
Övriga överföringskostnader	-43 000,00	1 076,00	-44 076,00	-2,50
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-102 131,92	102 131,92	0,00
Ränteintäkter	0,00	8,70	-8,70	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-9,07	9,07	0,00
Räntekostnader	0,00	-2,17	2,17	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-102 129,38	102 129,38	0,00

Uppföljning av nyckeltal

Grundskola och utbildning efter grundskolan

Antalet elever i grundskolan har ökat något. Det sker även en fortsatt ökning av andelen elever med annat modersmål än svenska. Hösten 2017 hade närmare 290 (2016:250) elever annat modersmål än svenska, vilket motsvarade ca 10 % (9 %) av samtliga elever i grundskolan.

Grundskolelever enligt kön och stadium samt andel stödundervisning i svenska år 2013-2017

Läsår	Totalt	Flickor	Pojkar	Låg- stadiet	Hög- stadiet	Stödundervisn. i svenska Antal elever	timmar
2013	2 856	1 363	1 493	1 867	989	64	11 576
2014	2 855	1 354	1 501	1 910	945	100	13 557
2015	2 848	1 370	1 478	1 923	925	110	18 696
2016	2 849	1 358	1 491	1 929	920	117	20 677
2017	2 890	1 402	1 488	1 948	942	125	22 146

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

Utbildningsutbudet

Landskapsregeringens mål är att erbjuda en studieplats åt alla ungdomar under 20 år. Av de totalt 409 studieplatser som erbjöds ungdomar inför hösten 2017, blev 53 studieplatser obesatta. Behovet av yrkesutbildad arbetskraft inom olika områden följs kontinuerligt upp. Landskapsregeringen följer årligen upp behovet av utbildad arbetskraft inom olika sektorer av näringslivet genom den Arbetskraftsbarometer som ÅSUB utarbetar på uppdrag av utbildningsbyrån och Ams. Utbildningsutbudet ska tillgodose både kvinnors och mäns behov av utbildning.

Studera efter grundskolan samt vid Högskolan på Åland hösten 2017 efter nivå, hemort, ålder och kön

	Utbildningsnivå			
	Totalt	Gymnasie-nivå	Högskolan på Åland	Övrig utbildning
Totalt	1 558	1 044	469	45
Kön				
Kvinnor	675	480	174	21
Män	883	564	295	24
Hemort				
Åland	1 310	987	283	40
Finland	174	49	125	-
Sverige	68	7	56	5
Övriga	6	1	5	-
Ålder				
15-19	979	930	17	32
20-24	253	44	206	3
25-29	148	13	132	3
30-39	99	23	75	1
40-49	57	21	32	4
50-59	21	13	7	1
60+	1	-	-	1

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

Besöksstatistik för Ålands museums museer och bemannade sevärdheter åren 2011-2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totalt	73 366	70 533	55 536	47 824	68 300	79 299	95150
Ålands museum & Ålands konstmuseum*	25 642	21 424	3 126	-	-	-	-
Ålands kulturhistoriska museum & Ålands konstmuseum*	-	-	-	-	-	9 267	19 512
Lilla Ålands konstmuseum/Norra Dörren**	-	-	-	-	3 016	2 042	0
Kastelholms slott	31 789	33 183	32 469	29 067	33 317	34 490	36 431
Fängelsemuseet Vita Björn	12 331	12 682	16 659	16 327	16 175	15 960	19 067
Lotsstugan i Bomarsund	2 607	2 015	2 228	1 680	1 932	2 062	1 848
Skärgårdshemmenet Hermas	500	605	584	350	476	474	485
Ålands skolmuseum	497	624	470	400	927	592	482
Eckerö post- och tullhus***	-	-	-	-	12 457	14 412	17 325

* Ålands museum och Ålands konstmuseum stängde 1.3.2013 för renovering. Den 12.8.2016 öppnade Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum (notera den nya benämningen, och att Ålands museum fr.o.m. 1.1.2016 inbegriper samtliga museer och sevärdheter).

** Ålands konstmuseum bedrev 2015-2016 verksamhet i Norra Dörren, i stadsbibliotekets byggnad.

*** Utställningsverksamheten i Eckerö Post- och tullhuset i Ålands museums regi fr.o.m. 2015.

Besökare i grupp, Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum år 2017

	<u>Antal besökare</u>
Totalt	3 269
Daghem	140
Grundskola	635
Ålands gymnasium	750
Medis SFI	155
Övriga grupper	1 589

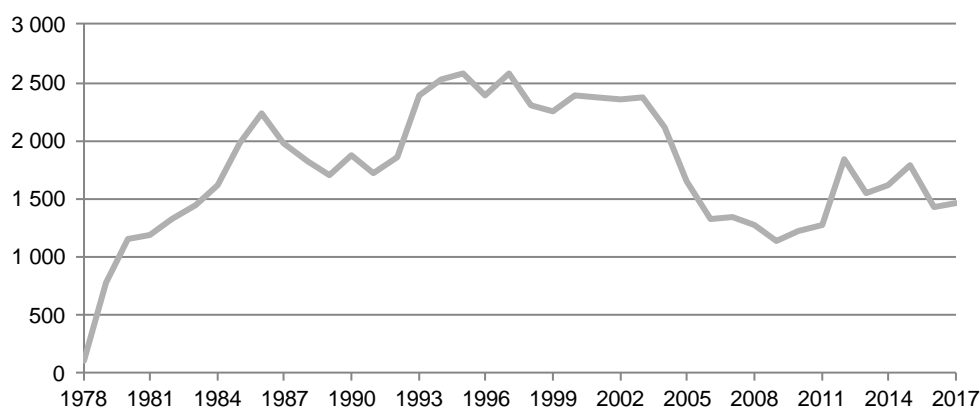
Evenemang, Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum år 2017

	<u>Antal besökare</u>
Totalt	7 537
Barnaktiviteter	1 186
Lunchguidningar	575
Kulturnatten	3 623
Övrigt	2 153

Arkivväsendet

Forskarservicen vid landskapsarkivet noterade 142 skriftligen besvarade förfrågningar (år 2016:119). Antalet inkomna arkivleveranser var 81 (69) motsvarande 137 hyllmeter (104,5). Uppgjorda och reviderade arkiv var till antalet 61 (65).

Ålands landskapsarkivs forskarservice - antal besök år 1978-2017

Ålands landskapsarkivs forskarservice, antal besök enligt kön 2012-2017

Besökare	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totalt	1 847	1 552	1 615	1 781	1 421	1 465
Kvinnor	881	747	718	880	697	682
Män	966	805	897	901	724	783

Lånade arkivalier från Ålands landskapsarkiv, antal arkivalier år 2012-2017

År	Totalt	Kvinnor		Män	
		Forskare	Tjänstebruk	Forskare	Tjänstebruk
2012	1 448	371	215	718	144
2013	1 472	208	345	605	314
2014	2 130	299	346	1 293	192
2015	1 784	481	412	589	302
2016	1 407	307	348	545	207
2017	1 711	311	497	603	300

Redogörelse för avdelningens interna kontroll**Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut**

Utbildnings- och kulturavdelningens organisation, byråernas och enheternas ansvarsområden och uppgifter framgår i landskapslagstiftningen om allmänna förvaltningen. Föreskrifter och bestämmelserna i bl.a. förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland, landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter har fungerat som hörnstenar för handläggning och beslutsfattande på avdelningen. Vid beslutsfattandet har landskapsregeringens delegeringsbeslut följts. Arbetsordningen har utvecklats i en riktning som föresvävats av delaktighet under ansvar och agilt ledarskap.

Revisionen påpekade vissa brister i system som registrerar närvaro. Ett arbete på avdelningen för att identifiera systemfel har inletts.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Genom LF 2015:120, arbetsordning och reviderat delegeringsbeslut har uppnåendegraden succesivt höjts. Avdelningens chefsgrupp fungerar som forum för koordinering av byrå-överskridande arbete, planering och uppföljning av verksamheterna.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Ansvarsområdet har successivt överförts till Landskapets fastighetsverk. Upphandling av SFI-utbildningar har genomförts. Landskapsregeringens beslut om upphandlingar följs.

Ordande av riskhantering

Organisationsutvecklingen har omfattat en revidering av arbetsordningen och delegeringsbeslutet i syfte att skapa funktioner för att förbättra den interna styrningen och kontrollen på avdelningen. Syftet är även att effektivisera flöden och genomströmningar i ärendehantering, särskilt inom områden där anhopningar identifierats. En avbyråkratisering har skett i och med att tjänstemannabeslutsnivåerna har justerats. Det finns dock fortfarande processer som bör genomlysas i syfte att effektivisera dem. Karaktäristiskt för små organisationer är sårbarheten som

uppkommer då specialkunskaper besitts av ett fåtal personer, ibland t.o.m. enskilda tjänstemän. Därför är kunskapsöverföringen viktig i såväl form som format.

Avtalsverksamhet

Avdelningen har allmänjuridisk kompetens på området. Vissa områden som t.ex. inom bolagisering och affärsjuridik är inriktningar som kräver extern förstärkning.

Fakturahantering

Underlag för fakturering av kundfordringar görs fortlöpande inom avdelningen för en stor bredd av verksamhetsområden. Underlag görs till exempel gällande avgift för erkännanden av utbildningar, utlägg i nordiska samarbetsprojekt, exploatörers kostnader för arkeologiska undersökningar samt gruppentréer till Ålands museum. Fakturering och reskontra hanteras centralt från finansavdelningen.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Ibruktageandet av verksamhetsstyrningssystemet har medfört ökade möjligheter till intern styrning och kontroll gällande resurseffektiv budgetering och måluppfyllande. Finansiella rapporter tas vid behov från landskapsregeringens ekonomisystem.

Näringsavdelningen

Näringsavdelningens översikt

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binärningar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt och viltvård.

Näringsavdelningen berörs mer eller mindre av alla de sju utvecklingsmålen i Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland. Under året har landskapsregeringen antagit ett hållbart skogsprogram **SkogsÅland2027** med riktlinjer för de kommande åren. En energi- och klimatstrategi för Åland godkändes och åtgärder för att genomföra den bereds. Landskapsregeringen har antagit en strategi för en hållbar livsmedelssektor 2017-2030. Näringsavdelningen deltar även aktivt i arbetet som berör de strategiska utvecklingsmålen för individen och de sociala områdena, en god vattenkvalitet, biologisk mångfald, attraktionskraft för boende, besökare och företag samt hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

Antikorrupktion

Förvaltningslagen reglerar grunderna för en god förvaltning och vid vilka tillfällen oförenliga intressekonflikter i form av jäv uppstår. För att säkra en kontinuerlig verksamhet vid bland annat jäv har näringsavdelningen genom arbetsordning och systembeskrivningar utsett ersättare i föredragande- och beslutsfattandepositioner som kan träda in. Inom ramen för landskapets näringslivsprogram med medfinansiering från Europeiska unionen som näringsavdelningen förvaltar har en särskild beskrivning av de förvaltnings- och kontrollsystem som tillämpas för administrationen upprättats. Beskrivningen används som underlag för bedömning av myndigheternas efterlevnad av kommissionens kriterier avseende intern kontrollmiljö, riskhantering, förvaltnings- och kontrollverksamhet och övervakning. En grundläggande princip för förvaltnings- och kontrollsystemets utformning har varit att uppgifterna ska hållas åtskilda från varandra. Revisionsmyndigheten är en självständig myndighet i förhållande till landskapsregeringen och förvaltningsmyndigheten. Uppgifterna gällande förvaltnings- respektive attesterande myndighetsfunktion har tilldelats separata avdelningar inom landskapsregeringen. För att säkerställa åtskillnad av funktioner inom förvaltningsmyndigheten är den person som ansvarar för att bereda beslut inte den slutliga beslutsfattaren.

Missbruk av offentlig makt för privat vinning är straffbart och missbruk av tjänsteställning samt tagande av muta förebyggs genom att flera personer är involverade i enskilda ärenden.

På Åland tillämpas samma straffbestämmelser som i övriga Finland, Strafflag FFS 39/1889. Kapitel 29 § 5 föreskriver att om någon till den som beslutar om subventioner lämnar en oriktig uppgift om en omständighet som är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den eller hemlighåller en sådan omständighet, eller inte meddelar en

sådan förändring i förhållandena som väsentligt påverkar möjligheterna att få subventionen eller dess belopp eller villkoren för den och som mottagaren i samband med subventionsbeslutet eller annars särskilt har förpliktats att anmäla, och därigenom bereder eller försöker bereda sig eller någon annan ekonomisk vinning, ska dömas för subventionsbedrägeri till böter eller fängelse i högst två år.

Om någon använder subventionen i strid med villkoren eller föreskrifterna på ett sätt som väsentligt strider mot dess ändamål ska han dömas för subventionsmissbruk till böter eller fängelse i högst två år.

De kontroller som utförs av näringsavdelningen i egenskap av förvaltande myndighet har utformats för att upptäcka bedrägerier på ett effektivt och proportionerligt sätt med administrationskontroller i samband med samtliga utbetalningar samt under vissa reglerade omständigheter kontroll på plats. Därutöver kontrolleras i fråga om strukturfondsprogrammet ett antal projekt av revisionsmyndigheten på Åland.

Varje misstanke om bedrägeri utreds och anmäls i enlighet med gällande delegeringsbeslut. Ett fall gällande misstänkt bidragsbedrägeri anmäldes år 2009 gällande ett nationellt investeringsstöd och ett fall gällande regionalfonden år 2017. Bedrägeririsken kan således mot bakgrund av den erfarenheten bedömas vara ytterst begränsad.

Under året har 20 procent av näringsavdelningens personal deltagit i utbildning för myndighetspersoner.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Stödfinansiering och särskilda aktiviteter

Det övergripande målet för näringspolitiken är att bidra till att skapa förutsättningar för ett livskraftigt och lönsamt näringsliv som bidrar till den ekonomiska tillväxten och ger möjlighet till sysselsättning på hela Åland. För att uppnå det övergripande målet ges förutsättningar för; hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser, ökat antal hållbara arbetsplatser, ökad export av tjänster och varor, diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulera tillväxtbranscher som kan ge fler jobb samt utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning och ökad tillgänglighet inom turismsektorn.

Finansiering inom näringsavdelningens förvaltningsområde omfattar företagsfinansiering i form av bidrag (till exporterande företag och för kompetens), lån, garantier och riskkapital samt projektfinansiering. Genom dessa insatser stöds det strategiska utvecklingsmålet 5, attraktionskraft för besökare och företag. Stöd beviljas utgående från befintlig lagstiftning, EU:s regelverk för statsstöd, landskapets årliga budget samt landskapsregeringen utfärdade principer, där landskapsregeringen prioriterar åtgärder som ökar företagets export av tjänster och varor, internationalisering samt åtgärder som stöder en året runt detaljhandelsverksamhet i skärgården. Under år 2017 reviderades och fastställdes nya principer för handläggning och beviljande av stöd till näringslivet. Revideringen innebar bl.a. att vissa förenklingar i fråga om redovisning av vissa mindre stöd infördes, att den regionala uppdelningen i tre områden; Mariehamn-landsbygd-

skärgården som avgjort stödnivåerna för investeringsstöd ersattes av två områden; fasta Åland och skärgården och att stödnivåerna för det s.k. internationaliseringsstödet justerades. För att uppnå målet om en ökad tillgänglighet inom turismsektorn infördes ifråga om investeringsstöd för logiverksamhet krav på en plan som beskriver hur investeringen beaktar hållbar utveckling och ökad tillgänglighet för alla.

En programändring av Ålands strukturfondsprogram godkändes i december 2017 och innebar att ytterligare medel tilldelas för att möjliggöra yrkesrörlighet och öka delaktighet på arbetsmarknaden för personer i en sämre arbetsmarknadsställning, särskilt bland unga människor.

Utöver de bidragsformer som direkt administreras av näringsavdelningen tillhandahålls Finnvergarantier och lån samt offentligt riskkapital via Ålands Utvecklings Ab som utgör komplement till de bidrag som landskapsregeringen administrerar samt via Tekes, deltagande i internationella samarbeten såsom Horizon, Eurostars etc. Åländska projekt som deltar i Interreg-programmet Central Baltic Programme 2014-2020 har också kunnat ansöka om nationell medfinansiering från näringsavdelningen.

Reglementet för Ålands skärgårdsnämnd reviderades under år 2017 och ett nytt resultatavtal tecknades med Företagsam skärgård r.f. gällande driften av nämnden.

Ålands teknologi- och energicentrum (ÅTEC)

Ålands teknologi- och energicentrum (ÅTEC) fungerade fram till årsskiftet 2017-2018 som en utvecklingsenhet vid Ålands landskapsregerings näringsavdelning. Verksamheten har inriktats mot miljöteknik och att öka den tekniska kompetensnivån i landskapet med särskild fokus på cleantech och energiutvecklingsområdet.

Under året avslutades ÅTEC:s projekt Energismart Åland med finansiering från Eruf (Europeiska regionala utvecklingsfonden). Projektet bestod av två delar; 1. Arbeta för att etablera Åland som en plattform för uppbyggandet av en energimarknad som ska vara 100 % baserad på förnybar energi samt 2. Utarbeta en plan för etablerandet av ett energikontor på Åland.

Under året avslutades även projektet Mervärde ur fiskrens med finansiering från EHFF (Europeiska havs och fiskerifonden). Projektet drevs av Ålands högskola i samarbete med ÅTEC. Av slutrapporten för projektet framkommer att fiskrens idag är en dåligt utnyttjad resurs och att det finns mer lönsamma alternativ till pälsdjursfoder, att nya produkter vars marknadsvärde är högre än obehandlat fiskrens bedöms kunna skapas genom en enkel gravitationsseparering. Slutsatserna i rapporten kan nu ligga till grund för kommande arbete och investeringar på Åland.

För att samordna landskapsregeringens krafter i hållbarhetsarbetet inom samhällstekniksektorn överfördes vid årsskiftet 2017-2018 resursen från ÅTEC till infrastrukturavdelningens bygg- och energiteam. Infrastrukturavdelningen leder således det fortsatta samarbetet med Clic Innovation, där Åland kan bli en testplattform för smarta energilösningar och flexibla energisystem samt arbetet med ett energikontor på Åland.

Jordbruksbyrån

Genomförandet av landsbygdsprogrammet har krävt stora resurser sedan Europeiska kommissionen godkände programmet. Under tidigare års redogörelser har det rapporterats om ofullständiga e-system och försenade betalningar. Under året har alla åtgärder i landsbygdsprogrammet kunnat genomföras och alla delar i det elektroniska systemet har tagits i bruk, både för ansökan och utbetalning. Utbetalningarna till lantbrukarna har antingen följt aviserad tidtabell eller tidigare lagts och generellt har handläggningstiderna hållits korta. En första fördjupad oberoende utvärdering visar att genomförandet av programmet till alla delar ligger på en bra nivå, dock så att utvärderarna kan se vissa trender. Ett exempel är att investeringsviljan inom lantbruket är relativt god men att medelstorleken på investeringarna är mindre än under föregående programperiod 2007–2013, vilket innebär att budgetbehovet till området är lägre. Som tidigare rapporterats har näringen visat stort intresse för ekologisk produktion och arealmålen inom området har överskridits. Under året har ett förslag till programändring lämnats till kommissionen för att säkra finansieringen till de ingångna avtalen samtidigt som möjligheter ges att ingå avtal om ytterligare 200 hektar ekologisk produktion. I förslaget ingår att det ska vara möjligt att prioritera produktiv ekologisk odling. Programändringen möjliggörs av mindre efterfrågan inom investeringsstöd och ökad andel ekologisk produktion, vilket lett till outnyttjade budgetmedel inom miljöstödsprogrammet då dessa är separata åtgärder.

Växtinspektionen har bland annat uppdaterat sitt program för hållbar användning av växtskyddsmedel samt följt upp och övervakat farliga skadegörare inom lantbruket och skogsbruket och inlett en effektivisering av ekocertifieringen.

Under år 2016 utvärderades den nya lagen kring avbytarservicen. Under år 2017 har ett förslag till revidering tagits fram utgående från utvärderingen. Förslaget höjer effektiviteten i systemet och har målsättningen att öka tryggheten och därmed den sociala hållbarheten inom djurproduktionen.

Landskapsregeringen har finansierat implementeringen av Ålands producentförbunds projekt hållbar livsmedelsproduktion och deltagit aktivt i att skapa ett långsiktigt system för hållbar livsmedelsproduktion i samarbete med primärproduktion, förädling, rådgivning och myndigheter.

Skogsbruk

Året har dominerats av arbetet med ett nytt skogsprogram där en arbetsgrupp presenterade sin slutrapport under våren. Landskapsregeringen lämnade i augusti förslaget till skogsprogram som ett meddelande till Ålands lagting. Programmet **SkogsÅland2027** fastställdes slutligen av landskapsregeringen i december 2017. Skogsprogrammet avser att på flera plan bidra till förverkligandet av landskapets utvecklings- och hållbarhetsagenda. En ökad träbyggnation är en viktig målsättning i programmet och som ett led i detta ordnades ett seminarium med temat **Trähus – Ett klimatsmart byggande**. Vidare deltog landskapsregeringen i Wood Building Summit som hölls i Skellefteå.

Hållbarhetsarbetet har fortsatt inom förvaltningen med fortbildning av personalen och statusrapportering kring utvecklings- och hållbarhetsagendan. Skogsbruksbyrån har även medverkat i ett seminarium kring skogsbruk och vatten samt i den vattendag som arrangerades av Ålands vatten.

Genom ett samarbete med Finlands skogscentral har digitala skogsdata över skogarna på fasta Åland samt Vårdö och Föglö publicerats i portalen MinSkog.fi. Tjänsten som är kostnadsfri ger tillgång till aktuella skogsdata och stimulerar aktiviteten i det åländska skogsbruket. Tjänsten kommer att utvecklas fortlöpande.

En viktig del i hållbarhetsarbetet är certifieringen av det åländska skogsbruket där alla medlemmar i Ålands skogsvårdsförening är gruppcertifierade enligt PEFC systemet. Under år 2017 hölls dock ingen fältrevision. Arbetet med att även certifiera skogarna enligt FSC systemet har fortgått i skogsvårdsföreningens regi och vid årsskiftet 2017/2018 fanns ett totalt FSC certifierade skogsägare på Åland.

Främjande av skogsbruket

Det stora antalet förnyelseplaner och anmälningar om beståndsvårdande avverkningar under året tyder på en ökad vilja att avverka i de åländska skogarna. Volymen av saluvirke ökade något och uppgick till ca 208.000 m³. Aktiviteten inom skogsvården har dock inte varit på önskad nivå. Markberedningsarealen var den lägsta på många år och inte heller röjningen nådde upp till den målsatta arealen. Den stödberättigade planteringsarealen, behandlingen mot rotröta och skyddsdikningen har däremot ökat. Under året har inga skogsbilvägar grundförbättrats.

Jakt och viltvård

Den europeiska kemikaliemyndigheten höll ett offentligt samråd om att begränsa användningen av blyhagel i vatten- och våtmarksområden. Landskapsregeringen stöder intentionerna att begränsa blyhagelanvändningen och besvarade samrådet den 21 augusti 2017.

Landskapsregeringen fastställde en åtgärdsplan för ejderstammen på Åland med målsättning att öka viltvårdsinsatserna och säkerställa möjligheterna till en hållbar jakt. Genom åtgärdsplanen inrättades 18 viltvårdsområden där ökad predatorjakt ska förbättra förutsättningarna för ejdern att genomföra en lyckad häckning. För att underlätta predatorkontrollen beviljades jaktvårdsföreningarna 25.658 euro ur jaktvårdsmedlen för nödvändig utrustning. Inom ramen för åtgärdsplanen beviljades Lemlands jaktvårdsförening upp till 4.948 euro i bidrag av penningautomatmedel för ett försök att utrota mårhund från hela fasta Lemland.

För att ytterligare underlätta predatorkontrollen på häckningsskär ändrades landskapsförordningen om jakt så att hund får användas vid jakt på häckningsskär under tiden 1 mars – 15 april enligt fastställda riktlinjer för jakten, i stället för som tidigare med personligt tillstånd.

Ur influtna jaktvårdsavgifter beviljade landskapsregeringen 15 jaktvårdsföreningar sammanlagt 57.254 euro i bidrag för den ordinarie verksamheten och fem föreningar sammanlagt 6.080 euro för skjutbaneverksamheten. Brändö jaktvårdsförening beviljades 10.400 euro för att installera elektronisk markering på älgbanan i Åva, Lemlands jaktvårdsförening beviljades 18.914 euro för att förbättra skyddsvallarna och renovering av elektronik på älgbanan i Haddnäs och Hammarlands jaktvårdsförening beviljades 3.472 euro för renovering av älgvagnen och rälsen på älgbanan i Boda.

Avskjutningen på rådjur var i stort sett oförändrad medan avskjutningen på älg sjönk med 5 procent.

Fiskerinäringen

Den meningsskiljaktighet som rådde beträffande riksmyndigheternas behörighet att ensidigt fatta beslut om fördelning av Finlands fiskekvoter avgjordes av Högsta domstolen i juni 2017. Högsta domstolen beslöt att jord- och skogsbruksministeriet var behörigt att fatta beslut om fördelning av Finlands fiskekvoter mellan landskapet och riket. För år 2017 erhöll landskapet egna kvoter för arterna strömming, vassbuk och lax.

Landskapsregeringen lämnade i januari 2017 besvär till förvaltningsdomstolen över jord- och skogsbruksministeriets beslut om fördelning av fiskekvoterna med hänvisning till att jord- och skogsbruksministeriet hade brustit i sin beredning av ärendet då ministeriet under hanteringen av ärendet inte behandlat landskapsregeringen som en jämbördig part. Ärendet behandlas för närvarande av Åbo förvaltningsdomstol.

Under året har implementeringen av Europeiska havs- och fiskerifondsprogrammet för perioden 2014–2020 fortsatt och vid utgången av år 2017 hade landskapsregeringen beviljat sammanlagt 4.025.864 euro i totalt offentligt stöd genom programmet, vilket utgör 38,8 % av programmets totala budget. Av detta beviljades 674.562 euro under år 2017. Programmets finansieringsram är 10.365.000 euro, varav landskapets del är 59 % och Europeiska unionens 41 %. Det har varit ett särskilt stort intresse för insatser med fokus på fiskevård, vilket är ett område där för närvarande flera intressanta projekt är i startskedet.

Det årliga samarbetsprojektet med Husö biologiska station behandlade tillväxt, födoval och konkurrens hos abborre mellan de två provfiskeområdena Marsund/Bovik och Kumlinge.

Stödandet av branschorganisationerna har fortsatt planenligt i enlighet med rådande avtal. En utbetalning om 50.000 euro har gjorts till Ålands hushållningssällskap som sedan kanaliserar medlen vidare till Ålands fiskare r.f. och Ålands fiskodlarförening. Branschorganisationerna har under året bland annat arbetat med förverkligandet av Ålands hållbara livsmedelsstrategi.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Landskapsregeringen upprätthåller ett avtal med landsbygdsverket kring administration och utbetalning av jordbruksstöden. Det aktuella avtalet framtogs för föregående programperiod och har inte uppdaterats för denna periods regelverk och system. Landskapsregeringen har återkommande efterfrågat en diskussion kring en uppdatering av avtalet för att försäkra kvaliteten i systemet men frågan har inte varit prioriterad vid Landsbygdsverket.

Uppföljning av avdelningens målsättningar

Mål: Öka det utåtriktade arbetet, förbättra servicen till och kommunikationen med kunder.

Förverkligat: Informationstillfällen om finansiering har anordnats i egen regi samt i samarbete med andra näringslivsaktörer. De elektroniska ärendehanteringssystemen har utvecklats under året. Avdelningen prioriterar enskilda kundbesök för att förbättra kommunikationen.

Mål: Landsbygdsutvecklingsprogrammet ska genomföras effektivt.

Förverkligat: För att säkerställa detta är programmet målstyrt utgående från tydliga mål samt genom användande av urvalskriterier framtagna med utgångspunkt i programmets övergripande mål. Programmet följs löpande upp av en övervakningskommitté och enligt en utvärderingsplan. Den första fördjupade utvärderingsrapporten från de oberoende utvärderarna levererades våren 2017. Utvärderingen konstaterade att programgenomförande har startat bra inom alla delar men att programmet fortfarande är i en startfas i och med de förseningar i beslutsfattande på EU-nivå som gjorde att programperioden och programmet sköts framåt ett år.

Mål: Fastställa ett skogsprogram för Åland.

Förverkligat: Landskapsregeringen fastställde den 7 december 2017 programmet **SkogsÅland2027**.

Mål: Omfördela resurser från skogsbruksplanering till att framställa och tillgängliggöra digitala skogsdata i syfte att främja den privata skogsnäringen.

Förverkligat: Digital skogsdata över fasta Åland samt skärgårdskommunerna Vårdö och Föglö har under hösten gjorts tillgänglig genom portalen MinSkog.fi. Landskapsregeringen har samtidigt upphört med traditionell skogsbruksplanering.

Mål: Arealen plant- och ungskogsröjning i de privata skogarna uppgår till 800 hektar.

Förverkligat: Arealen röjning i skogsvårdsföreningens regi uppgick under år 2017 till 679 hektar.

Mål: Verkställa åtgärdsplanen för ejderstammen.

Förverkligat: Jaktvårdsföreningarna har inrättat 18 viltvårdsområden där en ökad predator kontroll ska säkerställa att ejdern kan genomföra en lyckad häckning. En storskalig inventering av ejderstammen genomfördes under våren för att få en uppfattning av det totala antalet häckande par och var de viktigaste häckningsområdena finns.

Mål: Färdigställa nytt studiematerial för jägarexamen.

Förverkligat: En ny handledning för jägarexamen är skriven och kommer att tryckas under år 2018.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
6000, Näringsavdelningen	-16 049 430,91	-10 314 506,94	-5 734 923,97	64,27
Verksamhetens intäkter	643 000,00	601 024,08	41 975,92	93,47
Försäljningsintäkter	16 000,00	24 589,12	-8 589,12	153,68
Avgiftsintäkter	170 000,00	171 456,66	-1 456,66	100,86
Understöd och bidrag	457 000,00	404 794,07	52 205,93	88,58
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	184,23	-184,23	0,00
Verksamhetens kostnader	-3 034 872,08	-2 665 646,16	-369 225,92	87,83
Löner och arvoden	-1 793 254,00	-1 688 608,71	-104 645,29	94,16
Pensionspremier	-332 188,00	-307 358,63	-24 829,37	92,53
Övriga lönebikostnader	-28 018,00	-27 855,82	-162,18	99,42
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	18 822,05	-18 822,05	0,00
Köp av tjänster	-624 742,06	-573 654,51	-51 087,55	91,82
Material, förnödenheter och varor	-71 750,00	-41 070,94	-30 679,06	57,24
Övriga verksamhetskostnader	-184 920,02	-45 919,60	-139 000,42	24,83
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	6 763 157,26	3 461 238,79	3 301 918,47	51,18
Europeiska Unionen	6 737 215,97	3 461 238,79	3 275 977,18	51,37
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	25 941,29	0,00	25 941,29	0,00
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-20 420 716,09	-11 710 746,46	-8 709 969,63	57,35
Undervisning, kultur och idrott	-590 000,00	1 574,00	-591 574,00	-0,27
Primärnäringsar	-16 401 916,35	-10 608 489,71	-5 793 426,64	64,68
Övrigt näringsliv	-3 239 430,28	-969 267,51	-2 270 162,77	29,92
Övriga överföringskostnader	-189 369,46	-134 563,24	-54 806,22	71,06
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-377,19	377,19	0,00
Ränteintäkter	0,00	37,97	-37,97	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-415,16	415,16	0,00

Uppföljning av nyckeltal

Beviljad finansiering för näringslivets främjande 2016-2017

Stödform	2016		2017	
	Antal	Beviljat	Antal	Beviljat
Totalt	151	15 176 841	63	3 028 468
Turismens främjande VÅ	1	1 000 000	1	1 105 000
Skärgårdsutveckling	1	9 000	1	37 000
Nationellt företagsstöd				
Internationalisering	20	222 481	9	137 336
Investeringsbidrag	18	683 207	10	445 048
Detaljhandeln i skärgården i form av				
Driftsbidrag	10	117 665	10	146 094
Investeringsbidrag	3	9 634	8	14 045
Skärgårdsstöd	4	24 000	1	6 000
SSA stöd i skärgården	48	57 049	0	0
Internationella utvecklingsprojekt,	2	103 560	5	285 548
avser slutliga medfinansieringsåtaganden				
Förordade lån till Finnvera	6	218 000	3	78 000
Förordade garantier till Finnvera	8	3 151 000	5	281 000
Stöd från EU-medfinansierade program				
Eruf 2014-2020 *	1	79 683	0	0
ESF 2014-2020 *	5	1 349 450	0	0
LBU, livsmedelsinvesteringar 2014-2020	5	1 636 419	2	166 398
Leader projekt 2014-2020	6	224 108	5	146 999
Leader verksamhetsbidrag **	1	290 000	0	0
Eruf finansieringsinstrument ***	4	525 000	3	180 000

* Eruf och ESF projekten är omfattar tidsmässigt flera år fram till 2020 och 2021 för vissa projekt, men då förbindelseprincipen tillämpas belastas budgetmoment i samband med att ett bindanden beslut om beviljande av bidrag har fattats, verkställighetsförordningen 9 §.

** Finansieringen avser driftskostnader för hela programperioden 2014-2020, vilket beviljade föreningen Leader Åland r.f år 2016 .

*** Finansieringen avser beviljade investeringsbeslut inom ramen för det offentliga riskkapital som beviljats ÅUAB år 2015 i form av ett lån om 3 019 300 euro

Jordbrukets nyckeltal

	2015	2016
Lantbrukets totalproduktion (ton)	58 480	58 160
Lantbrukets bruttointäkter (1000 euro)	24 347	24 400
Medelareal (ha), gårdar	32,9	32,0
BNP-andel; jord- och skogsbruk, fiske	2,4 % (år 2014)	2,1 % (år 2015)
Jordbrukets fosforbelastning av totala belastningen	2,2 ton, motsvarar 6,4 %	1,7 ton, motsvarar 5,5 %
Jordbrukets kvävebelastning av totala belastningen	188 ton, motsvarar 28,6 %	152 ton, motsvarar 25,9%

Antal förnyelseplaner och anmälningar om beståndsvårdande avverkning 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Totalt	452	528	454	442	580
Förnyelseplaner	163	190	150	136	192
Anmälan om beståndsvård	289	338	304	306	388

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Beviljade stöd för skogsbruksåtgärder 2016-2017, euro

	2016	2017
Totalt	228 185,80	289 037,87
Markberedning	36 940,00	25 892,00
Kompletteringsplantering	1 983,70	4 953,25
Röjning	83 454,60	86 793,57
Skydds- och iståndsättningsdikning	2 132,50	3 558,00
Grundförbättring av vägar	12 106,00	0,00
Skogsbruksplanering	1 569,00	2 623,05
Bekämpning av rottröta	0,00	20 218,00
Rådgivning	90 000,00	145 000,00

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Utförd plant- och ungskogsröjning i privata skogar 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	mål 2017	förverkligt 2017
Hektar, ha	735,4	817,4	837,5	686,3	800,0	679,3

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Utförda skogsvårdsarbeten i privata skogar 2015-2017

Åtgärd	2015		2016		2017	
	Ha	Medelkostn. euro/ha	Ha	Medelkostn. euro/ha	Ha	Medelkostn. euro/ha
Markberedning högläggare	176,7	340,00	187,5	360,00	117,6	360,34
Markberedning grävmaskin	48,0	404,00	45,1	421,21	38,0	389,78
Sf-plantering	25,4	i.u.	4,0	i.u.	8,5	i.u.
Plant- och ungskogsröjning	837,5	296,00	686,3	281,37	679,3	295,26
Preparat mot rottröta	371,7	48,92	241,1	37,74	542,4	20,50
		Medelkostn.		Medelkostn.		Medelkostn.
	Meter	euro/meter	Meter	euro/meter	Meter	euro/meter
Skydds- och iståndsättningsdikning	4 195	2,39	2 460	1,94	2 865	1,99
Grundförbättring av skogsbilväg	-	-	7 000	7,35	-	-

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Antalet fällda vilt

		Sökande			Fällda vilt		
		2015	2016	2017	2015	2016	2017
Älg	Jaktvårdsföreningar	15	15	15	179	170	162
Rådjur	Jaktlag	200	200	200	3 563	4 066	4 117
Vitsvanshjort					79	95	107
Guding	Jägare	2 186	2 052	2 052	2307**	2408**	2079***
Säl	Jägare	585	0*	0*	123	73	72
Skarv	Jägare	413	221	313	542	1 002	841

* Inga personliga tillstånd år 2016 och 2017, ** kvot 3800, *** kvot 2000.

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Antal jaktkort

	2014	2015	2016	2017
Totalt	4 400	4 403	4 487	4 393
Åländska jägare	3 453	3 407	3 460	3 444
män	3 245	3 191	3 231	3 204
kvinnor	208	216	229	240
Utländska jägare	947	996	1 027	949
män	930	953	984	934
kvinnor	17	43	43	15
Influtna jaktvårdsmedel (euro)	154 000	154 105	157 045	153 755

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Bidrag till jaktvårdsföreningarna ur jaktvårdsmedel (euro)

	2014	2015	2016	2017
Totalt	68 000	66 340	82 397	121 778
Verksamhet	61 705	60 883	62 840	57 254
Skjutbanor	6 295	5 457	19 557	38 866
Viltvårdsprojekt				25 658

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Beviljade stöd till fiskerinäringen år 2017

	Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020	
	Antal projekt	Stöd (€)
Totalt	11	674 562
Yrkesfiske	4	239 136
Vattenbruk	3	347 814
Leader	3	57 612
Tekniskt stöd	1	30 000
	Mängd (kg)	Stöd (€)
Uppsamlingsstöd	106 680	25 874,30
Totalt	106 680	25 874,30
Skötströmming	16 985	2 547,75
Fjällfisk	89 695	23 326,55

Mätetal för utvecklingen av fiskerinäringen

	2013	2014	2015	2016
Yrkes- och binäringsfiske				
Förstahandsvärde (€)	2 060 116	3 234 033	3 563 886	3 812 900
På Åland landad fisk (€)	746 980	866 109	863 019	837 188
Antal registrerade fiskare,				
män	252	249	245	259
kvinnor	25	23	22	22
Registrerade fiskebåtar	293	285	265	274
Fiskodling				
Förstahandsvärde (milj. €)	24,73	25,40	22,70	29,77
Försäljning av matfisk (kg)	5 123 574	5 364 313	5 361 540	5 621 417
Värde (milj €)	21,09	22,23	20,86	27,66
Försäljning av rom (kg)	234 308	232 356	229 568	224 470
Värde (milj €)	3,64	3,17	1,84	2,11
Antal verksamma företag	5,00	5,00	4,00	6,00
Antal produktionsenheter	26,00	26,00	27,00	26,00
Sysselsättning (heltid)	74,67	74,55	73,70	87,60
inom direktodling,				
män	32,00	29,70	31,30	40,50
kvinnor	1,00	1,10	0,00	1,50
inom förädling,				
män	28,88	30,00	28,00	27,00
kvinnor	12,79	13,75	14,40	18,60
Fiskhandel och förädling				
Omsättning	52 682 000	54 138 000	51 515 400	68 536 500
Sysselsättning,				
män	51,00	43,50	41,25	46,60
kvinnor	18,00	20,00	19,75	18,50

Landskapets andelar av Finlands fiskekvoter för strömming, vassbuk och lax samt kvotmängder för 2017

	Andel (%)	Mängd 2017
Strömmingskvot för Bottniska viken	5,8667	6 781 847 kg
Strömmingskvot för centrala Östersjön och Finska viken	15,1506	6 350 222 kg
Vassbukskvot	8,6000	1 159 022 kg
Laxkvot	8,3640	2 073 st

Redogörelse för avdelningens interna kontroll

Näringsavdelningens ansvarsområden gäller huvudsakligen finansiella överföringar till externa parter, myndighetsutövning genom inspektions- och planeringsverksamhet och tilldelning av rättigheter. Förvaltningsområdena på avdelningen följer i huvudsak fleråriga verksamhetsprogram med uppställda mål på kort och lång sikt som i den årliga budgeten och interna verksamhetsplaneringen bryts ner till konkreta åtgärder och arbetsuppgifter. Bland styrdokument kan nämnas förutom lagstiftning, regeringsbeslut om principer för finansieringsstöd för olika ändamål och systembeskrivningar för verksamheten.

Avdelningschefen följer dels löpande upp att avdelningens lista med öppna ärenden inte är orimligt lång när det gäller externa intressenter, att avdelningens budgetmoment inte överskrider eller nyttjas i låg utsträckning, dels avdelningens föredragningslistor för att kunna upptäcka eventuella avvikelser från styrdokument. Byråvis sker en uppföljning av att målen nås samt löpande även

avdelningsvis. Avdelningens byråchefer tillämpar avvikelserapportering så att uppmärksammade avvikelser meddelas avdelningschefen.

Risker hanteras genom framtagning av kontrollplaner som uppgörs delvis på basen av riskanalyser, skrivbordskontroller och kontroll på plats och dokumentation av kontrollåtgärder och -resultat. Det finns ett detaljerat delegeringsbeslut för avdelningen med fördelade uppgifter samt en arbetsordning med budgetansvar för respektive tjänsteman med utnämnda ersättare, vilket ger en tydlig ansvarsfördelning. Det sker ett löpande utvecklingsarbete för att höja kvaliteten och säkerheten inom administrationen bl.a. för att öka automatiseringen av rapportering. Avdelningen har låg personalomsättning och en kompetent personal.

Huvuddelen av näringsavdelningens verksamhet omfattas av, delvis externa, krav på en omfattande kontroll, uppföljning genom årsrapporter, regelbunden revision av ärenden och system samt utvärdering vilket görs av antingen landskapsrevisionen eller externa aktörer. Därför finns en etablerad rutin för intern styrning och kontroll. Andelen rättelseyrkanden eller besvär som har lett till ändrade beslut och beslut om återkrav är låg i förhållande till ärendevolymen. Sammantaget tillgodoser de tillämpade systemen kraven för att säkerställa lagligheten, att verksamhetsmålen uppnås på ett resurseffektivt sätt och att den finansiella rapporteringen är korrekt.

Inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammets administration (programmet är budgetmässigt störst bland avdelningens överföringsutgifter) genomförs ett formaliserat system innehållande kvalitetskontroll, uppföljning och egenkontroll för att upprätthålla en hög kvalitativ nivå. Rådgivningsverksamheten upprätthålls genom ett resultatavtal med Ålands hushållningssällskap. Under året har ett arbete med att ta fram uppföljningsindikatorer för organisationens utvecklingsarbete inletts. Övriga verksamhetsområden inom jordbruksbyrån som växtinspektion och certifiering och styrning av ekologiska produktionen är detaljstyrd av lagstiftning och EU-regleringar.

Infrastrukturavdelningen

Infrastrukturavdelningens översikt

Infrastrukturavdelningens uppdrag är att upprätthålla och utveckla landskapets trafiksystem på ett så miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses. Avdelningen sköter även plan- och byggfrågor, geografiska informationssystem (GIS), bostadsärenden samt el- och energifrågor. Avdelningen är organiserad som en beställar-utförarorganisation, och består av tre byråer och två fristående enheter. Därtill finns två underställda myndigheter, Ålands energimyndighet och Motorfordonsbyrån.

Avdelningen har under lång tid prioriterat underhåll av vägnätet framom nybyggnation för att eliminera underhållsskulden. Med de vägmätningar som utförts i landskapets vägnät kan det konstateras att underhållet på nuvarande nivå upprätthåller balans med slitaget. Situationen för broar och hamnfästen är inte den samma. Många broar och hamnfästen är i stort behov av renovering och påverkas mer än vägarna av de större trafikmängder och tyngder som dagens trafik medför. Reinvesteringskostnaderna för broinfrastrukturen beräknas uppgå till minst 30 miljoner euro under en tidsperiod på 10 år. Arbetet är påbörjat under året med bland annat projektering av Karlbybron i Kökar, och förstudier på övriga broar med träkonstruktioner i landskapets vägnät. Projekt vårdöbron löper enligt plan. Den nya bron grundlades och brosektionerna lyftes på plats under 2017 och bron beräknas stå klar i oktober 2018, varefter den gamla bron rivs.

Gällande korttrattsprojekten beviljades en investeringsfullmakt om 39 miljoner euro i tilläggsbudget 1/2017 för att förverkliga projekten västra och östra Föglö. Under året fortsatte arbetet med att ta fram vägplan för västra Föglö och upphandla projekt- och projekteringsledning, bro- och hamnsamt vägprojektör och geotekniker. Geotekniska undersökningar för den nya bron över Spettarhållet och kompletterande naturmiljö-, fornminnes- och kulturmiljöinventeringar genomfördes inom det område som berörs av projektet.

Inom färjetrafiken har projektering av en ombyggnad till lindragning och eldrift på en av linfärjorna utförts och ett projekt inletts för att ta fram ritningar på en ny typ av frigående färja med hybriddrift inför upphandling under år 2018 av en totalentreprenad. I slutet av året inleddes även arbetet med att ta fram underlag för upphandling av en ny större linfärja med lindragning och eldrift. Målsättningen är att i den takt resurserna tillåter och det är politiskt möjligt, fasa ut fossilberoendet ur vår flotta som ett led i det kontinuerliga hållbarhetsarbetet. På befintligt tonnage har under året flera insatser gjorts, bl.a. installation av bränslemätare och kurser i eco-drivning i syfte att minimera bränsleåtgången och CO₂-utsläppen.

När Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland antogs började arbetet med att implementera agendans mål i verksamheten. En första utbildningsdag hölls i slutet av 2016 för att följas upp av en omfattande back-castingprocess inom teamen under våren 2017. Mål och tidsatta åtgärder togs fram. Åtgärder i närtid infördes i verksamhetsplanen och övriga åtgärder kommer att införas i kommande verksamhetsplaner. Det kan noteras, att den många gånger svåra viktningen av ekonomiska, sociala och miljöaspekter numera är en naturlig del av beredningsarbetet.

Avdelningens centrala uppgift är att erbjuda en så god servicenivå som möjligt till lägsta möjliga kostnad och intrång, och även att optimera kvaliteten på utfört arbete för att minimera tilläggskostnader och eventuella senare intrång. En betydande del av ärendeberedningen omfattar därför bred kommunikation, omfattande utredning och underlag inhämtade från olika sakområden så att en så rimlig viktning som möjligt kan göras. Genom att belysa denna viktningsprocess ännu bättre inför politiska beslut, ges möjlighet till att sociala och miljömässiga hållbarhetsaspekter kan ges större utrymme än tidigare.

Under året har avdelningens bygg- och energiteam allt tydligare identifierats som en hörnsten inom centralförvaltningens hållbarhetsarbete. Viktningen av krav genom lagstiftning, riktade och välbalanserade stöd till företag och privatpersoner samt utbildning och kunskapspridning till politiker, allmänhet och företag inom teamets områden är inte bara centralt för genomförande av strategiskt utvecklingsmål 6 om energi, utan är även en viktig del för att nå utvecklingsmål 5 om attraktionskraft och utvecklingsmål 7 om produktions- och konsumtionsmönster. Under året har bl.a. energi- och klimatstrategin antagits, två rapporter inom fysisk strukturutveckling arbetats fram och Clic-projektet om smarta energinät tagit ett steg framåt genom de medel som tilldelats av Tekes, som senare bytt namn till Business Finland.

Inom GIS, geografiska informationssystem, har den offentliga plattformen där geografiska data samlats och publicerats, utvecklats och uppdaterats bl.a. för att uppfylla säkerhetsstandarden enligt internetprotokollet TLS. Bland annat kan man där hitta kartor över kulturarv, naturskyddsområden och begränsningar i vägnätet. Vidare har applikationen för handläggning och utskick av kartbilagor för värfågeljakten utvecklats och uppdaterats och vägdatan fått ny funktionalitet och datamängder. Utveckling och uppbyggnad av ny GIS-baserad kulturarvsdatabas har påbörjats under året och fortsätter under år 2018. GIS-arbetet har under året även haft en framträdande roll inom hållbarhetsarbetet, genom att bidra till en ökad förståelse av vår mark- och vattenanvändning och dess utveckling över tid till grund för en hållbarare samhällsutveckling.

Hållbarhetsstyrning

Upphandling: Avdelningen genomför löpande upphandlingar och har i upphandlingarna målet att skapa så goda förutsättningar som möjligt för att fler aktörer ska kunna lägga anbud. Avdelningen arbetar medvetet med att säkerställa att onödiga eller orimliga krav undviks i upphandlingar så att mindre lokala entreprenörer inte missgynnas.

Antikorruption: Avdelningen arbetar aktivt för att undvika situationer i vilka misstankar om jäv eller intressekonflikter kan uppstå. I samband med upphandlingar följer vi de rutiner som finns föreskrivna i upphandlingslagstiftningen. Varje anbudsöppning görs enligt gällande rutiner. Upphandlingar handhas alltid av fler än en person för att minimera riskerna att någon utsätts för misstankar om felaktiga bevekelsegrunder.

Avdelningen har under året inga bekräftade incidenter av korruption. Ingen rättslig talan har väckts mot organisationen eller någon av dess anställda på grund av konstaterad eller misstänkt korruption. Inga avtal har avbrutits eller underlåtit att förnyas på grund av misstänkta eller konstaterade överträdelse av de lagar och regler som gäller.

Miljöbedömning av leverantörer: Det ligger i verksamhetens natur att infrastruktur medför påverkan både på miljö och samhälle och att olika intressen måste vägas emot varandra. Där social hänsyn kan behöva ställas mot miljöhänsyn. En långsiktig strävan för avdelningen är att arbeta för att verksamheten skall vara hållbar både socialt och miljömässigt. Inför kommande upphandlingar finns målsättningen att bättre kunna använda olika former av hållbarhet som en kvalitetsklausul. Och att finna lämpliga modeller för att vikta olika hållbarhetsaspekter mot varandra för att skapa en så bra helhet som möjligt.

Utbildning och kompetensutveckling: Sammanlagt under året har avdelningens anställda varit i utbildning 119 dagar. Främst har utbildningsinsatserna riktat sig mot de som är anställda inom vägunderhållet för ett säkert arbete vid väg och eco-driving för färjeförarna.

Icke-diskriminering: Några rapporterade incidenter av faktisk eller upplevd diskriminering har under året inte kommit till avdelningens kännedom.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Under året har arbetet med att ta fram landskapets energi- och klimatstrategi genomförts. Strategin preciserar målsättningar och vilka åtgärder som behövs under tidsperioden 2018 till 2030. Dessutom har en arbetsgrupp som skall ansvara för energimålsättningen, i landskapsregeringens arbete med hållbarhetsagendan, etablerats. I linje med energi- och klimatstrategin har arbetet med genomförandet av de närmast liggande målsättningarna inletts. Med målsättning att skapa förutsättningar för en övergång till eldrivna fordon har stöd utbetalats för etablering av tre snabbladningsstationer för elbilar på strategiska platser i landskapet.

För att turister ska ha möjlighet att ta eldrivet fordon till Åland och hitta laddning inom relativt korta avstånd har tio turistföretagare tilldelats stöd för installation av destinationsladdare. Landskapsregeringen fortsätter som tidigare att betala driftstöd för el producerad med vindkraft. Åland kan bli en testplattform för olika energilösningar genom Clic-samarbetet. I inledningsfasen fastställs inom vilka områden och vad som är lämpliga projekt. I samarbetet finns projekt för att skapa smarta energinät, effektiviseringsåtgärder och att öka andelen förnyelsebar energi. Samarbetet omfattar aktörer och förvaltningar både på riks- och åländska sidan.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Regeringsskiftet i slutet av år 2015 ledde till besparingskrav. I budgetförslaget 2017 sjönk verksamhets- och överföringsutgifterna med 900.000 euro, eller 3 % jämfört budget 2016 och 4,8 % jämfört budgetförslaget för år 2016. Det minskade utrymmet i budgeten ledde till omprioriteringar, lade utvecklingsinsatser åt sidan och fördröjde andra planerade insatser. Större förändringar i driftsbudgeten kräver politiska ställningstaganden om vilken servicenivå som ska upprätthållas. Då avtal ofta ingås för flera år är det nödvändigt med den politiska diskussionen tidigt i processen.

Budgetutfallet på de flesta anslag ligger i linje med tidigare års utfall och alla anslag följer plan. Efter flera år av hög personalomsättning inom infrastrukturens sidan och därefter ett fokuserat arbete på att ta fram vägplaner, ser vi nu hur detta arbete givit frukt. Kostnaden för infrastrukturinvesteringar

steg till 15,4 miljoner euro, vilket är en kraftig ökning mot år 2016 då kostnaden låg på 5,8 miljoner euro. Detta är dels en följd av att Vårdöbron byggs, men även att flera vägprojekt nu har kunnat genomföras efter vägplaneprocess och projektering. Sjuncker gör istället kostnaden för projektet digitaliseringen av farleder som nådde sin topp under år 2016 och då kostade cirka 1,2 miljoner euro, medan kostnaden för det totala underhållet av farlederna för år 2017 låg runt 380.000 euro. Digitaliseringsprojektet är en förutsättning för att våra farleder ska vara med i de nya sjökorten. Projektet färdigställs under år 2018 och därefter kommer kostnaderna på anslaget att ligga på runt 200.000 euro på årsbasis.

Driftsprivatiseringen av de frigående färjorna som påverkat organisationen under många år är nu genomförd och rederienheten nedlagd, men fortsättningsvis behöver betydande resurser läggas på de domstolsprocesser som följt i privatiseringens spår. Vid ingången av år 2017 omstrukturerades trafikbyrån och produktionsbyrån och linfärjeförarna överfördes från rederienheten till verkstads- och lagerenheten i samband med att rederienheten lades ner. Istället finns nu en transportbyrå som sköter trafiktjänsterna inkl. tonnaget, där verkstaden och lagret ingår, samt en vägnätsbyrå som sköter vägar, broar och hamnar där vägunderhållsenheten ingår. Verkstads- och lagerenheten samt vägunderhållsenheten är fortsättningsvis fristående enheter med resultatansvar, som utför uppdrag på beställning. Omorganiseringen förbättrade kommunikationen mellan beställare och utförare inom organisationen och gjorde ledningsfunktionen tydligare, då sakområdena på byråerna är mer sammanhållna än tidigare. Förändringen förväntas på sikt effektivisera arbetet samt underlätta kvalitetssäkring och utvecklandet av självgående team med helhetsansvar.

I syfte att avdelningen framledes ska bli det samlande nodet för hållbarhetsfrågorna inom el-, energi-, plan- och byggområdet har flera insatser genomförts. Inför den planerade överföringen av Energi- och klimatstrategin från Social- och miljöavdelningen, ansvaret för implementeringsstrategin för delmål 6; *Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energi-effektivitet*, och arbetet med fysisk strukturutveckling från regeringskansliet, har avdelningen under året tagit en aktiv roll i projekten. Under hösten började avdelningen även ta en aktiv roll i Clic-projektet som sköttes av ÅTEC, Ålands energi- och teknologisentrum, och vars mål är att göra Åland till en testplattform för smarta energinät. Dessa frågor överförs till avdelningen genom budgeten för år 2018.

Infrastrukturavdelningen är beroende av specialistkompetenser och produktiviteten hämmas direkt vid frånvaro av nyckelpersoner. Sådan frånvaro i kombination med en längre tid av hög arbetsbelastning har påverkat produktiviteten negativt. Få tjänster har en naturlig back-up resurs och många tjänstemän arbetar i en struktur som kan likställas med entreprenörskap. I förändringsprocessen har stor vikt lagts vid att skapa naturliga team, såsom infrastrukturteamet, trafiktjänsteteamet osv. Genom att strukturera avdelningen i team skapas bättre förutsättningar för kunskapsspridning, en klarare styrning, ett bättre nyttjande av olika kompetenser, samt ett naturligt erfarenhetsutbyte som är essentiellt, då relativt många tjänster är tillsatta med helt ny personal och arbetsfältet komplicerat. Personerna i teamen lär sig ta ansvar för sina uppgifter och naturliga back-up strukturer bildas samtidigt som teamet delar på det gemensamma ansvaret inom teamet.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Till skillnad från privat verksamhet, utgår alltid styrningen i det offentliga från lagar, förordningar och politiska beslut. Målsättningen med avdelningens riskstyrning, är att utveckla avdelningen i rätt riktning genom ett mer effektivt och kostnadsbesparande arbete, där potentiella problem på ett tidigt stadium kan lösas eller undvikas.

Risker som måste accepteras

Besparingskraven ger avdelningen ökad arbetsbelastning samtidigt som yttre krav på kvalitetssäkring och utvärderingar kommer att kräva mer resurser än idag.

Den politiska styrningen kan snabbt ändra förutsättningarna att uppfylla verksamhetsplanen, vilket påverkar resurs- och kostnadseffektivitet och i sista ändan även personalens välbefinnande.

Inga anslag är avsatta för oförutsedda händelser. Dessa finansieras via tilläggsbudget, vilket innehåller inslag av osäkerhet, fördröjning och anpassning.

Stora projekt med höga krav på entreprenören både i fråga om teknisk kompetens och tillgängliga resurser upphandlas. Enbart ett begränsat antal entreprenörer har tillräckliga resurser för att kunna uppfylla kraven i vissa upphandlingar.

Risker som reduceras

Infrastrukturavdelningen är beroende av specialistkompetens vars produktivitet direkt hämmas vid nyckelpersoners frånvaro eller vid större personalomsättning. Den nya organisationsstrukturen och det ökade teamarbetet minskar sårbarheten.

Avdelningen har en hög arbetsbelastning. Situationen har förbättrats under senare tid då flera vakanta tjänster tillsatts och teamarbetet i viss mån har lett till avlastning. Vid frånvaro har vissa uppgifter kunnat skötas av en teamkollega, vilket är positivt för medborgarna.

Risker som eliminerats

Den finansiella situationen kan uppmuntra till insatser som ger en mätbar effekt på kort sikt, men som eventuellt inte är den bästa på lång sikt. Alla är väl införstådd med behovet av beslutsunderlag som gynnar en långsiktig hållbar utveckling.

Allmänhetens förtroende är viktigt inom offentlig verksamhet. Korrekt och samstämmig information bidrar till att skapa, upprätthålla och förbättra förtroendet. Stor kraft har därför lagts på att snabbt och konstruktivt kunna besvara allmänhetens frågor.

Uppföljning av målsättningar

Allmänna byrån

Mål: Följa upp byggbestämmelselagen och genomföra vissa mindre justeringar.

Förverkligat: Utvärdering av byggbestämmelsesamlingen har gjorts med kommunala byggnadstillsynsmyndigheter och branschen. Under året har en studie genomförts för att avgöra hur bestämmelserna om tillgänglighet har efterlevts i byggbestämmelsesamlingen. Med anledning av studien anordnades ett seminarium för att informera och lyfta saken ytterligare. De justeringar som planerades under 2017 med anledning av EU-krav, är fortsatt aktuella under år 2018 och bör genomföras senast år 2019.

Mål: Revidera stödsystem för installation av hissar och andra hinderlöshetsstöd.
Förverkligat: Ett nytt stödsystem sattes i kraft 20.6.2017, räntestödssystemet utgick och direktstödsystemet reviderades så att stödet ökade från 10 % till 20 %.

Mål: Sätta i kraft reviderad plan- och bygglag.

Förverkligat: Plan- och bygglagen reviderades under år 2017. Etapp 1 av den nya lagen trädde i kraft 1.1.2018. Arbetet med etapp 2 fortsätter under år 2018.

Mål: Utvärdera räntestödssystemet för hyresbostäder.

Förverkligat: Räntestödssystemet justerades 20.6.2017, varvid kraven på energisnålt byggande ökade. Självrisken (den del låntagare själv betalar) kvarstod oförändrad.

Mål: Möjliggöra för pensionärer att bo kvar längre i bostaden genom beviljande av inkomstbeprövade reparationsbidrag.

Förverkligat: Landskapsregeringen har under året beviljat stöd i ett fall, med ett sammanlagt belopp om 8.797 euro för reparationsåtgärder i en bostad ägd av pensionär för att möjliggöra fortsatt boende. Under året har inkomstgränsen för att vara berättigad till stöd justerats uppåt vilket förväntas leda till att fler personer i framtiden kommer att vara stödberättigade.

Mål: Stöda klimatvänliga installationer och energieffektiviserande åtgärder i bostäder.

Förverkligat: Stöd har beviljats såsom tidigare år, i sammanlagt 28 fall med ett totalt utbetalt stödbelopp om 64.470 euro. Vissa mindre justeringar av stödsystemet gjordes 20.6.2017. Större justeringar görs under första perioden av år 2018 med stöd av budgetfullmakt för år 2018. Stödet till solcellsanläggningar planeras öka under år 2018.

Mål: Verksamhetsutveckling webbGIS/GeoSecma

Förverkligat: Applikationen för handläggning och utskick av kartbilagor för vårfågeljakten har utvecklats och uppdaterats under året. WebbGIS-plattformen GeoSecma har genomgått uppdateringar under året, bl.a. för att uppfylla säkerhetsstandarden enligt internetprotokollet TLS. Utveckling och uppbyggnad av ny GIS-baserad kulturarvsdatabas har påbörjats under år 2017 och fortsätter under år 2018. Vägdatan har utvecklats med ny funktionalitet och datamängder.

Mål: Upprätthålla aktuella karttjänster enligt EU-direktivet *Inspire* och för andra ändamål.

Förverkligat: Datamängder har registrerats i den nationella metadatatportalen och gjorts tillgängliga i form av visningstjänster (WMS).

Mål: Utveckla mobila GIS-applikationer för användning i fält.

Förverkligat: För vägunderhållet har en mobilapplikation tagits fram för att mäta in och registrera uppgifter om vägmärken.

Mål: Utföra tillsyn av alla aktiva elentreprenörsbolag och elnätsinnehavare.

Förverkligat: På landskapsregeringens hemsida finns publicerat ett register över anmälda elentreprenörer. Landskapsregeringen har beviljat åtta personer rättighet att fungera som auktoriserade besiktningsmän och utföra certifierings- och periodiska elbesiktningar på elanläggningar enligt lag. Tillsyn av elentreprenörer och elnätsinnehavare pågår och beräknas pågå i denna form även år 2018. Ett större informationstillfälle för elentreprenörer arrangeras under första kvartalet 2018.

Mål: Ta i bruk utrustning för stickprov över elentreprenörers ibruktningsprotokoll och mätresultat.

Förverkligat: Inköp av testapparatur beslöts uppskjutas till år 2018 då ny SFS 6000-standard publiceras på svenska.

Mål: Förbättra systemet med ibruktnings-, certifierings- och periodiska besiktningsprotokoll - samnordiskt projekt.

Förverkligat: Innehavare av elanläggningar och andra berörda aktörer har informerats, både genom direkta kontakter och genom information på mässor och via media.

Mål: Utarbeta ny lagstiftning inom elsäkerhet för att motsvara EU-direktiv.

Förverkligat: Ny elsäkerhetslagstiftning jämte förordningar samt ny hissäkerhetslagstiftning och marknadskontrolllagstiftning vann laga kraft 1.7.2017 i landskapet.

Transportbyrån

Mål: Ta beslut om hur avdelningen går vidare med utvecklingen av en ny boknings-, biljetterings- och faktureringsplattform för skärgårdstrafiken och kollektivtrafiken i syfte att samordna system, säkra statistik och betalningar samt kombinera färje- och bussbokning. I samband med detta utvärderas även ett gemensamt zon- och betalningssystem framför bussbiljetter, där även stadstrafiken ingår.

Förverkligat: Revideringen av zonindelning och taxor fortsatte under året men till följd av resursbrist blev inte underlaget klart för beslut under året. Beslut i ärendet är planerat under år 2018.

Mål: Utveckla web-bokningssystemet för att öka användningsgraden ytterligare.

Förverkligat: Användningsgraden för online-bokningen ökade med ca. 25 % från år 2016 till år 2017.

Mål: Förslag på en ny kollektivtrafiklag läggs, omfattande bl.a. tilldelning och en ny kollektivtrafikmyndighet i enlighet med EU:s regler.

Förverkligat: En ny landskapslag, som reglerar yrkesmässig lastbils- och busstrafik är i beredningsstadiet och kommer att gå ut på remiss i början av år 2018. För att kunna fortsätta trafiken tills den nya lagen är på plats utnyttjades en förlängningsoption i stödavtalen, så att de nu går ut 31.12.2019. Förlängningen undertecknades av de tre bussbolag som har hand om landsortstrafiken.

Mål: Arbetet med servicenivåer för skärgårdstrafiken fortsätter. Syftet är att trygga levnads- och möjligheterna och långsiktig planering av företagsverksamhet i skärgården på ett resurseffektivt sätt så att bebodda öar får en rättvis trafik beaktande behovet av transport.

Förverkligat: Till följd av resursbrist och omprioriteringar har projektet inte fortsatt i den takt som planerades. Det är komplicerat att skapa en servicenivåmodell med servicenivåer t.ex. per ö som uppfyller den uppställda målsättningen. Underlag och material från projektet har använts vid beredning av befintliga turlistor, men framför allt vid framtagning av turlistor för nya trafiksystem som t.ex. korttruttstrafiken.

Mål: Avtalsuppföljning i fält för skärgårdstrafiken och förbättringar i trafikledningen för att minska konsekvenserna av störningar i färjetrafiken.

Förverkligat: Regelbunden avtalsuppföljningen i fält används för att hålla en fungerande dialog med besättningarna och är ett stöd för att kontrollera att entreprenören sköter sina skyldigheter enligt avtalet. Trafikledningen förbättrades under året genom att uppdatera och förbättra checklistorna för trafikstörningar för både de frigående färjorna och linfärjorna. I syfte att förbättra kommunikationen och på detta vis minska konsekvenserna av trafikstörningar installerades även digitala klockor i Töftö-linjens hamnar för att trafikanterna ska ha bättre kontroll på när färjan enligt turlista ska gå. Nya displayer, som ersätter de nuvarande på såväl Töftö- som på Seglingelinjen, införskaffades och kommer att installeras under år 2018. Som ett led i bättre kontroll av trafikflödena installerades även fordonstrafikräknare på linfärjelinjerna; Embarsund, Seglinge, Simskåla och Töftö, som automatiskt sänder statistikuppgifter till landskapsregeringen.

Mål: Landskapsregeringen utreder konsekvenserna av införande av turlistor på linfärjor och ärendet ska också förankras politiskt.

Förverkligat: En utredning visade att det finns möjligheter till kostnadsinbesparing och minskat slitage på linfärjor med turlistor. Landskapsregeringen tog beslut om att turlistor ska införas både på Töftö- och Seglingelinjen, med en provotid, närmast under högsäsong. Landskapsregeringen beslöt senare i november att införa årlig permanent turlista på linfärjan mellan Snäckö och Seglinge under tidsperioden mellan 1.6 och 31.8. Ett regeringsbeslut gällande Töftölinjen ska tas i slutet av januari inkommande år.

Mål: Linfärjedriften för Simskålafärjan upphandlades och ett nytt avtal startas 1.4.2017.

Förverkligat: Avtalet tecknades redan i slutet av september 2016, men trafiken startades först 1.4.2017 och fortgår till 31.1.2020. Avtalet upphör senast 31.3.2022, om landskapsregeringen beslutar att utnyttja den tvååriga optionen.

Mål: Upphandla matarlinjerna Enklinge–Kumlinge och Alsterholma-Lappo-Torsholma med trafikstart under år 2018.

Förverkligat: Avtal gällande två ordinarie isgående och en reservfärja ingicks från och med 1.4.2018 och 18 månader framåt med option på ytterligare 12 månader. Entreprenören förbinder sig även att ordna en alternativ transport med exempelvis svävare ifall de ordinarie färjorna inte klarar av att trafikera eller drabbas av alltför stora förseningar på grund av isläget.

Förverkligat: Det temporära avtalet avslutades 23.8.2017. Marknadsdomstolen förkastade besväret och ett nytt avtal tecknas fram till 14.5.2019. Om landskapsregeringen beslutar att utnyttja förlängningsoptionen slutar avtalet att gälla 14.5.2020.

Mål: Bränsletransporter i skärgården upphandlades.

Förverkligat: Största delen av året kunde bränsletransporterna skötas inom skärgårdstrafikens turlistor som bränsleturer med begränsad kapacitet för annan last. Under högsäsongens åtta veckor utnyttjades ett ramavtal för sjötransporter till Sottunga och Kökar utanför turlistan.

Mål: Uppgradering av elsystem ombord kommer att påbörjas på tre av de frigående fartygen för att uppnå större elsäkerhet samt förhindra galvanisk korrosion.

Förverkligat: På m/s Viggen, m/s Skiftet och m/s Gudingen har skiljetransformatorer för landström installerats.

Mål: Dockningar och översyner på samtliga linfärjor enligt uppgjort docknings- och översynsschema.

Förverkligat: Simskälafärjans grundstötning förorsakade att de på förhand planerade dockningarna och översynerna inte kunde utföras enligt plan på de övriga linfärjorna, vilket även resulterade i ett budgetöverskott om ca 190.000 euro. På Simskälafärjan byttes propelleraggregat ut till nya Schottelaggregat efter grundstötningen. På Fotö-linfärja byttes huvudmotorerna och angöringshornen ut och färjfastena reparerades. På Töftö-linfärja installerades kameror och kontrollspeglarna förstörades för en tryggare och säkrare lastning. En ny uppdaterad *Underhålls- och driftinstruktioner för linfärjorna-manual* har även tagits fram separat för varje enskild linje.

Mål: Dockningar och översyner på samtliga frigående färjor, enligt uppgjort docknings- och översynsschema.

Förverkligat: Docknings- och översynsschemat för de frigående färjorna kunde följas under året. Projektet med energioptimering har påbörjats på m/s Gudingen och m/s Skiftet. Under året har ett nytt maskinalarm- och övervakningssystem installerats på m/s Ejdern, m/s Gudingen, m/s Knipan och m/s Skiftet. Installationen utfördes först under året pga. överklagande i HFD. Nya bränslemätare är installerade på m/s Ejdern, m/s Gudingen, m/s Knipan och m/s Skiftet. På m/s Doppingen har två nya huvudmotorer och nya angöringshorn i aktern installerats. På m/s Skarven har visiren i för och akter byggts om för bättre funktionalitet, på m/s Ejdern har huvudmotorns växel och koppling renoverats och på m/s Gudingen och m/s Skiftet har huvudmotorerna och turbinerna för huvudmotorerna renoverats under året.

Vägnätsbyrå

Mål: Drift och underhåll av grunda farleder.

Förverkligat: Vårinspektion och årligt underhåll är genomfört, tilläggsarbeten vid Snäckö färjfäste, kummelarbeten på Kökar och farledsplaner för centrala farledsområdet har upprättats.

Mål: Fräsnings- och beläggningsarbete utförs på befintliga vägar enligt plan.

Förverkligat: Beläggningsarbete har utförts på 49,9 kilometer väg och fräsningsarbete på 18,9 kilometer väg enligt plan.

Mål: Genomföra tre större vägprojekt.

Förverkligat: Gång- och cykelbana mellan Höckböle – Vestergeta, 4 km, samt del av vägprojekt Harparnäs – Karlby, Kökar, 2,8 km färdigställdes. Pågående entreprenader är gång- och cykelbana längs landsväg nr 1 mellan Möckelö och Kungsö, Jomala, 3,7 km samt ombyggnad av landsväg nr 40 Bjärström – Emkarby, Finström, 2,75 km. En del av projektet Harparnäs-Karlby färdigställs först 2018 av geotekniska skäl, se tabellen *Underhåll av vägar*.

Mål: Fortsätta arbetet med att förverkliga kortrutten i södra skärgården.

Förverkligat: Projektdirektiv för kortrutten i södra skärgården fastställdes enligt regeringens beslut i tilläggsbudget 1/2017. I tilläggsbudgeten gavs en investeringsfullmakt om 39 miljoner euro för att genomföra projekt västra och östra Föglö. Vägplanearbetet för projekt västra Föglö inleddes enligt fastställd plan. Projekt- och projekteringsledning, bro- och hamn- samt vägprojektör och geotekniker avropades. Geotekniska undersökningar genomfördes för bron över Spettarhålet. Kompletterande naturmiljö-, fornminnes- och kulturmiljöinventeringar genomfördes inom det område som berörs av projektet. Miljökonsekvensbeskrivningar, MKB, genomfördes för östra och västra Föglö. Vägplaneprocessen är påbörjad och detaljplaneringen inleds när den är färdigställd. Målsättningen är att kunna bjuda ut projekten på entreprenad under åren 2018 - 2019.

Mål: Vårdöbroprojektet fortsätter enligt plan med målet att kunna avslutas i slutet av år 2018.

Förverkligat: Projektet håller tidsplan. Under året färdigställdes grundläggningsarbetet för bron och brosektionerna (stålbalkarna) lyftes på plats. Den nya bron planeras att kunna tas i bruk i oktober 2018 och hela projektet beräknas enligt plan vara färdigställt i april 2019 då även den gamla bron är riven.

Mål: Påbörja renovering av Färjsundsbron.

Förverkligat: Kabelflytt från bro till kabelstege är utförts under året. Reparationshandlingarna för resterande arbete är färdigställda och arbetet utbjuds på entreprenad under början av år 2018. Projektet beräknas vara färdigt hösten 2018.

Mål: Påbörja ett reparations- och utbytesprojekt för att säkerställa långsiktig hållbarhet och kapacitet på landskapets broar.

Förverkligat: Under år 2017 genomfördes förstudier, geoteknikundersökningar och projektering för reparation eller utbyte av de mest prioriterade broarna, vilka kommer åtgärdas under de kommande åren. Projektdirektiv fastställdes för del 1 av projektet. Arbetet med att byta ut Karlbybron, Kökar fortsatte genom att broprojektör och geotekniker avropades. Projektplan och projektdirektiv fastställdes.

Mål: Drift och underhåll av broar och hamnar.

Förverkligat: Vägunderhållet har utfört underhålls- och driftåtgärder på broar och hamnar, bland annat vårstädning av broar, utbyte av avfendring i hamnarna och mindre reparationsåtgärder på färjfastena. Ett nytt färjeläge för Jurmotrafiken byggdes i egen regi i Åva, Brändö.

Mål: Broinspektion.

Förverkligat: Broinspektioner har utförts enligt plan under våren 2017.

Mål: Nytt färjeläge vid Lilla Hummelholm.

Förverkligat: Projektet sköts på framtiden på grund av resursbrist.

Mål: Skapa förutsättningar för att upprätthålla en driftssäker trafik på tvärgående linjen genom förbättringsåtgärder vid färjeläget på Snäckö, Kumlinge.

Förverkligat: Förbättring av säkerhetsmarginaler vid manövrering till och från kaj har utförts. Muddringsplan framtagen för Snäckö färjfaste. Planen är skickad till ÅMHM för granskning.

Mål: Ta i bruk uppkörnings- och övningsbanan vid Motorfordonsbyrån för att effektivisera verksamheten.

Förverkligat: Under året har ändringar gjorts gällande utformningen av uppkörnings- och övningsbanan. I samband med det har diskussioner förts med kommunen om en detaljplaneändring. Kontakter med angränsande markägare har tagits. Kommunen förväntas anta detaljplanen i början av år 2018, varvid arbetet med att bygga banan kan påbörjas.

Mål: Fastställa funktions- och standardbeskrivningen för vägunderhållet.

Förverkligat: Funktions- och standardbeskrivningen nyttjas vid beställning av vägunderhåll. Dokumentet har bearbetats ytterligare och fastställts under året. Regelbundna möten hålls mellan utförarsidan- och beställarsidan och skriftlig rapportering sker kontinuerligt i enlighet med vad som framgår av beskrivningen.

Mål: Effektivisering av verksamheten genom stängning av Godby vägstation och flytt av personal och maskinpark till Möckelö.

Förverkligat: De mer ändamålsenliga och verksamhetsanpassade lokalerna i Möckelö färdigställdes under året och kommer slutbesiktigas i januari 2018. Vägstationen i Godby beräknas stänga i mars 2018.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
7000, Infrastrukturavdelningen	-27 624 164,86	-25 390 270,76	-2 233 894,10	91,91
Verksamhetens intäkter	1 329 000,00	1 295 864,67	33 135,33	97,51
Försäljningsintäkter	1 103 000,00	1 208 157,82	-105 157,82	109,53
Avgiftsintäkter	67 000,00	36 602,85	30 397,15	54,63
Understöd och bidrag	159 000,00	0,00	159 000,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	51 104,00	-51 104,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-24 225 914,85	-22 819 067,34	-1 406 847,51	94,19
Löner och arvoden	-1 709 800,00	-1 629 339,75	-80 460,25	95,29
Pensionspremier	-313 600,00	-292 901,48	-20 698,52	93,40
Övriga lönebikostnader	-29 300,00	-26 662,94	-2 637,06	91,00
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	11 142,63	-11 142,63	0,00
Köp av tjänster	-17 401 600,00	-16 817 560,81	-584 039,19	96,64
Material, förnödenheter och varor	-3 889 400,00	-3 894 000,36	4 600,36	100,12
Övriga verksamhetskostnader	-882 214,85	-169 744,63	-712 470,22	19,24
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	80 131,20	-80 131,20	0,00
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	80 131,20	-80 131,20	0,00
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-4 727 250,01	-3 947 173,19	-780 076,82	83,50
Bostadsproduktion	-415 305,00	-174 585,08	-240 719,92	42,04
Övrigt näringsliv	-4 242 468,01	-3 772 588,11	-469 879,90	88,92
Allmänna stöd	-30 000,00	0,00	-30 000,00	0,00
Övriga överföringskostnader	-39 477,00	0,00	-39 477,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-26,10	26,10	0,00
Ränteintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-26,10	26,10	0,00
Räntekostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Uppföljning av nyckeltal

Inkomster från skärgårdstrafiken 2017

Månad	Försäljning Fartyg	Försäljning Web	Försäljning Ålandstrafiken	Fakturering Företagskunder	Totalt
Totalt	318 574,45	261 951,83	362 685,05	208 300,00	1 151 511,33
Januari	4 480,06	31 378,58	133 625,40	20 500,00	189 984,04
Februari	4 884,00	30 737,51	75 147,00	15 300,00	126 068,51
Mars	4 572,19	23 043,39	39 859,70	16 900,00	84 375,28
April	7 742,87	21 159,01	34 918,25	20 100,00	83 920,13
Maj	20 743,79	23 842,51	20 364,70	14 100,00	79 051,00
Juni	51 136,89	38 425,49	20 397,90	22 000,00	131 960,28
Juli	106 392,07	51 003,11	14 870,85	17 000,00	189 266,03
Augusti	66 829,29	23 839,85	8 650,20	16 800,00	116 119,34
September	17 304,49	7 458,72	4 215,90	16 400,00	45 379,11
Oktober	23 098,35	6 052,22	3 643,15	19 000,00	51 793,72
November	7 264,67	2 846,75	2 220,20	15 200,00	27 531,62
December	4 125,78	2 164,69	4 771,80	15 000,00	26 062,27

Intäkterna från skärgårdstrafiken har minskat något, med cirka 1,5 % under året jämfört med år 2016. Försäljning via nätet som varit inne i en starkt ökande trend har under året ökat med ca. 25 %. Avdelningens målsättning är att minska andelen av försäljningen som sker över disk och per telefon och samtidigt förmå kunderna att övergå till att använda nätet. Det är önskvärt både för att minska tredje partens penninghantering och öka statistikens tillförlitlighet, att så stor andel som möjligt bokar via nätet.

Inkomster från skärgårdstrafiken 2016

Månad	Försäljning Fartyg	Försäljning Web	Försäljning Ålandstrafiken	Fakturering Företagskunder	Totalt
Totalt	371 123	209 669	351 969	236 830	1 169 591
Januari	4 588	19 971	106 285	21 800	152 644
Februari	5 033	19 066	71 427	24 800	120 325
Mars	7 988	18 676	40 718	17 350	84 732
April	11 014	21 994	28 404	18 600	80 012
Maj	26 452	23 164	25 059	21 300	95 975
Juni	52 034	26 498	20 898	22 400	121 830
Juli	136 159	37 315	19 092	26 000	218 566
Augusti	72 471	25 771	10 491	16 700	125 433
Spetember	27 354	8 375	6 659	17 100	59 488
Oktober	11 840	4 564	2 958	19 200	38 561
November	9 807	2 544	2 134	18 200	32 685
December	6 384	1 732	17 845	13 380	39 341

Passagerare och fordon per linje

Linje	2016		2017		Förändring %	
	Passagerare	Fordon	Passagerare	Fordon	Pass	Fordon
Totalt	957 226	557 933	922 384	549 094	-4 %	-2 %
Asterholmalinjen	5 109	2 837	4 356	2 555	-15 %	-10 %
Björkölinjen	9 096	6 260	9 456	6 539	4 %	4 %
Brändö - Osnäslinjen	67 212	31 076	64 378	30 979	-4 %	0 %
Embarsundlinjen	54 727	39 167	54 446	38 443	-1 %	-2 %
Enklinge - Kumlingelinjen	8 839	5 350	9 426	5 536	7 %	3 %
Föglölinjen	181 967	109 379	169 680	106 320	-7 %	-3 %
Norra linjen	94 946	52 989	87 184	48 559	-8 %	-8 %
Seglingelinjen	24 042	15 608	22 077	14 480	-8 %	-7 %
Simskälalinjen	30 847	18 807	32 955	19 132	7 %	2 %
Södra linjen	100 642	36 908	100 642	36 049	0 %	0 %
Tvärgående linjen	11 948	8 030	15 457	10 127	29 %	26 %
Töftölinjen	336 593	213 998	320 771	211 937	-5 %	-1 %
Åva-Jurmolinjen	17 926	8 371	17 358	8 778	-3 %	-1 %
Ångösundlinjen	13 332	9 153	14 198	9 661	6 %	6 %

Från tabellen kan man utläsa att passagerarmängderna, såväl som antalet fordon, överlag minskat något under året jämfört med 2016. Tvärgående linjen avviker här kraftigt mot mönstret och ökar med 29 %. Orsaken till den stora ökningen är att turlistan under låg- och mellansäsong under året utökades med fler turer till och från Långnäs samt trafik på söndagar.

Inresande till Åland via Galtby och Osnäs

Månad	MS GUDINGEN GALTBY		MS SKIFTET		TOTALT GALTBY		MS VIGGEN OSNÄS		TILL ÅLAND INRESANDE	
	Pass.	Fordon	Pass.	Fordon	Pass.	Fordon	Pass.	Fordon	Pass.	Fordon
Januari	0	0	199	106	199	106	1 214	640	1 413	746
Februari	0	0	163	73	163	73	1 025	548	1 188	621
Mars	0	0	188	105	188	105	1 245	695	1 433	800
April	0	0	204	107	204	107	2 259	1 079	2 463	1 186
Maj	0	0	535	294	535	294	3 433	1 261	3 968	1 555
Juni	785	314	753	281	1 538	595	4 583	1 602	6 121	2 197
Juli	2 962	1 316	0	0	2 962	1 316	7 176	2 394	10 138	3 710
Augusti	1 118	417	403	185	1 521	602	5 167	1 684	6 688	2 286
September	56	17	518	267	574	284	2 731	1 324	3 305	1 608
Oktober	0	0	369	160	369	160	2 171	1 080	2 540	1 240
November	11	7	212	108	223	115	1 504	939	1 727	1 054
December	0	0	215	112	215	112	1 486	773	1 701	885
Totalt 2017	4 932	2 071	3 759	1 798	8 691	3 869	33 994	14 019	42 685	17 888
Totalt 2016	4 847	2 145	4 206	2 017	9 053	4 162	34 827	14 604	43 880	18 766
Differens	85	-74	-447	-219	-362	-293	-833	-585	-1 195	-878

Trenden gällande antalet inresande via Galtby och Osnäs har varit negativ mellan åren 2009 och 2015, speciellt på passagerarsidan, men även på fordonsidan. Under år 2016 skedde ett litet trendbrott där inresandenivåerna ökade något, men under år 2017 minskade antalet inresande med ca. 2,5 %.

Underhåll av vägar

	2015	2016	2017
Grundförstärkta vägar	15,2 km	23 km	18,8 km
Ny- och ombeläggning	34,7 km	54 km	50,9 km
Ny- och ombyggnad av väg	0,6 km	5 km	6,8 km

På vägsidan har förutom löpande underhåll som presenteras ovan, sträckan Höckböle - Vestergeta färdigställts samt Harparnäs-Karlby/Kökar, där 0,2 km av geotekniska skäl planeras att färdigställas hösten 2018. Fortsatt pågående arbeten är gång- och cykelbana längs landsväg nr. 1 mellan Möckelö och Kungsö samt ombyggnad av landsväg nr. 40 mellan Bjärström och Emkarby.

Redogörelse för avdelningens interna kontroll**Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut**

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut inom avdelningen har under året fungerat utan särskilda anmärkningar. Delegeringsbeslut, lagar och förordningar, arbetsordning samt anvisningar, följs och enskilda tjänstemän har genom tjänstemannabeslut givits föredragnings- och beslutanderätt. Alla beslut som föredras för ansvarig minister eller i plenum ska först skickas till tjänstemannens närmaste förman för godkännande. Till följd av den kvalitetssäkring vid beslutsfattande som avdelningen infört, har såväl beslutstexter som motiveringar tydligt förbättrats och flera mallar för typbeslut tagits fram. Syftet är att avdelningen ska fatta rättssäkra och korrekta beslut, som följer samma struktur, oavsett vilken tjänsteman som föredrar ett visst ärende.

Avdelningen granskas i några rättprocesser årligen men oftast är resultatet att avdelningen agerat korrekt. Rättprocesser rörande tidigare personal inom sjötrafiken har också pågått. Både avslutade och pågående processer belyser olika delar av de avtal och lagstiftning som gäller sjöavtalen, vilket klargör såväl den anställdes som arbetsgivarens skyldigheter och rättigheter.

Flera vägplaner överklagas och rättsprocesserna tar lång tid, med fördröjningar av projekt som följd. Planering och budgetering försvåras då man varken kan förutse vilka planer som kommer att överklagas eller när ett utslag från domstolen kommer. Med grundligare förstudier kan vägplanerna förtydligas och motiveras bättre. Genom att tillföra mera resurser i dialogen för att fånga upp, beakta och bemöta intressenternas argument i planeringen av infrastruktur, förväntas antalet besvär minska. Under året har bl.a. kommunikationen med miljöbyrån och kulturbyrån ytterligare förbättrats och extra möten hållits i kommuner berörda av kortrutten.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Regelbundna avdelningsmöten, byråmöten och arbetsgruppsmöten hålls för att stämma av att arbetet bedrivs i enlighet med fastställda mål. Även de årliga medarbetarsamtalen med uppföljning är viktig för arbetsledningen. Inom transport- och vägnätsbyrån hålls dessutom veckovisa möten där varje tjänsteman kort redogör för sin inkommande arbetsvecka, hur föregående vecka löpte, samt vilket stöd eller hjälp tjänstemannen behöver av gruppen. Ledningsgruppen träffas varje vecka och har även avstämningsmöte med ansvarig minister en gång i veckan.

Som styrdokument fungerar avdelningens detaljerade verksamhetsplan som följs upp och uppdateras kontinuerligt. Avdelningen är stor och ansvarar för många olika sakområden, varför redovisningsmetoden anpassats till ämnesområdet. Därför används beroende på område både målstyrning i balanserade styrkort, återanskaffningsplaner och projektplanering i Gantt-scheman, vilka på ett överskådligt sätt visar hur olika moment faller ut i tid och hur mycket arbetstid som bör reserveras till olika moment. Två gånger per år avstäms verksamhetsplanen på avdelningsnivå och omprioritering och revidering görs vid behov. Målsättningen är att skillnaderna mellan utfört arbete och verksamhetsplanen ska vara små eller åtminstone allmänt kända inom avdelningen. Det är därför av väsentlig betydelse att varje tjänsteman tar ansvar över att dennes och teamets verksamhetsplan löper som planerat. Om det under året uppstått problem, ska tjänstemannen i tidigt skede söka stöd och hjälp inom sitt team, samt av sin byråchef. Modellen fungerar väl och har använts i några år på avdelningen.

Avtalsverksamhet

Upphandlingar och avtal är ett komplext sakområde. Verksamheten genomför många och komplicerade upphandlingar. Idag har avdelningen två trafikupphandlare som genomför de mest komplexa trafikupphandlingarna, men upphandling görs på de flesta tjänster inom avdelningen. Trots det upphandlingsstöd som finns centralt i förvaltningen kommer fortsättningsvis upphandlingar genomföras inom den berörda verksamheten, eftersom de besitter sakkunskap inom området avseende teknik, verksamhet, kvalitet, funktion, miljö mm. och även följer upp och utvärderar ingångna avtal. En viktig del av upphandlingsverksamheten är den politiska diskussionen och förankringen av vad som ska upphandlas, såväl rörande prioriteringar som servicenivå.

Bättre mallar, utvecklad internkontroll, höjd kunskapsnivå och kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt avtalsuppföljning i fält rörande driftentreprenaderna har utvecklats under året. Dessa ger ett bättre underlag till avtalsuppföljningsmöten, bättre insikt i entreprenörens och våra utmaningar och värdefull kunskap till framtida upphandlingar.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen är integrerad i verksamhetsprocesserna och bedöms vara välfungerande. Antalet styrdokument varierar mellan de olika byråerna och enheterna. Avsaknad av styrdokument innebär en ökad risk för att uppgifter genomförs på olika sätt, samt att beroendet av nyckelpersoner ökar då endast ett fåtal personer känner till hur arbetet ska skötas. Som en effekt av avdelningens utveckling av kvalitetssäkring och organisation, har såväl befintliga styrdokument uppdaterats och nya utvecklats under året. Arbetet fortsätter kontinuerligt med målet att bygga ett dokumenterat kvalitetssystem för alla delar av verksamheten.

För att förtydliga förhållandet mellan interna beställare och utförare och påskynda faktureringen, har avtal ingåtts under året. Avtalen är uppgjorda på årsbasis och grundar sig på beställarens budget och målsättningar, förhandling med utföraren och en överenskommelse dem emellan. Förfarandet med avtal har tydliggjort relationen mellan beställare och utförare, samt parternas inbördes skyldigheter och rättigheter. Risken att utförarna tar på sig mer jobb än de klarar av att leverera, med kostsamma förseningar som följd, minskar och beställaren får en bättre uppföljning av beställning kontra utfört arbete och kostnad inom rimlig tid. Detta ger bättre förutsättningar att bedöma om tjänsten utförts till en konkurrenskraftigt pris och kvalitet.

FRISTÅENDE ENHETER

Ålands fiskodling, Guttorp

Övergripande mål:

Upprätthålla goda förutsättningar för småskaligt yrkesmässigt kust- och skärgårdsfiske samt sportfiske och fisketurism.

Årets målsättningar:

För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för verksamheten för år 2017:

- Verksamheten inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske
- Under året produceras ca 120.000 smolt av havsöring och ca 150.000 1-somriga sikyngel samt att leverera cirka 2 miljoner nykläckta gäddyngel varav en halv miljon inköpes från privata aktörer och 1,5 miljoner produceras vid Ålands fiskodling
- Marknadens behov och förväntningar utreds genom kontinuerlig kontakt och dialog med vattenägare och andra berörda grupper
- Sälja 1-årig havsöring till den kommersiella matfiskodlingen om ett överskott finns.

För att utreda behov och önskemål hos fiskelag och samfälligheter kontaktades 113 av dessa. 73 svar erhöles. Av svaren framgick bl.a. att man önskade beställa ca 95.000 havsöringar, 128.000 sikyngel samt 1,7 miljoner nykläckta gäddyngel. Förutom verksamheten i Guttorp drevs i samarbete med fiskelag tio präglingsskassar med havsöring fördelat på nio olika platser samt fem präglingsskassar med sik. Under året såldes ca 30.000 1-åriga havsöringar som sättfisk till den kommersiella matfiskodlingen.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Guttorp	-678 000,00	-651 513,28	-26 486,72	96,09
Verksamhetens intäkter	250 000,00	83 506,43	166 493,57	33,40
Försäljningsintäkter	0,00	83 506,43	-83 506,43	0,00
Understöd och bidrag	150 000,00	0,00	150 000,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	100 000,00	0,00	100 000,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-928 000,00	-735 019,71	-192 980,29	79,20
Löner och arvoden	-244 830,00	-250 202,70	5 372,70	102,19
Pensionspremier	-45 106,00	-45 536,96	430,96	100,96
Övriga lönebikostnader	-5 064,00	-4 128,18	-935,82	81,52
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	0,00	0,00	0,00
Köp av tjänster	-180 000,00	-23 990,47	-156 009,53	13,33
Material, förnödenheter och varor	-150 000,00	-108 061,64	-41 938,36	72,04
Övriga verksamhetskostnader	-303 000,00	-303 099,76	99,76	100,03

Verkstad och lager

Verkstaden sköter landskapets tonnage och vägunderhållets maskinpark. Lagret sköter upplagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen och finansieras genom serviceavgifter och hanteringspåslag på lagerhållna varor.

Enhetens målsättning kan kortfattats beskrivas enligt punkterna nedan:

- Hålla en låg timdebitering genom att hålla en personalstyrka anpassad till behovet.
- Hålla en bra service genom att ha en bra planering och vid oförutsedda händelser som haverier ha personal tillgänglig som snabbt kan åtgärda dem.

Hålla en hög kompetensnivå genom att kunna anställa fackmän och genom att erbjuda en bra arbetsplats, behålla personal med lång och gedigen kunskap kvar i anställning hos landskapsregeringen.

- Verksamheten ska vara självfinansierad och därutöver lämna ett nettoöverskott. Resultatet för 2017 var ett nettoöverskott på cirka 5.500 euro.

Enheten uppfyllde verksamhetsmålen men överskottet blev något lägre än budgeterat.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Verkstad och lager	64 000,00	5 550,63	58 449,37	8,67
Verksamhetens intäkter	1 985 900,00	2 200 674,88	-214 774,88	110,81
Försäljningsintäkter	1 985 900,00	2 200 674,88	-214 774,88	110,81
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 921 900,00	-2 194 656,71	272 756,71	114,19
Löner och arvoden	-1 422 100,00	-1 420 252,15	-1 847,85	99,87
Pensionspremier	-262 100,00	-253 190,30	-8 909,70	96,60
Övriga lönebikostnader	-24 100,00	-23 592,12	-507,88	97,89
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	17 070,06	-17 070,06	0,00
Köp av tjänster	-63 300,00	-274 328,07	211 028,07	433,38
Material, förnödenheter och varor	-149 300,00	-235 156,21	85 856,21	157,51
Övriga verksamhetskostnader	-1 000,00	-5 207,92	4 207,92	520,79
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-467,54	467,54	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-465,04	465,04	0,00
Räntekostnader	0,00	-2,50	2,50	0,00

Vägunderhållsverksamhet

Vägunderhållet sköter underhåll och mindre arbeten inom landskapets trafikinfrastruktur. Arbetet utförs enligt funktions- och standardbeskrivningen för vägnätet och enligt beställning av vägingenjör och bro- och hamningenjör. Arbetet har under året löpt enligt plan. Under året har arbetet med att anpassa och bygga om lokalerna i Möckelö slutförts, för att kunna stänga Godby vägstation. Detta beräknas ske under början av år 2018.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Vägunderhållet	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens intäkter	2 598 900,00	2 537 968,04	60 931,96	97,66
Försäljningsintäkter	2 598 900,00	2 537 978,04	60 921,96	97,66
Avgiftsintäkter	0,00	-10,00	10,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-2 598 900,00	-2 537 968,04	-60 931,96	97,66
Löner och arvoden	-1 180 900,00	-1 149 825,02	-31 074,98	97,37
Pensionspremier	-217 800,00	-205 359,10	-12 440,90	94,29
Övriga lönebikostnader	-20 100,00	-18 614,12	-1 485,88	92,61
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	23 265,54	-23 265,54	0,00
Köp av tjänster	-375 500,00	-327 508,43	-47 991,57	87,22
Material, förnödenheter och varor	-564 500,00	-628 978,07	64 478,07	111,42
Övriga verksamhetskostnader	-240 100,00	-230 948,84	-9 151,16	96,19

Motorfordonsbyrån

Uppdrag

I landskapslagen om Motorfordonsbyrån framgår att myndigheten ansvarar för registrering och besiktning av motorfordon, utför förarprov samt för körkortsregister. Motorfordonsbyrån ansvarar även för registreringen av fritidsbåtar.

Övergripande mål

Det övergripande målet är att tillhandahålla ålagda tjänster till rimlig kostnad och god servicenivå med hög kompetens och öppenhet.

Mål: Rimlig kostnad

Förverkligat: Byråns avgifter har varit oförändrade sedan år 2016.

Motorfordonsbyråns avgiftsintäkter (exkl. moms) fördelade sig enligt följande:

Motorfordonsbyråns avgiftsintäkter (exkl. moms):

	2015	2016	2017
Summa	1 351 761	1 356 245	1 350 660
Besiktningavgifter	961 580	941 638	974 420
Förarexamensavgifter	58 848	93 958	58 460
Registerbrickor	102 590	98 390	100 250
Registreringsavgifter	210 508	202 887	195 594
Övriga intäkter	18 235	19 372	21 936

Mål: Hålla väntetider för förarexamen och besiktning under en vecka

Förverkligat: Väntetiderna avseende förarprövning har hållits under en vecka. När det gäller fordonsbesiktning har det under vissa perioder av året inte varit möjligt att beställa tid nästkommande vecka. Dock har samtliga fordon beretts möjlighet att besiktigas inom sina ordinarie besiktningintervall och i nästan samtliga fall skedde besiktningen på utsatt klockslag. Under året erbjöds också möjlighet till besiktning utan tidsbokning, s.k. drop-in besiktning, vid två tillfällen.

Mål: Förbättringar av servicenivån

Förverkligat: Några mätningar av kundnöjdhet har inte genomförts under året, men kommer att genomföras under år 2018. Ett sätt att förbättra servicenivån är att förbättra möjligheterna för kunderna att hantera sina ärenden över nätet. Sedan några år tillbaka har det varit möjligt för allmänheten att själva söka fordonsuppgifter på myndighetens webbplats. Där är också möjligt att boka tider för besiktning. Arbetet med att få till stånd på- och avställning som en e-tjänst har tagit längre tid än beräknat. Motorfordonsbyrån räknar nu med att tjänsten kommer att finnas tillgänglig från våren 2018.

Mål: En personalutveckling som främjar fortsatt effektivitet

Förverkligat: En repetitionsutbildning i egen körning med lastbil inkl. säkerhetskontroll genomfördes under året för besiktningpersonal och förarprövare. Förarprövarna har även utbildats i bemötande av personer med neuropsykiatriska diagnoser. Personalsituationen var under året något bekymmersam, men verksamheten har kunnat upprätthållas genom tillfälliga anställningar och timanställd personal. Rekrytering av myndighetschef genomfördes och denne tillträdde den 1 januari 2018.

Mål: Långsiktig planering av verksamheten.

Förverkligat: Den långsiktiga planeringen har fått anstå i avvaktan på den nya myndighetschefens tillträde.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Motorfordonsbyrån	97 000,00	278 176,02	-181 176,02	286,78
Verksamhetens intäkter	1 417 200,00	1 350 660,22	66 539,78	95,30
Försäljningsintäkter	0,00	9 924,61	-9 924,61	0,00
Avgiftsintäkter	1 417 200,00	1 340 493,66	76 706,34	94,59
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	241,95	-241,95	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 320 200,00	-1 072 484,20	-247 715,80	81,24
Löner och arvoden	-657 800,00	-604 924,55	-52 875,45	91,96
Pensionspremier	-121 400,00	-110 099,17	-11 300,83	90,69
Övriga lönebikostnader	-11 000,00	-9 981,24	-1 018,76	90,74
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	10 622,01	-10 622,01	0,00
Köp av tjänster	-390 000,00	-290 838,57	-99 161,43	74,57
Material, förnödenheter och varor	-125 000,00	-64 625,74	-60 374,26	51,70
Övriga verksamhetskostnader	-15 000,00	-2 636,94	-12 363,06	17,58
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Ränteintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00

Uppföljning av nyckeltal

Antalet fordon i landskapet uppgick vid årets slut till 47.520 stycken. Det är en ökning med 1.239 fordon jämfört med år 2016. Under året genomfördes 21.114 kontroll- och registreringsbesiktningar. Det totala antalet genomförda teoriprov uppgick under året till 1.406 stycken. Antalet muntliga teoriprov inkl. prov med tolk ökade kraftigt och uppgick till 235 (139 år 2016). Under året utfärdades 726 körkort och 20.300 registreringsärenden behandlades. Drygt 2.000 skyltar utgavs och dessutom beviljades 54 tillstånd att använda provnummerskyltar. Motorfordonsbyrån skickade under året ut en förfrågan till ca 5.500 berörda båtägare om de vill kvarstå i vattenfarkostregistret eller inte. Vid årsskiftet hade det inkommit 1.932 svar och 72 % av dessa meddelade att de ville kvarstå i registret.

Rederienheten

Efter att driften av den sista frigående linjen i skärgårdstrafiken överförs till privat entreprenör under 2016 och resterande verksamhet; drift av linfärjor och trafikbåtar vid årsskiftet 2016 - 2017 överförs till Verkstads- och lagerenheten har Rederienheten som en separat organisatorisk enhet upphört. Momentet 87100 Rederienheten kvarstår dock för att hantera kvarvarande personalärenden och är överfört till Transportbyrån.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Rederienheten	-210 359,97	-76 190,72	-134 169,25	36,22
Verksamhetens intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Försäljningsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-210 359,97	-76 136,49	-134 223,48	36,19
Löner och arvoden	-25 000,00	-34 047,15	9 047,15	136,19
Pensionspremier	0,00	-2 843,32	2 843,32	0,00
Övriga lönebikostnader	0,00	-476,47	476,47	0,00
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	0,00	0,00	0,00
Köp av tjänster	0,00	-819,64	819,64	0,00
Material, förmödenheter och varor	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga verksamhetskostnader	-185 359,97	-37 949,91	-147 410,06	20,47
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-54,23	54,23	0,00
Räntekostnader	0,00	-54,23	54,23	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

MYNDIGHETER

Ålands Statistik- och utredningsbyrå

Utöver denna redogörelse lämnar myndigheten en särskild verksamhetsberättelse.

Översikt om organisation, verksamhet och ekonomi

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) (ÅFS 116/93) stadgas att statistik- och utredningsbyrån har till uppgift att verka som Ålands officiella statistikmyndighet samt att bedriva kvalificerad utredningsverksamhet. ÅSUB leds av en direktion bestående av sex sakkunniga och representanter för de som efterfrågar byråns tjänster. Under verksamhetsåret har direktionen haft sammanlagt fyra sammanträden.

Statistikproduktionen regleras i statistiklag för Åland (ÅFS 42/94). Den officiella statistiken har publicerats på ÅSUB:s webbplats. Inom 21 av statistikens 24 ämnesområden gavs statistik ut i ämnesspecifika publiceringar. Uppgifter för övriga områden publicerades i form av tabeller i Statistisk årsbok och på webbplatsen utan kommenterande text.

Den permanenta samarbetsgruppen mellan ÅSUB och Statistikcentralen höll ett möte i juni där ett förnyat ramavtal mellan myndigheterna, statistiken i betänkandet med förslag till ny Självstyrelselag för Åland, EU:s dataskyddsförordning samt statistik över nordisk rörlighet över gränserna behandlades.

Utrednings- och forskningsverksamhetens övergripande målsättning är att utveckla en kunskapsbas om centrala drag inom det åländska samhället och att erbjuda analyskompetens för samhällets beslutsfattare.

ÅSUB:s totala personalresurser har bestått av nio fasta heltidstjänster. Härtill kommer 1,5 tillfälliga tjänster som under berättelseåret använts inom utrednings- respektive statistikverksamheten för att täcka upp för myndighetens uppdragsverksamhet.

Hållbarhetsstyrning

Landskapsregeringen fastställer de övergripande målen för ÅSUB. Målen förverkligas via byråns verksamhetsprogram och årliga verksamhetsplaner. Verksamhetsprogrammet för 2016-2019 lyfter fram fem bärande strategier för perioden, nämligen (1) aktiv förmedling och interaktion med användarna, (2) underlätta för uppgiftslämnarna, (3) ökad växelverkan med samarbetspartners, (4) utveckla kompetenserna och metoderna samt trygga arbetsklimatet och slutligen (5) teknisk förnyelse och säker datahantering. I verksamhetsprogrammet fastslås även tre horisontella fokusområden varav två är bärande för det långsiktiga hållbarhetsarbetet, nämligen genusperspektivet och hållbar utveckling. Därtill utgör självstyrelsen ett horisontellt fokusområde. Därutöver har tre av de fyra fastställda tematiska fokusområdena i verksamhetsprogrammet

bärkraft i centrum: individen i samhället, bärkraftiga välfärdssystem, bärkraftig offentlig sektor samt bärkraftig ekonomi och miljö.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Hållbar utveckling beaktas i ÅSUB:s dagliga verksamhet, hållbarhetsperspektivet synliggörs i alla projekt där frågan är av betydelse. ÅSUB:s främsta roll i hållbarhetsarbetet är att utveckla och presentera statistik och indikatorer som beskriver utvecklingen. Under året uppdaterades statistiken och indikatorerna för ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet inom temaområdet Hållbar utveckling på ÅSUB:s hemsida. Utvecklingen av nyckelindikatorer belystes även i översikten Hållbar utveckling 2017. Ett statistikmeddelande över producerat avfall 2016 gavs ut. Fickstatistiken "På tal om jämställdhet" publicerades i början av året och bilagan med jämställdhetsanalys till landskapets budget hade denna gång fokus på hushåll, åldringsvård och våld i nära relationer och gavs ut i en särskild översikt.

ÅSUB bidrog till arbetet med att ta fram hållbarhetsindikatorer som redovisades i Statusrapport 1 för landskapets Utvecklings- och hållbarhetsagenda, och medverkade i en studie av det ekologiska jordbrukets regionalekonomiska effekter i Finland som gjordes vid forskningsinstitutet Ruralia vid Helsingfors universitet. Vidare inleddes ett projekt där miljöeffekter inbegrips i den makroekonomiska modellen över åländsk ekonomi. I anslutning till utvecklingsarbetet presenterades i augusti de möjligheter dessa modellanalyser öppnar på ett seminarietillfälle för aktörer inom hållbarhetsarbetet i landskapet.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Webbplatsen (www.asub.ax) är ÅSUB:s främsta plattform för förmedling av den officiella statistiken och utrednings- och forskningsverksamhetens resultat. Målsättningen att ytterligare stärka webbplatsens roll förverkligades genom lanseringen av en helt förnyad responsiv webbplats i slutet av januari 2017. I samband med förnyandet av webbplatsen utökades antalet databaser och sökverktygen för att öka statistikens tillgänglighet och informationen om statistiken utvecklades. I november lanserades "veckans siffra" på Facebook för att hjälpa nya målgrupper att hitta till ÅSUB:s webbplats.

Direktionen antog under året ett uppdaterat kompetensutvecklingsprogram som vägledande för myndighetens prioriteringar för kompetensinsatserna. Vidare antog direktionen en Uppdragspolicy för ÅSUB som styrande för uppdragsverksamheten som har uppvisat en tendens till att öka inom myndighetens båda enheter.

Uppföljning av målsättningar

De för året planerade aktiviteterna inom såväl statistikproduktionen som utredningsverksamheten har genomförts med två undantag. En större arbetskraftsundersökning i samarbete med Statistikcentralen har på grund av resursbrist inte fullföljts och den planerade uppdateringen av den socialräkenskapsmatris som utgör grunden i flera av ÅSUB:s modellanalyser har försenats.

Utöver de projekt som var kända när verksamhetsplanen fastställdes tillkom nya projekt och uppdrag under året. Bland dessa nya projekt kan nämnas underlag för kommunreformen till lagberedningen och en omfattande utvärdering av Ålands gymnasium.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
ÅSUB	-560 000,00	-509 809,75	-50 190,25	91,04
Verksamhetens intäkter	287 000,00	322 367,54	-35 367,54	112,32
Försäljningsintäkter	287 000,00	322 367,54	-35 367,54	112,32
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-847 000,00	-832 177,29	-14 822,71	98,25
Löner och arvoden	-541 108,00	-538 760,15	-2 347,85	99,57
Pensionspremier	-100 030,00	-97 852,13	-2 177,87	97,82
Övriga lönebikostnader	-9 164,00	-8 871,58	-292,42	96,81
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	482,33	-482,33	0,00
Köp av tjänster	-107 000,00	-100 823,21	-6 176,79	94,23
Material, förnödenheter och varor	-21 000,00	-18 307,00	-2 693,00	87,18
Övriga verksamhetskostnader	-68 698,00	-68 045,55	-652,45	99,05
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Räntekostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Sammanställningen av räkenskaperna för år 2017 visar att ÅSUB:s budgetomslutning uppgick till 832.177 euro (863.142 euro år 2016) och verksamhetsbidraget till 509.810 euro (549.055 euro år 2016). De externa projekt- och försäljningsintäkterna var rekordhöga och uppgick sammantaget till 322.368 euro (314.106 euro år 2016). Projektaktiviteten har under de två senaste verksamhetsåren varit exceptionellt hög, vilket medfört att utvecklingsarbetet inom den officiella statistiken delvis blivit åsidosatt och tid som budgeterats för att utveckla kvaliteten, säkerheten och dataskyddet inom statistikproduktionen har inte kunnat förverkligas. En mera omfattande arbetskraftsundersökning har inte heller realiserats.

Uppföljning av nyckeltal

Under berättelseåret har utrednings- och statistikrapporterna publicerats i två olika serier, *ÅSUB Rapport* respektive *ÅSUB Statistik*. Därtill finns serien *Statistiska meddelanden* samt publikationsserien *Översikter och indikatorer* som omfattar såväl statistik som indikatorer. Antalet webb-publiceringar uppgick under år 2017 till 26 stycken. Förutom dessa webb-publiceringar gav ÅSUB ut 76 olika publikationer under året, vilket ger en samlad volym på 102 publiceringar. Därtill upprätthåller ÅSUB dynamiska, användarvänliga databaser på webbplatsen. Det sammanlagda antalet databaser uppgick till 395 stycken vid årets slut.

Översikt över ÅSUBs produktion 2017

	ÅSUB generellt	Statistisk	Utredningar	Totalt
Rapporter		6	6	12
Meddelanden		52		52
Översikter & indikatorer	6			6
Webb-publiceringar		26		26
Övrigt	2	3	1	6
Publiceringar, totalt	8	87	7	102
Databaser		217	178	395

Utöver dessa publiceringar har ÅSUB:s personal under år 2017 publicerat en rapport i Åländsk utredningsserie, en vetenskaplig artikel och en rapport för konferensdeltagande. Det samlade antalet publiceringar är något högre än den enligt budgeten planerade aktiviteten. Även antalet databaser ökade snabbare än enligt plan.

Redogörelse för den interna kontrollen

De europeiska riktlinjerna (Code of Praxis) för officiell statistik liksom FN:s tio principer för officiell statistik har varit utgångspunkter för det fortgående kvalitetsarbetet som syftar till att höja effektiviteten och göra statistiken mera relevant, opartisk och aktuell. Under berättelseåret fortsatte satsningarna i enlighet med personalens kompetensutvecklingsprogram med särskild fokus på dataskydd och säkerhet för att säkerställa verksamheten i förhållande till EU:s allmänna dataskyddsförordning. Utvecklingen av manualer, dokumentation av produktionsprocesserna samt uppdateringen av registerbeskrivningarna har varit prioriterade.

Datainspektionen

Datainspektionen lämnar årligen en egen verksamhetsberättelse, verksamhets- och tillsynsplan.

Datainspektionens översikt

Till grund för Datainspektionens uppdrag och verksamhetsplan ligger landskapslag (2007:89) om Datainspektionen (i fortsättningen kallad personuppgiftslagen). Fokus ligger på de verkliga kärnområdena. Arbetet sker förebyggande, långsiktigt och utgår från en helhetssyn. Myndighetens tillsyn är i huvudsak planlagd, förutsägbar och präglas av öppenhet.

Datainspektionen leds av en chef som har ansvaret för den operativa verksamheten. Den viktigaste resursen är personalen. Den utgörs för närvarande av en heltidstjänst med en sammanlagd arbetsinsats (exklusive semestrar och andra ledigheter) på cirka tio arbetsmånader.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi samt eventuella osäkerhetsfaktorer

Under hösten har Datainspektionen på grund av ombyggnad och tillbyggnad av Kvarteret iTiden flyttat till tillfälliga utrymmen inom byggnaden. Avsikten är att efter årsskiftet få tillgång till nya permanenta utrymmen som angränsar till Lotteriinspektionens och den nya Upphandlingsmyndighetens utrymmen.

En fortsatt aktuell fråga som under året sysselsatt dataskyddsmyndigheterna runt om i Europa är hur den nya dataskyddsförordningen ska börja tillämpas från och med den 25 maj 2018. Dataskyddsförordningen kommer att ersätta personuppgiftslagen men även regleringen av skyddet för den personliga integriteten på många andra områden. EU-förordningen förutsätter bland annat att datatillsynsmyndigheterna är fullständigt oberoende. Bland annat förutsätter det att tillsynsmyndigheterna tilldelas tillräckliga personella och tekniska resurser för att kunna utföra sitt uppdrag. Dataskyddsförordningen kommer att kompletteras med landskapslagstiftning. En svårighet med förberedelserna är att lagförslaget inte kommer att färdigställas i tid före dataskyddsförordningen kommer att börja tillämpas.

Uppföljning av målsättningar

Datainspektionen har fortsatt sin samverkan med andra myndigheter och organisationer i arbetet att kunna bistå och öka informationen om behandling och registrering av personuppgifter. Under året har myndigheten bland annat samverkat med den sociala sektorn, hälso- och sjukvården samt utbildnings- och kultursektorn. Datainspektionen har också deltagit i ett heldagsseminarium om cyberhot, flera möten om Ålandsportalen (Suomi-servicedatalagret) och EU-förordningen om dataskydd. Myndigheten har under året uppdaterat befintligt informationsmaterial och publicerat nytt informationsmaterial om EU:s dataskyddsförordning.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Datainspektionen	-139 000,00	-129 002,41	-9 997,59	92,81
Verksamhetens kostnader	-139 000,00	-129 002,41	-9 997,59	92,81
Löner och arvoden	-64 908,00	-64 523,72	-384,28	99,41
Pensionspremier	-11 941,00	-11 743,29	-197,71	98,34
Övriga lönebikostnader	-1 570,00	-1 064,67	-505,33	67,81
Köp av tjänster	-43 631,00	-39 110,35	-4 520,65	89,64
Material, förnödenheter och varor	-4 950,00	-4 466,97	-483,03	90,24
Övriga verksamhetskostnader	-12 000,00	-8 093,41	-3 906,59	67,45

Uppföljning av nyckeltal

Löpande verksamhet

Allmänheten och myndigheterna har kontaktat Datainspektionen i 107 (101) ärenden.

Information

Datainspektionen har informerat och givit muntlig rådgivning i 47 (60) ärenden. Informationen har huvudsakligen riktat sig till landskapets och de kommunala myndigheterna, men även till privatpersoner. Därtill har Datainspektionen väglett i frågor som inte direkt hör till Datainspektionens tillsynsområde.

Datainspektionens hemsida <http://www.di.ax> är en viktig kommunikationskanal och ett viktigt verktyg för att ge information om integritetsfrågor till huvudsakligen enskilda och myndigheter. Därför har Datainspektionen under året arbetat med att uppdatera webbplatsen med fokus på att det ska vara lätt att hitta relevant information om dataskydd och då särskilt om den nya dataskyddsförordningen.

Webbplatsen är en viktig kommunikationskanal och ett viktigt verktyg för att informera om integritetsfrågor. Genom webbplatsen ges möjlighet att prenumerera på Datainspektionens nyhetsbrev. Under året har fyra (5) nyhetsbrev skickats till Datainspektionens prenumeranter och dessutom har nyhetsbrevet publicerats på hemsidan. På hemsidan publiceras bland annat vägledning inom olika förvaltningsområden samt omvärldsbevakning om dataskydd och delvis inom datasäkerhet. Under året har allmänna riktlinjer i tre (3) ämnen som är relaterade till EU:s dataskyddsreform publicerats. I slutet av året publicerades även en broschyr med information om vad den nya dataskyddsförordningen kommer att innebära för myndigheter och organisationer samt privatpersoner. Broschyren finns i ett digitalt utförande och i pappersformat.

Vidare har tre (7) pressmeddelanden publicerats. Datainspektionen har intervjuats fyra gånger vilket bland annat ledde till ett 10 minuters radioinslag i Radio Ålands morgonnytt.

Datainspektionen har deltagit i flera möten och bland annat informerat om EU-förordningen. Datainspektionen har vid tre (4) olika tillfällen föreläst om hur de bindande kraven i EU-förordningen inom allmän kommunalförvaltning och inom utbildningsväsendet kan uppnås.

Rådgivning och yttranden

Datainspektionen har givit skriftlig rådgivning i 41 (41) ärenden. Därtill har Datainspektionen lämnat yttranden i sex (7) ärenden som gällde förslag till lagframställningar eller beslutsunderlag.

Tillsyn

Tillsynen inriktas på insatser som ökar graden av självreglering för att minimera behovet av kontroll i efterhand. Arbetet sker långsiktigt och förebyggande.

Ett tillsynsärende gällande hälso- och sjukvården samt institutionsvården avslutades under året. Tillsynen grundade sig på en elektronisk enkät som skickats ut till fem vårdproducenter. Avsikten med enkäten var att den dels skulle tjäna som vägledning för de överväganden som behöver göras i samband med att nya IT-system utvecklas och nya rutiner inom vården tas fram och dels utgöra ett fortsatt beslutsunderlag för vilka säkerhetsåtgärder som behöver förbättras. 80% av de tillfrågade besvarade enkäten.

Ytterligare en tillsyn utfördes i samband med att känsliga personuppgifter gällande barn publicerades på en hemsida. Ärendet gällde ett upphandlingsärende gällande skolskjutsar.

Samverkan med andra datatillsynsmyndigheter

Datainspektionen har samverkat i gemensamma frågor med Dataombudsmannens byrå. Myndigheterna har samarbetat i frågor som hör till Dataombudsmannens behörighetsområde. Målsättningen är att medborgarna på Åland ska få god service på svenska språket. Det årliga nordiska dataskyddsmötet i Norge fokuserade på EU:s dataskyddsförordning och hur den ska tillämpas av de europeiska dataskyddsmyndigheterna.

Personalens kompetensutveckling

Personalen har under sammanlagt sju heldagar deltagit i utbildning gällande fördjupning i den europeiska dataskyddslagstiftningen.

Ålands energimyndighet

Myndighetens översikt

Ålands energimyndighets (ÅEM) uppgift är tillsyn och övervakning av elmarknad, energifrågor samt utsläppshandel med växthusgaser. Myndigheten ska inom sitt verksamhetsområde även främja målen för landskapets energipolitik, följa energifrågornas utveckling, ta initiativ till utveckling av lagstiftningen samt ge utlåtanden och bistå landskapsregeringen i beredningen av ärenden. Ålands energimyndighet sköter tillsyns- och övervakningsuppgifter samt beslutar i de ärenden som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om elmarknaden.

Myndighetens verksamhet inleddes i maj 2016 och har under år 2017 haft sitt första hela verksamhetsår. Under året har myndigheten godkänt utsläppskontrollörens rapporter och åländska verksamheter som ingår i utsläppssystemet har tilldelats den årliga kvoten utsläppsrätter. Myndigheten har även fastställt El-systemnätsbolagets och -distributionsbolagens årliga nättariffer. Under året har åtta möten hållits varav tre varit besök hos el- och energidistributionsbolagen.

Ett av de största uppdragen för ÅEM är att fastställa el-systemnätsbolagets och distributionsbolagens årliga nättariffer. Bolagen har koncessionsrätt på respektive områden och därmed råder inte marknadsmässiga konkurrensvillkor.

För att få ett gott underlag har inriktningen varit att använda samma kalkylmodell som Energimyndigheten i riket. Under våren 2017 besökte tre experter från Energimyndigheten i riket Åland för att diskutera hur aktörerna ska fylla i uppgifterna. Besöksdagen upplevdes som både nödvändig och välkommen. Det finns delar som skiljer mellan aktörer som verkar på Åland och riket, men skillnaderna är knappast så avgörande att kalkylmodellen inte kan tillämpas jämfört med andra motsvarande bolag i riket. Dock krävs en viss anpassning av modellen och det bör troligtvis göras genom ett projekt. Energimyndigheten i riket har meddelat att de inte i nuvarande situation kan åta sig ett sådant projekt. ÅEM jobbar nu med att finna lämpligt expertföretag inom energibranschen som kan åta sig utredningsuppgiften.

Hållbarhetsstyrning

Myndigheten är liten till sin organisation och verksamhetens uppgift är övervakning och tillsyn. I myndighetens egen verksamhet är hållbarhetsfrågan gällande antikorruption troligtvis den som främst tangerar myndigheten. I det fallet får styrelsemedlemmarna och chef inte ha kopplingar till de verksamheter som övervakas. Genomgång och upphörande av ev. anknytning till övervakade verksamheter var ett avgörande kriterium vid tillsättandet av nuvarande styrelse. Hållbarhetsarbetet framkommer dock indirekt genom att flera av de regelverk som övervakas innebär ökat krav på effektivare och miljövänligare energiproduktion.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Eftersom energimyndighetschefen även jobbar inom landskapsförvaltningen med energifrågor påverkas energimyndighetens värdegrunder gällande hållbarhet. Myndighetschefen har medverkat i styrgruppen för framtagandet av landskapets energi- och klimatstrategi. Dessutom medverkar chefen i arbetsgrupp som ansvarar för energimålsättningen i landskapsregeringens arbete med utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

I samband med att EU direktiv kräver oberoende myndigheter för tillsyn inom olika områden har under år 2017 tvistlösningsfunktionen gällande främjande av utbyggnaden av databredbandsnät förlagts till ÅEM. Det innebär att bredbandsaktörer enligt lag tilldelas rätt att under vissa förhållanden ingå och dela infrastruktur med andra aktörer. Syftet med lagen är att samordna och dela på resurser och därmed underlätta utbyggnaden av digital kommunikation.

Rent praktiskt har en informationspunkt etablerats till vilken aktuella infrastrukturarbeten anmäls. Där kan sedan andra aktörer anmäla intresse att dela projekt. För att hantera eventuella tvister har ett tvistlösningsorgan etablerats. Beroende på antalet medlingsuppdrag och om utredning med extern juridisk kompetens krävs kan ökat behov av budgetmedel bli aktuellt. Lagen gällande främjande av utbyggnaden av databredbandsnät träder ikraft från 1 januari 2018 och således finns ännu inte erfarenheter av lagens tillämpning.

Uppföljning av målsättningar

Mål: Sköta tillsyn och övervakning av elmarknaden på Åland.

Förverkligat: Myndigheten har under året utövat tillsyn i enlighet med sitt uppdrag.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
ÅEM	-16 000,00	26 155,38	-42 155,38	-163,47
Verksamhetens intäkter	37 000,00	56 810,20	-19 810,20	153,54
Avgiftsintäkter	6 500,00	0,00	6 500,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	30 500,00	56 810,20	-26 310,20	186,26
Verksamhetens kostnader	-53 000,00	-30 654,82	-22 345,18	57,84
Löner och arvoden	-30 200,00	-22 970,06	-7 229,94	76,06
Pensionspremier	-4 620,00	-4 180,54	-439,46	90,49
Övriga lönebikostnader	-680,00	-354,22	-325,78	52,09
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	0,00	0,00	0,00
Köp av tjänster	-6 000,00	-3 150,00	-2 850,00	52,50
Övriga verksamhetskostnader	-11 500,00	0,00	-11 500,00	0,00

Myndigheten gick med ett överskott på ca. 26.000 euro vilket var klart över den budgeterade nettokostnaden på 16.000 euro. Framst berodde resultatet på lägre kostnader än förväntat, även intäkterna var något högre än vad som budgeterats.

Uppföljning av nyckeltal

Myndigheten har under året inhämtat kunskap gällande uppdrag och kunskap om uppbyggnad av rutiner och kommunikation med berörda aktörer. Viktigt är att aktörerna har kännedom om myndigheten och dess verksamhet. För att presentera myndigheten har flertalet el- och energidistributionsaktörer besökts under året.

Ålands polismyndighet

Ålands Polismyndighet bedrivs i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (ÅFS 2000:26, 2000:34) samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 1 § polislagen (ÅFS 2013:87) stadgas om polisens uppgifter. Myndigheten ansvarar inom sitt område för trygghandet av rätts- och samhällsordningen, upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet, förebyggandet, utredningen och sörjandet för att brott blir föremål för åtalsprövning samt ansvarar för att som allmän säkerhetsmyndighet inom sitt uppgiftsområde ge hjälp till allmänheten.

Reglementet, som godkändes av styrelsen för Ålands polismyndighet, trädde i kraft 1.1.2016. I det nya reglementet ändrades de tidigare sektorerna till verksamhetsenheter, som består av grupper eller funktioner. Myndigheten arbetade också med att uppdatera arbetsordningarna för de olika enheterna, grupperna eller funktionerna.

Förverkligande av utvecklings- och hållbarhetsagendan

Myndigheten har i sin verksamhetsplan för 2017 i hög grad beaktat personalens välmående och utvecklande av kompetensen, något som man fäst uppmärksamhet även tidigare år. Myndigheten kommer att i mån av möjlighet i sin verksamhet att beakta lösningar som förbättrar och främjar hållbarhet. Som ett konkret exempel kan nämnas att det nya polishuset kommer att byggas som ett s.k. passivhus.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Sommarens Champions League match orsakade nästan 22.000 euro extra kostnader som polismyndigheten inte budgeterat för.

Planeringen av det nya polishuset pågick aktivt under år 2017 och representanter för myndigheten har varit involverade i planeringsarbetet. Flytten till andra utrymmen under byggtiden aktualiserades också under slutet av år 2017.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som påverkar verksamheten

Personalresurserna var ansträngda särskilt under sommaren, delvis på grund av frånvaron såsom långtidssjukskrivningar och föräldradledigheter. Myndigheten har ett antal tillfälliga tjänster, vilka är nödvändiga för att få verksamheten att fungera. Myndigheten äskade under år 2017 om att få tillbaka de fem tjänster som drogs in under åren 2012-2013. Polisstyrelsen för Ålands polismyndighet gav också sitt stöd till förslaget och två ordinarie tjänster kunde tillsättas i juni 2017.

Det kan konstateras att myndigheten fortfarande saknar personalreserv och rekrytering av ny personal är utmanande. Inom de närmaste åren kommer nästan ett tjugotal polismän att uppnå pensionsålder och myndigheten måste säkerställa både resurserna och kompetensnivån. Enligt

uppskattning examineras från Polisyreshögskolan 1 - 2 åländska studeranden per kurs, dvs. med 3 - 4 års mellanrum, vilket inte är tillfredsställande för myndighetens del. Myndigheten gjorde därav en större rekryteringssatsning inför ansökningen till Polisyreshögskolan under hösten.

Tre konstaplar påbörjade sina polisbefälsstudier vid Polisyreshögskolan i januari 2017.

Myndigheten använde 99,9 % av de budgeterade nettokostnaderna och 100,4 % av verksamhetskostnaderna. Verksamhetsintäkterna var 107,1 %, och överskottet bestod av ersättning för praktikanter samt bl.a. en ökning av obefogade alarm som debiterades.

Uppföljning av målsättningar och nyckeltal

Inriktningsmålen för år 2017 var polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället, arbetet mot våld i nära relationer samt bekämpning av narkotika.

Polisen har i sin verksamhet ökat synligheten bl.a. genom aktivare fotpatrullering. Synligheten speciellt i skärgården tryggades genom planerad sampatrullering med sjöbevakningen och deltagande vid olika tillställningar. Tyvärr kunde inte alla planerade aktioner genomföras p.g.a. tillfällig personalbrist inom fältverksamheten. Myndigheten har varit aktiv i sociala medierna och Ungdomspolisens Facebook-sida är fortfarande väldigt populär. Hundpoliserna grundade också en egen Facebook-sida. Verksamheten i sociala medierna har också bidragit till ökad tillgänglighet och kontakt med polisen.

Våld i nära relationer har i flera års tid varit ett prioriterat område och det goda arbetet fortsatte i samarbete med andra myndigheter. Olika möten med intressentgrupper arrangerades under årets gång för att ytterligare förbättra verksamheten. Personalen deltog i föreläsningar gällande ämnet och en plan för att utbilda personal som genomför förhör av barn gjordes.

Arbetet mot narkotika speciellt inom fältverksamheten poängterades och fältpatrullerna gjorde ett gott arbete. Myndighetens samarbete med Sydvästra Finlands polisinrättning gällande narkotikans gatüövervakning fortsatte. Myndigheten tillsatte en tillfällig kommissarie att leda ett narkotikaprojekt år 2017. Narkotikaprojektet har gett ett utmärkt resultat och flera utredningar har resulterat i både beslag och fängelsestraff. Bekämpningen av narkotika har gjorts på bred front inom organisationen och i samarbete med andra myndigheter på Åland, fasta Finland och Sverige.

Tillståndsförvaltningens resultat understeg budget med ca 20.000 euro vilket kan förklaras av att ärenden som berörde utlänningar överfördes till Migrationsverket. Myndigheten gav sina utrymmen till förfogande för Migrationsverket under deras besök på Åland. Sammanlagt behandlade tillståndsenheten 9.459 ärenden.

Alarmcentralens utrymmen renoverades under år 2017, vilket märkbart förbättrade personalens arbetsmiljö. Alarmsystemet Merlot Pro, som anskaffats redan år 2011 och kunde tas i bruk först 2016, uppnår inte ställda krav och i tilläggsbudgeten beviljades medel för att inskaffa ett nytt nödalarmsystem. Den upphandlingen genomfördes under 2017.

Gatusäkerhetsindexet i Mariehamn var 56,01 och på hela Åland 91,29. Man kan konstatera att det finns en del att förbättra gällande gatusäkerhetsindexet, men det krävs en noggrannare analys av faktorerna som inverkar på gatusäkerhetsindexet.

På Åland ses samma trend som på fastlandet, dvs. antalet anmälda brott sjunker. Till myndigheten anmäldes år 2017 sammanlagt 2.255 misstänkta brott (år 2016 3.222 st.). Av dessa var 1.444 brott mot strafflagen (exkl. trafikbrotten). En orsak till den markanta minskningen har varit problemen med den nya böteslagstiftningen, då man inte optimalt kunnat använda de verktyg som skapats för polisen.

Uppklaringsprocenten har förbättrats ytterligare från år 2016. Uppklaringsprocenten för alla anmälda brott var 66,5 % (2016 64 %) medan uppkaringsprocenten för brott mot strafflagen (exkl. trafikbrotten) var 56 % (2016 40,5 %). Sammanfattningsvis kan konstateras att utredningen har gjort ett bra arbete, även om belastningen och ärendemängden har ansetts vara stor inom utredningen.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands polismyndighet	-6 080 000,00	-6 075 373,34	-4 626,66	99,92
Verksamhetens intäkter	430 000,00	460 530,34	-30 530,34	107,10
Försäljningsintäkter	20 000,00	34 752,11	-14 752,11	173,76
Avgiftsintäkter	410 000,00	400 701,90	9 298,10	97,73
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	25 076,33	-25 076,33	0,00
Verksamhetens kostnader	-6 510 000,00	-6 535 903,68	25 903,68	100,40
Löner och arvoden	-4 427 958,00	-4 379 075,25	-48 882,75	98,90
Pensionspremier	-862 224,00	-867 265,00	5 041,00	100,58
Övriga lönebikostnader	-73 502,00	-72 192,87	-1 309,13	98,22
Personalersättning och övr. rättelseposter	40 000,00	69 931,83	-29 931,83	174,83
Köp av tjänster	-482 660,00	-538 613,81	55 953,81	111,59
Material, förnödenheter och varor	-164 048,00	-201 235,55	37 187,55	122,67
Övriga verksamhetskostnader	-539 608,00	-547 453,03	7 845,03	101,45

Redogörelse för den interna kontrollen

Polismyndigheten har följt de bestämmelser, föreskrifter och beslut som berör polisverksamheten, men också de bestämmelser som reglerar den allmänna förvaltningen inom myndigheten, t.ex. upphandling.

Polismyndigheten besöktes av inrikesministeriets tjänstemän under året. I mötet diskuterades laglighetsövervakningen av polismyndigheten. Man har fortfarande fäst särskild uppmärksamhet vid laglighetsövervakningen och byggt upp nya processer genom vilka man strävar till planmässig verksamhet speciellt när det gäller den interna laglighetsövervakningen. Polismästaren har i sista hand ansvarat för verksamhetens laglighet samt för den interna kontrollen tillsammans med förmännen på befäls- och underbefälsnivå.

Ålands ombudsmannamyndighet

Myndigheten avger en separat verksamhetsberättelse med mer omfattande och specifika uppgifter om verksamheten.

Översikt om organisation, verksamhet och ekonomi

Ålands ombudsmannamyndighet har till uppgift att främja och trygga jämlikhet och förhindra diskriminering. Orsaker till diskriminering kan vara kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, funktionshinder, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse. Barnombudsmannen bevakar de åländska barnens intressen och ska vara med och påverka beslut kring allt som rör barns och ungdomars liv på Åland. Myndigheten arbetar genom rådgivning för att främja och trygga jämlikhet i frågor som gäller rättigheter för klienter i socialvården och patienter i hälso- och sjukvården. Myndighetens uppdrag omfattar även rådgivning vad gäller konsumenters rättigheter.

Verksamheten regleras av följande lagar: landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet, landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, landskapslagen (2014:33) om Ålands Ombudsmannamyndighet, landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter, lag om konsumentrådgivning (FFS 800/2008) samt förordning om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning (FFS 1180/2009).

Myndighetens uppdrag har under året skötts av en personalstyrka på motsvarande 2,2 heltidsanställda. Ålands ombudsmannamyndighet har under större delen av året inte haft en ordinarie myndighetschef, utan korta förordnanden har givits några månader i taget. Myndighetens kärnverksamhet i form av rådgivning har inte påverkats av detta men förutsättningarna att bedriva utvecklingsarbete vid myndigheten har under året varit begränsade.

Hållbarhetsstyrning

Under året har inget arbete vad gäller hållbarhetsfrågor inletts, varken kompetensutveckling, styrning, redovisning, planering eller arbetsmetoder. Det har inte varit aktuellt med upphandlingar under året. Det finns inga rutiner på plats för anti-korruption eller för särskilda miljöbedömningar vad gäller leverantörer. Hittills har myndigheten inte specificerat hållbarhetsfrågor för verksamheten mer än att myndigheten ska fortsätta att arbeta enligt sitt uppdrag så som lagarna ovan föreskriver.

Det finns anledning att arbeta vidare med hur myndigheten på ett relevant sett utifrån sin verksamhet och storlek bäst ska ta sig an strategiskt hållbarhetsarbete och hållbarhetsstyrning, det är en utvecklingsfråga där arbetet kan inledas under år 2018. Det ingår i myndighetschefens uppdrag att leda och utveckla myndighetens verksamhet och ansvara för att fastställda mål uppnås.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

All myndighetens verksamhet och uppdrag omfattar frågor med bäring på social hållbarhet som i utvecklings- och hållbarhetsagendan framförallt är uttryckt i de strategiska utvecklingsmålen; välmående människor vars inneboende resurser växer; alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället. Verksamheten fram till nu inriktar sig på att, genom rådgivning och information, stötta de kvinnor, män, flickor och pojkar som inte omfattas av målskrivningarna, de som faller utanför samhällets system och skyddsnet. De som vänder sig till myndigheten står ofta långt bort från att vara välmående, lever ibland i ekonomiskt utsatt position och känner sannolikt låg eller ingen tillit till och delaktighet i det åländska samhället. En framtida inriktning och utvecklingsmål för myndigheten borde vara, om myndighetens resurser tillåter, att med större kraft och resurser kunna agera strategiskt, proaktivt och förebyggande med utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål i sikte.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Under året fattade landskapsregeringen beslut om att öka resurserna för diskrimineringsombudsmannen, barnombudsmannen och myndighetschefsuppdraget från att tidigare ha varit ett uppdrag på 60 procents omfattning till 80 procent. Ökningen verkställs från och med 1 januari 2018.

Landskapsregeringen utsåg ledamöterna till ombudsmannanämnden i mars 2017 och nämnden inledde sin verksamhet i september 2017. Ombudsmannanämnden har till uppgift att bistå ombudsmannamyndigheten vid skötseln av de uppgifter som utförs av diskriminerings-, barn-, klient och patientombudsmannen. Konsumentrådgivningen hör inte till nämndens uppdrag. (ÅFS 2014:33).

I övrigt har inga väsentliga förändringar skett under året.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Ålands ombudsmannamyndighet är liten. Varje ombudsmanna- och rådgivningsuppdrag har en hög grad av specialisering. Enskilda personer som inkommer med sina ärenden ges prioritet över proaktiva, förebyggande insatser och långsiktigt utvecklingsarbete. Planeringen och utförandet av de senare omges därför av en viss osäkerhet eftersom det inte på förhand går att veta hur många inkommande ärenden som myndigheten anförtros. Ett ärende kan ta allt från under en arbetstimme till flera arbetsdagar i anspråk. Delegering av roller vid frånvaro är svår att genomföra i praktiken med hänvisning till de olika sakkunskapsområdena. Frånvaro utgör därför en riskfaktor och en osäkerhetsfaktor vad gäller myndighetens servicenivå, planering, genomförande och uppföljning inom verksamheten.

Uppföljning av målsättningar

Övergripande mål

Mål: ÅOM ska verka för att främja och trygga den enskildas rätt till lika behandling i enlighet med landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet, i arbetslivet inom den offentliga sektorn.

Förverkligat: Under året har diskrimineringsombudsmannen (DO) bedrivit rådgivning, givit utlåtanden och rekommendationer till myndigheter och kommuner, samt bedrivit viss allmän informationsverksamhet genom ett seminarium och arbete med media.

Mål: ÅOM ska verka för att främja och trygga den enskildas rätt till lika behandling i enlighet med landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män.

Förverkligat: Under året har DO bedrivit rådgivning och givit utlåtanden och rekommendationer till enskilda personer samt myndigheter vad gäller tillämpningen av lagen om jämställdhet mellan män och kvinnor.

Mål: ÅOM ska verka för att främja och trygga barns ställning och rättigheter i enlighet med landskapslagen (2014:33) om Ålands Ombudsmannamyndighet.

Förverkligat: Under året har barnombudsmannen (BO) i några ärenden bedrivit rådgivning.

Mål: ÅOM ska verka för att främja och trygga klientens ställning och rättigheter inom socialvården i enlighet med landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård samt patientens ställning och rättigheter inom hälso- och sjukvården i enlighet med landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.

Förverkligat: Under året har 99 klientärenden inkommit. 19 ärenden har gällt rådgivning och information, 80 ärenden har gällt missnöje med kommunernas socialvård och övriga serviceproducenter. Missnöjet har framförallt gällt äldreomsorg, utkomststöd och handikappservice. Ombudsmannen har bistått klienter med anmärkning och klagomål, kontakt med berörd personal eller myndighet, samt gett råd och information.

Förverkligat: Under året har 223 patientärenden inkommit. 46 ärenden har gällt rådgivning och information, 177 patientärenden har gällt missnöje. 137 ärenden har gällt ÅHS, 40 ärenden har gällt missnöje med övriga vårdgivare/myndigheter. För ÅHS:s del har patienternas missnöje gällt framförallt vård och behandling, bemötande, smidighet i servicen samt dokumentering. Vad gäller med övriga vårdgivare har missnöjet främst gällt vård och behandling. Ombudsmannen har bistått patienter med anmärkning, klagomål och skadeanmälan, kontakt med berörd personal eller myndighet, samt gett råd och information.

Mål: ÅOM verkar genom konsumentrådgivning även för att främja och trygga konsumenters intressen i enlighet med vad som föreskrivs i lag om konsumentrådgivning (FFS 800/2008) samt

förordning om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning (FFS 1180/2009).

Förverkligat: Under året har konsumentrådgivaren haft 315 kontakter och konsumentärenden. Största delen har varit enskilda konsumenter och i ett tiotal fall har näringsidkare kontaktat konsumentrådgivningen. Konsumentrådgivaren har informerat om konsumentens rättigheter och skyldigheter samt givit vägledning och medlingshjälp i tvister mellan konsumenter och företag. Frågorna har gällt bland annat allmän rådgivning; fel i varor och tjänster samt dröjsmål och reklamationer; bilar, motorfordon och reparationer av dessa; olika slag av byggnadsrenoveringar, gårds- och markarbeten; bostäder, husköp; garantireparationer av hemelektronik och övriga garantifrågor; hyresboende; betalningar, fakturor och indrivningar; telefon- och bredbandsabonnemang, samt problem i samband med näthandel och telefon- och hemförsäljning.

Målsättningar 2017

Mål: ÅOM kommer att fortsätta sitt pågående utvecklings- och effektivitetsarbete för att skapa en myndighet med både långsiktiga och hållbara arbetsrutiner och arbetsmetoder.

Förverkligat: Delvis förverkligat. Förutsättningarna att bedriva utvecklingsarbete vid myndigheten har under året varit begränsade.

Mål: Tillika fortsätter varje ombudsman, utifrån respektive verksamhetsområde, att verka för att uppfylla givna mål och syften med stöd av givna föreskrifter i landskapslagen om Ålands Ombudsmannamyndighet (2014:33).

Förverkligat: se ovan.

Mål: Myndigheten har, inom ramarna för barnombudsmannens verksamhetsområde, i beslut av landskapsregeringen tilldelats ansvaret att fördela ekonomiskt medel (50.000 SEK) till BRIS stödfunktion för den åländska målgruppen. Detta startade år 2016 och fortsätter.

Förverkligat: Avtalet med BRIS stödfunktion har fortsatt under år 2017. Marknadsföring av stödfunktionen genom bland annat radioreklam i samband med jullov och Rockoff musikfestival.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands ombudsmannamyndighet	-156 000,00	-154 742,00	-1 258,00	99,19
Verksamhetens intäkter	46 000,00	46 250,91	-250,91	100,55
Försäljningsintäkter	46 000,00	46 250,91	-250,91	100,55
Verksamhetens kostnader	-202 000,00	-200 992,91	-1 007,09	99,50
Löner och arvoden	-136 853,00	-130 555,25	-6 297,75	95,40
Pensionspremier	-25 270,00	-23 724,95	-1 545,05	93,89
Övriga lönebikostnader	-2 877,00	-2 149,68	-727,32	74,72
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	2 960,02	-2 960,02	0,00
Köp av tjänster	-5 000,00	-21 586,62	16 586,62	431,73
Material, förnödenheter och varor	-5 000,00	-4 588,91	-411,09	91,78
Övriga verksamhetskostnader	-27 000,00	-21 347,52	-5 652,48	79,06

Uppföljning av nyckeltal

Klientombudsmannens ärenden enligt kön

	<u>2016</u>	<u>2017</u>
Totalt	97	99
Kvinnor	58	64
Män	36	33
Par, grupper	3	2

Klientombudsmannens ärenden gällande barn

	<u>2017</u>
Totalt	27
Barnomsorg	2
Barnskydd	11
Handikappservice	2
Utkomststöd barnfamilj	12

Patientombudsmannens ärenden

	<u>2016</u>	<u>2017</u>
Totalt	218	223
Kvinnor	122	132
Män	96	91

Patienter enligt åldersfördelning

	<u>2016</u>	<u>2017</u>
Totalt	218	223
< 18 år	11	13
19-64 år	130	139
> 65 år	65	61
Ingen uppgift	12	10

DO och BO ärenden enligt kön

	<u>2016</u>	<u>2017</u>
Totalt	57	45
Kvinnor	33	25
Män	24	20

DO och BO ärenden enligt kön och diskrimineringsgrund

	2016			2017		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	57	33	24	45	25	20
Kön				5	4	1
BO ärende*				7	3	4
Etnicitet				2	1	1
Funktionshinder	6	4	2	2		2
Religion, annan övertygelse						
Ålder						
Sexuell läggning						
Könsuttryck, könsidentitet						
Ingen info registrerad	51	29	22	30	18	12

* upplevelser av diskriminering kan omfatta flera diskrimineringsgrunder, därför blir totala antalet ärenden inte alltid summan av noteringar i kolumnerna. Även BO-ärenden kan omfatta de olika diskrimineringsgrunderna, varför samma ärende kan noteras på fler ställen

Konsumentrådgivningens ärenden

	2016	2017
Totalt	340	315

Redogörelse för den interna kontrollen

Landskapslag (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet utgör grunden för ÅOM och dess verksamhet. Vid handläggning av ärenden och beslutsfattande följer ÅOM förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland och andra för ärendehanteringens relevanta lagar. Arbetsordningen med bestämmelser om myndighetens organisation, handläggningsrutiner, uppgiftsfördelning och användande av beslutanderätts har uppdaterats i januari 2018.

Lotteriinspektionen

Översikt om organisation, verksamhet och ekonomi

Ålands Lotteriinspektion bildades 1 mars 2017 som ett resultat av att landskapslagen om lotteriinspektion (2016:10) trädde i kraft 1 januari 2017. Motivet var att skapa en ny myndighet med ansvar för penningspelsverksamheten på Åland. Landskapslagen om lotteriinspektion (2016:10) innehåller närmare bestämmelser om Lotteriinspektionens organisation och uppgifter. I samband med att landskapslagen om Lotteriinspektion ändrades också landskapslagen om lotterier (1966:10).

Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1966:10) om lotterier 2§. Lotteriinspektionen ska följa med den allmänna utvecklingen inom de verksamhetsområden som regleras av lotterilagen. Lotteriinspektionen ska arbeta preventivt med att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom spelområdet. Lotteriinspektionen ska informera samt ge anvisningar och råd om sådant som regleras i bestämmelserna i lotterilagen.

Lotteriinspektionen har en heltidsanställd person som skött myndighetens uppdrag under verksamhetsåret 2017. Lotteriinspektionens tillsyn av tillståndsinnehavare av penningspelstillstånd sker främst genom att kontrollera att regelefterlevnad föreligger mot landskapslag om lotterier (1966:10). Tillståndsinnehavare har krav och redovisningskyldighet att följa i landskapslagen om lotterier och dessa redovisas till lotteriinspektionen. Lotteriinspektionen följer sedan upp redovisningar och åtgärder av tillståndsinnehavarna för att tillse att de vidtar tillräckliga åtgärder för att uppnå regelefterlevnad enligt gällande rätt.

Lotteriinspektionens arbete och riktlinjer med kvalitetsledningsdokument för tillståndsinnehavare påbörjades i maj 2017 och slutfördes i september 2017. Arbete med årlig kontroll påbörjades i juli 2017 och slutförs under februari - mars 2018. Myndigheten bemannades först i mars 2017 och operativ verksamhet inleddes i juni 2017. Detta medförde att arbete med kvalitetsledningsdokument och årlig kontroll försenades.

Hållbarhetsstyrning och prioriterade hållbarhetsfrågor

Under året har inget arbete med hållbarhetsfrågor inletts, varken kompetensutveckling, styrning, planering eller arbetsmetoder. Det har inte vart aktuellt med upphandlingar under året. Inga miljöbedömningar av leverantörer har gjorts och inga pågående avtal löper eftersom verksamheten är ny. Landskapsregeringen har upphandlat ramavtal som låg till grund för myndighetens inköp av utrustning och IT-system.

Förverkligande av utvecklings- och hållbarhetsagendan

Myndighetens verksamhet utgår från landskapslagen om lotteriinspektionen (2016:10) och landskapslagen om lotterier (1966:10). Myndighetens verksamhet stöder mål 2 då uppdraget att utöva tillsyn bidrar till att främja allmänhetens tillit och förtroende för myndigheten, landskapsregeringen och på Åland förekommande spelbolag.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Utöver den ordinarie verksamheten har inga hållbarhetsåtgärder genomförts under året.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

För verksamhetsår 2017 föreslog landskapsregeringen att kostnader om 190.000 euro för tillsyn över penningsspelsmarknaden ska betalas av de som anordnar lotterier och penningsspel i enlighet med landskapslagen om avgifter (1993:27) och landskapslag om ändring av landskapslagen om lotterier (2016:11). Enligt landskapslag ska den som anordnar penningsspel betala landskapet för tillsynen och full täckning ska uppnås.

Lotteriinspektionen planerade inför verksamhetsår 2017 en upphandling om riskbedömning av penningsspel enligt lag om penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) efter att överenskommelseförordning för överföring av förvaltningsbehörigheten av 7 kap. gällande tillsyn överförts till Lotteriinspektionen.

Landskapsregeringen och inrikesministeriet planerar en överenskommelseförordning angående den tillsyn som hör till rikets lagstiftningsbehörighet, penningtvätt för fastighetsmäklare och penningsspel. Inrikesministeriet kom fram till att lagen om penningtvätt och av finansiering av terrorism (FFS 444/2017) behöver ändras innan överenskommelseförordningen kan utfärdas, varför arbetet med överenskommelseförordningen har fördröjts. Landskapsregeringen kan fatta beslut om överföring av behörighet till Lotteriinspektionen först då överenskommelseförordningen är klar. Därmed har Lotteriinspektionens planerade och budgeterade arbete för år 2017 fördröjts, varför upphandling och implementering av riskbedömning i tillsynsarbete ej har verkställts under året och inte heller belastat myndighetens budget. Detta har medfört en betydande budgetavvikelse beträffande köp av tjänster.

Utöver detta redovisar myndigheten lägre kostnader för löner och arvoden än budgeterat då myndighetens verksamhet inleddes först i mars 2017 medan budgeten upprättades för hela året.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Lotteriinspektionen bedömer att budgetering och planering inför verksamhetsår 2018 och framåt är svårt av de skäl som framgår ovan.

Framtida förändringar i lagstiftning kan medföra att Lotteriinspektionens verksamhet och styrning ändras. Tillsynen av penningtvätt för rapporteringsskyldiga penningsspelssammanslutningar sköts idag av rikets myndigheter.

Uppföljning av målsättningar

Övergripande mål

Mål: Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1966:10) om lotterier.

Förverkligat: Under verksamhetsåret har tillståndsinnehavare uppnått regelefterlevnad i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1966:10) om lotterier. Tillståndsinnehavare har inlämnat kvalitetsledningsdokument och årlig kontroll har utförts. Därutöver har 6 platsbesök utförts hos tillståndsinnehavare för penningsspel.

Mål: Etablering och skapande av myndighet.

Förverkligat: Lotteriinspektionen var fullt operativ juni och tillsynsverksamheten startade direkt.

Mål: Lotteriinspektionen ska följa med den allmänna utvecklingen inom de verksamhetsområden som regleras av lotterilagen.

Förverkligat: Lotteriinspektionen har deltagit i seminarier, arbetsgrupper och internationella samarbetsorgan för att följa utvecklingen på penningsspelsområdet. Här vill lotteriinspektionen framhålla att myndigheten under verksamhetsåret ingått medlemskap i GREF (Gambling Regulators European Forum) och IAGR (International Association Gambling Regulators).

Mål: Lotteriinspektionen ska arbeta preventivt och ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom spelområdet.

Förverkligat: Lotteriinspektionen har under verksamhetsåret påbörjat ett lagstiftnings-PM gällande förbättringar av landskapslagstiftning. Förbättringsåtgärderna gäller främst spelansvarsåtgärder och lotteriinspektionen deltar i en internationell arbetsgrupp som sammanställer forskning inom spelansvar. När arbetsgruppens sammanställning av forskning och regler är klar avser Lotteriinspektionen färdigställa lagstiftnings-PM och överlämna förslag på förbättrat spelansvar till landskapsregeringen.

Mål: Lotteriinspektionen ska informera samt ge anvisningar och råd om sådant som regleras i bestämmelserna i lotterilagen.

Förverkligat: Under året har myndigheten arbetat med rådgivning och anvisningar gällande tolkning av lotterilagen. Två anvisningar gällande tolkning av lagstiftning har delgetts tillståndsinnehavare och myndigheten har besvarat 218 mail och 117 samtal gällande frågor och tolkning av lagstiftning.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Lotteriinspektionen	1 000,00	* 89 723,15	-88 723,15	8 972,32
Verksamhetens intäkter	190 000,00	190 000,00	0,00	100,00
Avgiftsintäkter	190 000,00	190 000,00	0,00	100,00
Verksamhetens kostnader	-189 000,00	-100 276,85	-88 723,15	53,06
Löner och arvoden	-63 750,00	-46 432,82	-17 317,18	72,84
Pensionspremier	-11 712,00	-8 450,77	-3 261,23	72,15
Övriga lönebikostnader	-1 434,00	-766,15	-667,85	53,43
Köp av tjänster	-90 000,00	-22 940,63	-67 059,37	25,49
Material, förnödenheter och varor	-5 000,00	-15 719,50	10 719,50	314,39
Övriga verksamhetskostnader	-17 104,00	-5 966,98	-11 137,02	34,89

* Avsikten är att under år 2018 överväga vilka åtgärder som lämpligen bör vidtas med anledning av de uppkomna överskottet samt överväga hur debiteringen av avgifterna bör verkställas för att säkerställa att avgiften är transparent och i överensstämmelse med andan och meningen i lagstiftningen. Eftersom verksamhetsanslagen är ettåriga överförs inte överskottet till år 2018. Det medför att ett motsvarande underskott kommer att uppstå i uppföljningen av år 2018.

Uppföljning av nyckeltal

Myndigheten har inte fastställt prestationsmått inom verksamheten ännu.

Redogörelse för den interna kontrollen

Landskapslag om Lotteriinspektionen (2016:10) utgör grunden för Lotteriinspektionens verksamhet. Vid handläggning av ärenden och beslut följer Lotteriinspektionen förvaltningslagen för landskapet Åland (2008:9) och för ärendehantering andra relevanta lagar. För ärenden som bör hemlighållas följer Lotteriinspektionen landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (1977:72).

Upphandlingsinspektionen

Översikt om organisation, verksamhet och ekonomi

Upphandlingsinspektionen är en ny myndighet som inrättades i slutet av år 2017. Verksamheten ska vara oberoende och opartiskt utöva tillsyn för upphandlingar som genomförs i landskapet Åland. Upphandlingsinspektionen har som övergripande uppgift att motverka korruption och utöva tillsyn över upphandlingar i landskapet Åland. Till uppgiften hör att på eget initiativ upptäcka överträdelser, systemproblem eller andra eventuella strukturella problem. Upphandlingsinspektionen ska avrapportera till EU-kommissionen vart tredje år.

Arbetet med att bygga upp organisation, processer och arbetsrutiner pågår.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Upphandlingsinspektionen inrättades den 1 september 2017 och kom igång med verksamheten den 1 november 2017. Myndighetens budget har inte belastats med de lönekostnader och verksamhetskostnader som har uppstått för myndigheten under uppstartskeppet, utan de belastade finansavdelningens verksamhetskostnader under året.

Under året har Upphandlingsinspektionen fått in ett ärende.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Upphandlingsinspektionen	-55 000,00	0,00	-55 000,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-55 000,00	0,00	-55 000,00	0,00
Löner och arvoden	-21 700,00	0,00	-21 700,00	0,00
Pensionspremier	-3 900,00	0,00	-3 900,00	0,00
Övriga lönebikostnader	-400,00	0,00	-400,00	0,00
Köp av tjänster	-10 000,00	0,00	-10 000,00	0,00
Material, förnödenheter och varor	-15 000,00	0,00	-15 000,00	0,00
Övriga verksamhetskostnader	-4 000,00	0,00	-4 000,00	0,00

Ålands hälso- och sjukvård

Myndigheten avger en separat verksamhetsberättelse med mer omfattande och specifika uppgifter om verksamheten.

Myndighetens översikt

Intäktsbudgeten för år 2017 uppgick till 7,55 miljoner euro och utfallet var 8,2 miljoner euro. Intäkterna lämnade alltså ett budgetöverskott på 0,6 miljoner euro.

Driftsbudgeten uppgick till 87,1 miljoner euro och utfallet var 87 miljoner euro. Budgeten lämnade därmed ett överskott på 0,1 miljoner euro.

I kostnaderna ingår resultatföring av budgeterat belopp på 0,7 miljoner för arbetsvärdering som inte ännu är genomförd.

Uppföljning av budgetmål

Inom all verksamhet inom ÅHS är hållbarhetsperspektivet närvarande. Flera strategiska utvecklingsmål berör direkt eller indirekt alltid vår verksamhet och målsättningar, särskilt utvecklingsmål 1 Välmående människor vars inneboende resurser växer, 2 Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället samt 7 Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

Mål: Öka självfinansieringen

Förverkligat: Självfinansieringsandelen har ökat till 9,4 % vilket är en ökning jämfört med år 2016 (ca 8,4 %). Förändringar i högkostnadsskyddet har gjorts i åtanke att sjukvårdskostnaderna för den enskilde inte får bli avgörande om personen söker vård eller inte.

Mål: Uppnå effektivisering och sänka kostnadsnivån

Förverkligat: Nettokostnaderna har sänkts med 2 miljoner. Långsiktiga strukturella förändringar och riktade insatser har effektiviserat vårdprocesser, ökat andelen dagsjukvård och dagkirurgi och förbättrat samarbetet över klinikgränserna. Möjligheterna för digitalisering fortsätter att öka i takt med det intensiva utvecklingsarbetet inom IT enheten.

Mål 3: Behovet av kompetensutveckling kartläggs

Förverkligat: Delvis förverkligat. Arbeta med att kartlägga gränsöverskridande kompetensutvecklingsbehov har påbörjats och ett utkast för riktlinjer för användning av fortbildningsanslaget har tagits fram. Arbetet fortsätter. Totalt 15 anställda har varit på hospitering (genomsnittligt två veckor) från olika kliniker under år 2017. Möjlighet att delta vid utbildning på Akademiska sjukhuset i Uppsala via videokontakt utreds vidare.

Mål: Öka arbetsvälbefinnandet

Förverkligat: Delvis uppfyllt. Arbetet med att implementera handlingsmodellen *Tidig intervention vid sjukfrånvaro vid ÅHS* påbörjades under år 2016 och intensifierades under år 2017. Uppföljningen av personalens sjukfrånvaro har förbättrats men har inte nått tillfredställande nivå. Uppföljnings-samtalen har förverkligats till ca 50 %. Vid dessa samtal uppgavs till övervägande del att sjukfrånvaron inte varit arbetsrelaterad. Resultatet av den medarbetarenkät som genomfördes i slutet av året gav ett arbetsvälbefinnandeindex om 7,41 vilket är något lägre än vid liknande organisationer i riket där motsvarande undersökning genomförts. Sjukfrånvaron vid ÅHS var den lägsta på fem år. Det genomsnittliga antalet sjukdagar per person uppgick till ca 16 dagar per person mot ca 17,5 - 18 dagar tidigare år.

Mål: Samverkan med privata sektorn

Förverkligat: Delvis förverkligat. En utredning som belyser och klargör olika frågeställningar kring upphandling av företagshälsovårdstjänster av privat serviceproducent har genomförts. Upphandlingen genomförs under år 2018.

Mål: Satsning på barns psykiska hälsa

Förverkligat: Förverkligat. Barn- och ungdomskliniken och Barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen gick samman. Vid Primärvårdskliniken inrättades en psykologtjänst för barn och familjer upp till skolåldern.

Mål: Ökad jämställdhet genom plan för införande av en systematisk metod gällande screening av våld i nära relationer

Förverkligat: Delvis förverkligat. En mångprofessionell gränsöverskridande arbetsgrupp har utsetts och har sammanträtt fem gånger under året. Arbetet fortsätter under år 2018. ÅHS har även deltagit i två nätverksmöten under år 2017 för förbättrat myndighetssamarbete i frågor gällande våld i nära relationer.

Mål: Prioritering av IT

Förverkligat: Delvis förverkligat. Under året har IT-verksamheten utökats med fokus på IT-säkerhet, medicintekniska tillämpningar och verksamhetsstöd. En IT-strategi för åren 2017-2021 har utvecklats i samarbete med kärnverksamheten. Projektet med nytt vårdinformationssystem har fortsatt och intensifierats under året med marknadsanalys och upphandlingsförberedelser. Utvärdering av samarbetsområden med Åda Ab har genomförts och ett tjänsteavtal har tecknats med Åda Ab avseende delar av IT-support.

Mål: Olika riktade insatser

Förverkligat: Delvis förverkligat

- Städdimensionering, har inletts under år 2017 och fortsätter under år 2018.
- Organisering av mödravård, barnrådgivning och hemsjukvård, arbete har inletts under år 2017 med målsättning att ha tre för hela landskapet omfattande verksamhetsavdelningar: hemsjukvård, rådgivning och hälsocentral.

- Överskötarnas uppgifter i organisationen, en genomgång av överskötarnas uppgifter har gjorts och i samband med pensioneringar har antalet överskötare minskat till tre med blockfördelning. Blockfördelningen planeras i framtiden underlätta arbetet med utveckling av vårdprocesser ur patientens perspektiv samt effektivisera resursanvändningen. Prioriterade områden för framtiden är ökat samarbete över enhetsgränser och utveckling av det kliniska vårdarbetet.
- Beredskapen och primärvårdens service ses över med målet att effektivisera skärgårdsberedskapsfunktionen utgående från rapporten om skärgårdsberedskapen från år 2014, beredskap och primärvårdens service i skärgården är en fortsatt aktuell fråga och förutsätter vidare utredningar under år 2018.
- ÅHS ställer sig positivt till de av landskapsregeringens initierade kompetenshöjande åtgärderna geriatriskt kunskapslyft och det planerade seminariet om framtidens vård. ÅHS har deltagit i de av landskapsregeringen ordnade seminarierna för framtidens vård under våren 2017. Vidare har ÅHS ordnat fortbildning i geriatrisk vård (30 sp) till vårdpersonal (20). Utbildningen erbjöds även till kommunerna. En anställd från en kommun deltar i fortbildningen.

Mål: ÅHS fastigheter överförs till fastighetsverket

Förverkligat: Budgetmålet är förverkligat. ÅHS fastigheter har överförts till Landskapets fastighetsverk fr.o.m. 01.01.2018. En gränsdragningslista som utvisar ansvarsfördelningen mellan ÅHS och Fastighetsverket har tagits fram.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
AHS, Ålands hälso- och sjukvård	79 580 000,00	78 906 060,90	673 939,10	99,15
Verksamhetens intäkter	7 515 000,00	8 013 153,02	-498 153,02	106,63
Försäljningsintäkter	3 934 000,00	4 575 609,83	-641 609,83	116,31
Avgiftsintäkter	3 204 000,00	3 251 116,97	-47 116,97	101,47
Understöd och bidrag	90 000,00	0,00	90 000,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	287 000,00	186 426,22	100 573,78	64,96
Verksamhetens kostnader	-82 923 000,00	-83 201 493,32	278 493,32	100,34
Löner och arvoden	-44 311 800,00	-44 075 264,40	-236 535,60	99,47
Pensionspremier	-7 911 570,00	-7 674 766,90	-236 803,10	97,01
Övriga lönebikostnader	-718 770,00	-657 427,20	-61 342,80	91,47
Personalersättning och övr. rättelseposter	832 140,00	888 486,75	-56 346,75	106,77
Köp av tjänster	-20 297 100,00	-20 785 324,91	488 224,91	102,41
Material, förnödenheter och varor	-9 570 600,00	-9 820 240,84	249 640,84	102,61
Övriga verksamhetskostnader	-945 300,00	-1 076 955,82	131 655,82	113,93
Finansiella intäkter och kostnader	28 000,00	104 380,67	-76 380,67	372,79
Ränteintäkter	10 000,00	18 094,34	-8 094,34	180,94
Övriga finansiella intäkter	25 000,00	103 480,56	-78 480,56	413,92
Räntekostnader	-1 000,00	-178,46	-821,54	17,85
Övriga finansiella kostnader	-6 000,00	-17 015,77	11 015,77	283,60
Avskrivningar och nedskrivningar	-4 200 000,00	-3 838 384,31	-361 615,69	91,39
Avskrivningar enligt plan	-4 200 000,00	-3 838 384,31	-361 615,69	91,39
Extraordinära poster	0,00	16 283,04	-16 283,04	
Extraordinära intäkter	0,00	16 283,04	-16 283,04	

Hållbarhetsarbete

ÅHS har påbörjat hållbarhetsarbetet och avsikten är att fastställa och implementera en hållbarhetsstrategi med hållbarhetsåtgärder och hållbarhetsredovisning utifrån:

- visionen *Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar*
- de fyra hållbarhetsprinciperna
- de sju strategiska utvecklingsmålen

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Enligt 2 § landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet är myndigheten underställd Ålands landskapsregering som handhar den övergripande styrningen och övervakningen av myndigheten.

En politiskt tillsatt styrelse leder myndighetens verksamhet och närmast under styrelsen finns myndighetenschefen som leder och utvecklar verksamheten. Myndigheten lämnar en särskild verksamhetsberättelse.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets översikt

Myndighetens uppdrag kan sammanfattas som rätts- och kvalitetssäker tillsyn och provningar av verksamheter inom miljö- och hälsoskydds-, social- och hälsovårdsområdet, god service, ackrediterade laboratorietjänster inom livsmedel och miljö samt veterinärvård med 24 timmars beredskap.

Myndighetens vision som är ledstjärnan i myndighetens arbete lyder: En modern och effektiv myndighet, för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö.

Myndigheten är uppdelad i två enheter, ÅMHH miljö- och hälsoskydds-enhet och laboratoriet. Enheternas verksamhet bedrivs på separata verksamhetsställen och separat budget. Miljö- och hälsoskydds-enheten på Norragatan handhar tillsyn och provningar inom miljö-, livsmedels-, tobaks-, alkohol-, djurskydds-, hälsoskydds-, social- och hälsovårdsområdet samt veterinärverksamhet i fält och Zoodiaken smådjursklinik. ÅMHH laboratoriet är lokaliserat i Jomala med en kemisk och en mikrobiologisk enhet samt en betydande fältprovtagning. Den administrativa personalen är placerad på Norragatan.

Hållbarhetsstyrning

I budgetarbetet för år 2018 lades stor vikt vid att beskriva hur myndighetens arbete inom de olika enheterna bidrar till arbetet med att uppnå de sju strategiska utvecklingsmålen i Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland.

Upphandling

Myndigheten följer de anvisningar som finns inom förvaltningen för offentliga upphandlingar. I upphandlingar ställs krav på hållbarhet. I upphandlingen av städtjänster på Norragatan som slutfördes under året ställdes kravet: *Anbudsgivaren ska ha ett aktivt miljöarbete som innehåller miljöpolicy och miljömål. En redogörelse för att styrka kravuppfyllnad ska bifogas anbudet.*

Dessutom inleddes en upphandling av en ny motor och drev till laboratoriets stora provtagningsbåt som ska minska bränsleförbrukningen.

Antikorrupktion

Rutiner för antikorrupktion saknas. Myndigheten har inte heller system för att följa upp konsekvenser i korrupsionsärenden. Detta behöver diskuteras på ledningsnivå inom hela landskapsförvaltningen. Man kan dock konstatera att de småskaliga åländska förhållandena där de flesta känner varandra utgör en risk för vänskapskorruption.

Material

Fossila bränslen är en förbrukningsvara som är gemensam för hela myndigheten. Laboratoriet använder bränsle till båtar och bil och miljö- och hälsoskydds enheten använder bränsle till bilar. Vid laboratoriet fästs vikt vid körtekniken som påverkar bränsleförbrukningen. Sedan år 2016 är en av miljö- och hälsoskydds enhetens bilar en el-bil.

Analysverksamheten kräver användning av kemikalier och förbrukar en hel del energi och vatten. Kemikalieanvändningen är ofrånkomlig men man arbetar hela tiden för att minimera den, bland annat genom att bokföra kassationer för att optimera de mängder som tillreds. Restkemikalier samlas i en särskild kemikalietank som förs till Ålands problemavfall för omhändertagande. Kassationer i form av material och tid bokförs.

De flesta provtagningsflaskorna vid laboratoriet är av plast. Det största flertalet återanvänds efter diskning i laboratediskmaskin men vissa bakterieprovflaskor är av engångstyp. Dessa återvinns som plast.

ÅMHM Laboratoriet har från början hållit en hög profil när det gäller att återanvända och har delvis återanvänt möbler från Ålands husmodersskola, tavlor från Ålands museum och vita rockar från ÅHS då man där frångick dem. Återanvändning är en del av kulturen.

Myndigheten sorterar sitt avfall.

Miljöbedömning av leverantörer

Det mesta som införskaffas i större mängder till miljö- och hälsoskydds enheten upphandlas genom centrala upphandlingar där miljökraven ställs i upphandlingen.

Laboratoriet har en förteckning över godkända leverantörer av produkter. Hittills har dock inte fästs särskild uppmärksamhet vid leverantörernas hållbarhetsarbete. Det finns endast ett fåtal aktörer på marknaden. Transporternas påverkan minskas då vi eftersträvar att inhandla större partier.

Icke diskriminering

I verksamhetsplanen för år 2018 framgår det att en egen jämställdhetsplan skall tas fram. Medarbetare från myndigheten deltog i den uppskattade föreläsningen LikaOlika som behandlade icke diskriminering.

Utbildning och kompetensutveckling

ÅMHM hade under år 2017 en myndighetsövergripande eftermiddag med landskapsregeringens hållbarhetsstrateg med temat Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland.

Av totalt 30.247 rapporterade arbetstimmar år 2017 på ÅMHM miljö- och hälsoskyddsmyndigheten har 3 % eller 882 timmar rapporterats som utbildning/fortbildning (inklusive restid på arbetstid). Den största enskilda utbildningsåtgärden var tredagarskursen *Att leda, påverka och utvecklas som myndighetsperson*.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

- Anslaget för myndigheten minskade genom tilläggsbudget med 46.000 euro.
- Nya Office365 installerades vid myndigheten och budgeten uppgjordes i det nya Hypergene.
- Den största väsentliga förändringen i verksamheten var att man övergick från årsavgifter till tillsynsavgifter för livsmedels- och hälsoskyddstillsynen den 1 april samt att en ny tillsynsplan började tillämpas. Detta påverkade ekonomin genom att övergångsreglerna mellan de två systemen innebär en viss rabatt och det nya systemet som helhet innebär en lägre fakturering på ca 15 % inom livsmedelstillsynen.
- Den nya tillsynsplanen som baserar sig på Livsmedelssäkerhetsverket, Eviras och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens, Valviras anvisningar för tillsynsintervall innebär att stora anläggningar har ett flertal inplanerade inspektioner per år. Detta är en utmaning för myndigheten ur bemanningssynpunkt.
- En extern konsult togs in för att hjälpa till med att se över organisationen vid Norragatan som ett led i att åtgärda en del av de problem som framkommit vid PSO (psykosocial – organisatorisk arbetsmiljö) enkäten 2017. Det skapades utrymme i 2018 års budget för att ombilda en inspektörstjänst till en ledande inspektörstjänst för att få en hierarkisk struktur med tydliga roller för att få en bättre och smidigare verksamhet.
- Laboratoriets internhyra sänktes från den 1.1.2017 från 154.000 euro till 115.000 euro.
- Laboratoriet använder sig av en ny städentreprenör efter upphandling från den 1.1.2017.
- Laboratoriet tog i bruk och ackrediterade en ny snabbmetod för undersökning av den sjukdomsframkallande bakterien *Pseudomonas aeruginosa* i bassängvatten.
- Laboratoriet blev medlem i det svenska laboratorienätverket Mälargruppen.
- En riskbedömning enligt arbetarskyddslagstiftningen utfördes vid laboratoriet.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

De enskilt största riskerna som påverkar myndighetens utveckling är resursfrågan, genomförandet och ibruktageandet av ett fungerande verksamhetssystem samt att åtgärda det ansträngda arbetsmiljöet som även konstaterats i en PSO enkät.

Landskapsrevisorn konstaterar i sin effektivitetsrevision (för år 2016) av myndigheten att; "I dagsläget borde inte ÅMHM:s resurser minskas utan i stället inriktas på att leverera mera. Ökning av antalet personer borde inte heller ske. Det finns en del utvecklingsarbete (verksamhetssystemet bl.a.) som behöver göras. När det är klart och arbetstidsuppföljningar kan göras är det möjligt att bättre ta ställning till resursbehovet. (Granskning av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, slutsatser sid 16)". I dagsläget betyder det att man vid det pågående och kommande arbetet med verksamhetssystemet får jobba med att utveckla arbetsätt och -rutiner med tillgängliga resurser.

För att kunna förbättra arbetsklimatet krävs såväl en ändamålsenlig organisationsmodell som en god kommunikation. Med hjälp av utomstående konsulter och kommunikationsinsatser har planeringen av och arbetet med organisationsutvecklingen påbörjats, men hittills endast till en mindre del.

För laboratoriets del är förutom resursfrågan fortsättningsvis den allmänna konjunkturen en riskfaktor. Vid en lågkonjunktur finns det en risk att antalet inlämnade prov sjunker och därigenom att intäkterna minskar.

Laboratoriet reparerade under året vid upprepade tillfällen två mycket centrala instrument vilket skapar en oro för hur länge instrumenten håller.

Uppföljning av myndighetens målsättningar

Mål: Tillsynsplan 2017

Förverkligat: Genomfört. Tillsynsplanen som var av en övergångsmodell där livsmedels- och hälsoskyddstillsynen följde Eviras och Valviras rekommenderade tillsynsintervall och 87 % av de planerade inspektionerna genomfördes (poängteras bör att enligt den nya taxan debiteras inte verksamheter vid utebliven tillsyn, endast för utförd). Differensen mot planen uppstod som väntat främst inom livsmedelstillsynen där större anläggningar skall ha ett flertal inspektioner per år vilket har varit en utmaning ur bemanningperspektiv, vilket det skall fokuseras på under år 2018.

Miljötillsynen utförde under år 2017 100 % av den planerade tillsynen och arbetade fram en ny tillsynsplan för år 2018 som baserar sig på risk-klassificering gjord enligt miljöministeriets anvisning.

Mål: Projekt nytt taxasystem

Förverkligat: Genomfört. Ett nytt taxasystem togs i bruk för livsmedels- och hälsoskyddstillsynen i april 2017 där årsavgifter ersatts med inspektionsavgifter. Under år 2017 presenterades det fullt ut uppdaterade taxasystemet med inspektionsavgifter även för miljötillsynen och den nya taxan är klar att tas i bruk i februari 2018.

Mål: Projekt verksamhetssystem

Förverkligat: Arbetet med verksamhetssystemet kvarstår att genomföra. Arbetet med taxan samt fokus på organisationsfrågor under år 2017 har gjort att i verksamhetsplanen för år 2018 är ibruktageandet av verksamhetssystemet framflyttat till år 2019.

Mål: Projekt byte av journalsystem för veterinärer

Förverkligat: Genomfört. Ett nytt journalsystem har tagits i bruk, en del återstående problem med faktureringarna återstår.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
ÅMHH verksamhet	-1 351 000,00	-1 303 018,11	-47 981,89	96,45
Verksamhetens intäkter	631 000,00	558 045,06	72 954,94	88,44
Försäljningsintäkter	267 000,00	243 222,04	23 777,96	91,09
Avgiftsintäkter	364 000,00	311 323,02	52 676,98	85,53
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	3 500,00	-3 500,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 982 000,00	-1 860 873,42	-121 126,58	93,89
Löner och arvoden	-1 333 789,00	-1 287 164,61	-46 624,39	96,50
Pensionspremier	-246 210,00	-233 688,63	-12 521,37	94,91
Övriga lönebikostnader	-22 555,00	-21 123,18	-1 431,82	93,65
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	21 070,64	-21 070,64	0,00
Köp av tjänster	-143 546,00	-123 853,69	-19 692,31	86,28
Material, förnödenheter och varor	-113 700,00	-93 526,23	-20 173,77	82,26
Övriga verksamhetskostnader	-122 200,00	-122 587,72	387,72	100,32
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-189,75	189,75	0,00
Ränteintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-189,75	189,75	0,00

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
ÅMHH laboratorium	-434 000,00	-417 455,10	-16 544,90	96,19
Verksamhetens intäkter	385 000,00	369 427,75	15 572,25	95,96
Försäljningsintäkter	385 000,00	369 427,75	15 572,25	95,96
Verksamhetens kostnader	-819 000,00	-786 850,72	-32 149,28	96,07
Löner och arvoden	-408 463,00	-408 326,41	-136,59	99,97
Pensionspremier	-75 432,00	-74 315,43	-1 116,57	98,52
Övriga lönebikostnader	-6 810,00	-6 737,49	-72,51	98,94
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	12 084,35	-12 084,35	0,00
Köp av tjänster	-133 300,00	-130 520,39	-2 779,61	97,91
Material, förnödenheter och varor	-79 200,00	-63 548,14	-15 651,86	80,24
Övriga verksamhetskostnader	-115 795,00	-115 487,21	-307,79	99,73
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-32,13	32,13	0,00
Räntekostnader	0,00	-3,31	3,31	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-28,82	28,82	0,00

Intäkterna för ÅMHH miljö- och hälsoskydds enheten låg under budget med ca 73.000 euro. Detta till största delen på grund av införandet av den nya taxan med övergångsregler som innebar ett visst inkomstbortfall samt att avgifterna för livsmedelstillsynen generellt är något lägre än tidigare.

Både ÅMHH miljö- och hälsoskydd och laboratoriet underskred sina respektive kostnadsbudgetar. Miljö- och hälsoskydds enheten underskred med ca 121.000 euro och laboratoriet med ca 32.000 euro.

Den största budgetdifferensen uppstod inom personalkostnader, totalt ca 95.000 euro. Differensen kan förklaras med semesterpenningar som tagits ut som ledighet och sjukfrånvaro som inte fullt ut kompenseras. Utfallet representerar dock 95 % av budget för personal.

Totalt använde ÅMHM miljö- och hälsoskydd 94 % av budgeterade medel och ÅMHM lab. 96 % av budgeterade medel, detta innebär att ca 95 % av totala budgeterade medel för myndigheten användes.

Myndigheten kunde hålla sig inom nettobudgetramen med en marginal på 64.000 euro.

Uppföljning av nyckeltal

I myndighetens separata verksamhetsberättelse ingår en mer detaljerad uppföljning av verksamheten, bland annat antal beslut och ärenden enligt typ liksom analyser, provtagningar och veterinärverksamhet.

Förändringarna som här redovisas är i jämförelse med föregående år, vars siffror anges inom parentes.

Totalt har 948 ärenden inletts under året, en ökning med 4 %. Av dessa ärenden var 15 miljötillståndsärenden och 252 övriga prövningar.

69 % (65 %) av prövningarna avgjordes inom 3 veckor, 85 % (76 %) inom 6 veckor och 90 % (89 %) inom 3 månader vilket gör att man med marginal uppnår de tider som satts upp som mål.

661 inspektioner genomfördes, en minskning med 4 %.

Totala antalet analyser utförda av laboratoriet ökade med 4 % till 31.800 analyser.

Redogörelse för den interna kontrollen

Under år 2017 gjordes en mer detaljerad tidsrapportering än tidigare som nu ska utvärderas för att se på vilken detaljnivå man kan lägga sig framöver.

Månadsrapporter infördes under året i vilka det ekonomiska läget följdes upp, liksom bland annat hur man låg till med den planerade tillsynen, hur många klagomålsärenden som inletts, besökare vid receptionen och tid som ägnats åt information. Även utformningen av månadsrapporterna ska utvärderas för att hitta en nivå och form på rapporteringen som främjar målstyrningen av verksamheten.

Det kan konstateras att styrningen inom den nya organisationen med en sektionschef fungerat väl och att man lyckats genomföra de stora förändringar som övergången till att följa Eviras och Valviras anvisningar för tillsynen inneburit.

När det gäller intern styrning och kontroll följer ÅMHM Laboratoriet principerna i sitt kvalitets-system för provningslaboratorier ISO 17025 vilket innebär att arbeta med tydlig styrning och dokumentation. Som exempel kan nämnas skriftliga rutiner och instruktioner, inskolningsplaner,

avvikelse rapport, klagomåls- och incidentrapportering, interna revisioner och behörighetsförteckningar. Kassationer i form av material och tid bokförs. Riskbedömningar görs både ur arbetarskydds- och kvalitetsriskperspektiv.

Laboratoriet är ackrediterat för analystjänster av ackrediteringstjänsten FINAS som utför granskningar av laboratoriet med 12 – 18 månaders intervall. Under våren konstaterades endast fem lindriga avvikelser.

För verksamhetsplanering och uppföljning av mål används balanserade styrkort.

Högskolan på Åland

Förutom denna redogörelse ger Högskolan på Åland ut en mer detaljerad verksamhetsberättelse, se www.ha.ax.

Högskolans organisation, verksamhet och ekonomi

Högskolan på Åland är en myndighet som bedriver yrkesinriktad utbildning på bachelornivå samt fortbildning och tillämpad forskning inom de områden som efterfrågas av det åländska arbetslivet och samhället. Högskolan ska bidra till samhällsutvecklingen och den ekonomiska tillväxten på Åland och verksamheten vid högskolan ska präglas av hållbarhet, digitalisering, internationalisering, innovation och entreprenörskap. Inom ramen för Ålands sjöfartsakademi (ÅSA) erbjuds även utbildning på gymnasialstadienivå inom sjöfart vid Sjöfartsgymnasiet.

Hållbarhetsstyrning

Högskolan deltar aktivt i hållbarhetsarbetet på Åland genom att vara med i nätverket Bärkraft.ax. Högskolans rektor är medlem av Utvecklings- och hållbarhetsrådet och enhetschefen för Öppna högskolan har deltagit i nätverkets möten för medaktörer.

Högskolan fokuserar på Utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska Mål 5, *Attraktionskraft för boende, besökare och företag*. Men även agendans målsättningar om bland annat *delaktighet, alla kan blomstra* och *växande inneboende resurser* stämmer väl överens med uppdraget för Högskolan på Åland.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Öppna högskolan har planerat och marknadsfört en ny yrkeshögskolekurs *Introduktion till hållbar utveckling*, 3 sp som genomförs under våren 2018.

Sjukskötarprogrammet har under år 2017 för första gången antagit studerande två år i följd, för att tillgodose behovet av utbildad arbetskraft på Åland. Tidigare har antagningen skett med 1,5 års intervall.

Alla datorer på högskolan har idag SSD-diskar vilka drar marginellt med energi jämfört med äldre modeller av datorer. Därtill har ledbelysning och automatik för belysningen införts och fönster och ventilationsanläggning bytt på högskolan Norra.

Väsentliga förändringar i högskolans verksamhet och ekonomi

Som nämndes ovan har antagning till *Sjukskötarprogrammet* gjorts två år i följd.

Från hösten 2017 har högskolan ny rektor. Ett nytt utbildningsavtal utarbetades under år 2017 och det nya avtalet är i kraft från 1.1.2018.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Ettåriga kalendervisa budgetar är utmanande i verksamheter där ett läsår överlappar två budgetar. Dessutom kräver fleråriga utbildningar en mer långsiktig planering budgetmässigt för hela genomförandet. Ett annan utmaning med ettåriga budgetanslag är att externfinansierade projekt vid Högskolan inte alltid följer den ursprungliga planeringen, vilket medför avvikelser mot budget. Utgifterna kan uppstå ett år och inkomsterna ett annat. Behov att genomföra projekt kan uppstå efter att budgeten är fastställd och då finns enbart möjlighet att finansiera detta genom tilläggsbudget eller omfördelning av tillgängliga budgetmedel. Dock är omfördelning inte så enkelt när en stor del av budgeten redan är uppbunden i pågående utbildningar.

Utvecklingen för Ålands sjöfartsakademi behöver klargöras för hela organisationen och särskilt för personalen vid Sjöfartsgymnasiet som med nuvarande upplägg hör till två myndigheter; Högskolan på Åland och Ålands gymnasium. Grundidén med Ålands sjöfartsakademi var att all sjöfartsutbildning på Åland skulle samlas under ett gemensamt tak med gemensam ledning och marknadsföring. Sedan Sjöfartsakademin bildades och personalen som arbetade med sjöfartsutbildning inom Ålands gymnasium övergick till Högskolan fr.o.m. höstterminen 2015 har målsättningen förändrats och det verkar inte längre vara möjligt att förverkliga tanken med Sjöfartsakademin så som det ursprungligen planerades. Lärarna vid Sjöfartsgymnasiet behöver ha dubbla förordnanden eftersom studerande hör till Ålands gymnasium och Ålands gymnasium ansvarar fortsättningsvis för antagning och examination av studerande vid sjöfartsprogrammet, fastställande av läroplan samt annan myndighetsutövning som med nuvarande lagstiftning inte kan delegeras.

En arbetsgrupp tillsattes under början av året för att utreda förutsättningarna för en bolagisering av högskolan. Utredningen slutförs under år 2018. I budgeten för år 2018 föreslås att Högskolan blir en resultatenhet från 1.1.2019 med principer för prestationsmål och hantering av över- och underskott. Resultatenheten skapar också möjligheter att jämföra och värdera utbildningsverksamheten mot andra utbildningsanordnare.

Förutsättningarna för och konsekvenserna av ett förändrat tjänstekollektivavtal som inte bygger på undervisningsskyldighet utan på årsarbetstid utreds också.

Uppföljning av målsättningar och nyckeltal

Examensinriktad utbildning

Följande nyckeltal har följts upp för examensinriktad utbildning inom ramen för det tidigare utbildningsavtalet.

Antal närvaroanmälda studerande vid Högskolan på Åland 20.9.2017

Utbildningsprogram/studielinje	2015		2016		2017	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Totalt	155	305	186	315	196	325
Elektroteknik	2	27	4	44	2	35
Företagsekonomi	52	27	60	29	64	34
Hospitality Management	46	18	45	16	54	25
Informationsteknik	11	50	12	53	14	65
Maskinteknik	5	90	3	87	4	97
Sjöfart	10	86	10	77	4	59
Vård	29	7	52	9	54	10

Antal utexaminerade studerande från Högskolan på Åland åren 2015-2017

Utbildningsprogram	2015		2016		2017	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Totalt	25	46	37	39	26	40
Elektroteknik	0	2	1	2	0	3
Företagsekonomi	3	4	9	2	5	10
Hospitality Management	5	3	7	5	9	0
Informationsteknik	0	4	2	4	1	3
Maskinteknik	0	20	1	10	0	9
Sjöfart	2	13	1	14	0	10
Vård	15	0	16	2	11	5

Från och med år 2018 kommer flera nya nyckeltal att redovisas och följas upp i och med det nya utbildningsavtalet. För examensinriktad utbildning kommer följande nyckeltal att redovisas:

1. Antalet närvaroanmälda studerande 20 september per utbildningsprogram
2. Andelen studerande inom ett utbildningsprogram som avlägger examen inom målsatt tid efter påbörjade studier
3. Antalet studenter i utbytesprogram/utlandspraktik
4. Andelen utexaminerade som arbetar på den åländska arbetsmarknaden i arbetsuppgifter som motsvarar examen 1 år efter uttagen examen
5. Antalet fortbildningsdagar med pedagogiskt, didaktiskt innehåll i medeltal per lärare och år
6. Antalet ämnesrelaterade/yrkesspecifika fortbildningsdagar i medeltal per lärare och år
7. Antalet kurser/moduler i samarbete med annan högskola per läsår
8. Andelen lärare som undervisar i annan högskola per läsår

Öppen högskoleverksamhet

Målen för Öppna högskolan är:

- att förverkliga minst 250 studiepoäng av universitets- eller yrkeshögskolekurser med minst 10 deltagare per kurs
- minst 8 deltagare på fortbildningskurser
- att ordna minst 5 öppna föreläsningar eller seminarier

Levererade studiepoäng vid Öppna högskolan åren 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Antal levererade studiepoäng (SP)	158	217,5	279,7	389,2	341
Antal levererade SP med minst 10 deltagare	150	152,5	175,6	298,4	187,4

Mål: Förverkliga minst 150 studiepoäng av universitets- eller yrkeshögskolekurser med minst tio deltagare per kurs (minst åtta deltagare på fortsättningskurser) samt ordna minst fem öppna föreläsningar eller seminarier.

Förverkligat: Under året har följande kurser planerats och genomförts:

Öppna högskolans kurser år 2017

Kurskategori	Erbjudna	Genomförda	Deltagare	Kvinnor	Män
Totalt	161	130	2 940	1 689	1 251
Uppdrag och fortbildningskurser	40	33	1 522	1 041	481
Sjöfartskurser	51	51	659	92	567
Universitetskurser	51	33	428	348	80
Yrkeshögskolekurser	10	4	90	50	40
Seminarier	7	7	228	153	75
Öppna föreläsningar*	2	2	13	5	8

*) gäller senioruniversitetet som inte hade någon verksamhet på höstterminen 2017

Under året erbjöds sammanlagt 161 aktiviteter i vilka totalt 2.940 personer deltog. Av dessa var 544 personer inskrivna vid något av högskolans utbildningsprogram. Antalet unika kursdeltagare uppgick till totalt 1.006 personer, av vilka 937 var bosatta på Åland.

Bland Öppna högskolans övriga aktiviteter kan nämnas en tämligen omfattande tentamensservice med allmänna tentamensdagar för Öppna högskolans deltagare, fakulteternas omtentamina samt högskoleprovet. Sammantaget har 945 personer (491 kvinnor, 454 män) utnyttjat möjligheten att tentera vid något av de ca 211 tillfällen som ordnats. En del tentander har vi inte kunnat ta emot och de har då hänvisats till medborgarinstitutet eller svenska konsulatet. Under året presterades totalt 2.950 studiepoäng.

Mål: Målet för Öppna högskolans fortbildningskurser är självfinansiering.

Förverkligande: Planering för uppdragskurser sker enligt självkostnadspris, med beaktande av overheadkostnader.

Tillämpad forskning och utveckling

I utbildningsavtalet (1.1.2018-31.12.2020) mellan Högskolan på Åland och Ålands landskapsregering finns följande nyckeltal för tillämpad forskning och utveckling som kommer att redovisas framöver:

- externfinansierad projektvolym i euro per år
- antalet pågående forsknings- och utvecklingsprojekt i samarbete med andra högskolor per år
- antalet examensarbeten som ingår i forskningsprojekt per år
- antalet publikationer i vetenskapliga tidskrifter med sakkunnigförfarande

Nyckeltal för tillämpad forskning och utveckling åren 2015-2017

	2015	2016	2017
Externfinansierad projektvolym i euro per år	397 000	261 000	204 000 (384 000)
Antalet pågående FoU-projekt i samarbete med andra högskolor	1	3	2
Antal examensarbeten som ingår i forskningsprojekt	4	1	2
Antalet publikationer i vetenskapliga tidskrifter med sakkunnigförfarande	2	1	1

Ytterligare fortsätter arbetet med Högskolans profilprojekt som går ut på att segla över Atlanten med en självstyrd, autonom segelrobot, www.sailingrobots.ax

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Högskolan på Åland	-9 000 700,64	-8 456 152,82	-544 547,82	93,95
Verksamhetens intäkter	698 762,00	778 845,34	-80 083,34	111,46
Försäljningsintäkter	3 500,00	11 520,81	-8 020,81	329,17
Avgiftsintäkter	305 000,00	513 650,62	-208 650,62	168,41
Understöd och bidrag	362 262,00	203 790,36	158 471,64	56,25
Övriga verksamhetsintäkter	28 000,00	49 883,55	-21 883,55	178,16
Verksamhetens kostnader	-9 625 462,64	-9 201 471,15	-423 991,49	95,60
Löner och arvoden	-4 425 583,00	-4 251 587,03	-173 995,97	96,07
Pensionspremier	-827 660,00	-764 017,72	-63 642,28	92,31
Övriga lönebikostnader	-129 607,00	-69 486,93	-60 120,07	53,61
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	54 055,35	-54 055,35	0,00
Köp av tjänster	-1 631 782,00	-1 280 932,83	-350 849,17	78,50
Material, förnödenheter och varor	-485 550,00	-831 038,46	345 488,46	171,15
Övriga verksamhetskostnader	-2 125 280,64	-2 058 463,53	-66 817,11	96,86
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	36 000,00	43 840,88	-7 840,88	121,78
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	36 000,00	43 840,88	-7 840,88	121,78
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-110 000,00	-76 179,27	-33 820,73	69,25
Undervisning, kultur och idrott	-40 000,00	-25 894,20	-14 105,80	64,74
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-70 000,00	-50 285,07	-19 714,93	71,84
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-1 188,62	1 188,62	0,00
Ränteintäkter	0,00	-9,00	9,00	0,00
Räntekostnader	0,00	-483,39	483,39	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-696,23	696,23	0,00

Redogörelse för den interna kontrollen

Ordnande av riskhantering

Högskolan har ett system för vilka tjänstemän som har rätt att godkänna inköp. I högskolans konteringsplan och verksamhets- och ekonomiplan framgår vilka tjänster som har rätt att göra inköp och till vilka summor per kostnadsställe. Budgeten fördelas på enhetsnivå i verksamhets- och ekonomiplanen. Budgetuppföljning av verksamheten redovisas månatligen till de budgetansvariga och rapporteras kvartalsvis till högskolans styrelse. Under året har budgetuppföljning kunnat göras i såväl rapportverktyget som i verksamhetsstyrningssystemet och uppfattningen är att de nya verktygen på några års sikt har förbättrat möjligheten till uppföljning.

Högskolan har ett kvalitetsledningssystem med tydliga processer som genomgås åtminstone en gång och vid behov flera gånger per år med nödvändig uppdatering av dokument så att processbeskrivningarna hålls aktuella. Kvalitetsledningssystemet producerar också mängder med redovisande dokument vilka underlättar den interna kontrollen. Kvalitetsledningssystemet revideras under år 2018.

Avtalsverksamhet

Inför ingående av avtal som får stora konsekvenser för verksamheten eller större påverkan på budgeten utreds detta först på tjänstemannanivå för att sedan diskuteras och beslutas om i ledningsgrupp och högskolans styrelse.

Fakturahantering

Öppna högskolans fakturor har tagits ut från databasen Filemaker, avstämning har gjorts mot kontoutdrag, påminnelser har skickats ut som i sin tur har avstämts mot kontoutdrag. Fr.o.m. år 2018 kommer fakturahanteringen att skötas av landskapsregeringen i och med att Öppna högskolan har bytt till ett nytt system (Primus) för hantering av kursanmälningar.

Fakturor konteras och atteras i det fakturahanteringssystemet Palette. En ansvarig tjänsteman har rätt att attestera fakturor inom sitt kostnadsställe. I Högskolans verksamhets- och ekonomiplan regleras attestnivåer på inköp för rektor och övriga tjänstemän. För inköp som överstiger fastställd attestnivå för rektor krävs styrelseordförandes godkännande.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom högskolan

Högskolans kvalitetsledningssystem innehåller information om bl.a. högskolans nyckeltal. Inom högskolan finns flertalet utbildade interna revisorer och varje år genomförs två interna revisioner. Under år 2017 utbildades flera nya interna revisorer. Verksamheten planeras utgående från beviljad budget i verksamhets- och ekonomiplanen och redovisas i kvalitetsledningssystemet samt delvis i högskolans årliga verksamhetsberättelse.

Ålands folkhögskola

Skolans organisation, verksamhet och ekonomi

Ålands folkhögskola erbjuder en alternativ skolmiljö med möjlighet till fria allmänbildande studier enligt principen om livslångt lärande utanför systemet för behörighetsgivande utbildning för såväl unga som vuxna. Skolan har en allmän linje, *NYALinjen* samt de två specialiserade linjerna *Hantverk* och *Vildmark & foto*.

Kortare kurser och föredrag ordnades inom ramen för de budgeterade medlen och under året arrangerades därtill särskilda kvällsaktiviteter och program.

De studerande på skolans linjer garanteras mellan 29 - 36 lärarledda lektioner per vecka under 170 arbetsdagar fördelat på två terminer. Skolan arbetar normalt med femdagarsveckor men ibland kan undervisning samt studieresor ske i samband med helg främst för de två specialiserade linjerna. Undervisningen är indelad i fem perioder och under en skoldag hålls fyra undervisningspass med ett fast veckoschema för respektive period.

Hållbarhetsstyrning

Hållbarhetsarbete sker som en naturlig del i den dagliga verksamheten och beaktas i samband med uppgörande av budgetförslag utifrån landskapets allmänna anvisningar.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Upphandling

Skolan deltar i ÅHS upphandling av livsmedel (torrvaror mm.), kaffe och städmaterial.

Hälsa och arbetsmiljö

Lärare och kanslipersonal genomgick företagshälsovårdens rutinmässiga hälsoundersökningar. Skolans arbetarskyddspersonal uppdaterade tidigare års riskanalyser tillsammans med lärare och personal för att säkerställa säkerheten i skolans utrymmen och verkstäder både fysiskt och psykiskt för att förebygga bland annat arbetsplatsolyckor. Jämställdhet genomsyrar skolans verksamhet. Det syns i klassrummet och i verkstäderna i den vardagliga undervisningen. Enligt skolans jämställdhetsplan fick de studerande under våren besvara en enkät om jämställdhet och sexuella trakasserier.

Material

I mån av möjlighet inköps ekologiskt närproducerade produkter för kök/städ. Samkörning av varor från leverantörer görs för att minska belastningen på klimatet och miljön. I den praktiska undervisningen läggs stor vikt på återbruk och återvinning av material.

Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi

Under år 2017 har det inte skett någon betydande förändring i folkhögskolans organisation och verksamhet. I december avslutades distansutbildningen i naturfoto som startade i juni 2016. Skolan har under hösten börjat planera en guideutbildning som ska starta hösten 2018.

Gällande ekonomin kan det nämnas att internhyran sjönk med 119.000 euro i och med att skolan inte längre hyr gamla internatet av fastighetsverket. Ingen middag erbjuds längre till boende på skolans internat vilket innebär fortsatt neddragning av arbetskraftskapacitet i skolbespisningen och indragning av en kocktjänst kommer ske vid pensionsavgång under våren 2018.

Under året har skolan tagit i bruk drifts- och supporttjänster för de studieadministrativa systemen Primus, Kurre och Wilma som Ålands gymnasium tillhandahåller för Ålands folkhögskola. Dessa system underlättar bland annat schemaläggning och bättre uppföljning av både lärarnas och studerandes arbetskyldigheter. Systemet erbjuder utvecklingsmöjligheter som kommer skolan till gagn på ett resurseffektivt arbetssätt.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Att bedriva ettåriga utbildningar har i sitt upplägg många osäkerhetsfaktorer. Beslut om vilka linjer som får starta tas årligen först i slutet av juni. Tidigast då vet man säkert vilka lärar- och personalresurser som behövs inför läsåret. Osäkerhet uppstår i förhållande till de heltidsanställda lärarna och hur de ska kunna uppfylla sin arbetskyldighet ifall en utbildning inte startar. Timanställda lärare har inte någon anställningstrygghet och de anställs i ett väldigt sent skede inför skolstart. Även nyanställningar kan ske väldigt sent. Skillnaderna i nuvarande tjänstekollektivavtal för undervisningspersonal medför orättvisor i lönesättningen och försvårar rekryteringen av kompetent personal.

Ettårig budgetperiod synkroniserar inte med skolåret och är för kortsiktig. De tidigare tvååriga budgetperioderna gav skolan en mer förutsägbar och hållbar situation för att planera utbildning och kursverksamhet.

Uppföljning av målsättningar

Mål: I dialog med Landskapets fastighetsverk se över verksamhetens utrymmesbehov och optimera den i avseende på ändamålsenligheten.

Förverkligat: Skolan hyr inte längre gamla internatet samt rektorsbostaden av fastighetsverket. Gällande rektorsbostaden pågår en dialog att långsiktigt hyra fastigheten i sin helhet.

Mål: Delta i projektet Finland 100 år genom att integrera det i undervisning och utställningar.

Förverkligat: Projektet har hållits under våren och hösten som en del av skolans firande av jubiléet. Målet har varit att ge de studerande både teoretiska och praktiska kunskaper om Finland och finsk form. Projektet avslutades med en utställning som öppnades i samband med skolans vernissage.

Mål: Upprätta läroplan för studerande med annat modersmål. Undervisningen ges oberoende av gruppstorlek, under 1-2 år. Målgruppen är främst ungdomar 16 år och uppåt, bosatta på Åland.

Förverkligat: Ingen läroplan är ännu framtagen. En språklärare anställdes från augusti och arbetet kommer nu kunna påbörjas.

Mål: Fortsätta utveckla skolans Art Park både på skolgården och naturstigen. Parken ska erbjuda besökare kulturella upplevelser och interaktion i samklang med skolans pedagogiska verksamhet för allsidigt lärande.

Förverkligat: Skolans Art park har fortsatt att utvecklas i samklang med skolans pedagogiska verksamhet. Temat var *Tillsammans - ÅL2gether*. Parken öppnades i samband med skolans årliga vernissage i maj. Den har uppmärksammats såväl i lokalpress som i radio. Parken var öppen för besökare hela sommaren.

Mål: Erbjud kortkurser inom naturfoto, friluftsliv och hantverk.

Förverkligat: Fyra korta sommarkurser erbjöds via utskick till samtliga åländska hushåll i samband med marknadsföring av skolans heltidsutbildningar. Två av kurserna fick tillräckligt med deltagare.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands folkhögskola	-1 480 000,00	-1 373 870,23	-106 129,77	92,83
Verksamhetens intäkter	79 000,00	127 887,98	-48 887,98	161,88
Försäljningsintäkter	0,00	18 976,36	-18 976,36	0,00
Avgiftsintäkter	0,00	39 912,60	-39 912,60	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	79 000,00	68 999,02	10 000,98	87,34
Verksamhetens kostnader	-1 559 000,00	-1 501 758,21	-57 241,79	96,33
Löner och arvoden	-576 329,00	-563 602,50	-12 726,50	97,79
Pensionspremier	-106 530,00	-102 493,97	-4 036,03	96,21
Övriga lönebikostnader	-9 681,00	-9 281,92	-399,08	95,88
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	1 326,06	-1 326,06	0,00
Köp av tjänster	-137 845,00	-104 513,56	-33 331,44	75,82
Material, förnödenheter och varor	-71 720,00	-67 353,28	-4 366,72	93,91
Övriga verksamhetskostnader	-656 895,00	-655 839,04	-1 055,96	99,84

Uppföljning av nyckeltal

Antal studerande vid Ålands folkhögskola år 2015-2017

	2015	2016	2017		
	Totalt	Totalt	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt antal studerande (medeltal)	47,5	43	46	24,5	21,5
Under året antagna studerande	63	71	77	38	39
Avlagda examina	45	37	26	15	11
Avbrutna studier	5	9	12	8	4
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	6	29	22	9	13
Fristående kursverksamhet, kursdagar	2	** 97	** 42		

* Sysselsättningsfrämjande kurs 73 dagar, distansutbildning 19 dagar, kortkurs 5 dagar.

** Kortkurs 3 dagar, distansutbildning 39 dagar

Ålands musikinstitut

Skolans organisation, verksamhet och ekonomi

Ålands musikinstitut följer LL (1995:80) om Ålands musikinstitut. Utöver detta finns ett reglemente och läroplaner. Beslut kring verksamheten, så som budget, anställningar och antagning av elever, fattas av rektor/direktionen för Ålands musikinstitut. En detaljerad verksamhetsberättelse uppgörs årligen. Där framkommer bland annat information om skolans verksamhet för arbetsåret, studerande, statistik och förvaltning.

Skolan undervisar i dans och musik i åldrarna 3 - 6 år (dans- och musiklekskola) samt 7 - 30 år (dans- och musikskola och institut). Verksamheten följer de anvisningar som getts ut av Utbildningsstyrelsen.

Myndigheten följer finansavdelningens direktiv angående planering och uppföljning och i enlighet med utbildnings- och kulturavdelningens styrning.

Hållbarhetsstyrning

Ålands musikinstitut har i dagsläget inte någon formaliserad hållbarhetsstyrning. Organisationen arbetar dock kontinuerligt med att granska alla beslut och åtgärder som vidtas utgående från ett hållbarhetsperspektiv.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Upphandling

Ålands musikinstitut har inte genomfört någon upphandling under året. Skolan följer landskapsregeringens upphandlingsregler.

Antikorruption

Ålands musikinstitut granskar att det inte förekommer jäv vid antagning av elever eller tillsättande av tjänster. Personalen har informerats om regelverket för jäv. Inga bekräftade korruptionsincidenter har upptäckts.

Material

Ålands musikinstitut producerar i huvudsak undervisning och har därmed ingen produktion av material som förorsakar avfall.

Miljöbedömning av leverantörer

De inköp som kan skapa en miljöeffekt är inköp för städning, i vilket fall miljövänligaste alternativen används. I övrigt har ingen miljöbedömning av leverantörer gjorts.

Icke diskriminering

Under året har inga diskrimineringsincidenter rapporterats.

Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi

Ålands musikinstitut har sedan den 1.1.2017 en sammanslagen tjänst som lokalvårdare/vaktmästare till skillnad från tidigare med en lokalvårdare på heltid och en vaktmästare på deltid.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Organisationen har ett antal lärare som i praktiken har full tjänstgöring men som trots det efter många års tjänstgöring fortfarande är timlärare. Detta är ett missförhållande som skapar oro på arbetsplatsen och en otrygg arbetsmiljö.

Ålands musikinstitut har gjort nedskärningar i 2017 års budget. Nedskärningen sköttes via pensionsavgång vilket betyder att skolan gått från att ha en vaktmästare med 68 % tjänstgöring till ca 13 %. Lokalvårdaren har övertagit de enklare vaktmästarsysslor och skolan har dragit ned städfrekvensen för att beakta det utökade arbetsområdet. Det finns i dagsläget inte resurser för att utveckla verksamheten.

Ålands musikinstitut står inför planerade nedskärningar år 2019 vilket kommer att leda till att skolan måste skära ner på verksamhetens omfattning.

Uppföljning av målsättningar

Mål: Fortsätta att jämna ut obalansen mellan antalet pojkar och flickor i dans och musik.

Förverkligat: Inga större förändringar har noterats.

Mål: Revidera reglementet.

Förverkligat: Revisionen av reglementet pågår fortfarande.

Mål: Att revidera skolans läroplaner.

Förverkligat: Förslaget till ny läroplan är inlämnat till landskapsregeringen för fastställande.

Mål: Utöka dans- och musiklekskoleverksamheten.

Förverkligat: Verksamheten har inte ökat p.g.a. antalet sökande inte ökat.

Mål: Utveckla pedagogiken inom DÅMI-digitala Ålands musikinstitut.

Förverkligat: Under våren 2017 hölls regelbundna lektioner mellan Stockholm och Mariehamn. Under hösten låg verksamheten nere p.g.a. problem med uppkopplingar och deras kostnader.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands musikinstitut	-1 018 000,00	-1 011 604,40	-6 395,60	99,37
Verksamhetens intäkter	135 000,00	127 176,03	7 823,97	94,20
Avgiftsintäkter	135 000,00	114 009,44	20 990,56	84,45
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	13 166,59	-13 166,59	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 153 000,00	-1 138 726,19	-14 273,81	98,76
Löner och arvoden	-714 224,00	-717 319,74	3 095,74	100,43
Pensionspremier	-131 993,00	-129 967,41	-2 025,59	98,47
Övriga lönebikostnader	-12 669,00	-11 777,02	-891,98	92,96
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	16 207,23	-16 207,23	0,00
Köp av tjänster	-51 250,00	-57 507,43	6 257,43	112,21
Material, förnödenheter och varor	-35 368,00	-39 197,72	3 829,72	110,83
Övriga verksamhetskostnader	-207 496,00	-199 164,10	-8 331,90	95,98
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-54,24	54,24	0,00
Räntekostnader	0,00	-9,24	9,24	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-45,00	45,00	0,00

Uppföljning av nyckeltal

Antal studerande vid Ålands musikinstitut år 2014-2017

	våren 2014			våren 2015			våren 2016			våren 2017		
	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt
Totalt	182	81	263	174	84	258	176	80	256	235	78	313
Dans	87	10	97	78	8	86	72	10	82	77	6	83
Musik	95	71	166	96	76	172	104	70	174	108	67	175
Lekskola										50	5	55

Redogörelse för den interna kontrollen

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Ålands musikinstitut följer LL (1995:80) om Ålands musikinstitut. Utöver detta finns ett reglemente och läroplaner. Beslut kring verksamheten, så som budget, anställningar och antagning av elever, fattas av rektor/direktionen för Ålands musikinstitut. En detaljerad verksamhetsberättelse uppgörs årligen. Där framkommer bland annat information om skolans verksamhet för arbetsåret, studerande, statistik och förvaltning.

Verksamheten följer finansavdelningens direktiv för att säkerställa att verksamhetsmålen uppnås på lagenligt sätt.

Skolan har ett eget arbetarskydd.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Uppnående av målen utvärderas med hjälp av statistik och genom att följa de i läroplanerna nämnda bedömningskriterierna. Ålands musikinstitut följer Finska musikinstituternas förbunds regelverk vad gäller nivåproven i musik.

Bedömningen görs av en jury bestående av tre behöriga lärare.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Budgetansvarig har tillsyn över anskaffning och överlåtelse samt skötseln av tillgångarna upp till 20.000 euro. Direktionen beslutar i övriga frågor. En kontinuerlig uppföljning och rapportering till direktionen görs minst en gång per kvartal för att säkerställa att budgeten inte överskrids.

Ordnande av riskhantering

En kontinuerlig skolning av personalen sker årligen genom utbildning inom brandförsvar och första hjälp. Företagshälsovården genomför med jämna mellanrum ergonomistudier på arbetsplatsen. Företagshälsovården genomför regelbundet en hälsoundersökning som berör både den fysiska och den psykosociala miljön.

Skolans arbetarskydd uppgör en verksamhetsplan och genomför riskbedömning. I övrigt följer skolan de olika policy och styrdokument som finns i organisationen.

Fakturahantering

Betalningen av fakturor sker centralt via det elektroniska fakturahanteringssystemet. Skolans fakturering av terminsavgifter och dylikt sker centralt via finansavdelningen.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom skolan

De underlag och metoder som används vid Ålands musikinstitut är tillräckliga för att kunna sköta skolans verksamhet och ekonomi på ett tillfredsställande sätt, bl.a. genom kontinuerlig uppföljning av budgetrapporter samt regelbunden rapportering till skolans direktion.

Ålands gymnasium

Skolans organisation, verksamhet och ekonomi

Ålands gymnasium har i uppdrag att erbjuda allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning som leder till gymnasieexamen med angiven studie- eller yrkesinriktning för unga och vuxna. Utbildningarna ordnas i skolorna Ålands lyceum samt Ålands yrkesgymnasium.

Ålands gymnasium ansvarar fortsättningsvis för antagning och examination av studerande vid sjöfartsprogrammet samt annan myndighetsutövning som med nuvarande lagstiftning inte kan delegeras. De lärare som undervisar vid sjöfartsgymnasiet har även erhållit ett förordnande vid Ålands gymnasium.

Hållbarhetsstyrning

Ålands gymnasium beaktar landskapets hållbarhetsagenda vid upprättandet av mål för verksamheten.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Ålands gymnasium bidrar genom att förverkliga sitt uppdrag till att studerande kan utvecklas och hitta en plats i samhället. Detta anknyter till landskapets hållbarhetsagendas vision "*alla kan blomstra*" och strategiska utvecklingsmålet "*välmående människor vars inneboende resurser växer*". Genom ett utbildningsutbud som motsvarar samhällets behov bidrar Ålands gymnasium till den kompetensförsörjning och utveckling som ett hållbart samhälle behöver, samt till strategiska utvecklingsmålet attraktionskraft för boende, besökare och företag. Studerande lär sig genom utbildningarna om hållbar utveckling i enlighet med läroplansgrunderna.

Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi

Från höstterminen 2017 skiljs inte ungdoms- och vuxenutbildningen längre åt inom Ålands yrkesgymnasium. Detta har medfört att den tidigare vuxenutbildningsenheten nu är en integrerad del per ansvarsområde och att en utbildningsplanerare är placerad per ansvarsområde och underställd respektive biträdande rektor.

Ålands lyceum

Implementering av nya läroplanen fortsatte under året. En förändring av schemalaggningsen gjordes för att frigöra mer utrymme för gemensamma aktiviteter i skolan. Förändringen ledde även till att ett utökad utrymme för annat lärararbete dagtid skapades. Ålands lyceum blev en Erasmus+ skuggningsskola.

Ålands yrkesgymnasium

Inom yrkesutbildningen fortsatte implementeringen av den kompetensbaserade utbildningen som ska vara så arbetsplatslik som möjligt. En studerande ska huvudsakligen påvisa sitt kunnande genom yrkesprov, där kunnandet förvärvas på olika sätt.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Utbildningsstyrelsen har beslutat att införa *Koski*, en tjänst där alla studerandes uppgifter om utbildning ska samlas. Uppgifterna kommer att samlas från befintliga register men även från nya register som tas fram. Målsättningen i riket är att Koski ska användas i hela sin omfattning år 2019. Osäkerhet uppstår i och med att uppgifterna i Koski baserar sig på studieinfo.fi vilket Åland inte är en del av idag.

Genom en omfattande revidering i lagstiftningen för yrkesutbildning, *Reform 2018*, förändras hela yrkesutbildningen på rikshåll från januari 2018. Examensstruktur, styrsystem och anordnarstruktur revideras. Inom yrkesutbildningen på Åland berörs utbildningarna inom social- och hälsoområdet samt sjöfartsprogrammet direkt av denna reform.

Uppföljning av målsättningar

Mål: Vidareutveckla digitaliseringsprocessen.

Förverkligat: Digitaliseringen av studentskrivningarna utökades under år 2017 till ytterligare ämnen i och med att även proven i det andra inhemska språket, religion, livsåskådningskunskap, hälsokunskap och historia blev digitala.

Satsningen på molnlösningar för den pedagogiska verksamheten fortgick främst med fokus på Googles G-suite och Microsofts Office 365-plattformar.

Vid Ålands yrkesgymnasium installerades och togs i bruk en lastbils- och bussimulator. Simulatoren används för undervisningen vid skolan men även för utomstående personer. Detta har redan visat sig vara en lyckad satsning.

Arbetet med en ny gemensam webbplats för hela Ålands gymnasium inleddes samt digitalisering av studieguiden.

Mål: Utveckling av kvalitetsledningssystemet.

Förverkligat: Under året har implementeringen av kvalitetsledningssystemet fortsatt. Ett par interna revisionstillfällen samt en ledningens genomgång av ledningssystemet och verksamheten har hållits. Uppdragsbeskrivningar, årsplan, och andra styrande och kvalitetssäkrande dokument har tagits fram.

Mål: Genomförande av riskbedömning.

Förverkligat: Enligt den plan som finns för riskbedömningar genomfördes en riskbedömning av den psykosociala arbetsmiljön i slutet av år 2017. Resultaten kommer att följas upp tillsammans med företagshälsovården.

Mål: Implementering av ny läroplan vid Ålands lyceum.

Förverkligat: Förverkligats för årskurs ett och två. Fortsatt implementering för årskurs tre år 2018.

Mål: Utveckling av den yrkesinriktade specialundervisningen vid Ålands yrkesgymnasium.

Förverkligat: Från höstterminen 2017 utökades programmen inom yrkesinriktad specialundervisning med programmet *Hemarbets- och rengöringsbranschen*. En arbetsgrupp har utarbetat ett förslag till en utbildning på gymnasienivå för elever med utvecklingsstörning.

Mål: Utveckling av kontakten med arbetslivet för Ålands yrkesgymnasium.

Förverkligat: Ålands yrkesgymnasiums LIA-samordnare (lärande i arbete) har hållit kontinuerlig kontakt med arbetsplatser inom de olika branscherna. Branscherna har inbjudits till träffar då ansvarsfördelningen mellan skolan och arbetsplatsen tydliggjorts och samtidigt givits möjlighet till informationsutbyte för att hela tiden förbättra och göra studierna så arbetsplatslika som möjligt.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands gymnasium	-18 182 000,00	-17 085 848,20	-1 096 151,80	93,97
Verksamhetens intäkter	540 000,00	753 039,64	-213 039,64	139,45
Försäljningsintäkter	270 000,00	326 779,33	-56 779,33	121,03
Avgiftsintäkter	215 000,00	213 862,93	1 137,07	99,47
Understöd och bidrag	0,00	108 078,00	-108 078,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	55 000,00	104 319,38	-49 319,38	189,67
Verksamhetens kostnader	-18 722 000,00	-17 827 500,24	-894 499,76	95,22
Löner och arvoden	-9 066 269,76	-8 613 721,93	-452 547,83	95,01
Pensionspremier	-1 676 414,70	-1 566 670,79	-109 743,91	93,45
Övriga lönebikostnader	-150 315,47	-142 006,28	-8 309,19	94,47
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	102 486,02	-102 486,02	0,00
Köp av tjänster	-1 582 000,00	-1 308 710,31	-273 289,69	82,73
Material, förnödenheter och varor	-1 420 000,00	-1 510 720,09	90 720,09	106,39
Övriga verksamhetskostnader	-4 827 000,07	-4 788 156,86	-38 843,21	99,20
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	0,00	0,00	0,00
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	-10 836,19	10 836,19	0,00
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	0,00	-10 836,19	10 836,19	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-551,41	551,41	0,00
Ränteintäkter	0,00	30,83	-30,83	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-135,64	135,64	0,00
Räntekostnader	0,00	-208,90	208,90	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-237,70	237,70	0,00

För år 2017 hade Ålands gymnasium en nettobudget på 18.182.000 euro inkluderande en internhyra på 4.688.000 euro. Preliminära utfallet visar ett överskott på ca 1.100.000 euro. Under

investeringsmomentet fanns en budget på 300.000 euro. Preliminära utfallet är på drygt 82.000 euro.

Det finns ett antal faktorer som ligger till grund för att utfallet underskrider budgeten så markant. Den största orsaken är att lönerna för yrkesgymnasiet och lyceet, men också för samordningsenheten, kunde fås ner till en lägre nivå än budgeterat.

Under året har även ett antal ordinarie tjänsteinnehavare avgått med pension utan att någon nyanställning gjorts. En minskning av lönekostnaderna har varit och är fortfarande en förutsättning för att Ålands gymnasium ska kunna komma ner till en budgetnivå som krävs för att nå besparingskravet vid utgången av år 2019. En annan faktor till överskottet har varit att de verkliga kostnaderna för inköp av utbildningstjänster ligger långt under budgetanslaget. En av orsakerna är att bara en del av de externa LIA-platserna har fakturerats gymnasiet. Under året har även ett antal projekt bidragit till höjda intäkter.

Investeringsöverskottet kan delvis förklaras med att få inköp överskrider investeringsgränsen. Det nya centralköket på Neptunigatan 6 som fanns budgeterat under år 2017 har framskjutits på grund av att bygget blivit senarelagt till åren 2018 - 2019.

Uppföljning av nyckeltal

Antal studerande

Totala antalet examensstuderande vid Ålands yrkesgymnasium hösten 2017 (exklusive sjöfart) var 532 personer, 243 kvinnor och 290 män. Vid Ålands lyceum studerade hösten 2017 totalt 429 personer, 238 flickor och 191 pojkar.

Antalet antagna studerande per utbildning under läsåren 2016-2017 och 2017-2018

Utbildning	2016-2017			2017-2018 (per 31.8)		
	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt
Totalt	133	190	323	156	176	332
Ålands lyceum	70	65	135	74	57	131
HUTH	16	13	29			42
Ålands yrkesgymnasium	63	125	188	82	119	201
Företagsekonomi, merkonom (ungdom)	8	13	21	8	12	20
Informations- och kommunikationsteknik, datanom	4	11	15	4	11	15
Hotell-, restaurang-, cateringbranschen, kock	8	8	16	10	6	16
Social och hälsoområdet, närvårdare (ungdom)	16	7	23	19	2	21
Samhälleliga och sociala yrkesområdet, sociokant	15	7	22	15	5	20
Yrkesträningsprogrammet	-	2	2	-	-	-
Yrkesinriktad spec.undervisning inr. café	1	2	3	2	-	2
Yrkesinriktad spec.undervisning inr. teknik	1	3	4	-	4	4
Byggbranschen, husbyggare	2	13	15	-	-	-
El- och automationsteknik, elmontör	-	-	-	3	12	15
Bilbranschen, fordonsmekaniker	3	11	14	3	10	13
Frisör	-	-	-	10	-	10
Maskin- och metallbranschen, verkstadsmekaniker	-	14	14	3	11	14
Husteknik, rörmontör	-	-	-	-	15	15
Sjöfart	5	34	39	5	31	36

Antagna studerande till vuxenutbildning 1.1.2017 - 31.12.2017

Utbildning/kurs	Antal		
	Kvinnor	Män	Totalt
Grundläggande yrkesutbildning för vuxna			
Grundexamen inom social- hälsovård	39	6	45
Yrkesinriktade kompletterings- och vidareutbildning			
Gymnasiebaserad utbildning till servitör	9	4	13
Läroavtal (nya antagna under 2017)			
Landsbygdsföretagare	4	14	18
Övriga	1	4	5
Kursverksamhet (antal deltagare under året)*			
Beställningskurser	25	443	468
Kurser från kurskalendern (öppna för allmänheten)	53	203	256
Grundläggande yrkeskompetens inom ÅYG (studerande)	1	12	13
NTI-kurser**	93	30	123
Hygienpass, endast tentamen	56	25	81
Sysselsättningskurs inom hotell och restaurang	17	6	23
Vägledandekurs för vuxna, AMS	5	6	11
Vägledandekurs för unga, AMS***	8	12	20

* samma person kan räknas flera gånger om denne har deltagit i flera kurser

** antalet deltagande personer räknade endast en gång, dessa kan ha avlagt en eller flera NTI kurser

*** den ena kursen startade 2.12.2016 och fortsatte t.o.m. 24.03.2017 och den andra började 4.12.2017 och fortsätter till 19.01.2018

Redogörelse för den interna kontrollen

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Ålands gymnasium har fortsatt att delta i de gemensamma upphandlingar som landskapsregeringen utför, under året har bl.a. upphandling av mjölk- och mjölkprodukter samt förbandsmaterial genomförts. En option för kaffe, kakao- och chokladdrycksprodukter har också utnyttjats så att avtalet gäller fram till september 2019. Upphandlingarna handhas av ÅHS.

Ålands sjösäkerhetscentrum

Förutom denna redogörelse ger Ålands sjösäkerhetscentrum ut egen verksamhetsberättelse.

Sjösäkerhetscentrets organisation, verksamhet och ekonomi

Verksamheten styrs av LL (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum. Ålands sjösäkerhetscentrum ska i samverkan med skolor och näringsliv erbjuda kvalificerad sjösäkerhetsutbildning i form av kurs- och fortbildningsverksamhet till studerande vid sjöskolorna och redan verksam personal inom sjöfartsnäringen samt till övriga intressenter. Myndighetschefen leder verksamheten vid Ålands sjösäkerhetscentrum. Styrelsen för Ålands sjösäkerhetscentrum ansvarar för centrets förvaltning och verksamhet. Genom kontinuerlig granskning av kvalitetssystemet upprätthålls en hög kvalitet i verksamheten. Kvalitetssystemet är godkänt av både den finska myndigheten Nationella centret för utbildningsutvärdering och svenska myndigheten Transportstyrelsen vilket ger en unik möjlighet att erbjuda utbildning för certifikat i två länder.

Kursverksamheten har under året fokuserat på produktutveckling genom förnyelse och förbättring av befintliga kurser samt utveckling av nya kurskoncept och teman. Året blev ett mellanår med 112 kurstillfällen och 1.027 kursdeltagare.

Sjöfartsutbildningen på Åland har under året nyttjat skolfartyget Michael Sars i normal utsträckning med: 22 undervisningstillfällen vid kaj, 83 dagsturer och 32 sjödygn med övernattnings ombord. Fartyget har varit chartrat av externa sjöfartsutbildningar 33 dagar och sex dagar på Almedalsveckan i juli under år 2017.

Ålands Sjösäkerhetscentrum tillämpar nettobudgetering för verksamheten. Inkomsterna budgeteras således under samma budgetmoment som utgifterna.

Hållbarhetsstyrning

Ålands sjösäkerhetscentrum saknar i dagsläget hållbarhetsstyrning. Organisationen arbetar dock kontinuerligt med att förbättra hållbarheten genom små förändringar.

Skolfartyget Michael Sars har under året blivit godkänt enligt den nya ISO standarden 14001:2015.

Ålands sjösäkerhetscentrum erbjuder sjösäkerhetskurser till erfarna sjömän samt till nya sjömän. Utbildningsutbudet motsvarar samhällets efterfrågan, vilket leder till den kompetens och utveckling som samhället behöver. Ålands sjösäkerhetscentrum arbetar proaktivt i sina utbildningar för att minska olyckor och tillbud.

Prioriterade hållbarhetsfrågor

Upphandling

Ålands sjösäkerhetscentrum har under året haft en upphandling gällande Michael Sars. Landskapsregeringens upphandlingsregler följs.

Antikorruption

Inga bekräftade korruptionsincidenter har inträffat.

Material

Under året har Ålands Sjösäkerhetscentrum aktivt minskat utskriften av kursmaterial till kursdeltagare genom att istället dela ut låneexemplar som används under flera olika kurstillfällen.

För att ytterligare minska utskriften av studiematerial till kursdeltagare har det påbörjats ett arbete med nätbaserade kurser, på detta sätt kan kursdeltagare studera teorimaterial till kursen på egen hand för att sedan komma till Ålands sjösäkerhetscentrum och utföra de praktiska momenten.

Miljöbedömning av leverantörer

Inga miljöbedömningar av leverantörer har gjorts. I mån av möjlighet används lokala leverantörer.

Icke diskriminering

Inga diskrimineringsincidenter har rapporterats.

Utbildning och kompetensutveckling

Under perioden har Ålands sjösäkerhetscentrums personal bland annat gått en intern kurs i hur man på bästa sätt ska lära ut och nå ut till kursdeltagare.

Väsentliga förändringar i verksamhet och ekonomi

Verksamhetsåret 2017 blev tillfredställande i jämförelse med åren 2015 och 2016 samt STCW Manila 2010 som nu är fullt ut implementerat. Detta betyder att alla aktiva sjöfarare nu har uppdaterade sjösäkerhetskurser vilka skall ånyo uppdateras vart femte år. Av den anledningen har efterfrågan på grundkurser ökat under år 2017.

Det nu genomförda regelverket kommer att ge sjösäkerhetscentret en förväntad verksamhetsminskning kommande två år jämfört med åren 2015 och 2016. Personalstyrkan har anpassats till den svagare efterfrågan och återgått till två heltidsanställda instruktörer. Sjösäkerhetscentret har fått nya kundrelationer och därmed lyckats öka marknadsandelen i och med tillströmningen av kunder under åren 2015 och 2016.

Ett mindre antal icke certifikatberättigande kurser, d.v.s. kurser utanför STCW kraven har genomförts. Sjöfartsskolorna, som under år 2017 utgjort 25 % av deltagarantalet, hade även detta år färre antagna elever mot tidigare vilket kommer att avspeglar sig i centrets verksamhet under de

kommande åren. Med en aktivt kundorienterad organisation och kursverksamhet har 20 % fler kursintyg producerats under år 2017 jämfört med de svagare åren 2012 - 2014.

Genom aktiv marknadsföring till företag, allmänhet och turistnäringen har sjösäkerhetscentret framgångsrikt kört "*Team Buildings Event*" i bassänghallen för allmänheten.

Den 1 juli anställdes en projektanställd utbildningsplanerare på 50 % som tillsammans med instruktörerna utvecklat webbaserade kurser. Första steget var grundkursen *Räddningsfarkoster och beredskapsbåtar*, följande steg är nu brandkurserna *Grundläggande brandbekämpning* och *Avancerad brandbekämpning*. Målsättningen är att dessa ska vara klara under år 2018.

I och med övertagande av skolfartyget har sjösäkerhetscentret fått en utökad administrativ uppgift och nya utmaningar. I samband med arbetet med en aktivare utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget har planerna att uppgradera Michael Sars påbörjats. I fartyget uppgraderades tre hytter med wc och dusch under sensommaren. Därtill har en däckskran monterats på akterdäck, främst för att betjäna oljeskyddet.

Uppföljning av målsättningar

Mål: Utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa.

Förverkligat: Från sjöfartsbranschen ökar efterfrågan på webbaserade utbildning, så kallad CBT-utbildning (computer based training) för att öka flexibiliteten och optimering av kurstiden. Den övergripande målsättningen med att överföra delar av kursernas teoretiska del till CBT är att höja kunskapsnivån hos kursdeltagarna samt kvaliteten på den praktiska delen på sjösäkerhetscentrets kurser. Genom att anpassa verksamheten till ny informationsteknologi och e-inläring uppnår man positiva ekonomiska effekter genom effektivisering av utnyttjande av personalresurserna och möjligheten att nå nya kundgrupper. Första steget var grundkursen *Räddningsfarkoster och beredskapsbåtar* (livbåtsman/LBM), vilken blev klar för testkörning vid årsskiftet.

Mål: Leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för marknaden och kunden.

Förverkligat: I strävan att bredda kursutbudet med proaktiva säkerhetsutbildningar för sjöfarten har centret i ett nära samarbete med passagerarredier utvecklat den nya kursen "*Fit For Safety Training*" vilken har IMO model course 6.09 som grund. Den webbaserade *LBM-kursen* och *Fit For Safety Training* är klara och lanseras våren 2018.

Mål: Optimera resurserna för att tillgodose marknaden behov av kursutbud under år 2017.

Förverkligat: Alla aktiva sjöfarare har nu uppdaterade sjösäkerhetskurser, vilka ska ånyo uppdateras vart femte år. Det nu genomförda regelverket kommer att ge sjösäkerhetscentret en förväntad verksamhetsminskning kommande två år jämfört med åren 2015 och 2016. Personalen har anpassats till ordinarie besättning med två heltidsanställda instruktörer under verksamhetsåret.

Mål: Att hålla cirka 133 kurser under året av varierande längd.

Förverkligat: 112 kurser hölls under året.

Mål: Påbörja arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att kunna tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav.

Förverkligat: Nya torrdräkter har införskaffats till övningshamnen och en tolvpersoners flotte har förnyats i bassänghallen. För att till alla delar uppfylla STCW-koden A-VI/1-1 *personal survival techniques*, punkt 6 har det till bassängen införskaffats en bassängplattform. Livbåten har också genomgått en grundförbättring.

Mål: Aktivt effektivisera arbetet med utförsäljningen av ledig kapacitet i skolfartyget.

Förverkligat: Vid fyra mässtillfällen under året har fartyget aktivt marknadsförts med en monter. Till Michael Sars har en ny webbplats skapats främst med tanke på att marknadsföra fartyget externt. Arbetet med uppdateringen av fartygets faciliteter har fortgått. Fartyget har varit på charter i extern verksamhet under 39 dagar.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands sjösäkerhetscentrum	-944 000,00	-907 259,30	-36 740,70	96,11
Verksamhetens intäkter	588 000,00	674 329,15	-86 329,15	114,68
Försäljningsintäkter	78 000,00	144 890,38	-66 890,38	185,76
Avgiftsintäkter	510 000,00	504 621,69	5 378,31	98,95
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	24 817,08	-24 817,08	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 532 000,00	-1 581 513,37	49 513,37	103,23
Löner och arvoden	-497 790,00	-572 542,54	74 752,54	115,02
Pensionspremier	-91 471,00	-105 779,74	14 308,74	115,64
Övriga lönebikostnader	-8 323,00	-13 498,60	5 175,60	162,18
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	2 712,01	-2 712,01	0,00
Köp av tjänster	-494 992,00	-462 268,94	-32 723,06	93,39
Material, förnödenheter och varor	-193 524,00	-183 541,01	-9 982,99	94,84
Övriga verksamhetskostnader	-245 900,00	-246 594,55	694,55	100,28
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-75,08	75,08	0,00
Ränteintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-52,35	52,35	0,00
Räntekostnader	0,00	-22,73	22,73	0,00

Uppföljning av nyckeltal

Ålands sjösäkerhetscentrums kursdeltagare och förverkligade kurser 2016 och 2017

Kursens namn	2016					2017				
	Kurser	Dagar	Kvinnor	Män	Deltag.	Kurser	Dagar	Kvinnor	Män	Deltag.
Totalt	261	396	277	2 553	2 830	112	195	329	698	1 027
Säkerhetskurser	199	270	252	1 839	2 091	92	137	316	555	871
Livbåtsman	23	46	66	222	288	21	42	104	155	259
Livbåtsman, refresher	84	84	87	975	1 062	10	10	10	58	68
Fast rescue boat	7	21	2	36	38	6	18	1	40	41
Fast rescue boat, ref.	26	26	6	186	192	4	4	0	13	13
Basic Safety	4	20	5	30	35	7	35	19	43	62
Basic Safety ref.	27	54	12	298	310	7	14	0	29	29
Arbetarskydd	-	-	-	-	-	7	10,5	45	49	94
Basic Safety (Tallink)	8	16	72	65	137	3	3	6	32	38
Första hjälp	3	3	2	27	29	0	0	0	0	0
Övr. sjösäkerhetskurser	17	-	-	-	-	27	-	131	136	267
Brandkurser	62	126	25	714	739	20	58	13	143	156
Familiarization Training	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0
Basic Fire Fighting	6	24	3	60	63	7	28	8	59	67
Basic fortbildning	15	15	7	171	178	0	0	0	0	0
Advanced Fire Fighting	5	15	5	69	74	4	12	0	43	43
Advanced fortbildning	36	72	10	414	424	9	18	5	41	46

Redogörelse för den interna kontrollen

Ålands sjösäkerhetscentrums kvalitetssystem är godkänt av både den finska myndigheten Trafi och motsvarande svenska myndighet Transportstyrelsen. Detta ger en unik möjlighet att erbjuda utbildning för certifikat i två länder. Som underleverantör har Mariehamns räddningsverk ett motsvarande kvalitetssystem där Ålands sjösäkerhetscentrum står som ansvarig gentemot nationella och internationella sjöfartsmyndigheter.

Ålands arbetsmarknadsmyndighet

Utöver denna redogörelse avger myndigheten en separat verksamhetsberättelse.

Myndighetens översikt

AMS ordinarie utrymmen på Nygatan 5 byggdes om och renoverades under året. Myndigheten verkade i tillfälliga utrymmen under tiden och omlokaliseringen påverkade verksamheten negativt. Omlokaliseringen beaktades inte i budgeten för år 2017 och medförde kostnader om cirka 60.000 euro. Verksamhetskostnadernas anslag överskreds med enbart cirka 14.000 euro (0,9 %) tack vare sträng budgetdisciplin och god kostnadsmedvetenhet för att undvika behovet av tilläggsanslag. De nya utrymmena är anpassade så långt det är ekonomiskt försvarbart till alla kunders och personalens behov, varför nämnda överskridning kan anses vara väl motiverad.

Reglerna för vuxenstudiepenning ändrades från och med 1 augusti 2016. Ökningen av antalet sökande av vuxenstudiepenning blev inte så stor som uppskattades utifrån regeländringen. Av överskottet för studiestöd om 770.000 euro härrör 444.000 euro från vuxenstudiepenningen. I övrigt under året har inte förekommit händelser som påverkat bokslutsuppgifterna och budgetuppföljningen.

Hållbarhetsstyrning

AMS tar aktivt del i landskapsregeringens arbete för att genom aktiv styrning medverka till att de uppsatta hållbarhetsmålen för Åland ska kunna uppnås. AMS deltar i arbetsgrupperna för utvecklingsmål 2 Social hållbarhet och utvecklingsmål 5 Attraktionskraft. Då resurserna för internt utvecklingsarbete under året har behövt allokeras till de två flyttningar som myndigheten har genomfört har inga verktyg för den myndighetsinterna hållbarhetsstyrningen ännu utvecklats.

Genomförda hållbarhetsåtgärder

Under året har en utbildning för all personal på temat LikaOlika genomförts under ledning av en extern konsult som ett led i arbetet för att motverka diskriminering såväl inom organisationen som i kundrelationer. En grupp inom AMS har arbetat särskilt för att förbättra personalens hälsa och trivsel. Personalen har i vissa fall genomfört utbildning och kompetensutveckling på eget initiativ.

Under året har inga upphandlingar, anskaffningar av material eller kontakter företagits med leverantörer i en omfattning som skulle ha föranlett miljöbedömningar eller åtgärder för att motverka korruption.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Utöver renoveringen och den tillfälliga flytten av verksamheten som nämndes ovan har inga förändringar förekommit som påverkat bokslutsuppgifterna och budgetuppföljningen.

De viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna som inverkar på verksamheten

Det datoriserade studiestödssystemet (STUDS) som Åda Ab ansvarar för innehåller buggar och andra programfel som gör att felaktigheter uppstår vid handläggningen av studiestödsförmåner. AMS är medveten om bristerna och meddelar upptäckta felaktigheter till Åda Ab för rättelse. Det har hänt att programfel inte upptäckts av AMS utan genom att kunder kontaktat AMS. AMS bedömning är att få programfel förblir oupptäckta.

Regeringen i riket har beslutat att arbets- och näringsbyråernas uppgifter överförs på landskapen från och med år 2019. I riket har föreslagits att uppgifter som för närvarande hör till arbets- och näringsbyråerna, bland annat uppgifter i samband med verkställighet av utkomstskydds- och alterneringsledighetssystemen, ska överföras på Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna från och med 2019. I syfte att skydda den personliga integriteten och att skapa en god registersed ska landskapslagen (2013:81), 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagarservice (FFS 916/2012) tillämpas på register över enskilda och arbetsgivare som AMS använder vid skötseln av de uppgifter AMS har enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Det är fråga om ett IT-baserat kundinformationssystem (Ura) som drivs för arbets- och näringsbyråerna i riket. Det är osäkert om och vilka konsekvenser de planerade organisationsreformerna av arbetskraftsförvaltningen i riket får när det gäller till exempel AMS möjligheter att på samma sätt som idag använda Ura för verkställandet av arbetsmarknadsservicen och utkomstskyddet för arbetslösa.

Uppföljning av målsättningar

Mål: Förkorta den sammanhängande arbetslöshetstiden för arbetslösa över 54 år.

Förverkligat: Under året var det genomsnittliga antalet arbetslösa över 54 år som varit arbetslösa sex månader eller mer 58 personer. Motsvarande siffra 2016 var 59.

Mål: Fler företag erbjuder praktikplatser, anställning med sysselsättningsstöd och andra sysselsättningsplatser.

Förverkligat: AMS bedömer att det antal företag som erbjuder praktikplatser, anställning med sysselsättningsstöd och andra sysselsättningsplatser inte har förändrats.

Mål: Öka antalet användare av AMS e-tjänster.

Förverkligat: År 2016 anmäldes 836 (33 %) av 2.528 lediga platser via e-tjänster. Motsvarande siffror för år 2017 var 762 (26 %) av 2.948. Under året har 56 personer ansökt om arbetslöshetsförmån i den nya e-tjänsten, som togs i bruk under året.

Mål: Förkorta den genomsnittliga tillsättningstiden för otillsatta platser.

Förverkligat: Enligt en schematisk beräkning var den genomsnittliga tillsättningstiden för lediga platser 54,4 dagar år 2017 och 44,4 dagar år 2016.

Mål: Fler sysselsättningsplatser kan erbjudas.

Förverkligat: AMS bedömer att antalet sysselsättningsplatser som kan erbjudas är oförändrat.

Mål: Fler tjänster görs tillgängliga via e-tjänster.

Förverkligat: Under året blev det möjligt att ansöka om arbetslöshetsförmåner samt att redovisa arbetslöshetstid genom en e-tjänst på AMS webbplats.

Mål: Studiestöd beviljas och utbetalas senast fem veckor efter att ansökan är komplett.

Förverkligat: 98,5 % av utbetalningarna inleds inom fem veckor.

Mål: Öka antalet besökare på www.alandliving.ax.

Förverkligat: Antalet besökare på www.alandliving.ax har under året ökat med 110 % jämfört med år 2016. Antal besökare år 2017: 22.529. Antal besökare år 2016: 10.728.

Mål: Minska antalet arbetslösa med annat medborgarskap än finländskt.

Förverkligat: I slutet av februari 2017 var 113 arbetssökande med annat medborgarskap än finländskt placerade i utbildning och 166 var arbetslösa, totalt 279. Vid motsvarande tid år 2018 var antalet 86 respektive 192, vilket gör totalt 278.

Mål: Öka antalet användare av AMS nättjänster.

Förverkligat: År 2016 anmäldes 836 (33 %) av 2 528 lediga platser via e-tjänster. Motsvarande siffror för år 2017 var 762 (26 %) av 2.948. År 2015 anmäldes 766 (30 %) av 2.527 lediga platser via e-tjänster.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
AMS sysselsättning	-5 340 000,00	-4 991 265,78	-348 734,22	93,47
Verksamhetens kostnader	-510 000,00	-780 097,64	270 097,64	152,96
Löner och arvoden	-173 482,00	-318 696,31	145 214,31	183,71
Pensionspremier	-31 574,00	-58 002,56	26 428,56	183,70
Övriga lönebikostnader	-4 944,00	-5 258,56	314,56	106,36
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	7 804,42	-7 804,42	0,00
Köp av tjänster	-300 000,00	-405 944,63	105 944,63	135,31
Material, förnödenheter och varor	0,00	0,00	0,00	0,00
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-4 830 000,00	-4 211 168,14	-618 831,86	87,19
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-4 100 000,00	-3 928 424,97	-171 575,03	95,82
Arbetsmarknad	-730 000,00	-282 743,17	-447 256,83	38,73

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
AMS verksamhet	-1 525 000,00	-1 556 738,41	31 738,41	102,08
Verksamhetens intäkter	37 909,66	20 845,36	17 064,30	54,99
Försäljningsintäkter	0,00	3 935,70	-3 935,70	0,00
Avgiftsintäkter	1 000,00	0,00	1 000,00	0,00
Understöd och bidrag	16 909,66	16 909,66	0,00	100,00
Övriga verksamhetsintäkter	20 000,00	0,00	20 000,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 562 909,66	-1 577 583,77	14 674,11	100,94
Löner och arvoden	-905 191,00	-875 731,78	-29 459,22	96,75
Pensionspremier	-167 293,00	-159 383,15	-7 909,85	95,27
Övriga lönebikostnader	-15 197,00	-14 449,02	-747,98	95,08
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	11 450,82	-11 450,82	0,00
Köp av tjänster	-251 909,66	-331 317,79	79 408,13	131,52
Material, förnödenheter och varor	-25 000,00	-58 710,21	33 710,21	234,84
Övriga verksamhetskostnader	-198 319,00	-149 442,64	-48 876,36	75,35
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	0,00	0,00	0,00
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	0,00	0,00	0,00	0,00
Arbetsmarknad	0,00	0,00	0,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Redogörelse för den interna kontrollen

AMS myndighetschef leder myndighetens verksamhet och ansvarar för att fastställda mål uppnås. Alla rättelseyrkanden och besvär avgörs av myndighetschefen som i samband med detta granskar lagenligheten i de ärenden där kunden visat missnöje över beslut. Det finns behov av att utveckla arbetssätt, metoder och rutiner i arbetet för att säkerställa lagenligheten och att verksamhetsmålen uppnås på ett resurseffektivt sätt.

Uppföljning av tidigare års granskning

Under år 2016 genomförde landskapsrevisionen en granskning av AMS i form av en effektivitetsrevision. Uppföljning av tidigare års effektivitetsrevisioner görs i samband med bemötande av årets effektivitetsrevisionsrapporter till landskapsrevisionen.

Årsbokslut

Resultaträkning

	2017	Not	2016
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter	9 713 714,09		8 852 638,19
Avgiftsintäkter	9 773 124,58		10 005 297,38
Understöd och bidrag	995 548,36		148 960,98
Övriga verksamhetsintäkter	780 735,69		975 130,41
	21 263 122,72		19 982 026,96
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	-100 318 127,75	2	-102 041 935,01
Köp av tjänster	-48 226 816,87		-47 059 475,63
Material, förnödenheter och varor	-17 807 027,81		-18 115 704,36
Övriga verksamhetskostnader	-17 319 681,70		-19 821 004,81
	-183 671 654,13		-187 038 119,81
Pensionsintäkter- och kostnader			
Pensionsintäkter	16 500 000,00		16 500 000,00
Pensionskostnader	-32 009 371,22		-30 547 958,47
	-15 509 371,22		-12 047 958,47
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen	3 504 453,25		5 277 412,42
Återbetalningar av överföringar	39 452,17		36 305,92
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	4 140 112,57		6 359 887,19
	7 684 017,99		11 673 605,53
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott	-17 945 980,89		-19 346 657,64
Social- och hälsovård samt utkomststöd	-48 950 955,84		-48 140 820,07
Arbetsmarknad	-282 743,17		-297 428,10
Bostadsproduktion	-174 585,08		-118 768,87
Primärnärings	-10 593 619,04		-10 530 008,12
Övrigt näringsliv	-4 644 317,90		-8 436 491,96
Allmänna stöd	-5 243 254,92		-6 365 341,09
Övriga överföringskostnader	-6 032 973,56		-5 170 315,91
	-93 868 430,40		-98 405 831,76
Verksamhetsbidrag	-264 102 315,04		-265 836 277,55

Resultaträkning

	2017	Not	2016
Skatteinkomster			
Avräkningsbelopp	233 616 481,91		219 560 594,42
Skattegottgörelse	23 945 287,00		9 508 580,00
Återbäring av lotteriskatt	11 433 278,06		11 104 685,54
Apoteksavgifter	755 641,93		734 904,00
	269 750 688,90		240 908 763,96
Finansiella intäkter och kostnader			
		3	
Ränteintäkter	758 897,43		1 102 537,10
Övriga finansiella intäkter	33 347 919,97		28 950 722,73
Räntekostnader	-1 213,15		-4 203,39
Övriga finansiella kostnader	-11 256 959,66		-8 946 343,42
	22 848 644,59		21 102 713,02
Årsbidrag	28 497 018,45		-3 824 800,57
Av- och nedskrivningar			
Avskrivningar	-11 649 083,55		-11 682 375,89
Nedskrivningar			
	-11 649 083,55		-11 682 375,89
Extraordinära poster			
		4	
Extraordinära intäkter	16 283,04		57 658 380,09
Extraordinära kostnader			-103 470,90
	16 283,04		57 554 909,19
Räkenskapsperiodens resultat	16 864 217,94		42 047 732,73
Ökning eller minskning av reserver	-8 000 000,00		
Räkenskapsperiodens under- eller överskott	8 864 217,94		42 047 732,73

Balansräkning

Aktiva	Not	2017	2016
Bestående aktiva			
Immateriella tillgångar			
Immateriella rättigheter	5	1 019 654,81	594 167,43
Landskapsegendom			
Mark- och vattenområden	6	0,34	0,34
Byggnader		0,34	0,34
Övrig landskapsegendom		455 420,19	413 616,89
		455 420,87	413 617,57
Materiella tillgångar			
Byggnadsjord- och vattenområden	7	204 621,06	204 621,06
Byggnader		42 692 769,14	41 973 509,30
Vägar och infrastruktur		124 806 695,96	126 242 379,68
Maskiner och inventarier		17 879 510,50	19 683 499,56
Övriga materiella tillgångar		66 691,44	66 691,44
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar		19 081 641,01	6 552 771,19
		204 731 929,11	194 723 472,23
Placeringar			
Grundkapital i Landskapets affärsverk		130 739 495,36	130 739 495,36
Aktier	8	36 175 659,14	35 375 659,14
Andelar		89 458,10	132 587,66
		167 004 612,60	166 247 742,16
RÖRLIGA AKTIVA			
Omsättningstillgångar			
Lagerkonto		799 707,88	831 302,70
Fordringar			
Lånefordringar	9	60 379 935,40	64 369 905,31
Försäljningsfordringar	10	3 008 471,96	3 215 827,24
Övriga fordringar		3 019 258,22	3 826 000,10
Resultatregleringar	11	9 612 122,92	9 007 542,98
		76 019 788,50	80 419 275,63
Finansiella värdepapper			
Kortfristiga placeringar		19 385 305,31	25 423 009,57
Kassa- och banktillgodohavanden			
Kassa- och banktillgodohavanden		39 322 257,34	19 233 511,22
Aktiva totalt		508 738 676,42	487 886 098,51

Balansräkning

<u>Passiva</u>	NOT	2017	2016
Eget kapital			
Grundkapital			
Landskapets kapital	12	311 086 104,10	311 086 104,10
Värderingsposter	13	11 455 908,46	11 455 908,46
Fondkapital	14	36 279 552,39	32 043 326,28
Föregående räkenskapsperioders resultat		87 368 675,10	45 320 942,37
Räkenskapsperiodens resultat		8 864 217,94	42 047 732,73
		<u>455 054 457,98</u>	<u>441 954 013,94</u>
Obligatoriska reserveringar			
Obligatoriska reserveringar	15	6 809 516,20	8 425 914,14
Förvaltad kapital			
Förvaltad kapital	16	45 350,07	45 350,07
Främmande kapital			
Skuldförbindelselån	17		
	18	5 392 045,85	5 268 889,14
Erhållna förskott		745 868,36	294 968,81
Leverantörsskulder		9 859 903,83	10 466 248,03
Övriga skulder		4 193 518,27	4 193 991,12
Resultatregleringar	19	26 638 015,86	17 236 723,26
		<u>46 829 352,17</u>	<u>37 460 820,36</u>
<u>Passiva totalt</u>		<u>508 738 676,42</u>	<u>487 886 098,51</u>

Not 1 – Redovisningsprinciper för landskapet Åland

Principerna för upprättande av bokslutet

Till landskapet Ålands bokslut hör balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och tillhörande noter samt en budgetuppföljning. Bokslutet upprättas i enlighet med gällande lagar och bestämmelser (i huvudsak bokföringslagen och bokföringsförordningen) och skall ge riktiga och tillräckliga uppgifter om landskapets verksamhet, ekonomiska ställning och finansiering. Dock har vissa speciallösningar tillgripits emedan landskapet bedriver offentlig verksamhet som i många fall väsentligt skiljer sig från privat verksamhet och de redovisningskrav som ställs på dessa. Från och med år 2015 följer landskapet Åland, i tillämpliga delar, bokföringsnämndens kommunsektionens anvisningar vdg kontoplan samt upprättande av bokslut. Stor tonvikt har lagts vid periodiseringarna i bokslutet och prestationsprincipen är tillämpad i stå stor omfattning som möjligt. Förbindelseprincipen har tillämpats för bidrag som hör till EU:s målprogram samt vissa nationella företagsstöd, vilket innebär att resultaträkningen belastas då landskapsregeringen tagit ett bindande beslut.

Uppgörande av balansräkningen

Anläggningstillgångarna tas upp i balansräkningen till anskaffningspris med avskrivningar enligt plan. De planenliga avskrivningarna har beräknats enligt en på förhand uppgjord avskrivningsplan.

Aktiva sidan har klassificerats i bestående aktiva och rörliga aktiva.

Balansräkningen AKTIVA

Bestående aktiva indelas i följande huvudgrupper:

Landskapsegendom

Definitionen på landskapsegendom följer finska statens, där motsvarande egendom kallas för nationalförmögenhet. Till landskapsegendom hör kultur- och naturarv såsom t.ex. museiföremål, kulturhistoriskt värdefulla byggnader och fastigheter.

Från och med 01.01.2016 ingår merparten av landskapsegendomen i balansräkningen för Landskapets fastighetsverk (För landskapets fastighetsverks bokslut se bilaga 3). Endast ett fåtal anläggningar ingår fortsättningsvis i Landskapet Ålands balansräkning.

Förvärvad landskapsegendom före år 1998 har inte värderats men av tekniska orsaker har varje anläggning ett värde av (1 mk) 0,17 cent för att kunna behandlas tekniskt i systemen.

Immateriella rättigheter

Bland annat ingår programvaror, licenser och anslutningsavgifter.

Materiella tillgångar

Till materiella tillgångar räknas föremål och rättigheter, som kan överlåtas separat samt övriga nyttigheter, vilkas verkningstid som produktionsfaktor sträcker sig över flera än ett finansår eller som avses ge avkastning eller användas under flera finansår.

Materiella tillgångarna förvärvade före år 1998 värderades enligt det senast kända beskattningsvärdet vid ingången av år 1998 för tillgångarna (fast egendom).

Väggrunder, vägytbeläggning, broar och kajer värderades till gängse värde.

Anläggningstillgångar förvärvade före år 1998 värderades till gängse värde dock så att i fall att anläggningens gängse värde understeg (100.000 mark) 16.818,79 euro värderades inte tillgången.

Färjor förvärvade före år 1998 värderades till försäkringsvärdet.

Värdepapper som förvärvades före 1998 värderades till nominella värden.

Egendom vars anskaffningsutgift har överstigit 50.000 euro och har en ekonomisk livslängd om tre år eller längre har aktiverats.

Placeringar

Aktier och andelar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgiften.

Rörliga aktiva indelas i följande huvudgrupper:

Omsättningstillgångar

För omsättningstillgångar används samma definition som bokföringslagen ger, omsättningstillgångar är nyttigheter, som är avsedda att överlåtas såsom sådana eller i förädlad form eller att förbrukas.

Material och förnödenhetslager har värderats till anskaffningsutgiften. Lagernedskrivning/uppskrivning har inte gjorts.

Fordringar

Bland annat ingår lånefordringar försäljningsfordringar och resultatregleringar. Fordringarna upptas till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre.

Finansiella värdepapper

Kortfristiga placeringar upptas till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre.

Balansräkningen PASSIVA

Passiva sidan indelas i följande huvudgrupper:

Eget kapital

Förvärvade tillgångar före 1.1.1998 samt uppkomna skulder har balanserats mot eget kapital, vilket utgör en grunddel. Utöver denna grunddel består det egna kapitalet av föregående räkenskapsperioders under- och eller överskott, samt av kapital i egna fonder.

Värderingsposter

Denna grupp innehåller tidigare uppvärdering av egendom eller nedskrivningar av värdet på främmande kapital.

Fondernas kapital

Olika fonder ingår enligt specifikation i not.

Obligatoriska reserveringar

Under denna rubrik skall kommande sannolika utgifter eller förluster upptas.

Beträffande bidragshanteringen tillämpar landskapet Åland i de flesta fall den s.k. **förbindelseprincipen**. Denna princip innebär att resultaträkningen belastas redan i det skede då landskapet fattar ett bindande beslut om bidragsbeviljande (= ingår en förbindelse). Denna förbindelse bokförs samtidigt som en skuld på balansräkningen under obligatoriska reserveringar. Skulden minskar sedan i takt med att resp. bidrag utbetalas.

Följaktligen kommer resultaträkningen, till den del förbindelseprincipen används, att visa beloppet av de sammanlagda **beviljade** bidragen, medan resultaträkningen i de fall där förbindelseprincipen inte används, att visa beloppet av de sammanlagda **utbetalda** bidragen.

Förvaltad kapital

Förvaltade medel, d.v.s. skulder som inte hör till landskapet Åland.

Främmande kapital

Kortfristiga- och långfristiga skulder redovisas som en total under främmande kapital, dock specificerade i not. Semesterlöneskulden ingår under kortfristigt främmande kapital resultatregleringar.

Principer för avskrivningar enligt plan

För tillgångar som är underkastade förslitning har en på förhand uppgjord avskrivningsplan använts. Avskrivningarna har beräknats genom linerära avskrivningar på anskaffningsutgiften/restvärdet för tillgångarna enligt den uppskattade ekonomiska livslängden.

För anskaffningar gjorda under året har avskrivningarna beräknats månatligen på anskaffningsutgiften.

Ändringar i avskrivningsplan har inte gjorts under året.

De uppskattade avskrivningstiderna för tillgångarna enligt plan har varit följande:

<u>Immateriella tillgångar</u>	<u>Avskrivningstid linjär</u>
Datorprogram	3 år
Övriga immateriella tillgångar	5 år
 <u>Materiella tillgångar</u>	
Byggnader och konstruktioner	
Lagerbyggnader	15 år
Bostadsbyggnader	30 år
Kontorsbyggnader	30 år
Sjukhusbyggnader	30 år
Övriga byggnader	15 år
Vägar och infrastruktur	
Vägar, vägkropp	50 år
Vägar, ytbeläggning	10 år
Broar, färjfasten och kajer	85 år
Transportmedel	
Bilar och övriga fordon	5 år
Landskapsfärjor och övriga vattenfarkoster	20 år
Arbetsmaskiner	
Tunga arbetsmaskiner	7 år
Lätta arbetsmaskiner och redskap	3 år
Övriga maskiner och inventarier	
IT-utrustning	3 år
Kommunikationsutrustning	3 år
Laboratorie- och sjukhusutrustning	5 år
Möbler	5-7 år
Övriga maskiner och inventarier	3 år

Not 2 - Personalkostnader

	2017	2016
Löner och arvoden	-83 694 139,54	-86 360 305,21
Pensionspremier	-14 919 287,51	-15 503 495,31
Övriga lönebikostnader	-1 312 156,80	-2 229 256,99
Personalersättningar	1 415 240,71	1 681 811,60
Periodiserade semesterlöner inkl. lönebikostnader	242 215,39	1 009 310,90
Löneutjämningsreservering	-2 050 000,00	-640 000,00
Personalkostnader totalt	-100 318 127,75	-102 041 935,01

Not 3 - Finansiella intäkter och kostnader

	2017	2016
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter från lån till utomstående	571 999,62	665 983,37
Ränteintäkter från placeringar	122 290,31	346 415,83
Övriga ränteintäkter	64 607,50	90 137,90
Dividender och räntor på andelskapital	1 663 698,20	1 664 086,60
Avkastning från Ålands Penningautomatförening	27 500 000,00	20 800 000,00
Avkastning från Landskapets Fastighetsverk	4 000 000,00	6 330 000,00
Dröjsmålsräntor	23 831,00	9 704,31
Kursvinster	93 672,17	67 602,73
Återföring av kreditförluster	9 606,63	0,00
Landskapsgarantier	57 111,97	79 329,09
Finansiella intäkter sammanlagt	34 106 817,40	30 053 259,83
Finansiella kostnader		
Räntekostnader från lån till utomstående	0,00	-760,19
Övriga räntekostnader	-1 213,15	-3 443,20
Kursförluster	-27 732,23	-24 615,03
Kreditförluster	-98 148,75	92 966,10
Kreditförluster, oindrivna stöd	-415,16	
Nedskrivning av lånefordringar	-917 931,64	
Återföring av PAF-medel	-10 106 193,25	-8 957 059,49
Övriga finansiella kostnader	-106 538,63	-57 635,00
Finansiella kostnader sammanlagt	-11 258 172,81	-8 950 546,81
Finansiella intäkter och kostnader totalt	22 848 644,59	21 102 713,02

Not 4 - Extraordinära intäkter och kostnader

	2017	2016
Extraordinära intäkter		
Försäljningsvinst på fast egendom		57 525 424,31
Försäljningsvinst på lös egendom		29 484,88
Övriga extraordinära intäkter	16 283,04	103 470,90
Extraordinära intäkter sammanlagt	16 283,04	57 658 380,09
Extraordinära kostnader		
Extraordinära kostnader sammanlagt		-103 470,90
Extraordinära kostnader sammanlagt	0,00	-103 470,90
Extraordinära intäkter och kostnader totalt	16 283,04	57 554 909,19

Not 5 - Immateriella tillgångar

	1.1.2017	Ökning	Minskning	31.12.2017
Immateriella rättigheter				
Datorprogram inköpta	154 285,31	460 415,42	170 643,05	444 057,68
Anslutningsavgifter	63 331,13			63 331,13
Övriga immateriella rättigheter	376 550,99	234 500,00	98 784,99	512 266,00
Immateriella rättigheter totalt	594 167,43			1 019 654,81

Not 6 - Landskapsegendom

	1.1.2017	Ökning	Minskning	31.12.2017
Jord- och vattenområden	0,34			0,34
Byggnader				
Muséer, slott och övriga kulturbyggnader	0,34			0,34
Övrig landskapsegendom				
Konstverk	375 590,19	41 803,30		417 393,49
Museiföremål och -samlingar, arkiv och övrig landskapsegendom	38 026,70			38 026,70
Landskapsegendom totalt	413 617,57			455 420,87

Not 7 - Materiella tillgångar

	1.1.2017	Ökning	Minskning	31.12.2017
Mark- och vattenområden	-			-
Byggnadsjord och vattenområden	204 621,06			204 621,06
Byggnader				
Bostadsbyggnader	536 295,84		46 953,36	489 342,48
Kontorsbyggnader	1 284 820,19		71 464,19	1 213 356,00
Lagerbyggnader	278 555,06		41 428,31	237 126,75
Övriga byggnader	37 249,91	373 345,65	19 316,12	391 279,44
Sjukhusbyggnader	39 836 588,30	2 701 236,87	2 176 160,70	40 361 664,47
	41 973 509,30			42 692 769,14
Vägar och infrastruktur				
Ytbeläggningen	11 698 822,02	2 856 882,17	1 787 496,16	12 768 208,03
Väggrunden	80 206 918,41	188 574,96	2 343 823,86	78 051 669,51
Broar	33 517 722,29	203 939,72	470 874,51	33 250 787,50
Övriga konstruktioner	818 916,96		82 886,04	736 030,92
	126 242 379,68			124 806 695,96
Maskiner och inventarier				
Bilar och övriga landfordon	466 016,15	699 531,31	245 117,45	920 430,01
Färjor och övriga vattenfarkoster	14 447 930,09	157 683,43	2 132 554,57	12 473 058,95
Tunga arbetsmaskiner	493 565,79		113 256,32	380 309,47
Lätta arbetsmaskiner	95 112,80		54 377,07	40 735,73
Möbler och inredning	486 938,06	100 028,80	190 516,16	396 450,70
IT-utrustning	742 858,96	802 013,34	535 275,54	1 009 596,76
Kontorsmaskiner och apparater	5 784,75		5 784,75	0,00
Kommunikationsutrustning	19 098,74		19 098,74	0,00
Hälso-och sjukvårdsutrustning	2 703 065,43	776 006,32	922 599,86	2 556 471,89
Övriga maskiner och inventarier	223 128,79		120 671,80	102 456,99
Värde och konstföremål	66 691,44			66 691,44
	19 750 191,00			17 946 201,94
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar	6 552 771,19	17 508 616,55	4 979 746,73	19 081 641,01
Materiella tillgångar totalt	194 723 472,23			204 731 929,11

Not 8 - Förteckning över landskapets aktier 31.12.2017

Bolag	Antal aktier 1.1.2017	Förändringar	Antal aktier 31.12.2017	Nom. värde per aktie (EUR)	Bokföringsvärde (EUR)	Landskapets ägarandel i %
Apetit Oyj	86,00		86,00	2,00	1 102,34	0,0014%
Brändö Fritidsservice Ab	280,00		280,00	80,00	22 400,00	15,56 %
Elisa Oyj	300,00		300,00		150,00	0,00018%
Fastighets Ab Dalnäs	5 258,00		5 258,00	84,09	442 145,22	40,05 %
Fastighets Ab Godby Center	2 397,00		2 397,00		403 151,42	42,58 %
Fastighets Ab Söderkävar	135,00		135,00	383,47	51 768,45	100,00 %
Försäkringsbolaget Alandia Ab	4 588,00		4 588,00	616,44	2 828 220,00	2,36 %
Kraftnät Åland Ab	61 754,00		61 754,00	168,19	12 579 240,68	100,00 %
Labquality Oy	2,00		2,00		1 200,00	0,67 %
Långnäs Hamn Ab	1 876,00		1 876,00	252,28	473 277,28	100,00 %
Ålands Fastighets Ab	9 185,00		9 185,00		1 634 389,39	94,61 %
Posten Åland Ab	10 000,00		10 000,00		11 000 000,00	100,00 %
Ab Skärgårdsflyg	96 376,00		96 376,00		8 000,00	100,00 %
Södra Brändö Turistervice Ab	500,00		500,00	34,00	17 000,00	28,09 %
Vakka-Suomen Puhelin Oy	3,00		3,00	17,00	51,00	0,005%
Ålands Radio & TV Ab	3 000,00		3 000,00	170,00	510 000,00	100,00 %
Ålands Utvecklings Ab	588,00		588,00	7 232,08	4 254 173,36	98,49 %
Ålands Vatten Ab	3 117,00		3 117,00	170,00	529 890,00	27,69 %
Åda Ab	500,00		500,00	25,00	1 419 500,00	50,00 %
Aktier totalt					36 175 659,14	

Not 9 - Fordringar 31.12.2017

Specifikation över fordringarna	2017		2016	
	Långfristiga	Kortfristiga	Långfristiga	Kortfristiga
Lånefordringar PAF	4 470 235,06	345 166,28	4 152 712,59	347 317,28
Lånefordringar	53 978 443,09	2 504 022,61	56 448 583,76	3 421 291,68
Osäkra lånefordringar	-917 931,64			
Försäljningsfordringar		3 008 471,96		3 215 827,24
Övriga fordringar		3 019 258,22		3 826 000,10
Resultatregleringar		9 612 122,92		9 007 542,98
	57 530 746,51	18 489 041,99	60 601 296,35	19 817 979,28
Fordringar totalt		76 019 788,50		80 419 275,63

Not 10 - Lånefordringar 31.12.2017

Specifikation över lånefordringar

Lånets art	Kvarstående från år 2016	Utgivna lån år 2017	Avbetalt år 2017	Kvarstående till år 2018	Ränte %
Bostadslån (enligt LL om bostadsproduktion)	54 929 296,83		3 172 244,99	51 757 051,84	1,0 - 1,8
Lån åt kommunerna för inrättande av arbetsplatsområden	192 133,06			192 133,06	0,00
Lån ur regionallånemedel	768 859,27		192 214,76	576 644,51	0,00
Investeringslån	28 591,95			28 591,95	3,00
Sysselsättningspolitiska konjunkturlån	16 818,79			16 818,79	7,00
Produktutvecklingslån	589 148,77		11 807,75	577 341,02	2,00
Lån för torrlägningsarbeten	3 162,55		963,22	2 199,33	3,00
Husbockslån	17 024,22		8 428,18	8 596,04	3,00
Skogsförbättringslån	5 540,00		1 750,84	3 789,16	2,00 - 4,00
Kapitallån	300 000,00			300 000,00	0,82
Offentligt kapitallån	3 019 300,00			3 019 300,00	0
	59 869 875,44	0,00	3 387 409,74	56 482 465,70	
Lån ur penningautomatmedel	4 500 029,87	655 000,00	339 628,53	4 815 401,34	1,00
Nedskrivna osäkra lånefordringar				-917 931,64	
	64 369 905,31	655 000,00	3 727 038,27	60 379 935,40	

Not 11 - Resultatregleringar 31.12.2017

Specifikation över resultatregleringar, fordringar

Räntefordringar kortfristiga placeringar	116 526,84
Räntefordringar lånereskontran	191 248,15
Utestående TV-avgifter	484 438,49
Studielån december 2017, inbetalda januari 2018	47 236,32
Överföring från Landskapets Pensionfond kavartal 4, inbet 2018	2 738 898,10
Intäktsreservering, externa myndigheters decemberredovisningar, inbetalda januari 2018	621 773,14
Övriga intäktsreserveringar, inbetalda 2018	139 175,85
Intäktsreservering, naturvård, projektbidrag	72 430,14
Intäktsreservering, vidarefakturerad kurskostnad	10 793,20
Föutbetald kostnad, understöd skyddshem 2018	190 000,00
Inkomster ESF 2014-2020	1 648 682,56
Inkomster ERUF 2014-2020	532 109,18
Inkomster LBU 2014-2020	2 169 614,42
Övriga intäktsreserveringar	2 440,22
Utbetalt förskott ESF 2014-2020	248 780,80
Periodiserade leverantörsfakturor	409 441,43
Övriga periodiseringar	-11 465,92
Resultatregleringar totalt	9 612 122,92

Not 12 - Eget kapital 31.12.2017

Förändring i eget kapital	2017	2016
Landskapets kapital 1.1.		
Grundkapital	311 086 104,10	311 086 104,10
Värderingsposter	11 455 908,46	11 455 908,46
Fondkapital	36 279 552,39	32 043 326,28
Tidigare räkenskapsperioders resultat	87 368 675,10	45 320 942,37
Räkenskapsårets resultat	8 864 217,94	42 047 732,73
Landskapets kapital 31.12.	455 054 457,97	441 954 013,94

Not 13 - Värderingsposter 31.12.2017

I enlighet med affärsbokföringens principer, har landskapet möjlighet att ta in s.k värderingsposter i balansräkningen. En värderingspost används då man behöver värdera upp egendom, eller skriva ner värdet på främmande kapital. En förutsättning för uppskrivning, är att värdeökningen är varaktig och väsentlig.

Användningen av värderingsposter följer i landskapets räkenskaper en restriktiv linje.

	2017	2016
Bokföringsvärde 1.1.	11 455 908,46	11 455 908,46
Ökning/minskning	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12	11 455 908,46	11 455 908,46

Not 14 - Fondernas kapital 31.12.2017

Fonder	2017	2016
President Urho Kekkonens 80-års fond:		
Bokföringsvärde 1.1.	17 804,12	17 741,82
Ökning/minskning	34,68	62,30
Bokföringsvärde 31.12	17 838,80	17 804,12
Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond:		
Bokföringsvärde 1.1.	1 144 750,22	1 129 907,54
Ökning/minskning	10 510,71	14 842,68
Bokföringsvärde 31.12	1 155 260,93	1 144 750,22
Reserverade PAF-medel:		
Bokföringsvärde 1.1.	10 000 000,00	10 000 000,00
Ökning/minskning		
Bokföringsvärde 31.12	10 000 000,00	10 000 000,00
Fondkapital totalt	11 173 099,73	11 162 554,34

Donerade tillgångar

	2017	2016
Irene och Halvdan Stenholms konstdonation:		
Bokföringsvärde 1.1.	59 251,35	59 226,45
Ökning/minskning	23,20	24,90
Bokföringsvärde 31.12.	59 274,55	59 251,35
Testamenterade medel:		
Bokföringsvärde 1.1.	895 941,37	925 941,37
Ökning/minskning	-120 029,61	-30 000,00
Bokföringsvärde 31.12.	775 911,76	895 941,37
Donerade tillgångar ÅHS		
Bokföringsvärde 1.1.	80 786,48	82 018,18
Ökning/minskning	40,08	-1 231,70
Bokföringsvärde 31.12.	80 826,56	80 786,48
Donerade tillgångar totalt	916 012,87	1 035 979,20

Penningautomatmedel:		
Bokföringsvärde 1.1.	19 844 792,74	12 558 975,78
Ökning/minskning	4 345 647,05	7 285 816,96
Bokföringsvärde 31.12	24 190 439,79	19 844 792,74
Fondernas kapital totalt	36 279 552,39	32 043 326,28

Not 15 - Obligatoriska reserveringar 31.12.2017

Projektregistret:

För att underlätta hanteringen av offentliga stöd har Ålands landskapsregering sedan 1998 använt ett för ändamålet anpassat projektregister. Ålands landskapsregering har sedan början av 2015 tagit i bruk ett nytt ekonomisystem och en ny ekonomimodell. Det i kombination med krav på en fullständig elektronisk process för administration av EU-programmen 2014-2020, har förvaltningen beslutat att utveckla en ny stödillämpning och smånigom avveckla projektregistret.

Under 2017 har alla transaktioner gällande de EU-delfinansierade stöden som hör till programperioden 2007-2013 registrerats in i projektregistret. För övriga nationella stöd som beviljats under år 2014 och tidigare, har enbart beslut om utbetalningar och restbokningar registrerats in i projektregistret.

Förutom ovanstående stöd som registrerats in i projektregistret, så har förbindelseprincipen även tillämpats på de EU-delfinansierade stöden som hör till programperioden 2014-2020 (dock ej LBU 2014-2020) samt på en del av näringsavdelningens stöd.

Övriga nationella stöd följer inte förbindelseprincipen. När den nya stödillämpningen tas i bruk till fullo är avsikten att samtliga nationella stöd inom landskapsförvaltningen ska hanteras via den nya tillämpningen. Detsamma gäller för landskapets egna EU-program.

Program med EU-finansiering

Regionalfondsprogram 2007-2013
Landsbygdsutvecklingsprogram 2007-2013
Fiskerifondsprogram 2007-2013
Socialfondsprogram 2007-2013

Status

Pågående
Avslutat
Pågående
Pågående

Nationella stöd

Näringsavdelningens stöd
Investeringsstöd till lantbruket 2007-2013
Finansavdelningens stöd
Utbildnings- och kulturavdelningens stöd
Social - och miljöavdelningens stöd
Stöd för miljöförbättrande åtgärder

Pågående
Pågående
Pågående
Pågående
Pågående
Pågående

Nya program med EU-finansiering

Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014-2020
Europeiska socialfonden 2014-2020
Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020

Pågående
Pågående
Pågående

Varje program/stödform är kopplad till ett separat balanskonto (skuldkonto) i bokföringen.

När ett nytt stöd beviljas, så ökar saldot på balanskontot (skulden ökar), och när utbetalningar eller återbokningar av eventuella restsaldon görs (då projektet avslutas), så minskar saldot (skulden minskar). Då programmet i sin helhet avslutats, så bör således saldot på balanskontot vara 0. Dessa balanskonton visas i bokslutet under gruppen obligatoriska reserveringar.

Samtidigt betyder detta att ett projekt, redan då det beviljas, även kostnadsförs i resultaträkningen och i budgeten. Budgetmedlen för programmet används således redan då projekten beviljas medel (=den s.k. förbindelseprincipen). Ej utbetalda restbelopp på projekten återförs till budgeten då projekten avslutas. För de nationella stöden finns ett separat konto i budgeten (88900). De återbokade restbeloppen måste därefter på nytt budgeteras in på respektive program. Återbokning av bidrag som hör till EU-programmen för åren 2007-2013 görs däremot mot moment där bidrag beviljats. Penningautomatmedel återbokas mot ett skilt balanskonto (201803).

**Obligatoriska reserveringar fördelar sig per den 31.12.2017 enligt följande:
Program med EU-finansiering:**

ERUF 2007-2013, inkl. tekniskt stöd

	2007-2016	2017*	2016
Ingående saldo 1.1:			117 941,01
Beviljade stöd, totalt:	6 306 924,03		-511,20
Återbokade stöd, totalt:	-846 639,47		-104 964,98
Nettobeviljat, totalt:	5 460 284,56		-105 476,18
Utbetalningar, totalt:	-5 460 284,56		-12 464,83
Utgående saldo 31.12:	0,00		0,00

* Under 2017 har beslut tagits om återkrav på totalt 25.668,33 euro.

LBU, Axel 1 och Axel 2* 2007-2013, inkl. tekniskt stöd för LBU

	2007-2016	2017	2016
Ingående saldo 1.1:			
Beviljade stöd, totalt:	8 959 469,38		
Återbokade stöd, totalt:	-296 441,70		
Nettobeviljat, totalt:	8 663 027,68		
Utbetalningar, totalt:	-8 663 027,68		
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00	0,00

* projektstöd som beviljas och utbetalas inom axel 2 följer förbindelseprincipen och registreras i projektregistret.

LBU, Axel 3-4, 2007-2013

	2007-2016	2017	2016
Ingående saldo 1.1:			
Beviljade stöd, totalt:	2 689 900,57		
Återbokade stöd, totalt:	-499 827,80		
Nettobeviljat, totalt:	2 190 072,77		
Utbetalningar, totalt:	-2 190 072,77		
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00	0,00

EFF, 2007-2013, inkl. tekniskt stöd

	2007-2016	2017	2016
Ingående saldo 1.1:			285 974,06
Beviljade stöd, totalt:	7 364 657,92		-1 222,90
Återbokade stöd, totalt:	-609 778,04		-4 340,88
Nettobeviljat, totalt:	6 754 879,88		-5 563,78
Utbetalningar, totalt:	-6 754 879,88		-280 410,28
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00	0,00

ESF 2007-2013, inkl.tekniskt stöd

	2007-2016	2017	2016
Ingående saldo 1.1:			93 567,33
Beviljade stöd, totalt:	6 177 704,99		-1 306,41
Återbokade stöd, totalt:	-768 656,97		-41 940,97
Nettobeviljat, totalt:	5 409 048,02		-43 247,38
Utbetalningar, totalt:	-5 409 048,02		-50 319,95
Utgående saldo 31.12:	0,00		0,00

Nationella stöd

Näringsavdelningen, övriga stöd i projektregistret

	2017	2016
Ingående saldo 1.1:		490 361,86
Beviljade stöd, totalt:		
Återbokade stöd, totalt:		-415 868,33
Nettobeviljat, totalt:		-415 868,33
Utbetalningar, totalt:		-74 493,53
Utgående saldo 31.12:		0,00

Näringsavdelningen, övriga stöd som följer förbindelseprincipen*

	2017	2016**
Ingående saldo 1.1:	1 493 568,60	0,00
Beviljade stöd, totalt:	1 058 629,43	2 600 991,58
Återbokade stöd, totalt:	-188 186,24	-180 085,11
Nettobeviljat, totalt:	870 443,19	2 420 906,47
Utbetalningar, totalt:	-1 364 769,96	-927 337,87
Utgående saldo 31.12:	999 241,83	1 493 568,60

* Budget 61000; kontona 570302; 570303; 570307; 570308; 570309 samt 570310 följer förbindelseprincipen.

** 2016 års uppgifter är korrigerade ovan gällande summorna för beviljade stöd, återbokade stöd samt utbetalningar så att enbart transaktioner som bokförts på balanskontot 210121 under år 2016 visas.

Under år 2016 har, av praktiska orsaker, tillämpats ett förfarande var stöd som betalats ut samtidigt som beviljande gjorts, har betalats ut direkt från konto 61000, utan att gå via balanskonto 210121.

Investeringsstöd till lantbruket 2007-2013

	2017	2016
Ingående saldo 1.1:	150 363,94	339 569,62
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:	-14 870,67	-126 346,26
Nettobeviljat, totalt:	-14 870,67	-126 346,26
Utbetalningar, totalt:	-57 619,71	-62 859,42
Utgående saldo 31.12:	77 873,56	150 363,94

Finansavdelningen, PAF-stöd

	2017	2016
Ingående saldo 1.1:	3 000,00	1 714 660,04
Beviljade stöd, totalt:		
Återbokade stöd, totalt:		-75 327,19
Nettobeviljat, totalt:	0,00	-75 327,19
Utbetalningar, totalt:	-3 000,00	-1 636 332,85
Utgående saldo 31.12:	0,00	3 000,00

Utbildnings- och kulturavdelningen, PAF-stöd

	2017	2016
Ingående saldo 1.1:	7 000,00	76 676,41
Beviljade stöd, totalt:		
Återbokade stöd, totalt:	-5 516,00	-59 889,06
Nettobeviljat, totalt:	-5 516,00	-59 889,06
Utbetalningar, totalt:	-1 484,00	-9 787,35
Utgående saldo 31.12:	0,00	7 000,00

Social- och miljöavdelningen, övriga stöd

	2017	2016
Ingående saldo 1.1:	16 628,00	16 628,00
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:	0,00	0,00
Nettobeviljat, totalt:	0,00	0,00
Utbetalningar, totalt:	0,00	0,00
Utgående saldo 31.12:	16 628,00	16 628,00

Stöd för miljöförbättrande åtgärder

	2017	2016
Ingående saldo 1.1:	105 000,22	167 573,00
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:		-10 933,55
Nettobeviljat, totalt:	0,00	-10 933,55
Utbetalningar, totalt:		-51 639,23
Utgående saldo 31.12:	105 000,22	105 000,22

Social och miljöavdelningen, PAF-stöd

	2017	2016
Ingående saldo 1.1:	0,00	24,42
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:	0,00	-24,42
Nettobeviljat, totalt:	0,00	-24,42
Utbetalningar, totalt:	0,00	0,00
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00

Nya program med EU-finansiering

Europeiska regionalfonden 2014-2020

	2015-2017	2017	2016
Ingående saldo 1.1:		1 443 290,38	1 545 366,06
Beviljade stöd, totalt:	1625049,06	0,00	79 683,00
Återbokade stöd, totalt:	0	0,00	0,00
Nettobeviljat, totalt:	1 625 049,06	0,00	79 683,00
Utbetalningar, totalt:	-585 640,19	-403 881,51	-181 758,68
Utgående saldo 31.12:	1 039 408,87	1 039 408,87	1 443 290,38

Europeiska socialfonden 2014-2020

	2015-2017	2017	2016
Ingående saldo 1.1:		3 970 397,89	3 159 929,40
Beviljade stöd, totalt:	4 398 351,80	-1 574,00	1 239 996,40
Återbokade stöd, totalt:	0,00	0,00	0,00
Nettobeviljat, totalt:	4 398 351,80	-1 574,00	1 239 996,40
Utbetalningar, totalt:	-1 370 327,17	-692 018,46	-429 527,91
Utgående saldo 31.12:	3 028 024,63	3 276 805,43	3 970 397,89

Dessutom har förskott på sammanlagt 248 780,80 utbetalts under 2017 som inte syns i siffrorna för utbetalningar ovan.

Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020

	2015-2017	2017	2016
Ingående saldo 1.1:		1 236 665,11	1 790 389,08
Beviljade stöd, totalt:	4 025 864,29	1 396 673,30	838 801,91
Återbokade stöd, totalt:	0,00	0,00	0,00
Nettobeviljat, totalt:	4 025 864,29	1 396 673,30	838 801,91
Utbetalningar, totalt:	-2 731 306,00	-1 338 780,12	-1 392 525,88
Utgående saldo 31.12:	1 294 558,29	1 294 558,29	1 236 665,11
Sammanlagt, obligatoriska reserveringar:		6 809 516,20	8 425 914,14

Not 16 - Förvaltad kapital 31.12.2017

Specifikation över ränteintäkter (kumulativt)

Finansiär:	2017	2016
Europeiska Regionala Utvecklingsfonden 07-13:		
Räntor		0,00
Europeiska Socialfonden 07-13:		
Räntor		0,00
Europeiska Program för landsbygdens utveckling 07-13:		
Räntor		0,00
Europeiska Strukturprogram för fiskerisektorn 07-13:		
Räntor	45 350,07	45 350,07
	45 350,07	45 350,07
Förvaltad kapital totalt	45 350,07	45 350,07

Not 17 - Främmande kapital 31.12.2017

Specifikation över främmande kapital

	2017		2016	
	Långfristiga	Kortfristiga	Långfristiga	Kortfristiga
Låneskulder PAF	4 470 235,06	345 166,28	4 152 712,59	347 317,28
Övriga låneskulder	384 429,75	192 214,76	576 644,51	192 214,76
Erhållna förskott		745 868,36		294 968,81
Leverantörsskulder		9 859 903,83		10 466 248,03
Övriga skulder		4 193 518,27		4 193 991,12
Resultatregleringar		9 259 327,83		1 665 819,84
Periodiserade löner		17 378 688,03		15 570 903,42
	4 854 664,81	41 974 687,36	4 729 357,10	32 731 463,26

Främmande kapital totalt

46 829 352,17

37 460 820,36

Not 18 - Skuldförbindelselån 31.12.2017

Lånets art	Vid årets början	Under året upptagna lån	Amorterat under året	Lån vid årets slut
Nordiska Investeringsbanken				
Avtal R 98/2/3	768 859,27		192 214,76	576 644,51
Penningautomatmedel	4 500 029,87	655 000,00	339 628,53	4 815 401,34
	5 268 889,14	655 000,00	531 843,29	5 392 045,85

Not 19 - Resultatregleringar 31.12.2017

Specifikation över resultatregleringar, skulder

Kostnadsreservering för löneutjämningsfonden	3 190 000,00
Periodiserad semesterlöneskuld	14 188 688,03
Driftreservering Åhs	1 000 000,00
Kostnadsreservering, förvaltningskostnad, näringsavdelningen	120 000,00
Övriga kostnadsreserveringar	139 327,83
Investeringsreservering, ny Vårdöbro	8 000 000,00
Resultatregleringar totalt	26 638 015,86

Not 20 - Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser 31.12.2017

Landskapets pensionsansvar

Landskapet Ålands Pensionsfond:	2017	2016
Toltalt pensionsansvar per 1.1 (mn €)	764,60	754,00
Ökning/minskning	4,30	10,60
Totalt pensionsansvar per 31.12 (mn €)	768,9	764,6

Utgivna ansvarsförbindelser 31.12.2017

Landskapsgarantier för industrier och vissa andra näringsgrenar

	Antal	Beviljat	Kvarstående belopp
Beviljade år:			
D:o år 2004	1,00	452 000,00	174 949,14
D:o år 2006	1,00	101 000,00	80 461,54
		553 000,00	255 410,68

Landskapsgarantier för studielån 31.12.2017

D:o	år 1995	685	1 363 692,94
D:o	år 1996	706	1 824 839,00
D:o	år 1997	803	2 194 159,51
D:o	år 1998	794	2 202 276,76
D:o	år 1999	914	2 480 771,92
D:o	år 2000	776	1 946 646,59
D:o	år 2001	749	1 978 015,15
D:o	år 2002	770	2 109 189,00
D:o	år 2003	766	2 347 751,00
D:o	år 2004	769	2 304 208,00
D:o	år 2005	762	2 222 174,66
D:o	år 2006	723	2 098 632,24
D:o	år 2007	679	2 037 804,25
D:o	år 2008	780	1 920 722,00
D:o	år 2009	697	2 076 721,06
D:o	år 2010	917	2 228 809,44
D:o	år 2011	765	1 356 719,80
D:o	år 2012	666	1 568 089,00
D:o	år 2013	832	1 674 720,00
D:o	år 2014	1 151	3 734 000,00
D:o	år 2015	1 158	3 813 000,00
D:o	år 2016	1 232	4 185 000,00
D:o	år 2017	1 219	4 033 200,00

Ikraftvarande landskapsgarantier för studielån 31.12.2017
 (enligt uppgift från respektive bank)

	2017	2016
Total summa	24 559 432,48	22 700 866,96

Garantier beviljade med fullmakt av lagtinget

	Antal 31.12.2017	Kvarstående belopp 31.12.2017	Antal 31.12.2016	Kvarstående belopp 31.12.2016
Ålands Energi Ab	1	211 774,62	1	227 714,65
Kraftnät Åland Ab	8	73 075 914,89	8	76 528 500,89
		73 287 689,51		79 009 677,83
Landskapsborgen för ägarbostadslån	809	20 148 000,00	628	16 241 000,00
Landskapsborgen för hyreshus	14	13 726 000,00	14	12 814 000,00
		33 874 000,00		23 866 000,00

Bilaga 1: Övriga poster - poster som saknas i balansräkningen

Landskapet Ålands pensionsansvarsskuld

Pensionsansvarsskulden upptas från och med år 2014 inte i landskapets balansräkning. Landskapets approximativa, uträknat av KEVA, pensionsansvarsskuld var per den 31.12.2017 768,9 miljoner euro (764,6 mn €).

Marknadsvärdet på Ålands pensionfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, var per den 31.12.2017 451,0 miljoner eur (425,8mn €). Detta ger en täckningsgrad på 58,7% (55,7%) .

Landskapets Fastighetsverk

Ålands landskapsregering har den 29.12.2015, med stöd av 20 § LL (2015:110) om landskapets fastighetsverk, överfört fast egendom till fastighetsverket (Finansavdelningens allmänna byrå, beslut 29.12.2015/Nr 68 Enskild).

Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk underställt landskapsregeringen. Fastighetsverket tillhandahåller tjänster för landskaps-regeringens allmänna förvaltning, fristående enheter som finns i anslutning till den och myndigheter som är underställda landskaps-regeringen (landskapsförvaltningen) samt för lagtingets förvaltning och myndigheter som är underställda lagtinget.

Landskapets Fastighetsverk inledde sin verksamhet den 01.01.2016 och upprättar ett eget årsbokslut, bifogat detta årsbokslut.

FINANSIERINGSANALYS

	31.12.2017	31.12.2016
Kassaflödet i verksamheten		
Internt tillförda medel: ¹⁾		
Årsbidrag	28 497 018,45	-3 824 800,57
Extraordinära poster	16 283,04	57 554 909,19
Korrektivposter till internt tillförda medel:		
* Försäljningsvinster, -förluster	-84 722,56	-57 842 718,24
* Obligatoriska reserveringar (Bidrag)	-1 616 397,94	-1 372 746,15
* PAF-medel	4 345 647,05	7 285 816,96
	31 157 828,04	1 800 461,19
Kassaflödet för investeringarnas del ²⁾		
Investeringar i anläggningstillgångar	-22 881 701,55	-10 412 139,24
Försäljningsinkomster av anläggningstillgångar	84 722,56	287 809,05
	-22 796 978,99	-10 124 330,19
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	8 360 849,05	-8 323 869,00
Kassaflödet för finansieringens del ³⁾		
Förändringar av utlåningen		
* ökning/minskning av utlåningen		
Förändringar av lånebeståndet		
* ökning/minskning av långfristiga lån	123 156,71	2 779,77
* ökning/minskning av kortfristiga lån		-484 641,90
	123 156,71	-481 862,13
Förändring av eget kapital		
Övriga förändringar av likviditeten		
* Förändring av förvaltade medel o förvalt kapital		-26 842,12
* Förändring av fonder och donerade tillgångar	-109 420,94	-16 301,82
*Förändring av omsättningstillgångar	31 594,82	-118 834,93
* Förändring av fordringar ⁴⁾	4 399 487,13	9 464 117,04
* Förändringar av räntefria skulder ⁵⁾	1 245 375,09	-7 601 720,97
	5 567 036,10	1 700 417,20
Finansieringens kassaflöde	5 690 192,81	1 218 555,07
Förändring av likvida medel	14 051 041,86	-7 105 313,93
Likvida medel 1.1	44 656 520,79	51 761 834,72
Likvida medel 31.12	58 707 562,65	44 656 520,79

Finansieringsanalysen är uppgjord enligt handels- och industriministeriets anvisningar om upprättande av finansieringsanalys för kommuner och samkommuner.

Finansieringsanalysen beskriver kassaflödena från den egna verksamheten (inkluderar överföringar från PAF samt överföringsekonomi), investeringar och finansiering.

På raden "förändring av likvida medel" anges den totala förändringen av likvida medel under året.

De två sista raderna i analysen visar hur mycket likvida medel som kvarstod vid räkenskapsperiodens slut samt hur mycket medel som fanns vid början av räkenskapsperioden.

¹⁾ I den kommunala modellen presenteras de faktorer som ingår i internt tillförda medel i detalj i resultaträkningen. Därför tas bara årsbidraget, som visar överskottet i internt tillförda medel från verksamheten, samt extraordinära poster med i finansieringsanalysen.

De internt tillförda medlen har därefter korrigerats med försäljningsvinster och -förluster, samt med räkenskapsperiodens förändring av balansposterna obligatoriska reserveringar (bidrag) och PAF-medel.

²⁾ Under år 2016 har fastighetsbestånd överförs till Landskapet Ålands fastighetsverk och i samband med det har en uppvärdering av fastigheternas värde gjorts. Summan 57 554 909,19 euro har bokförts som försäljningsvinst under extraordinära intäkter. Eftersom detta inte är ett kassaflöde så har kassaflödet för investeringarnas del korrigerats med denna summa.

³⁾ Eftersom finansieringsanalysen upprättats enligt prestationsprincipen, så har t.ex. försäljningsinkomster och anskaffningsutgifter inte korrigerats med försäljningsfordringar eller skulder till leverantörer i årsbidraget utan dessa korrigeringar har gjorts först i finansieringens kassaflöde.

⁴⁾ Förändring av fordringar: både långfristiga och kortfristiga fordringar som upptagits bland rörliga aktiva ingår i denna post.

⁵⁾ Förändringar av räntefria skulder: erhållna förskott, skulder till leverantörer, övriga skulder och resultatregleringar ingår i denna post.

<u>Finansieringskalkylens nyckeltal</u>	2017	2016
Quick ratio/kassalikviditet	2,30	1,90
Current ratio/balanslikviditet	2,27	1,91

Quick ratio = Kassalikviditet. Nyckeltalet räknas enligt formeln:
Finansieringstillgångar / (Kortfristiga skulder - erhållna förskott)

Till finansieringstillgångar har ovan räknats kortfristiga fordringar, kortfristiga placeringar och kassa- och banktillgodohavanden.

Riktvärden:

Över 1,0 = god

0,5 - 1,0 = tillfredsställande

under 0,5 = svag

Current ratio = Balanslikviditet. Nyckeltalet räknas enligt formeln:
(Omsättningstillgångar + Finansieringstillgångar) / Kortfristiga skulder

Riktvärden:

Över 2,0 = god

1,0 - 2,0 = tillfredsställande

under 1,0 = svag

UPPFÖLJNING AV BUDGET

PRINCIPER FÖR BUDGETERING OCH UPPFÖLJNING

I budgeten för år 2015 gjordes en större förändring av budgetstrukturen, vilken närmare beskrevs i budgetförslaget respektive årsredovisningen för år 2015. Det kan konstateras att övergången till en ändrad budgetstruktur sker stegvis så att budgeten och underlaget utvecklas under de kommande åren. Fördelningen mellan olika kostnadslag har i en del fall justerats under året varför fördelningen i den budgeterade resultaträkningen till vissa delar kan vara avvikande i förhållande till fördelningen enligt resultaträkningarna som ingått i budgetförslaget för år 2017 respektive tilläggsbudgetförslagen. Nettokostnaderna påverkades dock inte av denna omfördelning. Under år 2016 upphandlades ett systemstöd för att förbättra och förenkla processen med uppgörande av budgetförslaget. Systemet togs i bruk under år 2017 inför arbetet med uppgörandet av budgetförslaget för år 2018.

I anslagen ingår i vissa fall betydande belopp av interna transaktioner, t.ex. för vägunderhållet, vattenövervakningen och utredningar som beställs från ÅSUB. Dessa har inte till fullo kunnat särskiljas i budgeten och de påverkar därför i viss mån nivån på intäkterna och inköp av tjänsterna i resultaträkningen.

Budgeteringsmetodiken anpassas successivt så att affärsbokföringens redovisningsprinciper, t.ex. gällande löneperiodiseringar, avskrivningar, investeringar och lån även tillämpas i budgeten. I budgetförslaget för år 2017 har eventuella effekter av periodisering av semesterlöner inte särskilt beaktats i anslagen, utan dessa poster upptogs som förslagsanslag. Periodiseringen av semesterlöner budgeterades skilt för Ålands hälso- och sjukvård samt centralt till övriga delar.

Budgeten för år 2017 uppgjordes med beaktande av gällande kollektiva avtal och enligt det faktiska löneläget den 1.8.2016. Vid budgeteringen beaktades att pensionspremierna och övriga sociala avgifter belastar respektive moment där lönekostnader upptas.

Från år 2014 har den nya tjänstemannalagen tillämpats. Inrättande och indragning av tjänster görs genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringarna skapas ett flexiblere system utan att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i förhållande till arbetsgivaren i sak förändras.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänsteledighet med lön på grund av sjukdom och moder-/faderskap har beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belastas respektive moment för personalutgifter.

Internhyrorna som erlaggs till Landskapets fastighetsverk räknades om till budgetförslaget för år 2017. Hyresnivåerna sjönk för de flesta av landskapets enheter som erlägger hyra. Alla fastigheter exklusive de som hör under Ålands hälso- och sjukvård respektive Möckelö-området under infrastrukturavdelningen har överförts till Landskapets fastighetsverk. Avkastningen från Fastighetsverket upptas som en finansiell inkomst. Avkastningen intas i landskapets budget som ett förskott under pågående verksamhetsår.

Ett viktigt komplement till den budgeterade resultaträkningen är finansieringsanalysen som visar budgetens effekter på de likvida medlen. Med beaktande av att det fortfarande finns en del fleråriga reservationsanslag är ett viktigt underlag den likviditetsplan som uppgjordes i samband med budgetberedningen under hösten 2016. Beräkningarna visade att likviditeten skulle vara tillräcklig under år 2017, vilket också blev fallet.

Budgetens indelning

Budgetförslaget indelas i följande avsnitt:

Sifferstat

Allmän motivering

Verksamhet – detaljmotivering

Överföringar – detaljmotivering

Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter – detaljmotivering

Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar – detaljmotivering

Bilagor

Resultatpåverkande poster

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. För anskaffningar av bilar och övriga fordon se avsnittet om balansposter nedan. Posterna ingår i resultaträkningen.

I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.

I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet, förutom till den del de hör till Ålands hälso- och sjukvård. Posterna ingår i resultaträkningen.

Summan av de anslag som upptas under ovanstående avsnitt ska vara lika med det budgeterade överskottet/underskottet för respektive år. Se även avsnittet om balansposter nedan.

Balansposter

I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Denna princip tillämpas också på anskaffningar av bilar och övriga fordon även om anskaffningspriset understiger 50.000 euro. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i budgeten i allmänhet uppger den kalkylerade totalkostnaden

för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av, eller intrångsersättning, för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

Summan av de anslag som upptas under detta avsnitt ska inte vara direkt resultatpåverkande. Under år 2017 ingår dock vissa resultatpåverkande poster som har belastat anslag under detta avsnitt, sammanlagt 8.864.982 euro. Merparten eller 8.749.268 euro består av återföring av lån ur penningautomatmedel samt byggande av geriatrisk klinik med penningautomatmedel¹. Återföringen har kostnadsförts under övriga finansiella kostnader. Övriga resultatpåverkande poster är fördelade på 3 olika budgetmoment² till en summa av 115.714 euro.

I grundbudgeten för år 2017 upptogs två anslag för investeringsreserveringar vilka ingick under momenten 976000 och 984010 i budgetens investeringsavsnitt. Den senare av dessa drogs tillbaka i tredje tilläggsbudgeten. Investeringsreserveringen belastar årets resultat med 8.000.000 euro.

Anslagens beteckningar och bindningsnivå

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. Även avskrivningar, periodisering av semesterlöner samt kreditförluster har budgeterats som förslagsanslag. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslaget ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2007 – 2013 respektive 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslaget ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §).

¹ Moment 935010 och 984010.

² Moment 976000 och 982500

Anslagen under momenten visas endast som totalanslag och inte uppdelade enligt olika kostnadsslag.

Budgetuppföljningen år 2017

Budgetuppföljningen för år 2017 består av jämförelse mot budget för resultaträkningen respektive uppföljning av enskilda budgetmoment. Budgetbeloppen presenteras enligt kolumnerna

- Grundbudget
- Tilläggsbudgeterna består av tilläggsbudgeterna 1 – 3.
- Tidigare års anslag. Utöver ovanstående finns reserverade anslag som varit tillgängliga från tidigare budgetår (åren 2013 – 2016).
- Summan av total budget 2017 och tidigare års anslag utgör samtliga anslag som varit tillgängliga under år 2017.

Utfallet under år 2017 jämförs mot totalt tillgängliga anslag under året. För reservationsanslag visas beloppen som överförs som tillgängliga till år 2018. Samtliga resultatpåverkande poster bokas mot budgetanslag. Vid bokningen av överföring av kostnader för aktivering av vissa projekt används ett "hjälpmoment" som inte ingår i budgeten. Detta görs för att utfallet på såväl respektive investeringsmoment som resultaträkningen ska visas korrekt.

Samtliga inkomster och utgifter som budgeterats i avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar bokas mot budgetanslag. Inbetalningar av kundfordringar, bortbetalning av leverantörsskulder, förskottsinnehållning m.m. liknande poster påverkar inte budgeten.

Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten.

I budgeterna för åren 2013 - 2015 upptogs anslag ur penningautomatmedel för sysselsättning och utveckling centralt under finansavdelningen. Detta anslag fördelas sedan ut via ett balanskonto till respektive moment där utgifterna har förverkligats. I tabellerna nedan visas utfallet och användningen brutto. Detta redovisas också i en separat bilaga.

För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal.

Resultaträkning budgetutfall

	Utfall 2017	Budget 2017	Tidigare års anslag
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter	9 713 714,09	11 660 600,00	
Avgiftsintäkter	9 773 124,58	9 512 700,00	
Understöd och bidrag	995 548,36	1 643 262,00	16 909,66
Övriga verksamhetsintäkter	780 735,69	896 500,00	
	21 263 122,72	23 713 062,00	16 909,66
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	-100 318 127,75	-102 972 055,93	
Köp av tjänster	-48 226 816,87	-51 602 870,00	-576 382,15
Material, förnödenheter och varor	-17 807 027,81	-17 901 760,00	
Övriga verksamhetskostnader	-17 319 681,70	-18 045 376,07	-2 250 301,27
	-183 671 654,13	-190 522 062,00	-2 826 683,42
Pensionsintäkter- och kostnader			
Pensionsintäkter	16 500 000,00	16 500 000,00	
Pensionskostnader	-32 009 371,22	-32 100 000,00	
	-15 509 371,22	-15 600 000,00	0,00
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen	3 504 453,25	4 261 000,00	2 476 215,97
Återbetalningar av överföringar	39 452,17	50 000,00	
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	4 140 112,57	4 250 000,00	25 941,29
	7 684 017,99	8 561 000,00	2 502 157,26
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott	-17 945 980,89	-18 728 000,00	-422 347,83
Social- och hälsovård samt utkomststöd	-48 950 955,84	-50 005 000,00	-499 821,77
Arbetsmarknad	-282 743,17	-730 000,00	
Bostadsproduktion	-174 585,08	-210 000,00	-205 305,00
Primärnärings	-10 593 619,04	-11 373 000,00	-5 028 916,35
Övrigt näringsliv	-4 644 317,90	-5 669 000,00	-1 812 898,29
Allmänna stöd	-5 243 254,92	-5 360 000,00	-20 000,00
Övriga överföringskostnader	-6 032 973,56	-6 646 000,00	-6 226 300,05
	-93 868 430,40	-98 721 000,00	-14 215 589,29
Verksamhetsbidrag	-264 102 315,04	-272 569 000,00	-14 523 205,79

Resultaträkning budgetutfall

	Utfall 2017	Budget 2017	Tidigare års anslag
Skatteinkomster			
Avräkningsbelopp	233 616 481,91	233 616 000,00	
Skattegottgörelse	23 945 287,00	23 945 000,00	
Återbäring av lotteriskatt	11 433 278,06	11 433 000,00	
Apoteksavgifter	755 641,93	700 000,00	
	269 750 688,90	269 694 000,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader			
Ränteintäkter	758 897,43	670 000,00	
Övriga finansiella inäkter	33 347 919,97	33 027 000,00	
Räntekostnader	-1 213,15	-11 000,00	
Övriga finansiella kostnader	-11 256 959,66	-879 000,00	
	22 848 644,59	32 807 000,00	0,00
Årsbidrag	28 497 018,45	29 932 000,00	-14 523 205,79
Av- och nedskrivningar			
Avskrivningar	-11 649 083,55	-12 200 000,00	
	-11 649 083,55	-12 200 000,00	0,00
Extraordinära poster			
Extraordinära intäkter	16 283,04		
Extraordinära kostnader			
	16 283,04	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens resultat	16 864 217,94	17 732 000,00	-14 523 205,79
Ökning eller minskning av reserver			
	-8 000 000,00	-8 000 000,00	
Räkenskapsperiodens under- eller överkott	8 864 217,94	9 732 000,00	-14 523 205,79

Budgetanslag för verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budget, verksamhet år 2017	Grundbudget 2017	Tilläggsbudget 1-3 2017	Tidigare års anslag totalt	Total budget
Lagtinget				
10100, Lagtinget, verksamhet	-1 895 000,00	17 000,00	0,00	-1 878 000,00
11100, Lagtingets kansli, verksamhet	-1 424 000,00	16 000,00	0,00	-1 408 000,00
11130, Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000,00	0,00	0,00	-25 000,00
11200, Lagtinget övriga kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
11210, BSPC, Östersjösamarbete	-35 000,00	0,00	0,00	-35 000,00
11220, Dispositionsmedel	-70 000,00	0,00	0,00	-70 000,00
11290, Till lagt.grupp disp för kansliändamål	-255 000,00	0,00	0,00	-255 000,00
12010, Landskapsrevision, verksamhet	-200 000,00	-7 000,00	0,00	-207 000,00
13010, Ålands delegation i Nordiska Rådet	-34 000,00	-20 000,00	0,00	-54 000,00
Totalt lagtinget	-3 938 000,00	6 000,00	0,00	-3 932 000,00
Regeringskansliet				
20010, ÅLR, verksamhet	-1 000 000,00	22 000,00	0,00	-978 000,00
20020, ÅLR, dispositionsmedel	-70 000,00	0,00	0,00	-70 000,00
21010, Regeringskansliet, verksamhet	-2 254 000,00	-72 000,00	-61 238,93	-2 387 238,93
21500, Kommunikationsverksamhet	-35 000,00	0,00	0,00	-35 000,00
21510, Ålandskontoret, Helsingfors	-56 000,00	0,00	0,00	-56 000,00
21520, Ålandskontoret, Stockholm	-20 000,00	0,00	0,00	-20 000,00
22000, Främjande av jämställdhet	-75 000,00	0,00	-141 052,82	-216 052,82
22500, Främjande av integration	-65 000,00	0,00	0,00	-65 000,00
23000, Lagtingsval	-18 000,00	0,00	0,00	-18 000,00
23200, Understödjande av politisk verksamhet o info	-10 000,00	0,00	0,00	-10 000,00
24000, Brand- och räddning	-28 000,00	0,00	0,00	-28 000,00
24010, Landskapsand enl LL, brand och räddning	-282 000,00	0,00	-348 000,00	-630 000,00
25000, Personal och arbetsmiljö	-383 000,00	0,00	0,00	-383 000,00
25210, Serviceverksamhet	-319 000,00	0,00	0,00	-319 000,00
26000, Regeringens övriga kostnader	-350 000,00	0,00	0,00	-350 000,00
26002, Interreg Central Baltic 2014-2020	0,00	0,00	0,00	0,00
26003, Utveckl. o tillväxtplan för ett hållbart Åland	-200 000,00	2 000,00	0,00	-198 000,00
26004, Ålandsdelegationen	-12 000,00	0,00	0,00	-12 000,00
26500, Konsumentskydd	-18 000,00	0,00	0,00	-18 000,00
27000, Radio- o TV-verksamhet (F)	-80 000,00	0,00	0,00	-80 000,00
Totalt regeringskansliet	-5 275 000,00	-48 000,00	-550 291,75	-5 873 291,75
28010, Lagberedning	-1 000 000,00	20 000,00	0,00	-980 000,00
Finansavdelningen				
30010, Finans, verksamhet	-2 497 000,00	46 000,00	0,00	-2 451 000,00
33000, Allmänna stöd till kommunerna (F)	-1 484 000,00	0,00	0,00	-1 484 000,00
34000, Särskilda stöd, lån	0,00	0,00	0,00	0,00
35000, Penningautomatmedel (R)	-3 540 000,00	0,00	-5 702 453,59	-9 242 453,59
38000, Pensioner o pensionsrelaterade utgifter (F)	-16 070 000,00	0,00	0,00	-16 070 000,00
39000, It-drifts o utvecklingskostnader (R)	-980 000,00	24 000,00	-914 026,27	-1 870 026,27
39050, Förändring semesterlöneskuld mm (R)	-1 350 000,00	0,00	0,00	-1 350 000,00
39099, Internhyra	-3 990 000,00	0,00	0,00	-3 990 000,00
Totalt finansavdelningen	-29 911 000,00	70 000,00	-6 616 479,86	-36 457 479,86

Budgetanslag för verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budget, verksamhet år 2017	Grundbudget 2017	Tilläggsbudget 1-3 2017	Tidigare års anslag totalt	Total budget
Social- och miljöavdelningen				
40010, Soc- och miljö, verksamhet	-1 509 000,00	32 000,00	0,00	-1 477 000,00
41000, Övriga sociala uppgifter	-128 000,00	0,00	0,00	-128 000,00
41010, Övr sociala uppg, överföring (F)	-11 506 000,00	-312 000,00	0,00	-11 818 000,00
41500, Kommunernas sociala tjänster (F)	-21 835 000,00	0,00	0,00	-21 835 000,00
42000, Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-100 000,00	0,00	-16 856,48	-116 856,48
43000, Allmän miljövard	-140 000,00	0,00	-68 968,00	-208 968,00
44000, Naturvard	-341 000,00	0,00	0,00	-341 000,00
44510, Paf-medel för social verksamhet (R)	-3 267 000,00	0,00	-234 758,74	-3 501 758,74
44520, Paf-medel för miljöverksamhet (R)	-450 000,00	0,00	-265 063,03	-715 063,03
45000, Vattenförsörjning- och vattenvård	-265 000,00	-20 000,00	0,00	-285 000,00
46000, Avfallshantering (R)	-21 000,00	-200 000,00	0,00	-221 000,00
47000, Miljöhälsovård	-70 000,00	0,00	0,00	-70 000,00
Totalt social- och miljöavdelningen	-39 632 000,00	-500 000,00	-585 646,25	-40 717 646,25
Utbildnings- och kulturavdelningen				
50010, Utb och kultur, verksamhet	-3 073 500,00	-4 000,00	-96 884,33	-3 174 384,33
50200, Studiestöd	-8 385 000,00	0,00	0,00	-8 385 000,00
50500, Bibliotek, arkiv	-186 000,00	52 000,00	0,00	-134 000,00
50510, Understöd för kommunla bibl, förf o övers (F)	-649 000,00	0,00	0,00	-649 000,00
51000, Ungdoms- idrotts och kulturverksamhet	-1 062 500,00	0,00	0,00	-1 062 500,00
51010, Ål Kulturdeleg o nord.kultursamarbete	-111 000,00	0,00	0,00	-111 000,00
51500, Paf-medel ungdom och idrott (R)	-2 122 000,00	0,00	-205 169,46	-2 327 169,46
51600, Paf-medel kulturell verksamhet (R)	-1 788 000,00	-6 000,00	-395 883,72	-2 189 883,72
52000, Grundskoleväsendet (F)	-12 506 000,00	-212 000,00	0,00	-12 718 000,00
53500, Vuxenutbildning	-570 000,00	0,00	-206 194,04	-776 194,04
54000, Kulturarvs- o museiverksamhet	-1 616 000,00	0,00	0,00	-1 616 000,00
Totalt utbildnings- och kulturavdelningen	-32 069 000,00	-170 000,00	-904 131,55	-33 143 131,55
Näringsavdelningen				
60010, Näringsavdelningen, verksamhet	-2 042 000,00	54 000,00	0,00	-1 988 000,00
61000, Näringslivets främjande (R)	-1 662 000,00	-90 000,00	-1 121 505,34	-2 873 505,34
61100, Ålands landsbygdscentrum	-146 000,00	0,00	0,00	-146 000,00
61500, Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-814 000,00	0,00	-310 893,72	-1 124 893,72
61550, Avbytarservice	-325 000,00	0,00	0,00	-325 000,00
62100, EU, ERUF och ESF 2014-2020(R-EU)	133 000,00	0,00	147 899,72	280 899,72
62110, Förvaltningskostnader ERUF-ESF 2014-2020	-60 000,00	0,00	0,00	-60 000,00
62300, EU, EJFLU 2014-2020 (R-EU)	-5 389 000,00	0,00	-2 087 551,28	-7 476 551,28
62390, Leaderfinansiering med paf-medel (R-RU)	-95 000,00	0,00	-202 500,00	-297 500,00
62500, EU, EHFF 2014-2020 (R-EU)	-680 000,00	0,00	-343 148,83	-1 023 148,83
63500, EU, EFF 2007-2013 (R-EU)	0,00	0,00	-38 132,43	-38 132,43
64000, Främjande av skogsbruket (R)	-420 000,00	0,00	-180 406,43	-600 406,43
65000, Jakt- och viltvård (R)	30 000,00	0,00	-133 192,60	-103 192,60
67000, Främjande av fiskerinäringen	-179 000,00	0,00	0,00	-179 000,00
68000, Ål teknologi o energicentrum	-95 000,00	0,00	0,00	-95 000,00
Totalt näringsavdelningen	-11 744 000,00	-36 000,00	-4 269 430,91	-16 049 430,91

Budgetanslag för verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budget, verksamhet år 2017	Grundbudget 2017	Tilläggsbudget 1-3 2017	Tidigare års anslag totalt	Total budget
Infrastrukturavdelningen				
70010, Infrastruktur, verksamhet	-1 950 000,00	40 000,00	-446 572,38	-2 356 572,38
71000, Planläggning- och byggnadsväsendet	-45 000,00	0,00	0,00	-45 000,00
71500, Främjande av bostadsproduktion (R)	-100 000,00	0,00	-264 782,00	-364 782,00
71510, Räntest o landsb.borgen, bostadsprod (R)	-120 000,00	0,00	0,00	-120 000,00
72000, Elsäkerhet och energi	-40 000,00	0,00	0,00	-40 000,00
72010, Produktionsbaserad ersättning, vindkraft (RF)	-550 000,00	0,00	-305 468,01	-855 468,01
74000, Ålandstrafiken, verksamhet	-411 000,00	4 000,00	0,00	-407 000,00
74500, Oljeskydd	-135 000,00	0,00	0,00	-135 000,00
74700, Understöd för övrig trafik	-3 113 000,00	0,00	0,00	-3 113 000,00
75010, Upphandling av sjötrafik	-13 525 000,00	0,00	0,00	-13 525 000,00
75030, Upphandling av linfärjetrafik	-2 285 000,00	21 000,00	0,00	-2 264 000,00
75100, Understöd för varutransporter i skärgården	-274 000,00	0,00	0,00	-274 000,00
76010, Utgifter för drift o underhåll av vägar	-2 400 000,00	30 000,00	0,00	-2 370 000,00
76030, Utgifter för underhåll av farleder o fiskesfyrar	-691 000,00	0,00	-313 342,47	-1 004 342,47
76050, Utgifter för drift o underhåll färjfasten mm	-750 000,00	0,00	0,00	-750 000,00
Totalt infrastrukturavdelningen	-26 389 000,00	95 000,00	-1 330 164,86	-27 624 164,86
Myndigheter och fristående enheter				
82000, ÅSUB	-575 000,00	15 000,00	0,00	-560 000,00
82200, Datainspektionen	-140 000,00	1 000,00	0,00	-139 000,00
82300, Ålands energimyndighet	-16 000,00	0,00	0,00	-16 000,00
82500, Ålands polismyndighet	-6 217 000,00	137 000,00	0,00	-6 080 000,00
82600, Ålands Ombudsmannamyndighet	-151 000,00	-5 000,00	0,00	-156 000,00
82700, Lotteriinspektionen	0,00	1 000,00	0,00	1 000,00
83100, Upphandlingsinspektionen	0,00	-55 000,00	0,00	-55 000,00
84000, Ålands hälso- och sjukvård	-80 680 000,00	1 100 000,00	0,00	-79 580 000,00
84810, ÅMHH, verksamhet	-1 386 000,00	35 000,00	0,00	-1 351 000,00
84820, ÅMHH, laboratoriet	-445 000,00	11 000,00	0,00	-434 000,00
85000, Högskolan på Åland	-8 933 000,00	14 000,00	-81 700,64	-9 000 700,64
85100, Ålands folkhögskola	-1 496 000,00	16 000,00	0,00	-1 480 000,00
85200, Ålands musikinstitut	-1 037 000,00	19 000,00	0,00	-1 018 000,00
85500, Ålands gymnasium	-18 378 000,00	196 000,00	0,00	-18 182 000,00
85600, Ålands sjösäkerhetscentrum	-807 000,00	-137 000,00	0,00	-944 000,00
86000, Arb.markn & studieservicemyndigheten	-1 550 000,00	25 000,00	0,00	-1 525 000,00
86050, Sysselsättning o arbetslöshetsunderstöd	-5 340 000,00	0,00	0,00	-5 340 000,00
86500, Ålands fiskodling, Guttorp	-683 000,00	5 000,00	0,00	-678 000,00
87000, Motorfordonsbyrån	80 000,00	17 000,00	0,00	97 000,00
87100, Rederienheten, verksamhet (R)	-25 000,00	0,00	-185 359,97	-210 359,97
87200, Vägunderhållsenheten, verksamhet	0,00	0,00	0,00	0,00
87300, Verkstad och lager, verksamhet	50 000,00	14 000,00	0,00	64 000,00
Totalt myndigheter och fristående enheter	-127 729 000,00	1 409 000,00	-267 060,61	-126 587 060,61
Skattefinansiering och finansiella poster				
88900, Återförda anslag	100 000,00	0,00	0,00	100 000,00
89000, Skatter och inkomster av skattenatur	258 071 000,00	11 623 000,00	0,00	269 694 000,00
89200, Finansiella poster (F)	1 903 000,00	-624 000,00	0,00	1 279 000,00
89230, Landskapets fastighetsverk	4 000 000,00	0,00	0,00	4 000 000,00
89250, Avkastning av Ål Penningaut.förening verks.	27 500 000,00	0,00	0,00	27 500 000,00
89300, Av- och nedskrivningar	-8 000 000,00	0,00	0,00	-8 000 000,00
Totalt skattefinansiering och finansiella poster	283 574 000,00	10 999 000,00	0,00	294 573 000,00
TOTALT budgetanslag verksamhet, överföringar och skattefinansiering 2017	5 887 000,00	11 845 000,00	-14 523 205,79	3 208 794,21

Budgetuppföljning av verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budget, verksamhet år 2017	Total budget inkl. tidigare år	Ufall i euro	Utfall i %	Överförs till budget år 2018
Lagtinget				
10100, Lagtinget, verksamhet	-1 878 000,00	-1 875 852,47	99,89 %	
11100, Lagtingets kansli, verksamhet	-1 408 000,00	-1 264 324,84	89,80 %	
11130, Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000,00	-20 287,10	81,15 %	
11210, BSPC, Östersjösamarbete	-35 000,00	-25 035,18	71,53 %	
11220, Dispositionsmedel	-70 000,00	-33 234,01	47,48 %	
11290, Till lagt.grupp disp för kansliändamål	-255 000,00	-237 649,34	93,20 %	
12010, Landskapsrevision, verksamhet	-207 000,00	-193 789,55	93,62 %	
13010, Ålands delegation i Nordiska Rådet	-54 000,00	-40 042,12	74,15 %	
Totalt lagtinget	-3 932 000,00	-3 690 214,61		0,00
Regeringskansliet				
20010, ÅLR, verksamhet	-978 000,00	-952 784,62	97,42 %	
20020, ÅLR, dispositionsmedel	-70 000,00	-61 069,38	87,24 %	
21010, Regeringskansliet, verksamhet	-2 387 238,93	-2 070 890,25	86,75 %	
21500, Kommunikationsverksamhet	-35 000,00	-37 198,56	106,28 %	
21510, Ålandskontoret, Helsingfors	-56 000,00	-55 774,68	99,60 %	
21520, Ålandskontoret, Stockholm	-20 000,00	-6 088,09	30,44 %	
22000, Främjande av jämställdhet	-216 052,82	-170 993,95	79,14 %	-39 328,00
22500, Främjande av integration	-65 000,00	-54 815,43	84,33 %	
23000, Lagtingsval	-18 000,00	-10 790,14	59,95 %	
23200, Understödjande av politisk verksamhet o info	-10 000,00	-9 785,00	97,85 %	
24000, Brand- och räddning	-28 000,00	-28 061,16	100,22 %	
24010, Landskapsand enl LL, brand och räddning (R)	-630 000,00	-189 742,22	30,12 %	-440 257,78
25000, Personal och arbetsmiljö	-383 000,00	-356 845,01	93,17 %	
25210, Serviceverksamhet	-319 000,00	-317 812,30	99,63 %	
26000, Regeringens övriga kostnader	-350 000,00	-216 047,62	61,73 %	
26002, Interreg Central Baltic 2014-2020	0,00	-4 453,34		
26003, Utveckl. o tillväxtplan för ett hållbart Åland	-198 000,00	-162 843,39	82,24 %	
26004, Ålandsdelegationen	-12 000,00	-6 422,16	53,52 %	
26500, Konsumentskydd	-18 000,00	-17 863,00	99,24 %	
27000, Radio- o TV-verksamhet (F)	-80 000,00	-49 999,95	62,50 %	
Totalt regeringskansliet	-5 873 291,75	-4 780 280,25		-479 585,78
28010, Lagberedning	-980 000,00	-865 507,75	88,32 %	0,00
Finansavdelningen				
30010, Finans, verksamhet	-2 451 000,00	-2 134 823,38	87,10 %	
33000, Allmänna stöd till kommunerna (F)	-1 484 000,00	-1 377 502,38	92,82 %	
34000, Särskilda stöd, lån	0,00	1 020,32		
35000, Penningautomatmedel (R)	-9 242 453,59	-4 488 765,71	48,57 %	-4 753 687,88
38000, Pensioner o pensionsrelaterade utgifter (F)	-16 070 000,00	-15 959 371,22	99,31 %	
39000, It-drifts o utvecklingskostnader (R)	-1 870 026,27	-1 236 941,68	66,15 %	-629 459,59
39050, Förändring semesterlöneskuld mm (R)	-1 350 000,00	-1 114 622,99	82,56 %	-235 377,01
39099, Internhyra	-3 990 000,00	-3 990 000,00	100,00 %	
Totalt finansavdelningen	-36 457 479,86	-30 301 007,04		-5 618 524,48

Social- och miljöavdelningen

40010, Soc- och miljö, verksamhet	-1 477 000,00	-1 379 134,85	93,37 %	
41000, Övriga sociala uppgifter	-128 000,00	-58 036,07	45,34 %	
41010, Övr sociala uppg, överföring (F)	-11 818 000,00	-11 767 163,35	99,57 %	
41500, Understöd för kommunernas sociala tjänster (F)	-21 835 000,00	-21 972 165,59	100,63 %	
42000, Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-116 856,48	-63 215,98	54,10 %	
43000, Allmän miljövard	-208 968,00	-113 664,89	54,39 %	-48 968,00
44000, Naturvard	-341 000,00	-261 327,30	76,64 %	
44510, Paf-medel för social verksamhet (R)	-3 501 758,74	-3 215 669,26	91,83 %	-286 089,48
44520, Paf-medel för miljöverksamhet (R)	-715 063,03	-447 277,47	62,55 %	-267 785,56
45000, Vattenförsörjning- och vattenvård	-285 000,00	-285 165,76	100,06 %	
46000, Avfallshantering (R)	-221 000,00	-21 312,47	9,64 %	-200 000,00
47000, Miljöhälsovård	-70 000,00	-32 572,46	46,53 %	
Totalt social- och miljöavdelningen	-40 717 646,25	-39 616 705,45		-802 843,04

Utbildnings- och kulturavdelningen

50010, Utb och kultur, verksamhet	-3 174 384,33	-2 971 279,67	93,60 %	-64 104,00
50200, Studiestöd	-8 385 000,00	-7 615 352,41	90,82 %	
50500, Bibliotek	-134 000,00	-131 940,36	98,46 %	
50510, Understöd för kommunla bibl, förf o övers (F)	-649 000,00	-644 807,22	99,35 %	
51000, Ungdoms- idrotts och kulturverksamhet	-1 062 500,00	-1 040 459,17	97,93 %	
51010, Ål Kulturdeleg o nord.kultursamarbete	-111 000,00	-93 055,30	83,83 %	
51500, Paf-medel ungdom och idrott (R)	-2 327 169,46	-2 112 650,58	90,78 %	-214 518,88
51600, Paf-medel kulturell verksamhet (R)	-2 189 883,72	-1 729 391,64	78,97 %	-460 492,08
52000, Grundskoleväsendet (F)	-12 718 000,00	-12 652 902,81	99,49 %	
53500, Vuxenutbildning	-776 194,04	-721 586,17	92,96 %	
54000, Kulturarvs- o museiverksamhet	-1 616 000,00	-1 586 948,77	98,20 %	
56000, EU, ESF	0,00	43 214,46		
Totalt utbildnings- och kulturavdelningen	-33 143 131,55	-31 257 159,64		-739 114,96

Näringsavdelningen

60010, Näringsavdelningen, verksamhet	-1 988 000,00	-1 842 885,25	92,70 %	
61000, Näringslivets främjande (R)	-2 873 505,34	-1 024 410,44	35,65 %	-1 849 094,90
61100, Ålands landsbygdscentrum	-146 000,00	-85 652,22	58,67 %	
61500, Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-1 124 893,72	-766 691,95	68,16 %	-35 532,91
61550, Avbytarservice	-325 000,00	-188 909,11	58,13 %	
62100, EU, ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)	280 899,72	754,66	0,27 %	280 145,06
62110, Förvaltningskostnader ERUF-ESF 2014-2020	-60 000,00	-60 000,00	100,00 %	
62300, EU, EJFLU 2014-2020 (R-EU)	-7 476 551,28	-5 419 288,80	72,48 %	-2 057 262,48
62390, Leaderfinansiering med paf-medel (R-RU)	-297 500,00	0,00	0,00 %	-297 500,00
62500, EU, EHFF 2014-2020 (R-EU)	-1 023 148,83	-427 705,81	41,80 %	-595 443,02
63500, EU, EFF 2007-2013 (R-EU)	-38 132,43	-22 560,06	59,16 %	-15 572,37
64000, Främjande av skogsbruket (R)	-600 406,43	-311 308,56	51,85 %	-245 960,68
65000, Jakt- och viltvård (R)	-103 192,60	-8 631,53	8,36 %	-94 561,07
67000, Främjande av fiskerinäringen	-179 000,00	-87 050,90	48,63 %	
68000, Ål teknologi o energicentrum	-95 000,00	-92 864,81	97,75 %	
Totalt näringsavdelningen	-16 049 430,91	-10 314 506,94		-4 933 480,21

Infrastrukturavdelningen			
70010, Infrastruktur, verksamhet	-2 356 572,38	-1 782 389,31	75,63 %
71000, Planläggning- och byggnadsväsendet	-45 000,00	-23 102,04	51,34 %
71500, Främjande av bostadsproduktion (R)	-364 782,00	-65 388,00	17,93 %
71510, Räntest o landsb.borgen, bostadsprod (F)	-120 000,00	-109 197,08	91,00 %
72000, Elsäkerhet och energi	-40 000,00	535,83	
72010, Främjande av hållbar energiomställning (RF)	-855 468,01	-581 811,56	68,01 %
74000, Ålandstrafiken, verksamhet	-407 000,00	-398 522,30	97,92 %
74500, Oljeskydd	-135 000,00	-161 734,27	119,80 %
74700, Understöd för övrig trafik	-3 113 000,00	-2 967 197,45	95,32 %
75010, Upphandling av sjötrafik	-13 525 000,00	-13 410 711,14	99,15 %
75030, Upphandling av linfärjetrafik	-2 264 000,00	-2 082 658,56	91,99 %
75100, Understöd för varutransporter i skärgården	-274 000,00	-252 595,43	92,19 %
76010, Utgifter för drift o underhåll av vägar	-2 370 000,00	-2 241 487,88	94,58 %
76030, Utgifter för underhåll av farleder o fiskifyrar	-1 004 342,47	-693 805,06	69,08 %
76050, Utgifter för drift o underhåll färjfästen mm	-750 000,00	-620 206,51	82,69 %
Totalt infrastrukturavdelningen	-27 624 164,86	-25 390 270,76	-573 050,45
Myndigheter och fristående enheter			
82000, ÅSUB	-560 000,00	-509 809,75	91,04 %
82200, Datainspektionen	-139 000,00	-129 002,41	92,81 %
82300, Ålands energimyndighet	-16 000,00	26 155,38	
82500, Ålands polismyndighet	-6 080 000,00	-6 075 373,34	99,92 %
82600, Ålands Ombudsmannamyndighet	-156 000,00	-154 742,00	99,19 %
82700, Lotteriinspektionen	1 000,00	89 723,15	
84000, Ålands hälso- och sjukvård	-79 580 000,00	-78 906 060,90	99,15 %
83100, Upphandlingsinspektionen	-55 000,00	0,00	0,00 %
84810, ÅMHM, verksamhet	-1 351 000,00	-1 303 018,11	96,45 %
84820, ÅMHM, laboratoriet	-434 000,00	-417 455,10	96,19 %
85000, Högskolan på Åland	-9 000 700,64	-8 456 152,82	93,95 %
85100, Ålands folkhögskola	-1 480 000,00	-1 373 870,23	92,83 %
85200, Ålands musikinstitut	-1 018 000,00	-1 011 604,40	99,37 %
85500, Ålands gymnasium	-18 182 000,00	-17 085 848,20	93,97 %
85600, Ålands sjösäkerhetscentrum	-944 000,00	-907 259,30	96,11 %
86000, Arb.markn & studieservicemyndigheten	-1 525 000,00	-1 556 738,41	102,08 %
86050, Sysselsättning o arbetslöshetsunderstöd (F)	-5 340 000,00	-4 991 265,78	93,47 %
86500, Ålands fiskodling, Guttorp	-678 000,00	-651 513,28	96,09 %
87000, Motorfordonsbyrån	97 000,00	278 176,02	286,78 %
87100, Rederienheten, verksamhet (R)	-210 359,97	-76 190,72	36,22 %
87200, Vägunderhållsenheten, verksamhet	0,00	0,00	0,00 %
87300, Verkstad och lager, verksamhet	64 000,00	5 550,63	8,67 %
Totalt myndigheter och fristående enheter	-126 587 060,61	-123 206 299,57	-134 169,25
Skattefinansiering och finansiella poster			
88900, Återförda anslag	100 000,00	112 408,39	112,41 %
89000, Skatter och inkomster av skattenatur	269 694 000,00	269 750 688,90	100,02 %
89205, EU - ERUF och ESF, 2014-2020 (R-EU)	0,00	0,00	0,00 %
89200, Finansiella poster (F)	1 279 000,00	1 418 100,66	110,88 %
89230, Landskapets fastighetsverk	4 000 000,00	4 000 000,00	100,00 %
89250, Avkastn av Ål Penningautomatförening verksh.	27 500 000,00	27 500 000,00	100,00 %
89300, Av- och nedskrivningar	-8 000 000,00	-7 810 046,01	97,63 %
Totalt skattefinansiering och finansiella poster	294 573 000,00	294 971 151,94	0,00
TOTALT budgetuppföljning verksamhet, överföringar och skattefinansiering 2017	3 208 794,21	25 549 199,93	-13 280 768,17

Den totala budgetuppföljningen inkluderar både resultatposter och balansposter som inte rör investeringar.

Budgetanslag för investeringar

Budget, investeringar år 2017	Grundbudget 2017	Tilläggsbudget 1-3 2017	Tidigare års anslag totalt	Total budget
911150, E-demokrati utvecklingsprojekt (R)	-329 000,00		-544 962,29	-873 962,29
934000, Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000,00			-800 000,00
934080, Övriga lån (F)	3 205 000,00			3 205 000,00
935010, Lån ur PAF-medel (R)	-6 238 000,00	-9 994 000,00	-9 202 426,83	-25 434 426,83
939000, It-systemanskaffningar (R)	-760 000,00	-100 000,00		-860 000,00
944000, Naturskyddsområden (R)	-219 000,00		-16 391,86	-235 391,86
954000, Konstinvesteringar (R)	-20 000,00		-32 519,53	-52 519,53
964000, Övriga investeringar för skogsbruket (R)	0,00		-10 000,00	-10 000,00
974500, Oljeskyddsinvesteringar (R)	0,00		30 593,50	30 593,50
975000, Fartygs- o färjinvesteringar (R)	-1 930 000,00		-11 825 935,11	-13 755 935,11
976000, Infrastrukturinvesteringar (R)	-18 100 000,00	-1 000 000,00	-8 309 514,05	-27 409 514,05
982500, Ål polismyndighets investeringar (R)	0,00	-529 000,00	-29 194,19	-558 194,19
984000, Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-6 700 000,00		-5 286 412,00	-11 986 412,00
984010, Bygg geriat.klinik m PAF-medel (R)	-10 000 000,00	10 000 000,00	-8 600 000,00	-8 600 000,00
984810, ÅMHH-investeringar (R)	0,00		-82 285,84	-82 285,84
985000, Utbildningsinvesteringar (R)	-25 000,00		-183 386,01	-208 386,01
985500, Ål Gymnasium investeringar (R)	-300 000,00			-300 000,00
985600, Ål sjösäkerhetscenters investe (R)	-120 000,00		-1 358,76	-121 358,76
Totalt	-42 336 000,00	-1 623 000,00	-44 093 792,97	-88 052 792,97

Budgetuppföljning investeringar

Budget, investeringar år 2017	Total budget	Utfall i euro	Utfall i %	Överföres till budget 2018
911150, E-demokrati utvecklingsprojekt (R)	-873 962,29	-248 578,71	28,44 %	-625 383,58
934000, Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000,00	-800 000,00	100,00 %	0,00
934080, Övriga lån (F)	3 205 000,00	3 195 194,98	99,69 %	9 805,02
935010, Lån ur PAF-medel (R)	-25 434 426,83	-892 876,00	3,51 %	-24 541 550,83
939000, It-systemanskaffningar (R)	-860 000,00	-362 509,96	42,15 %	-497 490,04
944000, Naturskyddsområden (R)	-235 391,86	-234 500,00	99,62 %	-891,86
954000, Konstinvesteringar (R)	-52 519,53	-41 803,30	79,60 %	-10 716,23
964000, Övriga investeringar för skogsbruket (R)	-10 000,00	0,00	0,00 %	-10 000,00
974500, Oljeskyddsinvesteringar (R)	30 593,50	-221 292,92	-723,33 %	251 886,42
975000, Fartygs- o färjinvesteringar (R)	-13 755 935,11	-370 660,55	2,69 %	-13 385 274,56
976000, Infrastrukturinvesteringar (R)	-27 409 514,05	-23 422 029,21	85,45 %	-3 174 519,84
982500, Ål polismyndighets investeringar (R)	-558 194,19	-107 913,46	19,33 %	-450 280,73
984000, Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-11 986 412,00	-3 539 019,29	29,53 %	-8 447 392,71
984010, Bygg geriat.klinik m PAF-medel (R)	-8 600 000,00	-8 600 000,00	100,00 %	0,00
984810, ÅMHM-investeringar (R)	-82 285,84	-73 168,35	88,92 %	-9 117,49
985000, Utbildningsinvesteringar (R)	-208 386,01	-116 856,79	56,08 %	-91 529,22
985500, Ål Gymnasium investeringar (R)	-300 000,00	-82 187,00	27,40 %	-217 813,00
985600, Ål sjösäkerhetscenters investe (R)	-121 358,76	-123 191,13	101,51 %	1 832,37
Totalt	-88 052 792,97	-36 041 391,69		-51 198 436,28

Penningautomatmedel för utveckling och sysselsättning

Utvecklingsaktiviteterna under respektive moment nedan är nettobudgeterade, d.v.s kostnaden tas under moment men täcks sedan av moment 35000, penningautomatmedel för utveckling och sysselsättning. Under respektive anslag ansvarar momentets budgetansvarige för förverkligandet. Det kan även finnas övrigt under momenten som ej är av utvecklingskaraktär, och i de fallen så är anslaget upptaget under momentet.

Budgetmoment, nummer och beskrivning		Återstår 31.12.2016	Förbrukat 2017	Indras 2017	Återstår 31.12.2017
21010	Utgifter för samhällservicereform	61 239	61 239		0
22000	Utbildning Jämställt Åland	141 053	101 725		39 328
39000	Allmänna förvaltningskostnader (Itdelen)	355 451	79 919		275 532
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter - verksamhetsutgifter (VR), utveckling inom hälso- och sjukvården	16 856	6 492	10 364	0
43000	Allmän miljövård, miljöuppföljning LBU	68 968	20 000		48 968
984000	Anskaffningar (R), It-stödsystem	591 235	591 235		0
50010	Utvecklingsarbete, nätpedagogik, utvecklingen av it-stöd	96 884	32 780		64 104
53500	Sysselsättningsfrämjande utbildning, SFI, konjunkturanpassad yrkesutbildning	249 359	249 359		0
53500	Integration och mångkulturellt befrämjande (VR), språkcoach, svenska för analfabeter	-43 165	-43 165		0
85000	Högskolan på Åland - verksamhetsutgifter (VR), utvecklande forskning	81 701	44 393	37 307	0
61000	Turismens främjande, skraknätet, businesslab m.m.	30 000	30 000		0
61000	Team-Åland, en kraftsamling för tillväxt och inflyttning, 570309	295 000			295 000
64000	Främjande av skogsbruket - verksamhetsutgifter (VR), fjärranalys	18 109	4 000		14 109
70010	Trafikavdelningens allmänna förvaltning - verksamhetsutgifter (VR), utvecklande av statistik- och biljettsystem samt utredning av kollektivtrafiken	446 572		446 572	0
76030	Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyror (VR) - digitalisering av farleder	313 342	313 342		0
974500	Oljeskyddsinvesteringar	700 000	700 000		0
976000	Kortruttsinvesteringar (R) - fortsatt utrednings- och planeringsarbete för kortrutten inkluderande två nya färjor	1 100 000	287 035	812 965	0
		4 522 605	2 478 355	1 307 209	737 041

Index för hållbarhetsredogörelser

Detta index återspeglar inte allt hållbarhetsarbete som gjort eftersom verksamheterna inte alltid benämner sitt arbete som hållbarhet då det är en integrerad del av arbetet.

Uppllysning	Sida	Övriga kommentarer
Allmänna upplysningar		
Information om organisationen finns på www.regeringen.ax		
Vision	2	
Information om anställda	22-28	
Strategi och hållbarhetssammanhang	14-15, 49-50	
Landskapsregeringens värderingar	15-16	
Styrning		http://www.regeringen.ax/landskapsregeringens-organisation
Intressenter och intressentengagemang	17-18, 15-16	
Enheter som ingår i landskapsregeringen	22	
Innehåll och avgränsningar	16-18	
Väsentliga frågor	19	
Hållbarhetsstyrning		
Hållbarhetsstyrning inom allmänna förvaltningen	19	Förvaltningens översikt
Hållbarhetsstyrning inom avdelningarna	31, 46, 51, 72, 85, 119-120	Regeringskansliet, lagberedningen, finansavdelningen, social- och miljöavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen, infrastrukturavdelningen
Hållbarhetsstyrning inom myndigheterna	140, 147, 153, 159, 168, 175, 181, 185, 189, 195, 200	Ålands Statistik- och utredningsbyrå, Ålands energimyndighet, Ålands ombudsmannamyndighet, Lotteriinspektionen, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, Högskolan på Åland, Ålands folkhögskola, Ålands musikinstitut, Ålands gymnasium, Ålands sjösäkerhetscentrum, Ålands arbetsmarknadsmyndighet
Hållbarhetsstyrning för upphandling		
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	51-52	Finansavdelningen
Upphandling		
Upphandling i verksamheterna	51-52, 58-59, 72, 87, 119, 163	Finansavdelningen, social- och miljöavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen, infrastrukturavdelningen, Upphandlingsinspektionen
Hållbarhetsstyrning av antikorrupktion		
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	32	Regeringskansliet

Upplysning	Sida	Övriga kommentarer
Antikorruption		
Risker för korruption, kommunikation, utbildning om antikorruption, bekräftade incidenter och vidtagna åtgärder	32, 52, 87, 105-106, 119, 147, 169, 185, 196	Regeringskansliet, finansavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen, näringsavdelningen, infrastrukturavdelningen, Ålands energimyndighet, Ålands miljö- och hälsomyndighet, Ålands musikinstitut, Ålands sjösäkerhetscentrum
Hållbarhetsstyrning av material		
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	32	Regeringskansliet
Material		
Material använt inom allmänna förvaltningen i den interna verksamheten	32, 52, 87, 169, 181, 185, 196	Regeringskansliet, finansavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, Ålands folkhögskola, Ålands musikinstitut, Ålands sjösäkerhetscentrum
Hållbarhetsstyrning av miljöbedömning av leverantörer		
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	52	Finansavdelningen
Miljöbedömning av leverantörer		
Miljöbedömning av landskapsregeringens nuvarande leverantörer	52, 72, 87, 120, 153, 159, 169, 185, 196, 200	Finansavdelningen, social- och miljöavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen, infrastrukturavdelningen, Ålands ombudsmannamyndighet, Lotteriinspektionen, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, Ålands musikinstitut, Ålands sjösäkerhetscentrum, Ålands arbetsmarknadsmyndighet
Hållbarhetsstyrning av utbildning och kompetensutveckling		
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	28	Personalen
Utbildning- och kompetensutveckling		
Utbildning och genomsnittlig utbildningstid per år per anställd	28, 30, 32, 52, 87, 120, 146, 169-170, 196, 200	Personalen, regeringskansliet, finansavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen, infrastrukturavdelningen, hållbarhetsstyrning, Datainspektionen, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, Ålands sjösäkerhetscentrum, Ålands arbetsmarknadsmyndighet
Hållbarhetsstyrning för icke-diskriminering		
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	33	Regeringskansliet
Icke-diskriminering		
Icke-diskriminering, diskriminerings incidenter och vidtagna åtgärder	33, 52, 120, 169, 186, 196, 200	Regeringskansliet, finansavdelningen, infrastrukturavdelningen, Ålands miljö- och hälsomyndighet, Ålands musikinstitut, Ålands sjösäkerhetscentrum, Ålands arbetsmarknadsmyndighet

RESULTATRÄKNING

	Not	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016
OMSÄTTNING	1	16 023 089,17	18 549 726,97
Övriga rörelseintäkter			4 600,00
Material och tjänster	2		
Material, förnödenheter och varor			
Inköp under räkenskapsperioden		-229 480,01	-315 500,83
Köpta tjänster		-2 831 480,71	-2 499 778,11
		<u>-3 060 960,72</u>	<u>-2 815 278,94</u>
Personalkostnader	3		
Löner och arvoden		-1 630 990,20	-1 587 092,60
Lönebikostnader			
Pensionskostnader		-346 769,15	-296 714,33
Övriga lönebikostnader		-44 888,31	-52 922,30
		<u>-2 022 647,66</u>	<u>-1 936 729,23</u>
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan		-5 543 684,97	-5 460 482,57
Nedskrivningar		-121 882,04	0,00
Övriga rörelsekostnader	4	-803 101,20	-689 016,41
RÖRELSEVINST		4 470 812,58	7 652 819,82
Finansiella intäkter och kostnader			
Övriga ränte- och finansiella intäkter		1 911,43	1 765,07
Ränte- och övriga finansiella kostnader		-2 827,03	-423,00
Summa finansiella intäkter och kostnader		<u>-915,60</u>	<u>1 342,07</u>
VINST FÖRE BOKSLUTSDISPOSITIONER OCH SKATTER		4 469 896,98	7 654 161,89
RÄKENSKAPSPERIODENS VINST		4 469 896,98	7 654 161,89

BALANSRÄKNING

	Not	31-12-2017	31.12.2016
AKTIVA			
BESTÅENDE AKTIVA			
Materiella tillgångar	5		
Särskild egendom			
Markområden		1 859 107,82	1 839 441,82
Byggnader		1 857 011,94	1 252 338,55
		<u>3 716 119,76</u>	<u>3 091 780,37</u>
Övriga materiella tillgångar			
Markområden		2 981 370,71	2 972 520,71
Byggnader		114 415 284,30	119 903 171,31
Maskiner och inventarier		17 690,94	23 587,92
Pågående nyanläggningar		5 513 452,06	2 769 702,75
		<u>126 643 917,77</u>	<u>128 760 763,06</u>
Materiella tillgångar totalt		126 643 917,77	128 760 763,06
Summa bestående aktiva		126 643 917,77	128 760 763,06
RÖRLIGA AKTIVA			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	6	205 341,73	344 606,78
Övriga kortfristiga fordringar		118 817,64	1 228,88
Resultatregleringar		0,00	1 262,13
		<u>324 159,37</u>	<u>347 097,79</u>
Summa kortfristiga fordringar		324 159,37	347 097,79
Kassa och bank		6 899 605,68	4 471 047,08
Summa rörliga aktiva		7 223 765,05	4 818 144,87
SUMMA AKTIVA		133 867 682,82	133 578 907,93

	Not	31-12-2017	31.12.2016
PASSIVA			
EGET KAPITAL			
	7		
Grundkapital		127 639 149,96	127 639 149,96
Övrigt kapital		3 120 345,74	3 100 345,74
Balanserade vinstmedel		1 174 930,54	
Förskottsöverföring till landskapets budget		-4 000 000,00	-6 330 000,00
Räkenskapsperiodens vinst		4 469 896,98	7 654 161,89
Summa eget kapital		132 404 323,22	132 063 657,59
FRÄMMANDE KAPITAL			
Kortfristigt främmande kapital			
Leverantörsskulder		1 011 086,53	538 871,47
Övriga skulder	8	33 156,16	653 531,37
Resultatregleringar	9	419 116,91	322 847,50
Summa kortfristigt främmande kapital		1 463 359,60	1 515 250,34
SUMMA PASSIVA		133 867 682,82	133 578 907,93

REDOVISNINGSPRINCIPER

Allmän information

Landskapets fastighetsverks uppdrag är att bedriva uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter avsedda för förvaltningens behov samt sköta den fastighetsförmögenhet som är i Fastighetsverkets besittning. Uppdraget innefattar skötsel av kulturhistoriska fastigheter och naturreservat, hantering av landskapets vatten, skog och markområden samt nybyggnation.

Uthyrning av fastigheter sker till väsentlig del till landskapsregeringen och dess underlydande myndigheter, dessa presenteras under interna hyresintäkter i resultaträkningen.

Förutom uthyrning av fastigheter till landskapsregeringen och dess underliggande myndigheter hyrs fastigheter, när sådana finns tillgängliga, även ut till externa parter såsom företag, föreningar och privatpersoner. Dessa intäkter presenteras som externa hyresintäkter och innehåller förutom hyror, även jordbruks- och jaktarrenden. Alla intäkter intäktsförs på prestationsbasis, det vill säga hyresintäkterna för månaden intäktsförs i den relevanta månaden.

Förutom förvaltningen av uthyrning skall Fastighetsverket även svara för förvaltning och underhåll av kulturarv, naturreservat och dylik särskild egendom. För underhåll av dessa fastigheter erhåller Fastighetsverket årligen ett skötselanslag av Ålands landskapsregerings kulturbyrå respektive miljöbyrå. Dessa presenteras som interna skötselanslag i resultaträkningen. Övriga intäkter av fastighet representerar främst vidarefakturerade kostnader för el, värme och vatten samt försäljning av virke.

Rättelser av uppgifterna för föregående räkenskapsperiod

Två rättelser gällande jämförelseperiodens kostnader har gjorts direkt mot kontot balanserade vinstmedel i enlighet med bokföringsnämndens anvisningar. Dessa rättelser hänför sig till en ej bokförd semesterlönereservering på 50 453,06 euro vid 31.12.2016 och inköp under räkenskapsperioden (köpta tjänster) som bokförts under år 2017 men som hör till år 2016 på totalt 98 778,29 euro. Dessa justeringar minskar föregående räkenskapsperiodens resultat och ingående balanserade vinstmedel per 1.1.2017 på totalt 149 231,35 euro och presenteras i not 7.

Värdering av bestående aktiva

Ålands landskapsregering har den 29.12.2015, med stöd av 20 § LL (2015:110) om landskapets fastighetsverk, överfört fast egendom till Fastighetsverket (Finansavdelningens allmänna byrå, beslut 29.12.2015/Nr 68 Enskild).

Ingående anskaffningsutgiften för bestående aktiva 1.1.2016 har vid överföringen av fastigheternas besittningsrätt från Ålands landskapsregeringens till Landskapets fastighetsverk värderats i enlighet med landskapslagen om landskapets fastighetsverk (2015:110). Den särskilda egendomen har överförts till bokföringsvärde och de övriga fastigheterna har överförts till gängse värde.

Anläggningstillgångarna delas upp i:

- Materiella tillgångar – särskild egendom
- Materiella tillgångar – övriga

Särskild egendom är egendom definierad enligt 14 § landskapslagen om landskapets fastighetsverk. Med särskild egendom avses sådan egendom som inte värderas till sitt verkliga värde. I landskapets anläggningsregister ingick denna typ av egendom under begreppet landskapsegendom. Definitionen på landskapsegendom följer finska statens, där motsvarande egendom kallas för nationalförmögenhet. Det har inte gjorts någon värdering av den särskilda egendomen och denna avskrivs inte. Senare renovering eller investering i dessa fastigheter inom särskild egendom behandlas som en normal anskaffning av anläggningstillgångar och avskrivs enligt nedan.

Avskrivningstiderna

De materiella tillgångarna upptas till det verkliga värdet eller bokföringsvärdet vid överföringstidpunkt från Ålands landskapsregering. Vid köp av tillgångar upptas dessa till anskaffningsutgiften. Alla andra tillgångar förutom värdet för särskild egendom avskrivs enligt nedanstående avskrivningstider. Individuell avskrivningstid finns etablerad för varje enskild tillgång enligt dess förväntade livslängd.

Tillgångsgrupp	Avskrivningstid
Byggnader	10 – 30 år
Maskiner och inventarier	5 år
Särskild egendom, nyinvestering/renovering, byggnader	20 år

Avskrivningstid väljs efter bedömning av byggnadens förväntade livslängd. Gränsen för när en anskaffning ska aktiveras som en anläggningstillgång är 50 000 euro.

NOTER RESULTATRÄKNING

	31.12.2017	31.12.2016
Not 1. Omsättning		
Intäkter av fastigheter		
Interna hyresintäkter	13 835 206,12	16 411 351,68
Interna skötseanslag	906 000,00	862 000,00
Externa hyresintäkter	890 249,21	838 179,78
Övriga intäkter av fastighet	391 633,84	438 195,51
Omsättning totalt	16 023 089,17	18 549 726,97
Not 2. Material och tjänster		
Inköp under räkenskapsperioden		
Material	229 480,01	315 500,83
Köpta tjänster		
Drift och underhåll	876 334,67	758 162,02
El	824 407,07	752 050,29
Värme	670 477,83	592 303,67
Fastighetsskatt	205 908,66	159 710,60
Avfallshantering	159 145,22	150 310,70
Vatten och avloppsvatten	95 207,26	87 240,83
Material och tjänster totalt	3 060 960,72	2 815 278,94
Not 3. Antal anställda i medeltal		
Genomsnittligt antal heltidsanställda	36	35
Fastighetsverket har under året 2018 haft timanställda som ej är heltidsanställda. Dessa är ej medtagna i nyckeltalet "genomsnittligt antal heltidsanställda".		
Utbetalda löner och arvoden till VD och styrelsemedlemmar	86 068,71	104 508,00

Not 4. Övriga rörelsekostnader

Övriga rörelsekostnader

Övriga skötselkostnader	324 179,13	224 190,62
Administrationskostnader	141 459,30	160 349,06
Hyror och arrenden	121 228,21	114 451,56
Övriga personalkostnader	99 957,05	94 538,45
Köpta experttjänster	91 053,46	69 490,30
Skadeförsäkringar	25 224,05	25 996,42
Övriga rörelsekostnader totalt	803 101,20	689 016,41

NOTER BALANSRÄKNING

Not 5. Materiella tillgångar	2017	2016
Särskild egendom, markområden		
Anskaffningsvärde 1.1	1 839 441,82	1 839 441,82
Ökning under året	19 666,00	
Minskningar under året		
Ack. anskaffningsvärden 31.12	<u>1 859 107,82</u>	<u>1 839 441,82</u>
Särskild egendom, byggnader		
Anskaffningsvärde 1.1	1 260 903,92	1 260 903,92
Ökning under året	628 962,83	
Minskningar under året		
Ack. anskaffningsvärden 31.12	<u>1 889 866,75</u>	<u>1 260 903,92</u>
Ack. planavskrivningar 1.1	-8 565,37	
Planavskrivningar som gäller minskningar under året		
Årets planavskrivningar	<u>-24 289,44</u>	<u>-8 565,37</u>
	-32 854,81	-8 565,37
Bokfört värde 31.12 särskild egendom	3 716 119,76	3 091 780,37
Materiella tillgångar, markområden		
Anskaffningsvärde 1.1	2 972 520,71	2 972 520,71
Ökning under året	20 000,00	
Minskningar under året	-11 150,00	
Ack. anskaffningsvärden 31.12	<u>2 981 370,71</u>	<u>2 972 520,71</u>
Materiella tillgångar, byggnader		
Anskaffningsvärde 1.1	125 349 191,55	123 141 195,75
Ökning under året	229 001,77	2 207 995,80
Minskningar under året	-95 892,00	
Ack. anskaffningsvärden 31.12	<u>125 482 301,32</u>	<u>125 349 191,55</u>
Ack. planavskrivningar 1.1	-5 446 020,24	
Planavskrivningar som gäller minskningar under året	14 383,80	
Avskrivningar som gäller nedskrivningar under året	-121 882,04	
Årets planavskrivningar	<u>-5 513 498,55</u>	<u>-5 446 020,24</u>
	-11 067 017,03	-5 446 020,24
Bokfört värde 31.12 materiella tillgångar byggnader	114 415 284,30	119 903 171,32

Materiella tillgångar, övriga		
Anskaffningsvärde 1.1	29 484,88	29 484,88
Ökning under året		
Minskningar under året		
Ack. anskaffningsvärden 31.12	29 484,88	29 484,88
Ack. planavskrivningar 1.1	-5 896,96	
Planavskrivningar som gäller minskningar under året	-5 896,98	
Årets planavskrivningar		-5 896,96
	-11 793,94	-5 896,96
Bokfört värde 31.12 materiella tillgångar övriga	17 690,94	23 587,92
Pågående projekt 31.12	5 513 452,06	2 769 702,74
Bokfört värde materiella tillgångar totalt 31.12	126 643 917,77	128 760 763,06
Kundfordringar, hyror	56 219,88	114 851,67
Kundfordringar, övriga	149 121,85	229 755,11
Summa kortfristiga fordringar	205 341,73	344 606,78
Not 7. Eget kapital		
Grundkapital 1.1	127 639 149,96	127 639 149,96
Förändringar under året, dana-arv		
Grundkapital 31.12	127 639 149,96	127 639 149,96
Övrigt eget kapital 1.1	3 100 345,74	3 100 345,74
Förändringar under året	20 000,00	
Övrigt eget kapital 31.12	3 120 345,74	3 100 345,74
Balanserade vinstmedel 1.1	7 654 161,89	
Förskottsöverföring till landskapets budget föregående räkenskapsperiod	-6 330 000,00	
Balanserade vinstmedel enligt fastställt bokslut 31.12.2016	1 324 161,89	
Korrigerad ingående balans		
Korrigerad ingående balans 1.1. - semesterlöneskuld 2016	-50 453,06	
Korrigerad ingående balans 1.1. - köpta tjänster 2016	-98 778,29	
Korrigerad ingående balans 1.1.	1 174 930,54	
Balanserade vinstmedel 31.12	1 174 930,54	
Förskottsöverföring till landskapets budget		
	-4 000 000,00	-6 330 000,00
Räkenskapsperiodens resultat	4 469 896,98	7 654 161,89
Summa Eget kapital	132 404 323,22	132 063 657,59

Grundkapitalet har uppstått vid överföringen av besittningsrätten av fastigheter och mark från landskapet till Landskapets fastighetsverk per 01.01.2016.

Ingående Övrigt eget kapital har uppstått vid överföringen av besittningsrätten av särskild egendom från landskapet till Landskapets fastighetsverk per 01.01.2016.

Övrigt eget kapital har under räkenskapsperioden ökat genom en överföring av en fastighet Bergbacka (170-432-2-24) och har enligt Ålands landskapsregerings beslut ÅLR 2017/6074 presenterats som en ökning av övrigt eget kapital. Fastigheten är ett danaarv och har värderats till 20 000 €

Not 7.1 Utdelningsbara medel

Balanserade vinstmedel 31.12	1 324 161,89	
Korrigerig av ingående balans	-149 231,35	
Räkenskapsperiodens resultat	4 469 896,98	7 654 161,89
Förskottsöverföring till landskapets budget	-4 000 000,00	-6 330 000,00
Överförs till balanserade vinstmedel	1 644 827,52	1 324 161,89

Not 8. Övriga skulder

Förskottsinnehållning	27 267,07	35 578,74
Momsskuld till Skatteverket	0,00	616 221,86
Övriga kortfristiga skulder	5 889,09	1 730,77
	33 156,16	653 531,37

Not 9. Resultatregleringar

Lönebikostnader	45 451,37	69 222,66
Periodiserade löner	351 441,11	253 624,84
Övriga resultatregleringar	22 224,43	0,00
	419 116,91	322 847,50

Säkerheter och ansvarsförbindelser

Hysesansvar

Förfaller till betalning under nästa räkenskapsperiod	45 960,00	45 960,00
Förfaller till betalning senare	42 130,00	88 090,00
	88 090,00	134 050,00

Landskapets fastighetsverk avger en separat verksamhetsberättelse.

LANDSKAPSREVISIONEN

Dokumentnamn
Berättelse

Datum
27.04.2018

Nr
12/2018

Till Ålands landskapsregering

REVISIONSBERÄTTELSE

Landskapsrevisionen avger härmed till landskapsregeringen sin i 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen avsedda revisionsberättelse för finansåret 2017.

Mariehamn, den 27 april 2018

Dan Bergman
Landskapsrevisor

INNEHÅLL

1.	Bakgrund	3
2.	Bokslutet.....	3
2.1.	Analys av resultaträkningen	3
2.2.	Analys av balansräkningen.....	5
2.3.	Övriga iakttagelser	6
3.	Budgetuppföljningen	6
4.	Förvaltningsberättelsen	7
4.1.	Intern styrning och kontroll.....	7
4.2.	IT-utveckling.....	8

1. Bakgrund

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen ska ske i enlighet med god revisionssed och ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och bokslutet ger en rättvisande bild samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut.

Enligt 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen ska Landskapsrevisionen lämna en revisionsberättelse med resultaten från den årliga revisionen till landskapsregeringen inom en månad efter att landskapsregeringen har fastställt årsredovisningen.

2. Bokslutet

Landskapsregeringens ekonomistyrningsmodell förnyades 2015. Budgetstrukturen har förändrats och budgetering sker utgående från affärsbokföringens redovisningsprinciper. Bokslutet är uppgjort enligt bokföringslagen och bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar i tillämpliga delar.

2.1. Analys av resultaträkningen

Årsbidraget 2017 blev avsevärt bättre än året innan. Den främsta orsaken är att skatteinkomsterna ökat med 28,8 MEUR - ungefär lika mycket som årsbidragets storlek. Avskrivningarna låg på samma nivå som året före.

	2017	2016
Årsbidrag	28.497.018,45	-3.824.800,57
Resultat efter avskrivningar	16.847.934,90	-15.507.176,46

Med tanke på det uppdämda investeringsbehov som finns inom landskapets verksamhet behöver årsbidraget vara positivt för att stärka likviditeten och möjliggöra investeringar utan lånefinansiering framöver.

Personalkostnaderna

Personalkostnaderna har minskat med 1,7 MEUR jämfört med 2016. Konkurrenskraftavtalet har bidragit med ca 1,9 MEUR (arbetsgivarens socialskyddsavgift 0,9 MEUR och nedskärningen av semesterpenningen 1 MEUR). Efter driftsprivatseringen inom skärgårdstrafiken har personalkostnaderna inom den verksamheten bortfallit 2017 medan de 2016 uppgick till ca 1,5 MEUR.

Personalkostnaderna har ökat med 1,4 MEUR på grund av kostnadsreserveringen för lönejusteringar som blir aktuella som ett resultat av arbetsvärderingen (2017

bokfördes 2.050.000 EUR jämfört med 640.000 EUR år 2016). Personalkostnaderna har ”ökat” med ca 760.000 EUR då semesterlöneskulden minskade med ett lägre belopp än året före (2017 bokfördes 242.000 EUR jämfört med drygt 1 MEUR år 2016).

Verksamhetskostnaderna

Verksamhetskostnaderna exklusive personalkostnader har minskat med 1,6 MEUR i jämförelse med 2016. Detta beror i första hand på att internhyrorna under övriga verksamhetskostnader minskat med 2,5 MEUR. I linje med budget 2017 har internhyrorna sjunkit då omvärderingen av fastigheterna som överfördes till fastighetsverket 1.1.2016 blev klar.

Köp av tjänster har ökat med 1,2 MEUR medan materialkostnaderna har minskat med 0,3 MEUR. Bland ökningarna inom köp av tjänster märks färjetransporter, underhåll av fordon/fartyg och övriga köpta tjänster.

Skatteinkomsterna

Skattefinansieringen har haft en gynnsam utveckling under de senaste åren. Ökningen 2017 är särskilt betydande. Enligt första tilläggsbudget 2018 blir skattegottgörelsen drygt 15 MEUR under året. Lotteriskatten ökar med ca 1 MEUR jämfört med 2017. I enlighet med Ålandsdelegationens beslut om förskott förväntas avräkningsbeloppet öka med 3,5 MEUR. Totalt skulle detta innebära att skatteinkomsterna minskar med omkring 4,5 MEUR 2018.

	2017	2016	2015	2014
Avräkningsbelopp	233.616.481	219.560.594	220.775.638	215.807.393
Skattegottgörelse	23.945.287	9.508.580	6.987.664	5.278.521
	257.561.768	229.069.174	227.763.302	221.085.914

Finansiella intäkter och kostnader

Under finansiella intäkter bokförs den årliga avkastningen från fastighetsverket vilken fastställdes till 4,0 MEUR i jämförelse med 6,3 MEUR år 2016. Den budgeterade och bokförda avkastningen från PAF har ökat betydligt från 20,8 MEUR år 2016 till 27,5 MEUR år 2017.

Den finansiella kostnaden består nästan uteslutande av återförda PAF-anslag. 2017 är beloppet 10,1 MEUR jämfört med 8,9 MEUR året innan. Dessutom har en nedskrivning av osäkra lånefordringar om 917.000 EUR bokförts.

Det är värt att observera att bokförd avkastning från PAF 27,5 MEUR inte inflyter till landskapets kassa. PAF betalar förskott under året och slutavräkningen är sedan beroende av återförda PAF-anslag och PAF-lån. Dessa transaktioner bokförs under fondkapital under eget kapital i balansräkningen. Förändringen i

dessa poster beaktas när verksamhetens kassaflöde beräknas (se finansieringsanalysen).

Avsikten är att nuvarande hantering av PAF-medel (den s.k. ”PAF-snurran”) i landskapets budget och bokföring ska upphöra 2018. Avkastningen från PAF ska i fortsättningen intäktsföras endast en gång i likhet med dividender från landskapsägda bolag. För att detta ska vara möjligt måste bestämmelserna om användningen av PAF:s avkastning i landskapsförordningen om Ålands penningautomatförenings verksamhet (1993:56) ändras.

2.2. Analys av balansräkningen

Likviditeten

Likviditeten har förbättrats med drygt 14 MEUR vilket även åskådliggörs i finansieringsanalysen. Dessutom har i landskapets fastighetsverk efter två verksamhetsår skapats en likviditet om ca 6,9 MEUR.

	2017	2016
Kortfristiga placeringar	19.385.305,31	25.423.009,57
Kassa- och banktillgodohavanden	39.322.257,34	19.233.511,22
Totalt	58.707.562,65	44.656.520,79

Enligt budget 2018 beräknas likviditeten försämrats med 22 MEUR under året men behov av låntagning beräknas inte uppstå. Den framtida utvecklingen av likviditeten är till stor del beroende av när planerade större investeringar övergår i förverkligande/byggfasen. Historiskt har ofta större investeringar förverkligats senare än budgeterat.

Passiva resultatregleringar

Under denna rubrik finns driftsreserveringen om 1 MEUR ämnad för svårbudgeterade kostnader inom ÅHS, främst gällande kostnaden för vården av patienter utanför Åland. Problemet är att en sådan reservering strider mot god bokföringssed. Det är reserveringen upplöses för att täcka oförutsedda kostnader ges inte en rättvisande bild av landskapets resultat på sista raden i resultaträkningen. Driftsreserveringen borde därför bokas bort mot eget kapital.

Investeringsreserveringen om 8 MEUR som gjordes i årets bokslut finns även här. När Vårdöbron tas i bruk läggs reserveringen upp som en avskrivningsdifferens, vilken årligen kommer att minskas i takt med avskrivningarna på bron.

Reserveringar borde ligga under en skild rubrik - Avskrivningsdifferens och reserver - och inte under passiva resultatregleringar som hör till främmande kapital i balansräkningen. Avsikten är att ändra detta i nästa bokslut.

2.3. Övriga iakttagelser

Pensionsansvarsskulden

Landskapsregeringen anlitar Keva för beräkning av det pensionsansvar som orsakats av arbetspensionerna och ledamotspensionerna. Den approximativa pensionsansvarsskulden har utvecklats enligt följande de senaste åren:

2017	2016	2015	2014
768.900.000	764.600.000	754.000.000	741.200.000

Marknadsvärdet på Ålands pensionsfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, uppgick per den 31.12.2017 till 451,0 MEUR, en ökning från 425,8 MEUR per den 31.12.2016. Täckningsgraden har därmed förbättrats till 58,7 % från 55,7 % året före, vilket är glädjande.

Pensionskostnaderna ökade med 1,5 MEUR jämfört med 2016. Från pensionsfonden valde landskapsregeringen att ta ut 2 MEUR mindre än ifjol, vilket är bra med tanke på pensionsfondens tillväxtförutsättningar.

Ytterligare iakttagelser vid granskningen:

- Intern fakturering inom landskapsregeringens verksamhet bör elimineras för att få rätt nivå på intäkter och kostnader i bokslutet. Merparten är eliminerad i bokslutet 2017. För att uppnå hundra procentig nivå behöver bokföringen utvecklas så att interna transaktioner kan igenkännas på ett enkelt sätt.
- Problem med avstämning av kundreskontran och centrallagersystemet mot huvudboken hos ÅHS finns fortfarande. Landskapets bokslut innehåller felaktigheter på grund av problemen men differensernas storlek påverkar inte resultatet på ett väsentligt sätt.
- Landskapets fastighetsverk utgör en väsentlig del av landskapets ekonomi. I årsredovisningen finns fastighetsverkets bokslut med som bilaga. För att få en mer rättvisande bild av landskapets resultat och ekonomiska situation bör man på sikt överväga nyttan med att göra upp ett koncernbokslut.

3. Budgetuppföljningen

Från år 2015 förändrades landskapets budgetstruktur väsentligt. Budgeteringsmetodiken anpassas successivt så att affärsbokföringens redovisningsprinciper, t.ex. gällande löneperiodiseringar, avskrivningar, investeringar och lån, även tillämpas i budgeten.

Då Landskapets fastighetsverk bildades 2016 skedde ytterligare förändringar. Direkta fastighetsrelaterade verksamhetskostnader bortföll och en hyreskostnad

till fastighetsverket tillkom. I och med överföringen av fastigheter till fastighetsverket minskade avskrivningarna i landskapets budget.

I budgetförslag för landskapet Åland för år 2017 upptogs anslag om totalt 380.024.800 EUR. Genom tre tilläggsbudgeter ökades budgetens utgiftsram till 381.704.800 EUR.

Resultaträkning, budgetutfall

Jämförelsen av budget mot resultaträkningens utfall visar att årsbidraget är ca 1,5 MEUR mindre än budgeterat. I sammanställningen åskådliggörs anslag från tidigare år som man haft rätt att använda 2017. Det är fråga om reservationsanslag som används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst fyra år.

Personalkostnaderna är ca 2,6 MEUR lägre än budgeterat. Utfallet för köp av tjänster är ca 3,4 MEUR lägre än budgeterat. Budgetstyrningssystemet förutsätter att det finns anslag för att man ska kunna anställa personal, köpa tjänster, köpa utrustning och material osv. Systemet innebär att budgetansvariga i sina budgetkalkyler överskattar kostnaderna för att anslaget säkert ska räcka till. Tilläggsbudget önskar man undvika. Uppskjutning av projekt och utvecklingsarbete leder även till att budgeterade anslag inte utnyttjas som planerat.

Landskapets budget består av många budgetmoment. En överskattning av kostnaderna på många moment leder till att den totala överskattningen av landskapets kostnader kan bli betydande. ”Luften” i budgeten kan uppgå till flera miljoner euro.

Budgetuppföljning av verksamhet och investeringar

Av sammanställningarna framgår grundbudget 2017, tilläggsbudget och tidigare års tillgängliga anslag samt utfall och vad som överförs till budget 2018.

Finansavdelningen har begärt in förklaringar till budgetöverskridningar. Förklaringarna är överlag godtagbara. I två fall borde budgetansvariga noterat överskridning och anhållit om tilläggsbudget. Beloppsmässigt är överskridningarna små.

4. Förvaltningsberättelsen

4.1. Intern styrning och kontroll

Landskapsregeringens årsredovisning innehåller en lång textdel samt årsbokslutet. 2017 års årsredovisning har blivit ännu längre beroende på att redogörelser av hållbarhetsarbetet tillkommit.

Textdelen borde kortas ner betydligt och vara inriktad på det allra väsentligaste. Gällande måluppfyllelse bör större vikt läggas på projekt och utvecklingsarbete. Mindre vikt kan läggas på redogörelsen av det löpande arbetsuppgifterna. Uppprepningar i texten borde undvikas.

Landskapsregeringen konstaterar att arbetet med att förbättra den interna styrningen och kontrollen under år 2017 fortsättningsvis fokuserats på budget och redovisning och framtagande av ett verksamhetsstyrningssystem. Det nya systemet implementeras stegvis. Budgeten för 2018 uppgjordes i systemet, dock utan all funktionalitet som finns tillgänglig när budgeten för 2019 ska uppgöras.

Antal öppna ärenden äldre än 3 månader per den 31.12.2017 var 408 vilket är bättre än nivån 31.12.2016 (459). I regel saknas motivering till varför ärenden ligger oavslutade efter 3 månader. Avdelningar medger att det finns avslutade ärenden som borde tas bort från ärendehanteringssystemet. Ärendehanteringssystemet inom allmänna förvaltningen borde kunna skötas bättre. En central målsättning borde vara att handlägga och avsluta ärenden snabbare än idag.

I årsredovisningen finns inga uppgifter avdelningsvis om antal inkomna ärenden, ärenden från tidigare år, antal avslutade ärenden under året eller jämförelser mot föregående år.

4.2. IT-utveckling

IT är ett särskilt problemområde inom landskapsförvaltningen. Effektiviteten lider på grund av undermåliga IT-system. Risker för störningar i olika verksamheter ökar på grund av brister i applikationer och IT-infrastruktur.

Ett upphandlat löne- och personaladministrativt system kunde inte tas i bruk vid årsskiftet 2017/2018 som planerat. Projektet har drabbats av mångåriga förseningar. Supportavtalet för nuvarande lönesystem upphörde vid årsskiftet 2015/2016 och det är svårt eller omöjligt att få behövliga systemförändringar gjorda. Även andra IT-projekt som landskapsregeringen driver har försenats kraftigt.

I ett flertal granskningar de senaste åren har problem med ÅHS IT-system påtalats. Under 2017 har det lokala nätverket och säkerheten förbättrats vilket medfört att risken för avbrott och verksamhetsstörningar minskat betydligt.